ידיעות אחרונות
יום שישי, י"א בתמוז, תשמ"ו – 18.7.1986 גיליון מספר 392

השקל שלך

הלוואות לכל דיכפין: מי נותן כמה -ובאיזו ריבית?

קרא בעמוד 9

הבנק	לאומי	הפועלים	דיסקונט	המזרחי	הבינלאומי
תיקרת ההלוואות עד	25,000 ש"ח	45,000 ש"ח	45,000 ש"ח	לפי הלקוח	25,000 ש"ח
הלוואות לא צמודות תקופת ההלוואה עד	18 חודש	24 חודש	36 חודש	20 חודש	15 חודש
הריבית החודשית מעל לריבית הבסיסית ("פריים")	2.00%-1.75%	2.00%	2.25%-1.50%	1.75%	1.75%
הריבית השנתית האפקטיבית	45.08%-41.16%	45.08%	49.09%-37.31%	41.16%	41.16%
הלוואות צמודות למדד-המחירים תקופת ההלוואות עד	5-8 שנים	8 שנים	5 שנים	5 שנים	5 שנים
הריבית השנתית (הצמודה)	12.75%-12.50%	13.00%	13.00%-10.80%	12.50%	10.80%
הריבית השנתית האפקטיבית	13.52%-13.24%	13.80%	13.80%-11.35%	13.24%	11.35%

הרעלה המונית בכפר־סבא בגלל ריסוס בחומר כימי

עשרות מתושבי שכונת יוספטל התלוננו על צריבה בעיניים ובחילות □ 2 חקלאים שעסקו בריסוס נעצרו לחקירה

– מאת חיים ברוידא, כתב "ידיעות אחרונות" –
הרעלה המונית – מקרה שני בתוך שבועיים – אירעה אמש בכפר־סבא. המשטרה עצרה לחקירה שני חקלאים, שעסקו בריסוס פרדס סמוך לשכונת יוספטל בעיר. השניים הם יום־טוב מלמן ויעקב סגנס ממושב נווה־ימין הסמוך לשכונה.

אתמול, סמוך ל־10 בלילה, החלו מגיעות למוקד המשטרה בכפר־סבא עשרות תלונות של תושבים משכונת יוספטל, על ריחות חריפים באיזור השכונה, צריבה בעיניים, בחילות והקאות. שוטרים שיצאו לשכונה גילו, בפרדס ליד רחוב מצדה, חקלאי על טרקטור שעסק בריסוס. הם הורו לו לחדול ממעשיו, והוא ובעל הפרדס זומנו לחקירה במשטרה.

נראה כי החומר בו רוסס הפרדס – "אריגן", חומר כימי המשמש לחיטוי האדמה – הוא שהיה המקור להרעלה. החקלאים אמרו, כי החומר מאושר על־ידי משרד הבריאות ומשרד החקלאות, ולטענתם ריססו בחומר בריכוז של אחוז אחד, לפי התקנות.

המשטרה דיווחה לביה"ח "מאיר" בכפר־סבא על ההרעלה, ועל אפשרות שתושבים רבים שנפגעו ייזקקו לטיפול רפואי. ניידת טיפול נמרץ מתחנת מד"א בכפר־סבא ניצבה משך יותר משעה בשכונת יוספטל, וחובשים העניקו טיפול במקום לתושבים שהתלוננו על צריבות בעיניים ובחילות. עד שעות הלילה המאוחרות התגודדו מאות מתושבי השכונה ברחבת הקולנוע המקומי, והיו שחששו לשוב לבתיהם.

במשרדי קרן תל־אביב לפיתוח נערמו אתמול שקים ובהם התרומות שנאספו במהלך שלשום בפארק הירקון. יחסית לכמות האנשים היתה התרומה נמוכה: 45 אלף ש"ח אלף ש"ח שנתרמו על־ידי אורחים מחו"ל. התרומה הגדולה ביותר – 5,000 דולר – יוסף בוכמן. הסכום כולו יישלח לקרן למען ילדים נפגעי רעש האדמה במכסיקו, דומינגו, מכוכבי המופע שלשום. (כתבת: נחמה דואק, צי...)

הספרית טיפלה בשער הלקוחות – וידידה "גילח" את רכושן

המשטרה עצרה צעירה מראשל"צ בחשד שקיבלה מידע מפי לקוחות – והעבירה אותו לשותף שפרץ לבתים

– מאת מירי עדן,
כתבת "ידיעות אחרונות" –
המשטרה טוענת, כי הצליחה לפענח שורת התפרצויות לבתים בראשון־לציון, לאחר שהתברר לחוקרים מבנה־משותף מוזר בין כל המקרים: ספרית צעירה ביקרה בבתים האלה לפני הפריצה.

היום תביא המשטרה לבית־המשפט, להארכת מעצר, את הספרית בת ה־20 ואת ידידה בן ה־22, עבריין מוכר, החשוד כמי שביצע את ההתפרצויות.

השיטה, לטענת החוקרים, היתה זאת: הספרית שהוזמנה לבתי־לקוחות לספר ולצבע תסרוקות לקראת שמחות שונות, בחנה את הרכוש שבדירה, וכן למדה מפי לקוחותיה מתי יעדרו מן הבית.

ידידה ושותפה ל"עסק" היה משלים את המלאכה, פורץ לבתים וגונב את הרכוש.

בחיפוש שערכה המשטרה בביתה של הספרית, נמצאו מכשירי־וידיאו, מצלמה ותכשיטים החשודים כגנובים. נודע, כי היא משתפת פעולה עם החוקרים.

המשטרה פונה לתושבים אחרים בראשון־לציון, אשר נפלו קרבן לפריצה בשיטה זו אך לא התלוננו, לדווח למשטרה על המקרה.

שועל נגוע בכלבת התגלה באיזור בית־שמש

שועל נגוע בכלבת התגלה בסוף השבוע במושב מירכה באיזור בית־שמש. הוא חדר למושב, טרף גור כלבים והומת בידי התושבים.

"הטוטו־אוטו" האחרון עלה לירושלים

אליהו עזרא ויצחק גורי מרחוק אגריפס 56 בירושלים זכו במכונית פיאט איביזה 1200 בהגרלה השמינית של ה"טוטו־אוטו", שנערכה אתמול במשרדי הספורט־טוטו בתל־אביב. היתה זו ההגרלה האחרונה במבצע "טוטו־אוטו" לקיץ 86'.

תושב בת־ים זכה 125,000 ש"ח בטוטו

תושב בת־ים שניחש יחידי את כל 13 תוצאות משחקי הליגות האוסטרליות, זכה בפרס הגדול בטוטו – 125 אלף ש"ח.

הזוכה הוא משתתף קבוע בטוטו, שזכה גם בשבוע שעבר בפרס.

33 משתתפים ניחשו 12 תוצאות נכונות, וכל אחד מהם יקבל כ־1500 ש"ח.

417 משתתפים ניחשו 11 תוצאות נכונות, וכל אחד מהם יקבל כ־120 ש"ח.

3,345 משתתפים ניחשו 10 תוצאות נכונות, וכל אחד מהם יקבל כ־14 ש"ח.

ההכנסה במחזור 46/86 היתה 605,010 ש"ח, ולפרסים הופרשו 277,462.52 ש"ח.

המינימום המובטח לפרס הראשון במחזור 47/86 הוא: 125,000 ש"ח, ולכלל הפרסים 250,000 ש"ח.

אב ושני ילדיו הפעו... נפצעו בתאונה ב...

בעזה נהרג ילד בן 6 בתאונת...

– מאת דני קימר, כתב "ידיעות אחרונות" –
אב ושני ילדיו הקטנים, תושבי ישוב בנגב, נפצעו אתמול באורח קל בהתנגשות בין שתי מכוניות, בצומת דימונה – באר־שבע.

התאונה אירעה סמוך ל־9 בערב. להערכת חוקרי לשכת התנועה במשטרת מרחב

הנגב, לא עצר האיש בתמרור "עצור", המכונית המשרה בנסיעה מהירה והתנגשה בעוצמה במכונית שבאה ממול. הפצועים הועברו

מזג האוויר

הטמפרטורות: ירושלים 19־28, הגולן 18־31, צפת 17־30, טבריה 24־35, נצרת 21־30, עפולה 20־31, השומרון 21־30, תל־אביב 23־30, לוד 22־29, יריחו 24־37, עזה 23־28, באר־שבע 22־33, אילת 27־40.

אמש בבידור

"גרנדיוזיות לשמה, תפאורות, תלבושות, תיזמון מדהים המאפיין "שואו" סופר־מקצועני...
ספקטקל שהוא תערובת של החלקה, אקרובטיקה, קרקס, הצגות ילדים, ... הכל באווירה מיופייפת ולעיתים נוסטלגית... בשלל צבעים מרהיבים, ... בסך הכל יקבל רוכש הכרטיס את התמורה לכספו. בידור קליל ומקצועי ... הקיץ החמים." יוסי חרסונסקי

"עשיר, מרהיב עין, תלבושות נוצצות, תפאורות מדהימות – כולל מטוס, ... טבעי. "חופשה על הקרח" – בנוי במסורת אמריקנית מאד, לאס־וגאס ... בגדול, הכל בשפע, הסולנים מלהיבים... והלהקה במבצעיה הקבוצתיים, ... "חופשה על קרח" הוא מופע אידיאלי לקיץ, לחופש הגדול, לכל המשפחה." עוזר ...

"80 מחליקי "חופשה על קרח" לקחו את הקהל לחלום ורוד... המיומנות ... ומופקת במקצועיות ובליטוש... תלבושות בשלל צבעים ועם הרבה ... מקצועי ומהנה". רפי קיו...

כולם פה אחד!!
ההצגה המרהיבה של השנה!!
אסור להחמי...

חופשה על קרח 86

היכל־הספורט יד־אליהו תל־אביב

היום, יום ב' 21.7	ב־5.15 אחה"צ וב־8.30 בערב
מחר, יום ג' 22.7	ב־5.15 אחה"צ וב־8.30 בערב
יום ד' 23.7	ב־5.15 אחה"צ וב־8.30 בערב
יום ה' 24.7	ב־5.15 אחה"צ וב־8.30 בערב
מוצאי־שבת 26.7	ב־8.30 בערב

קופת ההיכל נפתחת בכל יום בשעה 3.30 אחה"צ טל' הקופה 03-336379
הפצת כרטיסים ראשית: "קסטל־הדרך" טל' 444725, 248787, 248844
ובכל רחבי הארץ. לקבוצות מאורגנות פרטים בטל' 223167, 03-238276

ביצים כינים ביצים כינים
ביצים כינים ביצים כינים
ביצים כינים ביצים כינים
ביצים כינים ביצים כינים
ביצים כינים ביצים כינים
תמיסת חפיף סוף.
אביק וזה עובר

כל יום ג'
ערב דגים
או ארוחה מלאה
6.90 ש"ח בלבד
כולל תוספות
כוס יין היום
מסעדת כוכב הדרך
כביש החוף, תחנת דלק טוטל 2 ק"מ מצומת כיוון חיפה
★ ארוחות עסקיות ★ ארוחות משפחתיות ★ ארועים
לפרטים: טל' 053-57817

50% הנחה
במבצע חד־פעמי עד – 31.7
מבחר גדול ומגוון ביותר של חצאיות אופנתיות לקיץ 86
בשלל צבעים ודגמים, בכל המידות
חצאיות יצחק
ת"א, אלנבי 81 ק"ב, טל' 295396
המכירה בשעות 9.00־15.00

TOPPER
מחירי סוף העונה
בשיא הקיץ
10% ★ 20%
30% ★ 40%
הנחה
ברשת בתי האפנה טופר

קיץ במוזיאון ישראל
אוסף דיין
ברכת כהנים
יובל הרדיו
גדול וקטן

א.ב.ד.ה. 10־17; ג' 10־22, ו, שבת 10־14

בעטקס
תיקים וילקוטים לבית ספר
לבעלי חנויות
תצוגה ומכירה ברחוב פלורנטין 19 תל אביב,
טל. 03-832872, 03-827310.
שירות לחדפסות משי במקום.

חתונה בגינה
אולמי־גל
תל־אביב
03-338032

שערי המניות

ביום 17/07/86

בנקים מסחריים

שאינם בהסדר ההצמדה

או.ת.ה. ש	16400	6.0			+6.0
הספנות 0.1	985	1447	+5	+.5	+1202
הספנות א 0.5	706	2009	-14	-1.9	-2799
הספנות אופ 2	711	2144	+11	+1.6	+2640
כללי לא בהסדר	27000	28.0	-400	-1.5	-28.0
בנק צפון אמרק 1.	*** הפסקת מסחר ***				
בנק צפון אמרק 5.	*** הפסקת מסחר ***				
בנק צפון אמר אופ1	*** הפסקת מסחר ***				
הבינלאומי 5.0	3420	541	-5	-.2	-674
פ.י.ב.י. 0.5	3750	1560			-396

כלולים בהסדר הצמדה

אידיבי רג 100.0	80800	202	-1200	-1.5	-391
אידיבי ב 100.0	81550		-600	-.7	-2.0
אידיבי בכ א 2.0	497000		-10000	-2.0	-2.0
אגוד 1שח	60800	9.0	+100	+.2	+3.0
דיסקונט ב	104800	4.0	+800	+.8	+3.0
דיסקונט א	105600	59.0	+600	+.6	+110
דיסקונט שה ב	12100	9.0	-200	-1.6	-9.0
המזרחי ש	33589	267	-10		-14.0
המזרחי מ	34210	43.0			+38.0
המזרחי שה 9	15000	11.0	-250	-1.6	-11.0
הפועלים מבכ	113000	1.0			+5.7
הפועלים ש	55200	1215	+200	+.4	+271
הפועלים מ	55130	145			-17.0
כללי א 1.0	141100	18.0	+600	+.4	+18.0
כללי אופ 9	134700	4.0	-300	-.2	-4.0
כללי שה 5	108000				
כללי שה 7	6900				
כלל סטוק 100.0	35100	1538	+410	+1.2	+3565
כלל שה 11	13449	37.0			+14.0
מימון וסחר 1.0	48750	4			
מימון וסחר 5.0	25001				-10.0

בנקים למשכנתאות

ארנים 0.1	13460	13.0	-150	-1.1	-31.0
לאומי משכנתאות ש	4235	50.0	-65	-1.5	-92.0
לאומי משכנתאות מ	4280		-120	-2.7	-10.0
כרמל ש	4060	118			+17.0
כרמל שה 1	3020	156			+44.0
בניין ב' 5.0	7150	34.0	-50	-.7	-11.7
פת משכ ש	1290	260	-5	-.4	-400
משכן ב ש	2137	310	-3	-.1	-77.0
עצמאות 0.1	6800	46.0	-10	-.2	-96.0
טפחות מבכ ש	13000	30.0	-300	-2.3	-30.0
טפחות רג ש	11400 תב	64.0	-650	-5.4	-95.0
טפחות שה 1	7900				
טפחות שה 2	3996	16.0	-9	-.2	-16.0
יעסור 1.0	1710	187	+10	+.6	+223
יעסור 5.0	755	350	+25	+3.5	+491
מירב 1.0	4431	92.0	+1		+5.0

מוסדות מימון ענפיים

שלטון א ש	343	4700			+4449
חקלאות מבוכ א	*** לא נסחר ***				
חקלאות מבוכ ג	*** לא נסחר ***				
לאומי תעשיה א ש	5200	75.0	-100	-1.9	-149
פתוח תעשיה מבכ	*** לא נסחר ***				
פת תעש בכ ג	*** לא נסחר ***				
פת תעש בכ גג	*** לא נסחר ***				
פת תעש בכ גגו	*** לא נסחר ***				
פת תעש בכ ד	*** לא נסחר ***				
פת תעש בכ דד	*** לא נסחר ***				
מרכז קבלנים 5.0	450	450	-2	-.4	-207
תיירות בכ	*** לא נסחר ***				
כלל ליסינג א0.1	11600	42.0	-200	-1.7	-30.0
כלל ליסינג ב0.5	9750	71.0	-50	-.5	-13.0
כלל לסינג אג"ח1	10901	17.0	+44	+.4	+12.0

ביטוח

ארדש 0.1	890 תב	1079	+56	+6.7	+1762
ארדש א 0.5	440	550			-233
איתן הכ' לביטוח	238	86308	+9	+3.9	+71031
בטוח משנה 0.1	851	135			-15.0
בטוח משנה 0.5	294	200	+2	+.7	+500

הדר 1.0	315	1474	-10	-3.1	-704
הדר 5.0	185.0	5247	-5.0	-2.6	-2975
הסנה ש	461	4975	+6	+1.3	+7316
המגיקס 0.1	645	200			-20.0
המגיקס 0.5	395	569			-500
המשמר-הראל 1.0	6590	35.0	-300	-4.4	-65.0
המשמר-הראל 5.0	2590	98.0	-100	-3.7	-115
מנורה 1.0	7450	13.0	+49	+.7	+25.0
מנורה 5.0	3270		-80	-2.4	-323
סהר ג 1.0	3850	138			+3.0
סקריסט 0.1	2315	150	-5	-.2	-108
צור ש	325 תב	4220	+21	+6.9	+10512
ציון החזקות 1.0	16080		-300	-1.8	-9.0
ציון החזקות 5.0	3930	27.0	-40	-1.0	-27.0

מסחר ושרותים

מסחר

אינטרגאמא 1.0	4322	50.0	-228	-5.0	-210
אינטרגאמא 5.0	1100	250			-50.0
מאיר עורא 1.0	4100	150	-200	-4.7	-148
מאיר עורא אופ 1	4201	97.0	-149	-3.4	-82.0
מתה 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
מתה 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
כלל סחר 1.0	1060	1016	-25	-2.3	-701
קריסטל 1.0	7000	70.0	-100	-1.4	-105
רפק 0.1	36000				-8.1
רפק 0.5	9650	12.0			+2.0
שופרסל א 2.0	4540 תב	1134	-250	-5.2	-1399
שופרסל ב 10.0	2970	504			+141

שרותים

דלק ג ש	2685	1986	-65	-2.4	-2196
הראל 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
הראל 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
סטנות הספקה 0.1	*** הפסקת מסחר ***				
סטנות הספקה 0.5א	*** הפסקת מסחר ***				
קרור 0.1	*** הפסקת מסחר ***				
קרור 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
חברת החשמל 0.1	*** הפסקת מסחר ***				
מתכני ערובה 0.1	*** הפסקת מסחר ***				
מתכני ערובה 0.5	*** הפסקת מסחר ***				
קונטרטיום 0.1	1790	150	-10	-.6	-198
קונטרטיום 0.5	1230	1050	+28	+2.3	+1135
קטעל 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
קטעל אופ 1	*** הפסקת מסחר ***				

מלונות ושרותי תיירות

גלי זוהר 1.0	11750 תב	90.0	+750	+6.8	
גלי זוהר 5.0	5670 תב	151	-630	-10.0	
מלונות דן 1.0	3700	10.0			+31.0
מלונות דן 5.0	2600				-200
חוף הולנוב 0.1	*** הפסקת מסחר ***				
כנס 1.0	2550				+4.2
מלונות ירדן 1.0	3277	85.0	-2	-.1	-166
מלונות יהלום 1	*** הפסקת מסחר ***				

מחשבים ושרותי מחשב

דשה מיכון 1.0	3862	129	+112	+3.0	+132
ח.י.ל.ן. 1.0	12850	22.0	-150	-1.2	-14.0
יעגא 1.0	3850	46.0	+179	+4.9	+52.0
יעגא אופ 1	3400	138	+143	+4.4	+138
כלל מחשבים 1.0	9400	16.0	-100	-1.1	-1.0
מ.ל.ל. 1.0	11800	18.0			-18.0
מ.ל.ל. 5.0	4599	80.0	-1		-167
משוב מחשבים 1.0	2501				
ניקוב מחשבים 1.	8500	70.0	-431	-4.9	-132
ניקוב מחשבים 5.	6790	148	-10	-.2	-134
תים מחשבים 1.0	1877	337	-83	-6.0	-337
תים מחשב אופ 1	16700				

מקרקעין ופיתוח

נדל"ן בינוי ופיתוח

אברהם גינדי 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
אברהם גינדי 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
אורן מבנים 1.0	890	972	+16	+1.8	+758
אורן מבנים 5.0	378	1009			-509
אזורים 1 ש"ח	546	8263	-18	-3.2	-19768
אזורים אופ' 1	303	15322	-19	-5.9	-33101
אזורים אג"ח 3	93.5	140013			+88859
אילון 1.0	450	862	-5	-.7	-1760
אילון אופ 1	1750	359	+53	+1.9	+142
אל-רוב 1.0	3220	10.0			
אמבנים 1.0	*2560	107	-30	-1.2	-65.0
* ביצוע חלקי 62.20%					
אפריקה 0.1 ש"ח	32000	70.0	-200	-.6	-85.0
אפריקה 1.0 ש"ח	21750	120	-200	-.9	-111
אפריקה אופ 5	14140	68.0	-170	-1.2	-46.0
ארזים 1.0	2050	100	+90	+4.6	+39.0

ארלדן 1.0ש"ח	2125	139	-1	-1	-104
ארלדן 5.0ש"ח	1150	190	-47	-3.9	-432
בן-יקר גת 1.0	3230	64.0	+110	+3.5	+56.0
ברנוביץ 1.0	3175	45.0	-24	-.8	-27.0
ברנוביץ 5.0	1900	35.0			
דנקנר 1.0	3750	21.0	-51	-1.3	-7.0
דרוקר 1.0	411	790	-5	-1.2	-972
דרוקר 5.0	322	858			-911
דרוקר אופ 1	230	1077	-12	-5.0	-1077
דרעד 0.1	6135 מ		-323	-5.0	-4.0
דרעד 0.5	3812	120			+80.0
המסלול 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
ת.ל.ב. 0.5	*** הפסקת מסחר ***				
נכסים ובנין 1.0	2448	280	-12	-.5	-982
גב-ים 0.1	3710	70.0	-160	-4.1	-182
גב-ים 0.5	2185	100	-115	-5.0	-234
הכשרת הישוב 1.0	46350	176	-200	-.4	-270
ישפרו 0.1	2295 תב	843	-255	-10.0	-1284
ישראלום 1.0	1300				-149
ישרס 10.0	11800	55.0	-100	-.8	-51.0
כהן פיתוח 1.0	6820	42.0	+70	+1.0	+13.0
כלל נדלן 0.1	340	7307			-1977
לומיר 1.0	3850				
לומיר 5.0	1500	120			+120
מ.ת.מ. 1.0	300 תב	4671	-22	-6.8	-5658
מאגרי בניה 1.0	503	4282			-2183
מאגרי בניה אופ1	399	1029			-1029
מגדל בסון 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
מישגאל 5.0	261	1477			+1279
מגרב 5.0	738	681	-20	-2.6	-640
מד-לו 1.0	490	825	-9	-1.8	-670
לוינשטין 1.0	401 תב	48.0	-31	-7.2	-743
לוינשטין 5.0	111.0	6555	-4.0	-3.5	-8595
לימשיץ 1.0	1085 תב	535	-60	-5.2	-640
לימשיץ 5.0	510 תב	1033	-28	-5.2	-1899
נאות אביב 0.5	5000	174	+50	+1.0	+8.0
נכסי אזורים 1.0	624	1756	-17	-2.7	-2656
סהר החזקות 1.0	9900	30.0	-100	-1.0	-15.0
סהר החזקות 5.0	7080	48.0			+48.0
סולי 1.0	3789		-10	-.3	-79.0
סולי 5.0	2475	1.0	-25	-1.0	-1.0
עמר וסלע 1.0	675	300	-2	-.3	-350
עדי 3.0	*** הפסקת מסחר ***				
קיסריה 0.1	1618	80.0			+30.0
קיסריה 0.5	720	226	-5	-.7	-324
רוגובין 1.0	2860	271			-197
רוגובין 5.0	1950	191			-178
רסקו מבוכ'	7400	127			+50.0
רסקו רג	7150	153	+100	+1.4	+162

חקלאות

מטעי הדר 0.1	2580	582	-124	-4.6	-437
מטעי הדר 0.5	1885	440	-30	-1.6	-620
מהדרין 0.1	6450	80.0	-50	-.8	-104
נכסי הדרים 1.0	1025	984			-196
פרי-אור 0.5	2490	100	-30	-1.2	-100
שו-הר 5.0	16700	241	+212	+1.3	+72.0

תעשייה

מזון וטבק

אסאס 1.0	1420	70.0			-145
גולדפרוסט 1.0	2600	178	-110	-4.1	-473
גולדפרוסט 5.0	1650	433			+121
גולדפרוסט אופ 1	1397		-2	-.1	-90.0
דובק מב ש	3440	174			-98.0
דובק מב מ	3460	138	+60	+1.8	+48.0
וגלבל 1.0	1005	40.0	-15	-1.5	-140
וגלבל 5.0	690	201			+203
פרי-גת 1.0	1725	473	+45	+2.7	+1244
פרי-גת 5.0	1380	130			-130
טמפו בירה 1.0	14400	90.0	+400	+2.9	+55.0
טמפו בירה 5.0	10200	27.0	+200	+2.0	+13.0
יהוד 1.0	1590		-50	-3.1	-221
יהוד א 5.0	860	450			-226
מן 1.0	8999	20.0	-200	-2.2	-60.0
מן 5.0	4726	20.0	+226	+5.0	+10.0
סנפרוסט 1.0	7300	115			+8.0
עלית 0.1	12600	107	-200	-1.6	-56.0
עסיס ב 0.5	33010	2.0			
שלמה אנגל 1.0	2049				
שמן מבוכ ש	6640	92.7	+160	+2.5	

טקסטיל והלבשה

אדגר 1.0	795	426			+318
אופים 1.0	900 תב	547	+65	+7.8	+666
אופנת בירד 1.0	2500	104	-50	-2.0	-166
אופנת בירד 5.0	1569				+72.0
אתגן 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
אתגן אופ 1	*** הפסקת מסחר ***				
ארגמן רג ש	11001	43.0	+1		+34.0
דלתא-גליל 1.0	4000	215	-50	-1.2	-143
דלתא-גליל א 3.0	3135	168	-19	-.6	-58.0
מטוויות מאחד 1.	1620	46.7	-80	-4.7	-20.0

מטוויות מאוחד 5.	900	180	+1
מטוויות אופ 1	680		
ויטלגו 1.0	3550	177	-150
ויטלגו 5.0	2290	195	-110
ורדינון 1.0	4080	57.0	+90
זיקית 1.0	4049 תב	51.0	+381
זיקית 5.0	2960	112	+110
טיב-טוב 1.0	*** הפסקת מסחר ***		
להדיה 0.1	1692 תב	150	-108
להדיה 0.4	820	762	-10
ליגת 1.0	508	2118	+12
מים גליקו 1.0	660	527	
מקס 0.1	22800	3.0	
מקס 0.5	10600	49.0	-400
עיט 1.0	10650	48.0	-350
עיט 5.0	5360	90.0	
עמק 1.0	1711	210	
פולגת א 0.1	3060	462	-20
פולגת ב 0.4	1840	2267	-50
פוליגון א 0.5	7300	51.0	-170
פרגוד 1.0	1850	165	+50
גיבור סברינה	11400	30.0	-100
תעש רוגוזין 1.0	3260	546	-48

מתכת ומוצריה

אוקטגון 5.0	2500	948	
אורדן 10.0	9330	70.0	+80
אורדן 50.0	7800	26.0	
אלומית 1.0	4650 תב	122	-200
אלומית 5.0	3200	70.0	+96
ככלים ש	11100	8.0	-300
ותכוף 1.0	7220	14.0	-100
ותכוף 5.0	3800	61.0	
זיקה 1.0	5700	26.0	+100
זיקה 5.0	2837	87.0	
קוטסאות מת 1.0	1075	1505	
קוטסאות מת 5.0	825	61.0	
מתכת סדום 1.0	2414	200	+19
כבלי ציון 1.0	2010	992	-90
כבלי ציון 5.0	855	2101	-45
כבלי ציון אופ 3	605	300	
מודגן 1.0	*** הפסקת מסחר ***		
קרמני 1.0	864	483	-3
קרמני 5.0	450	994	-4
נחושתן 0.1	15900	69.0	-100
נחושתן 0.5	6406	108	
מקר פלדה 1.0	6489	11.0	+389
קינג 1.0	1133	61.0	
קינג 5.0	625	1139	-14
קליל 1.0	4050 תב	252	-450
קליל 5.0	2000 תב	401	+115
שלדות 5.0	2062		
תעשיות לכיש 1.0	1100 תב	335	-62
תעשיות לכיש 5.0	820 תב	680	-20

חשמל, אלקטרוניקה ואלקטרו...

אלביט 3.0	381000	44.0	
אלקו 0.1	6270	15.0	-40
אלקו 0.25 ש	2951	15.0	
אלקו 0.25 מ	2958		
אלקטרה 0.1	14345	7.0	
אלקטרה א 0.5	6100 תב	111	-400
אלרון 3.0	315000	4.0	-5000
אורית 0.02שח	26550	115	-250
כלל תעש אלקטרו	2019	1148	-1
סטקטרוניקס 1.0	2020	452	
סטקטרוניקס 5.0	1330	1934	+98
מויכטנגר 1.0	2106	273	
מויכטנגר 5.0	1160	650	-30
ציקלון 1.0שח	2510	25.0	+20
ציקלון 5.0שח	1040	313	-10
קנבשטיין ארלר 1.	4800	98.0	-250
קנבשטיין ארלר 5.	3140	32.0	
ת.א.ת. 1.0	4002	124	+10
ת.א.ת. 5.0	1540	455	
ת.א.ת. אופ 1	13321	28.0	+300
תדיראן 1.0	5330		

מוצרי בניה

אי.מ. כלל בנין 1.	745	2515	
אי.מ. אופציה א'	342	10895	-10
אי.מ. אג"ח סד א	93.5	184135	
אלקול 5.0	11099	43.0	
אקרשטיין 1.0	1610	786	-50
אקרשטיין 5.0	1190	126	
בטון תדיר 1.0	10200		
בטון תדיר 5.0	*** הפסקת מסחר ***		
בר-כון 1.0	1100	41.0	+13
בר-כון 5.0	868	200	-16
טרומאסבסט 1.0	7099	3.0	-250
טרומאסבסט 5.0	2401	260	
מ.ל.ם. 1.0	930	70.0	
מ.ל.ם. 5.0	347 תב	608	-38
מגדל השק בתעש	4200	215	+180
מרמרקה ולפמן 1	*** הפסקת מסחר ***		
מרמרקה ולפמן 5	12850		

השבוע במבצע!
מחשב P.C. גלקסי
(תואם י.ב.מ. (P.C.) + 2 כוננים + מוניטור + ידית משחק + כרטיס מתאם לידית משחק)
1,730.- ש'

רק ב-מ.כ.ן! מחירים מיוחדים למחשבים מעולים

מ.כ.ן מחשבים
רשת המחשבים הגדולה והאמינה
המחיר אינו כולל מ.ע.מ.
• כל סוגי מחשבים וציוד היקפי (כולל אפל IIe ואפל IIc) • קורסים ללימוד מחשבים
• אפשרות תשלומים לבעלי כרטיסי אשראי.
• יעוץ והדרכה חינם בבחירת המחשב המתאים לך.
• אמינות • אחריות • שרות ללא תחרות
משרד ראשי: בית התעשיינים רח' המרד 29 ת"א טל. 03-650705
בת ים / חולון: בלפור 147, בת ים טל: 582206
הרצליה: סוקולוב 91 טל: 052-82763
רחובות: טלר 30 טל: 08-452163
קרית גת: טל: 051-888782
קרית מלאכי: מרכז אורן 5
ירושלים: יפו 3 טל: 02-231819
באר שבע: טרומפלדור 67 טל: 057-77538
חדרה: הנשיא 17 טל: 063-33817

כימיה, גומי ופלסטיק

אבן 5.0	18000	25.0	+100	+.6	+55.0
אליאנס ב 200.0	2549	366	+119	+4.9	+249
גל תעשיות 1.0	11200				+9.0
גל תעשיות 5.0	5450	22.0	-30	-.6	-22.0
ויקטור 1.0	3850	64.0	+50	+1.4	+34.0
וישנים 0.1	5352 מ		-281	-5.0	-170
וישנים 0.5	1272	600	+26	+2.1	+92.0
חיפה כימיקל 10.0	795	1390	-4	-.5	-1998
טבע ש	50450	103	+200	+.4	+50.0
טבע אופ 4	44700	10.0	-800	-1.8	-38.0
ליטסקי 1.0	1380	27.0	+47	+3.5	+27.0
ים המלח 0.1	14650	554	-50	-.3	-344
פטרוכימיים 10.0	510	8700	-10	-1.9	-8286
מקסימה 1.0	7700				
מקסימה 5.0	2450	140	-60	-2.4	-457
נקה כמיקל 1.0	3100 תב	115	-200	-6.1	-115
סנו 1.0	8960				+2.0
סנו 5.0	5400	42.0	+100	+1.9	+30.0
פרי כימיקל 1.0	6120	57.0			-16.0
ת.ג.ל. 1.0	4000	100	+1		+45.0
ת.ג.ל. 5.0	3252 תב	80.0	-248	-7.1	-181
תיא 5.0	7101	41.0			-25.0
פרוטארום 10.0	9100				+8.0
תרו א 5.0	4000	117	-100	-2.4	-166

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

רהיטן 1.0	5099	16.0			-13.0
רהיטן 5.0	2782	3.0	+1		+5.0
תמג. 1.0	7959	373	+199	+2.6	+448
יואל 1.0	3400				
לבידי אשקלון 1.	404 תב	4928	-44	-9.8	-6892
לבידאשקלון אופ1	670 תב	400	-68	-9.2	-550
פולט ב 0.5	22401				
מפעלי נייר 10.0	193200	115	-3800	-1.9	-113
מקטורה 1.0	3180	352	+130	+4.3	+1227
רים 0.1	4600	80.0	+100	+2.2	+80.0
רים 0.4	2410	65.0	+60	+2.6	+43.0
תעל ב 0.2	10700	51.0	-60	-.6	-1.0

תעשיות שונות

אבריך 1.0	3660	202			+45.0
אבריך 5.0	2000	37.0			-37.0
ומשה יוד 1.0	8379	1.0	-1		-1.0
פלק 1.0שח	7150	46.0	-200	-2.7	-101
פלק 5.0שח	3980	30.0	-120	-2.9	-95.0

השקעות תעשיה

מרכזות ב 0.1	6140	120	-200	-3.2	-395
סד כל' 1.0	4600000	.1	-80000	-1.7	
כלל תעשיות 1.0	1255	3393	-10	-.8	-5885
מאגרי טכנולוגיה	420	980	-15	-3.5	-2885

חברות להשקעה

השקעה ואחזקות

אמיקו ש	4550	67.0	-60	-1.3	-211
אידיבי פתוח 2.0	3470	902	-30	-.9	-358
אינקובה 0.1	1509	322	-2	-.1	-195
אינקובה 0.5	755	372	-15	-2.0	-142
אלגר ש	6400	35.0	+100	+1.6	+37.0
אלגר מ	6550				
אלרן ש	2500	329	-80	-3.1	-405
אלרן מ	2830	120			-75.0
אמישר בכ' 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
אמיק 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
גאלה 1.0	1280				
חברה לישראל 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
חלפסון 0.1	116000				
חלפסון 1.0 ש	23200	18.0			-3.0
אטמא א 0.5	11012	20.0			-16.0
מפעלים השק ש	4990	835	+150	+3.1	+168
לאומי השק 0.1	*** הפסקת מסחר ***				
דיסקונט השק ש	2130	1003	-10	-.5	-149
מזרחי השק ש	15278	44.0	-300	-1.9	-109
כור השק אגח 124	10020				
הירון 1.0	1777	100	+17	+1.0	+5.0
הירון 5.0	653	1418	-27	-4.0	-2020
ישום החזקות בעמ	248	38074	+5	+2.1	+31520
יצוא ש	9550	85.0	-30	-.3	-135
ירדן א 0.1	4240	647	+185	+4.5	+753
כלל ישראל 10.0	700	5135	-20	-2.8	-7071
כלל ישראל 50.0	622	161	-1	-.2	-87.0
לנדקו 0.1	8407	14.0	+400	+5.0	+64.0
לנדקו 0.5	2495	50.0	-80	-3.1	-148
מגור 0.1	756 תב	6603	+69	+10.0	+8381
מגור א 0.5	464 תב	4076	+42	+10.0	+9736
עין השק ב 0.1	*** הפסקת מסחר ***				
פז השק ש	5350	304	-211	-3.8	-318
פמה א 0.1	9481	53.0	-19	-.2	-28.0
פמה 0.5	4830	109	-80	-1.6	-443
פריון ב 2.5	3000	454	-43	-1.4	-34.0

מחקר ופיתוח

אמצעים מתוחכמים	*** הפסקת מסחר ***				
גליל טכנולוגיות	464	2111			-1231

דלק ונפט

דלק חיפושים0.1	3560	439	-140	-3.8	-174
דלק חיפושים5.0	1670	1257			+217
דלק נפט אופ 2	1025	5362	-74	-6.7	-3731
מז חיפושי נפט	12650	12.0	-150	-1.2	-27.0
טראויל 1.0	1803 תב	54.0	-110	-5.8	-186
טראויל 5.0	930	200	+15	+1.6	+200
י.ע.ג.ל. 5.0	1405	1043	+5	+.4	+80.0
מ.נ.ן. 1.0	2800	108	+40	+1.5	+262
מ.נ.ן. 5.0	1285	605	+50	+4.1	+818
טראויל ב 0.3	4100	377			+32.0
צפון אמרק נפט 1.	255	1194			-478
צפון אמרק נפט 5.	165.0	629			+4187

נמשכת השחיקה במניות

המניות החופשיות איבדו השבוע 3.95% מערכן □ פדיונות בקרנות הנאמנות

אצל רוב ציבור המשקיעים גברה השבוע האדישות והמבוכה כלפי כל אפיקי ההשקעות הנסחרים בבורסה. המניות החופשיות איבדו השבוע 3.95 אחוזים מערכן, המניות הבנקאיות שבהסדר ירדו ב־1.86 אחוזים בממוצע, ואיגרות־החוב הצמודות למדד ירדו בממוצע בשיעור מתון של 0.55 אחוזים. רק האיגרות הדולריות עלו בשיעור צנוע של 0.28 אחוז.

במרבית ימי המסחר פקדו פידיונות, לא גדולים אומנם, את קרנות־הנאמנות. בקרנות הסולידיות היו פידיונות בהיקף של כ־10 מיליון שקל. בקרנות המתמחות במניות משכו המשקיעים כ־3.5 מיליון שקל.

השחיקה במניות החופשיות ניכרה בעיקר במניות הכבדות המובילות בשוק. רוב המניות הללו ירדו השבוע עד 5 אחוזים. ביניהן היו מניות „כלל תעשיות", „דיסקונט השקעות", „כלל ישראל 10", „אלרון", „אלביט" ואחרות. בשיעור גבוה של עד 9 אחוזים נשחקו מניות „נכסים" ו„דלק ע"ש".

גם אתמול התאפיין המסחר במניות החופשיות באדישות וחוסר עניין. במהלך המסחר נרשמו ירידות שערים ל־174 מניות, כנגד 83 מניות שעלו. 114 מניות אחרות נסחרו ללא שינוי בשערן. מחזור העיסקות במניות החופשיות הסתכם אתמול ב־3.6 מיליון שקל. ההיצעים שוקקו את מרבית המניות היו קטנים עד בינוניים, וירידות השערים היו בדרך כלל מתונות. הגוף העיקרי שעסק אתמול בקליטת היצעים היו קרנות „לאומי־סיאי".

בענף המניות הבנקאיות שבהסדר נרשמו אתמול עודפי ביקוש (נטו) של 1.3 מיליון שקל. רוב הביקוש היה למניות בנק לאומי שעלו כ־1.2 אחוזים. התשואה בענף זה נעה אתמול בין 13.65 אחוז (אי.די.בי. רגילות) ל־13.14 אחוז מזרחי ע"ש.

בשוק איגרות־החוב היתה גם אתמול רגיעה, התנודות השערים היו מתונות. מחזור העיסקות הסתכם ב־5.7 מיליון שקל.

בני מרי

הרשות לניירות ערך בילבלה את המשקיעים באגרות החוב החדשות של קונצרן „כור"

משקיעים שביקשו אתמול לרכוש את אג־רות החוב החדשות שהנפיק קונצרן „כור", בסכום של 18.5 מיליון שקל, הופתעו לקרוא את המודעות שפירסם הקונצרן בעיתונות.

בתחילה נכתב שם, כי „הבורסה טרם נתנה את הסכמתה העקרונית לרישום אגרות החוב מהנפקה זו, ואם לא תתקבל הסכמתה עד לפתיחת רשימת החתימות, והיא נפתחה אתמול – ב.ב.ג., תתבטל ההנפקה". אבל לקראת סופה של המודעה הובא דבר הפוך לגמרי הודעה על קבלת ההסכמה העקרונית של הבורסה לרשום את המניות למסחר.

מבדיקה שערכנו עולה, שהסתירה הזאת היא פרי עקשנותה של הרשות לניירות ערך. מתברר, כי בצעד חסר תקדים אישרה הרשות את תשקיפה של „כור" עוד לפני אישורה של הבורסה. שכן, הבורסה לא הסכימה לרשום תשקיף זה לפני תום חודש יוני, ואילו לא היה מתקבל האישור להנפקה עד סוף החודש, היתה החברה חייבת להמתין מספר חודשים עד אשר יכולה והיתה לצאת בהנפקה נוספת, על בסיס הדוחות הכספיים למחצית שנת 1986. הרשות חייבה איפוא את החברה לכתוב על גב התשקיף אזהרה, שהבורסה טרם אישרה את רישום המניות למסחר.

בינתיים ניתן גם אישור הבורסה לרישום האג־רות למסחר. אולם כאשר ביקשה „כור" לפרסם את המודעה, דרשה ממנה הרשות לכלול במודעה את אותו קטע המופיע על כריכת התשקיף המקורי, למרות שהוא לא היה כבר רלוונטי למשקיע. בנוסף לכך, אושר ל„כור" לכתוב במודעה כי האישור כבר ניתן. וכך עומד המשקיע הקטן נבוך, ואינו יודע, אושר או לאו?

ברשות לניירות ערך, לא מבינים כלל את האבסורד. מזכיר הרשות אמר לי כי על החברה לפרסם במודעה את הפרטים המדויקים הכתובים בתשקיף. העובדה שפרט זה אינו רלוונטי למשקיע ויכול רק לבלבלו, אינו מובן לרשות. „הרי בהמשך כתוב כי הבורסה כבר אישרה את ההנפקה", אמר לי מזכיר הרשות. „רק טיפש או עיוור לא יבין כי ההנפקה אושרה".

בני ברק

שערי איגרות-החוב

ביום 17/07/86

הסידרה	השער	השינוי בנקי
4% מלוות (100% וצמודות)		
ש4001	590000.0	
ש4002	535479.0	
ש4003	525502.0	
ש4004	509539.0	
4.25% מלוות כפירות (שאינן)		
ק-301 תשואה 3.58%		
4101	106.3	+.1
ק-302 תשואה 4.27%		
4102	116.2	-1.1
4103	114.9	-1.1
4104	110.9	-1.1
ק-311 תשואה 4.71%		
4201	100.6	+.1
4202	98.7	+.1
4203	96.7	
4204	93.3	+.1
4205	91.4	
ק-321 תשואה 4.33%		
4301	110.7	+.1
4302	105.4	+.1
4303	104.3	
4304	102.8	+.1
3% מלוות כפירות (גליל)		
ק-201א תשואה 2.55%		
ש3601	33235.0	-16.0
ק-3201 תשואה 2.52%		
ש3602	30689.0	+14.0
ק-2027 א תשואה 2.46%		
ש3603	29190.0	-325.0
ק-3202 תשואה 2.63%		
3604	26018.0	-213.0
ק-203א תשואה 3.07%		
ש3605	23355.0	-146.0
ק-203ב' תשואה 2.77%		
ש3606	22262.0	+210.0
ק-203 ג' תשואה 2.74%		
ש3607	20712.0	-95.0
ק-203 תשואה 2.57%		
ש3608	19739.0	-217.0
ק-204 תשואה 2.40%		
ש3609	18774.0	+58.0
ש3610	16951.0	+46.0
ש3611	16354.0	+45.0
ש3612	15077.0	+44.0
ק-205 תשואה 2.48%		
ש3613	15012.0	+8.0
ש3614	14420.0	+7.0
ש3615	13380.0	+7.0
ש3616	12432.0	+7.0
ק-206 תשואה 2.41%		
ש3617	11651.0	+6.0
ש3618	11056.0	+6.0
ש3619	10173.0	+5.0
ק-207 תשואה 2.44%		
ש3620	9600.0	+6.0
ש3621	9119.0	+5.0
ש3622	8222.0	+4.0
ק-208 תשואה 2.71%		
ש3623	7491.0	+45.0
ש3624	7241.0	+43.0
ק-209 תשואה 2.60%		
ש3625	6637.0	+4.0
ש3626	6139.0	+2.0
ש3627	5800.0	+3.0
ק-210 תשואה 2.83%		
ש3628	5297.0	+3.0
ש3629	4962.0	+2.0
ש3630	4491.0	+3.0
ק-211 תשואה 2.89%		
ש3631	4291.0	+2.0
ש3632	4040.0	+2.0
ש3633	3816.0	+2.0
ק-212 תשואה 2.80%		
3634	3300.0	-50.0
ש3635	3196.0	-40.0
ש3636	3077.0	-40.0
ק-213 תשואה 2.70%		
ש3637	2893.0	+20.0
ש3638	2694.0	+19.0
ש3639	2516.0	+17.0
ק-214 תשואה 2.92%		
ש3640	2054.0	+1.0
ש3641	1780.0	+1.0
ק-215 תשואה 2.99%		
3642	1575.0	-17.0
ש3643	1382.0	-15.0
ק-216 תשואה 2.41%		
3644	1274.0	+24.6
3645	1149.0	+23.0
4.25% מלוות כפירות (גליל)		
ק-541 תשואה 4.74%		
3826	93.4	+.2
3827	93.6	+.3
3828	90.2	+.2
3829	88.4	+.2
ק-251 תשואה 4.20%		
3701	893.6	-25.0
ק-252 תשואה 4.27%		
3702	600.5	-6.5
ק-253 תשואה 4.36%		
3703	598.6	+13.6
3704	528.4	+11.0
ק-261 תשואה 4.60%		
3751	273.5	-6.2
ק-262 תשואה 4.83%		
3752	106.3	-.2
3753	105.1	-.2
ק-263 תשואה 4.82%		
3754	91.9	+.1
3755	90.2	
3756	87.8	
3757	85.3	+.1
ק-271 תשואה 4.69%		
3901	101.2	+.1
3902	96.3	
3903	93.5	
3904	93.8	
6% מלוות פיתוח (80% והצבורים)		
ש5109	266400.0	+2400.0
ש5110	247500.0	+500.0
ש5111	241400.0	+1510.0
ש5112	235000.0	
ש5113	239000.0	
ש5114	231100.0	
ש5115	226500.0	
ש5116	219900.0	+200.0
ש5117	220000.0	
ש5118	221300.0	-400.0
4%-6%-7% מלוות פיתוח ומדינה (צמודים 80%)		
ש5201	193500.0	
ש5202	194000.0	
ש5203	191200.0	+700.0
ש5204	185400.0	
ש5205	181100.0	
ש5206	180100.0	
ש5210	177000.0	
ש5211	171500.0	
ש5212	169500.0	
ש5213	161300.0	
ש5214	159000.0	
6%		
ש3501	157000.0	-1000.0
ש3502	157000.0	
ש3503	148500.0	
ש3504	139600.0	
ש3505	133715.0	
7%		
ק-701 תשואה 2.73%		
ש3521	134083.0	-175.0
ש3524	121516.0	-185.0
ק-702 תשואה 2.70%		
ש3532	128872.0	-130.0
ש3533	121794.0	-136.0
ק-703 תשואה 2.81%		
ש3525	118778.0	+61.0
ש3526	118819.0	+63.0
ש3527	116462.0	+62.0
ש3528	123418.0	+60.0
ק-704 תשואה 2.85%		
ש3529	113260.0	+52.0
ש3530	110615.0	+50.0
ש3531	115225.0	+61.0
ש3532	111851.0	+60.0
ש3533	111712.0	+59.0
ש3534	105362.0	+57.0
ק-705 תשואה 2.80%		
ש3535	105625.0	-32.0
ש3539	99533.0	-34.0
ק-706 תשואה 2.87%		
ש3536	105356.0	-77.0
ש3537	105243.0	-77.0
ש3538	99060.0	-75.0
ש3540	96883.0	-77.0
ש3541	95347.0	-74.0
ש3542	95427.0	-79.0
ש3543	90779.0	-75.0
ק-707 תשואה 2.91%		
ש3544	90024.0	+48.0
ש3546	88594.0	+47.0
ש3547	88404.0	+47.0
ש3548	88109.0	+47.0
ש3550	83699.0	+45.0
ש3551	83384.0	+45.0
ק-708 תשואה 2.91%		
ש3545	88175.0	+48.0
ש3549	83491.0	+45.0
ש3552	76442.0	+41.0
ש3554	76502.0	+41.0
ש3555	76502.0	+41.0
ק-709 תשואה 2.90%		
ש3553	76249.0	+40.0
ש3571	66149.0	+35.0
ק-710 תשואה 2.89%		
ש3556	73944.0	+37.0
ש3558	72853.0	+38.0
ש3559	70279.0	+37.0
ש3560	66324.0	+34.0
ש3561	66345.0	+35.0
ק-711 תשואה 2.83%		
ש3557	75519.0	+38.0
ש3572	66873.0	+19.0
ק-712 תשואה 2.87%		
ש3573	64461.0	-391.0
ש3574	61268.0	-268.0
ש3577	63864.0	-270.0
ש3578	59022.0	-231.0
ק-713 תשואה 2.90%		
ש3575	61018.0	+27.0
ש3576	60834.0	+27.0
ש3579	58624.0	+31.0
ק-714 תשואה 2.92%		
ש3580	54533.0	-319.0
ש3581	49604.0	-299.0
ש3582	45754.0	-283.0
ש3583	42528.0	-271.0
ק-715 תשואה 2.90%		
ש3584	40479.0	-82.0
ש3585	38586.0	-81.0
ש3586	34767.0	-75.0
ש3588	34733.0	-77.0
ק-716 תשואה 2.93%		
ש3587	34818.0	-19.0
ש3591	33752.0	-28.0
ש3592	31698.0	-28.0
ש3593	31647.0	-38.0
ק-717 תשואה 2.88%		
ש3589	31726.0	+61.0
ש3594	30252.0	+59.0
ש3596	28916.0	+57.0
ש3597	28831.0	+57.0
ק-718 תשואה 2.68%		
ש3590	31606.0	+38.0
ש3595	30123.0	+37.0
5% מלוות פיתוח ומדינה (בחירה במולה צמודות)		
ק-101 תשואה 2.82%		
ש2001	150709.0	-413.0
ש2002	130360.0	-416.0
ק-102 תשואה 2.90%		
ש2003	133374.0	+447.0
ק-103 תשואה 2.90%		
ש2004	125866.0	+466.0
ק-104 תשואה 2.90%		
ש2005	118314.0	+487.0
ש2006	118156.0	+506.0
ש2007	115807.0	+497.0
ק-105 תשואה 3.04%		
ש2008	115156.0	+182.0
ש2012	112216.0	+185.0
ש2015	109822.0	+184.0
ק-106 תשואה 2.82%		
ש2009	116625.0	+62.0
ק-107 תשואה 3.02%		
ש2010	115585.0	+62.0
ש2011	115545.0	+61.0
ש2013	113253.0	+61.0
ש2014	110370.0	+60.0
ק-108 תשואה 2.88%		
ש2016	111526.0	+484.0
ש2018	108675.0	+482.0
ש2021	108389.0	+496.0
ק-109 תשואה 3.00%		
ש2017	107629.0	+49.0
ש2019	110441.0	+60.0
ש2020	107596.0	+58.0
ק-110 תשואה 2.53%		
ש2022	102130.0	+835.0
ק-111 תשואה 3.03%		
ש2023	101965.0	-345.0
ק-112 תשואה 3.74%		
ש2024	95841.0	+886.0
ש2027	92451.0	+886.0
ש2031	85618.0	+878.0
ק-113 תשואה 2.90%		
ש2025	96062.0	+51.0
ש2026	93751.0	+51.0
ק-114 תשואה 2.48%		
ש2028	91450.0	+49.0
ש2030	88946.0	+46.0
ק-115 תשואה 2.80%		
ש2029	87776.0	+611.0
ש2033	80778.0	+616.0
ש2035	74551.0	+586.0
ק-116 תשואה 2.93%		
ש2013	85711.0	+49.0
ש2034	80976.0	+45.0
ש2036	74558.0	+40.0
ק-117 תשואה 1.90%		
ש2037	73087.0	+37.0
ש2032	68646.0	+36.0
ק-118 תשואה 2.80%		
ש2038	71028.0	+226.0
ש2040	68401.0	+224.0
2851	64716.0	+217.0
ק-119 תשואה 2.46%		
ש2039	68401.0	+36.0
ש2041	64937.0	+36.0
ק-120 תשואה 2.18%		
ש2055	60460.0	+27.0
ק-121 תשואה -0.59%		
ש2054	63316.0	+1701.0
ש2056	57826.0	+1623.0
ש2058	53744.0	+1519.0
ש2060	48799.0	+1142.0
ק-131 תשואה 0.87%		
ש2051	60108.0	+28.0
ש2057	55709.0	+37.0
ש2059	50731.0	+34.0
ק-3131 תשואה 1.21%		
ש2061	35152.0	+17.0
ק-3113 תשואה 1.16%		
ש2067	33194.0	+15.0
ק-3121 תשואה 1.44%		
ש2061	30409.0	+15.0
דולרים		
מ 17	104.6	-1.5
מ 18	102.4	-.2
מ 19	102.0	
מ 20	102.0	-1.0
מ 21	102.0	-2.0
פריון 21	103.0	01/07/86
מ 22	102.5	
מ 23	97.0	+1.5
ש24	94.0	+1.6
ש25	97.5	16/07/86
ש26	96.2	-1.2
ש27	95.0	
ש28	92.0	-1.0
ש29	92.5	16/07/86
ש30	100.0	+1.0
ש31	101.0	+.5
32	97.3	
33	95.6	16/07/86
2	94.9	10/07/86
סד"ב 34	101.5	-.5
אגרות חוב בתחי סוגבלות בכס		
אגמל ם	100.0	01/07/86
ישראל 11	98.5	25/06/86
ישראל 12	98.3	25/06/86
ישראל 13	93.1	29/06/86
ישראל 14	95.7	26/06/86
מניב ש24	90.0	16/07/86
מניב ש25	88.0	25/06/86
מניב ש26	88.5	25/06/86
מניב ש28	88.8	01/07/86
מניב ש30	84.6	09/07/86
אגרות חוב צמודות לדולר (100% המכסים)		
ק-601 תשואה 5.50%		
סד' 2501	155.2	+.1
סד' 2502	153.6	+.1
סד' 2503	157.7	+.3
ק-602 תשואה 5.55%		
סד' 2504	117.0	+.4
סד' 2505	141.4	+.4
ק-603 תשואה 5.76%		
סד' 2506	136.4	-.1
סד' 2507	131.6	-.2
ק-604 תשואה -0.07%		
סד' 2508	110.0	+3.3
ירושלים-צמוד דולר ריבית קבועה		
ק-901 תשואה 7.02%		
7001	240.7	-6.6
7002	233.4	-6.4
ק-902 תשואה 7.45%		
7003	210.0	-1.5
7004	202.1	-1.1
ק-903 תשואה 7.30%		
7005	197.2	-3.9
ק-904 תשואה 7.40%		
7006	185.1	+1.4
ק-905 תשואה 7.67%		
7007	171.4	-1.8
7008	163.9	-1.7
ק-906 תשואה 7.40%		
7009	159.1	+.1
ק-907 תשואה 7.68%		
7010	148.9	-.7
ק-908 תשואה 7.70%		
7011	140.7	-1.6
7012	135.8	-1.5
ק-909 תשואה 7.38%		
7013	129.6	+.2
ק-910 תשואה 7.47%		
7014	113.6	+1.0
ק-911 תשואה 7.75%		
7015	95.7	-.1
7016	95.1	-.1
7017	94.4	-.1
7018	94.2	-.1
7019	94.6	-.1
7020	94.4	-.1
7021	93.5	-.1
7022	93.2	-.1
ק-951 תשואה 7.55%		
7201	93.3	+.8
7202	94.7	+.8
7203	94.5	+.8
7204	95.0	+.8
7205	95.1	+.8
ירושלים-צמוד דולר ריבית משתנה		
ק-801 תשואה 2.13%		
ש6101	12411.0	+141.0
ק-802 תשואה 2.35%		
ש6102	7531.0	+13.0
ק-803 תשואה 2.40%		
ש6103	6743.0	+77.0
ק-804 תשואה 2.40%		
ש6104	6219.0	+79.0
ש6105	5897.0	+75.0
ק-805 תשואה 2.42%		
ש6106	5710.0	+67.0
ש6107	5490.0	+64.0
ק-806 תשואה 2.60%		
ש6108	3936.0	+54.0
ש6109	3743.0	+53.0
ש6110	3479.0	+53.0
ק-807 תשואה 2.70%		
ש6111	3060.0	+34.0
ש6112	2977.0	+33.0
ק-800 תשואה 2.60%		
ש6113	2044.0	+26.0
ק-821 תשואה 3.10%		
ש6151	610.7	-1.7
ש6152	576.3	-1.5
ק-822 תשואה 3.10%		
ש6153	674.7	+1.0
ש6154	662.9	+1.0
ק-823 תשואה 3.10%		
ש6155	429.1	+.6
ק-824 תשואה 3.13%		
ש6156	349.6	+.6
ק-825 תשואה 3.15%		
ש6157	259.3	-2.0
ש6158	245.8	-.9
ק-826 תשואה 3.00%		
6159	209.1	+.5
ק-827 תשואה 3.15%		
6160	195.1	-.6
6161	188.6	-.7
ק-828 תשואה 2.87%		
6162	176.1	+1.0
ק-829 תשואה 3.10%		
6163	159.6	-2.8
6164	153.2	-2.7
ק-830 תשואה 3.05%		
6165	143.7	-.9
ק-831 תשואה 3.23%		
6166	135.4	-1.4
6167	132.4	-1.4
6168	110.6	-1.4
ק-832 תשואה 3.01%		
סד 6169	124.3	+.2
ק-833 תשואה 3.00%		
6170	117.1	-1.0
ק-834 תשואה 3.10%		
6171	83.6	-2.1
6172	82.5	-2.1
ק-851 תשואה 2.05%		
6801	94.0	+.1
אל-און 86	949.0	-1.0
אלביט 85	207.4	-.5
אלתא 85	1313.0	-10.0
אלסינט 83	*** הפסקת מסחר ***	
תדיראן 84	95.9	-.1
תדיראן 85	400.1	
פורמקס 85	800.0	-14.0

השקל שלך

מה "עשו" המניות
(שיעורי תשואה נומינליים, באחוזים)

שם נייר הערך	השבוע	החודש
תעשיה		
אטאס	—	+ 7.2
גולד־פרוסט	—16.1	— 7.1
זגלכל	— 4.3	— 4.3
פרי זה	—12.0	—20.5
סממר	— 7.5	— 4.9
מן	—	— 0.1
עלית	— 1.4	+ 4.6
עסיס	— 5.4	+ 0.3
אדגר	— 2.6	+ 2.8
אופים	+ 0.8	+ 5.8
ארגמן רג'	— 4.3	— 2.6
ויטלגו	— 6.6	— 4.1
ורדינון	— 5.1	— 2.0
זיקית	— 2.0	+29.9
לודזיה 0.4	— 0.5	+12.3
ליגת	— 7.1	— 0.4
מים גליקו	— 5.6	— 5.7
מקט	— 7.2	+ 7.8
עיט	— 7.4	— 4.1
פולגת	— 3.4	+ 6.8
פוליגון	— 6.0	+ 1.4
שלריגה	+ 0.4	—14.1
אוקטגון	+18.5	+38.9
אורדן	— 3.8	— 8.2
כבלים	— 1.2	— 2.2
התכוף	— 3.1	— 9.9
מתכת סחום	+ 7.8	+12.6
קדמני	—10.8	+10.2
ספר פלדה	— 2.4	+ 5.0
קינג	— 5.6	+10.0
קליל	—17.2	— 0.5
שלדות	—	— 4.1
לכיש	— 6.4	— 3.1
אלביט	— 5.0	— 4.7
אלקטרה 0.5	— 9.2	— 7.6
אלרון	— 4.7	+ 3.3
ארית	— 2.7	— 1.7
כלל תעש' אלק'	— 4.8	— 3.6
ספקטרוניקס	+ 0.3	+ 3.0
מחכסונגר	— 6.4	+ 5.6
קצנשטיין	— 5.7	+ 1.3
תדאה	— 2.4	— 1.3
אי.פי.	— 7.9	— 5.1
אלקול	— 1.2	+ 3.2
אקרשטיין	+ 5.2	+19.3
מ.ל.ט.	+ 3.3	+ 9.8
תעשיות מוזל	— 1.2	+15.4
אגן	—10.4	— 8.2
אליאנס	+ 8.5	+37.8
גל	— 5.9	— 1.8
חיפה כימיקלים	— 1.1	+ 5.6
טבע	+ 1.3	+ 1.5
ים המלח	— 1.7	— 0.1
פטרוכימים	— 5.6	+ 4.7
נקה	— 3.1	— 2.9
ת.ג.ל.	— 6.3	+ 8.4
תיא	— 2.1	+23.9
ח.מ.ן.	+20.8	+37.7
לבידי אשקלון	—13.1	— 8.6
מפעלי נייר	— 4.8	— 2.4
אנדין	— 8.5	+ 1.7
ה.ג. פלק	—10.6	—10.6
מרכזית למסחר	— 7.0	— 3.6
כור	— 4.8	— 5.7
כלל תעשיות	— 4.3	— 3.1
חברות להשקעה		
אי.די.בי. פתוח	— 6.2	— 2.3
אינקובה	— 5.7	—18.2
אלרן	— 7.2	+ 3.7
פועלים השק'	— 3.7	+ 0.1
דיסקונט השק'	— 1.4	— 1.4
מזרחי השק'	— 4.2	— 1.4
חירון	— 6.2	— 3.0
יצוא השק'	— 2.9	— 2.8
ירדן	— 0.9	+ 4.7
כלל ישראל	— 5.1	— 2.8
מנור	+21.2	+38.7
פז השק'	— 6.1	+ 0.4
פריון	—13.3	—13.0
גליל טכנולוגיות	—11.6	+16.9
חיפושי נפט		
דלק	— 5.3	+ 6.3
פז	—	+ 2.0
מ.ג.ן.	— 6.3	— 3.0
סדאויל	+ 5.1	+18.5
צפון אמריקה ה. נסט	—	+ 1.2

שם נייר הערך	השבוע	החודש
בנקים מסחריים		
או.ה.ה.	— 5.7	— 3.5
ספנות	— 4.8	— 2.3
הבינלאומי	— 4.2	— 0.9
פי.בי.	— 4.3	+ 1.2
אי.די.בי.	— 2.5	— 2.1
דיסקונט א'	— 1.4	— 1.7
מזרחי	— 0.8	— 1.4
כללי	— 1.8	— 2.0
לאומי	— 1.4	— 1.2
בנקאים למשכנתאות		
אדנים	+ 1.9	+17.0
לאומי למשכ'	— 6.0	— 1.1
פתוח משכ'	— 7.5	+ 0.8
עצמאות	— 3.3	+ 6.3
טפחות רג'	— 5.4	— 4.6
טפחות רג'	— 5.4	— 4.6
מירב	— 8.6	— 0.9
מוסדות מימון		
לאומי לתעשיה	— 4.2	— 0.5
מרכז הקבלנים	— 4.7	— 6.2
ליסינג	—10.9	+ 7.7
חברות ביטוח		
אררט	+ 2.3	+ 9.2
הסנה	— 4.4	+ 0.2
הפניקס	— 4.4	—10.9
סהר	— 8.3	+ 3.2
סקוריטס	— 7.4	— 8.7
צור	— 5.0	—
ציון	— 3.1	— 0.1
מסחר ושרותים		
אינטרגמא	— 4.0	— 5.0
כלל סחר	— 8.0	+ 0.8
קריסטל	— 6.4	—20.0
שופרסל	— 8.3	— 5.2
דלק	— 7.4	+ 0.8
קונסורטיום	+ 1.2	— 0.6
גלי זוהר	6.8	— 6.7
מלונות דן	—	+ 1.4
מלונות הירדן	— 0.1	+ 8.8
חילן	— 3.4	+22.4
יענ"א	— 0.5	+13.7
מל"ל	— 4.8	+ 8.9
ניקוב מחשבים	— 7.5	— 4.5
חים	— 9.4	— 9.4
מקרקעין		
ארזן מבנים	+ 4.7	+26.6
מגורים	— 8.7	— 7.5
אילון	+ 2.4	+ 7.8
אל־רוב	— 5.3	—14.1
אפריקה — ישראל 1	— 5.2	— 3.5
ארזים	— 2.4	—
בן יקר גת	— 0.1	+ 9.3
ברנוביץ	— 4.5	— 9.8
דרעד	— 7.0	— 1.8
נכסים ובנין	— 9.0	— 2.0
גב־ים	+ 0.3	— 1.0
הכשרת הישוב	— 3.8	— 0.7
ישפרו	—14.3	— 1.5
ישרס	— 1.7	— 6.3
כלל השק' נדלן	— 6.8	—
נמטר	— 2.5	— 1.3
מאגרי בניה	+ 0.2	+35.2
מגרב	— 7.7	+ 7.0
לוינשטיין	— 7.0	—
ליפשיץ	—11.6	— 9.6
נכסי אזורים	—10.2	— 6.2
סחף	+ 3.0	— 6.1
רוגובין	—12.0	— 4.7
רסקו מבוכ'	+ 7.2	+ 6.5
מהדרין	— 5.0	— 2.9
נכסי הדרים	— 6.8	— 2.1
פרי־אור	— 4.2	— 0.4

נתונים אלה חושבו במיוחד עבור מוסף „השקל שלך", על־ידי מומחי „הבנק הבינלאומי הראשון". כל המניות המצוטטות כאן הן בנות 1 (0:1) שקל, אלא אם־כן צויין אחרת.

הלירה-שטרלינג: המגמה - ירידה

(עפ"י מדד הליש"ט - הנכס"ט: 100 = 1980)

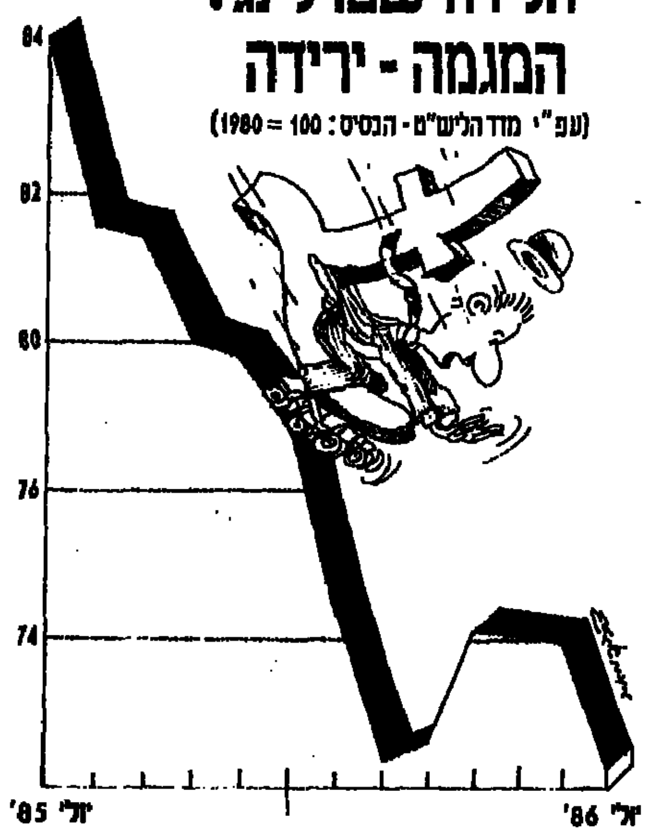

אחרי המפולת במחירי הנפט הגולמי

תחזית קודרת ביחס לעתיד הלירה־שטרלינג

מרבית המשקיפים בלונדון סבורים, כי צפויה החלשות נוספת במטבע הבריטי – קובעים כלכלני חברת הייעוץ הפיננסי „גיפט"

הנפילה המחודשת במחירי הנפט הבריטי בים הצפוני גרמה להחלשות מואצת בשער הלירה־שטרלינג. העובדה, כי השבוע ירד מחיר הנפט הבריטי עד לשפל חדש של 9 דולרים לחבית - ויש הסוברים, כי אם לא ימצא הסדר בתוך האירגון של „אופיק" עלולים מחירי הנפט העולמי להשתנות עוד יותר - הגבירה את הפסימיות ביחס לעתידה של הלישט"ש.

על אף ההתאוששות הקלה, שאיפיינה את המטבע הבריטי ב־48 השעות האחרונות, רבים הגורסים כעת בלונדון, כי בטווח הבינוני והרחוק עתידה הליש"ט להחלש - על כל המשתמע מכך.

במקביל, גם מצבו של הדולר האמריקאי אינו מזהיר ביותר. מרבית המשקיפים במרכזי הכספים הבינלאומיים צופים ירידה נוספת בשערי הריבית בארצות־הברית, כדי לתת „זריקת חיזוק" לכלכלה האמריקנית. במצב כזה, קובעים מומחי „גיפט", חברה לניהול תיקי השקעות במט"ח, הפועלת בראשותו של נורברט בריטקר, יש לשקול בזהירות מרובה את חלקן ומשקלן של המחזקות הדולריות בתיקי־השקעות.

ואלה שערי־החליפין (ביחס לדולר) כפי שנרשמו אמש בלונדון: הליש"ט 35־1.5125; המארק הגרמני 80־2.1470; הפראנק הצרפתי 80־6.9350; הפראנק השווייצרי 40־1.7430; הגולדן ההולנדי 05־2.4195; הלירטה האיטלקית 60־1,475 והין היפאני 157.10.

משה בן־עמי

קרנות הנאמנות: מחירים ותשואות ביום — 17.7.86

שם הקרן	מחיר: היחידה	מחיר: הפדיון	השינוי היומי בשקלים	התשואה היומית באחוזים
אב	3770.89	3754.69	- 12.39	- 0.33
אבוקה	29425.54	29132.20	- 174.01	- 0.59
אגוד	201.35	197.37	+ 0.61	+ 0.31
אדיר	1331.82	1305.41	- 0.30	- 0.02
אודם	1576.70	1545.75	- 10.65	- 0.68
אופיר	1577.70	1546.49	+ 1.78	+ 0.12
אור	—	—	—	—
אוריון	157.01	153.82	- 0.07	- 0.05
אורלי	205.81	204.30	- 0.09	- 0.04
אורן	601.77	589.94	- 1.11	- 0.19
אייל	2989.64	2951.86	- 1.22	- 0.04
איילת	3581.64	3505.07	- 7.11	- 0.20
אירים	3945.99	3861.05	- 2.81	- 0.07
איתן	578.36	566.54	+ 0.02	+ .00
אלון	512.89	502.17	+ 0.69	+ 0.14
אלמוג	588.39	581.17	+ 0.02	+ 0.01
ארז	625.07	610.91	- 3.24	- 0.53
אש	106.69	104.37	- 0.38	- 0.36
אשל	168.67	165.37	- 0.28	- 0.17
אתרוג	192.58	190.66	+ 0.04	+ 0.02
ברולה	1619.68	1588.16	- 7.46	- 0.47
ברוש	373.50	365.20	- 2.21	- 0.60
ברק	378.03	370.58	- 1.33	- 0.35
ברקת	768.60	753.47	+ 0.66	+ 0.09
גביש	1130.51	1108.34	- 1.73	- 0.15
גבע	852.40	839.72	+ 0.80	+ 0.10
גורן	585.46	572.18	+ 0.21	+ 0.04
גיא	7764.01	7589.84	+ 5.48	+ 0.07
גיל	2181.43	2139.06	- 7.47	- 0.35
גלית	515.33	506.97	+ 0.15	+ 0.03
דוכרבן	272.07	269.38	- 2.01	- 0.74
דוכיפת	537.64	537.08	- 0.25	- 0.04
דולב	197.24	193.56	+ 0.34	+ 0.18
דוחן	1230.42	1206.66	+ 0.73	+ 0.06
דותן	219.36	215.10	+ 0.24	+ 0.11
דליה	—	—	—	—
דרור	3266.12	3201.93	- 5.19	- 0.16
דקל	257.53	252.27	- 2.45	- 0.96
הדס	280.45	277.96	- 0.56	- 0.20
ורד	—	—	—	—
זהבית	2502.41	2450.66	+ 5.30	+ 0.22
זוהר	16119.44	15801.76	+ 31.84	+ 0.20
זיו	15219.80	14995.18	+ 20.63	+ 0.14
זמיר	625.87	613.81	- 4.21	- 0.68
חוחית	135.41	130.47	+ 0.13	+ 0.10
חליפין	112.35	111.85	+ 0.10	+ 0.09
חלמיש	562.68	551.55	+ 0.35	+ 0.06
חץ	110.64	110.20	+ 0.10	+ 0.09
טופז	1205.75	1177.93	- 1.38	- 0.12
טל	4109.59	4084.85	- 1.38	- 0.03
יובל	658.18	637.47	- 0.04	- 0.01
יהלום	1506.74	1477.29	- 11.14	- 0.75
יסודות	30801.64	30317.69	- 6.41	- 0.02
יערה	555.58	548.06	+ 0.71	+ 0.13
כוכב	729.07	714.75	- 4.70	- 0.65
כחל	119.73	117.37	- 0.02	- 0.02
כלנית	—	—	—	—
כספית	625.25	618.04	- 0.62	- 0.10
כרכל	118.06	115.65	- 0.20	- 0.17
כתר	907.46	889.07	- 1.55	- 0.17
להב	3396.44	3336.25	- 10.25	- 0.31
למשקיע	97038.49	95113.64	+ 59.70	+ 0.06
לפיד	10195.89	9998.32	- 75.06	- 0.75
לקט	1489.74	1459.15	+ 0.55	+ 0.04
לשם	806.68	790.22	- 0.19	- 0.02
מבור	973.16	955.97	+ 0.72	+ 0.08
מבטח	2804.40	2778.8	+ 5.50	+ 0.20
מגן	201.06	198.15	+ 0.30	+ 0.15
מגוון	2596.60	2573	- 3.10	- 0.12
מגל	615.62	605.94	- 0.03	- .00
מור	1111.50	1096.00	- 8.70	- 0.79
מורן	630.81	625.86	+ 0.76	+ 0.12
משה	24471.45	23824.76	+ 37.26	+ 0.16
מיכר	748.16	733.59	+ 0.73	+ 0.10
מעוף	3018.90	2961.60	- 6.50	- 0.22
מעיין	654.43	642.06	+ 0.52	+ 0.08
מקשה	821.08	817.50	- 0.23	- 0.03
מרגלית	966.43	947.69	- 4.28	- 0.45
מרום	956.72	938.02	+ 0.09	+ 0.09
נגה	20769.70	20462.50	+ 16.83	+ 0.08
נטיף	392.83	381.57	- 3.51	- 0.60
נטע	375.96	368.54	- 0.72	- 0.19
נילי	3797.51	3741.37	- 17.36	- 0.46
סביון	—	—	—	—
סגולה	121.10	118.68	+ 0.05	+ 0.04
סלע	830.88	814.29	- 0.12	- 0.01
סנונית	569.20	562.31	+ 0.06	+ 0.01
סער	606.26	594.73	- 0.78	- 0.15
ספיר	523.11	520.31	- 0.33	- 0.04
עדיף	630.83	618.70	- 1.18	- 0.19
עידית	1599.65	1568.29	- 8.45	- 0.51
עידן	5850.07	5706.61	+ 2.40	+ 0.04
ענבר	1182.05	1155.59	- 0.61	- 0.05
ענת	1951.14	1932.68	- 4.75	- 0.25
עפרוני	541.44	534.15	+ 0.08	+ 0.01
ערמון	147.39	144.50	+ 0.17	+ 0.12
פרא	1208.53	1184.84	- 2.33	- 0.20
צבר	529.35	518.80	+ 0.15	+ 0.01
צופית	578.00	567.45	+ 0.02	+ .00
צוק	100.88	100.49	- 0.08	- 0.08
צמיר	850.02	839.56	- 1.29	- 0.15
צמיחה	6215.81	6127.50	- 6.08	- 0.10
צמרת	1517.33	1487.44	- 0.46	- 0.03
קלע	1678.06	1648.71	- 3.07	- 0.18
רונית	15062.45	14958.95	- 35.13	- 0.23
רקפת	—	—	—	—
רשף	661.85	647.59	+ 0.70	+ 0.11
שבים	641.23	633.54	+ 1.05	+ 0.17
שהם	812.04	811.53	- 0.56	- 0.07
שירה	305.94	302.92	- 0.39	- 0.13
שמיר	303.16	297.15	- 0.19	- 0.06
שנהב	537.57	529.96	- 2.17	- 0.41
שפק	524.57	511.77	- 5.63	- 1.09
ססר	164.48	161.33	- 0.14	- 0.10
תאנה	171.07	170.18	- 0.53	- 0.31
תבור	760.60	758.18	+ 0.56	+ 0.07
תדהר	347.38	341.85	- 2.94	- 0.84
תהילה	90.80	88.88	- 0.15	- 0.17
תירוש	411.96	407.06	- 0.37	- 0.09
תפוז	183.60	181.98	- 0.13	- 0.07
תפארת	178.49	177.16	+ 0.16	+ 0.09
תרשיש	1273.73	1248.6	+ 0.03	+ .00
תשרי	180.86	175.43	+ 0.00	+ 0.00

שערי מטבע חוץ ביום 17.7.86

המטבע	השינוי	בנקנוטים: לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	העברות והמחאות: לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב	+0.002	1.46	1.53	1.46	1.53	1.46	1.53	1.4842	1.5028	1.4847	1.5033	1.4837	1.5024	1.4939
1 לישט"ש	+0.006	2.20	2.30	2.20	2.31	2.20	2.31	2.2397	2.2677	2.2411	2.2696	2.2419	2.2701	2.2550
1 מארק גרמני	+0.003	0.68	0.71	0.68	0.71	0.67	0.71	0.6902	0.6988	0.6914	0.7000	0.6901	0.6987	0.6952
1 פרנק צרפתי	+0.001	0.21	0.22	0.21	0.22	0.21	0.22	0.2138	0.2165	0.2137	0.2164	0.2136	0.2162	0.2152
1 גולדן הולנדי	+0.003	0.60	0.63	0.60	0.63	0.60	0.63	0.6128	0.6205	0.6135	0.6212	0.6131	0.6198	0.6168
1 פרנק שוויצרי	+0.002	0.84	0.88	0.84	0.88	0.83	0.88	0.8505	0.8612	0.8507	0.8615	0.8506	0.8612	0.8557
1 כתר שוודי	+0.001	0.21	0.22	0.21	0.22	0.20	0.22	0.2107	0.2133	0.2109	0.2135	0.2105	0.2131	0.2119
1 כתר נורבגי	+0.001	0.20	0.21	0.19	0.20	0.19	0.20	0.1990	0.2015	0.1991	0.2016	0.1989	0.2014	0.2003
1 כתר דני	+0.001	0.18	0.19	0.18	0.19	0.18	0.19	0.1844	0.1867	0.1843	0.1866	0.1843	0.1866	0.1857
1 מארק פיני	+0.001	0.29	0.30	0.28	0.30	0.28	0.30	0.2933	0.2970	0.2935	0.2973	0.2934	0.2970	0.2954
1 דולר קנדי	"0.001	1.06	1.11	1.06	1.11	1.06	1.11	1.0802	1.0937	1.0809	1.0944	1.0783	1.0918	1.0867
1 דולר אוסטרלי	"0.003	0.88	0.97	0.91	0.98	0.91	0.98	0.9452	0.9550	0.9446	0.9564	0.9432	0.9550	0.9497
1 ראנד דרא"פ	+0.002	0.45	0.50	0.54	0.58	0.56	0.50	0.5766	0.5838	0.5746	0.5818	0.5761	0.5833	0.5804
10 פרנקים בלגיים	+0.001	0.33	0.34	0.32	0.31	0.32	0.34	0.3513	0.3551	0.3552	0.3594	0.3546	0.3588	0.3568
10 שילינגים אוסטריים	+0.003	0.97	1.01	0.97	1.01	0.96	1.01	0.9823	0.9946	0.9825	0.9947	0.9826	0.9949	0.9884
1000 לירטות איטלקיות	+0.004	0.98	1.04	0.98	1.05	0.98	1.03	1.0053	1.0178	1.0045	1.0171	1.0038	1.0165	1.0119
100 ינים יפאניים	+0.011	0.93	0.97	0.93	0.97	0.93	0.97	0.9447	0.9566	0.9439	0.9557	0.9443	0.9561	0.9506
1 דינר ירדני	+0.006	4.26	4.52	4.08	4.34	4.08	4.52	—	—	—	—	—	—	4.2587
10 לירות לבנוניות	+0.001	—	—	—	—	0.20	0.30	—	—	—	—	—	—	0.3644
1 לירה מצרית	+0.001	0.79	0.84	0.78	0.83	0.76	0.82	—	—	—	—	—	—	0.6082

אלקטרה מזגנים '86

אלקטרה, החברה המובילה במיזוג אוויר, גאה להציג דור חדש של מזגנים:

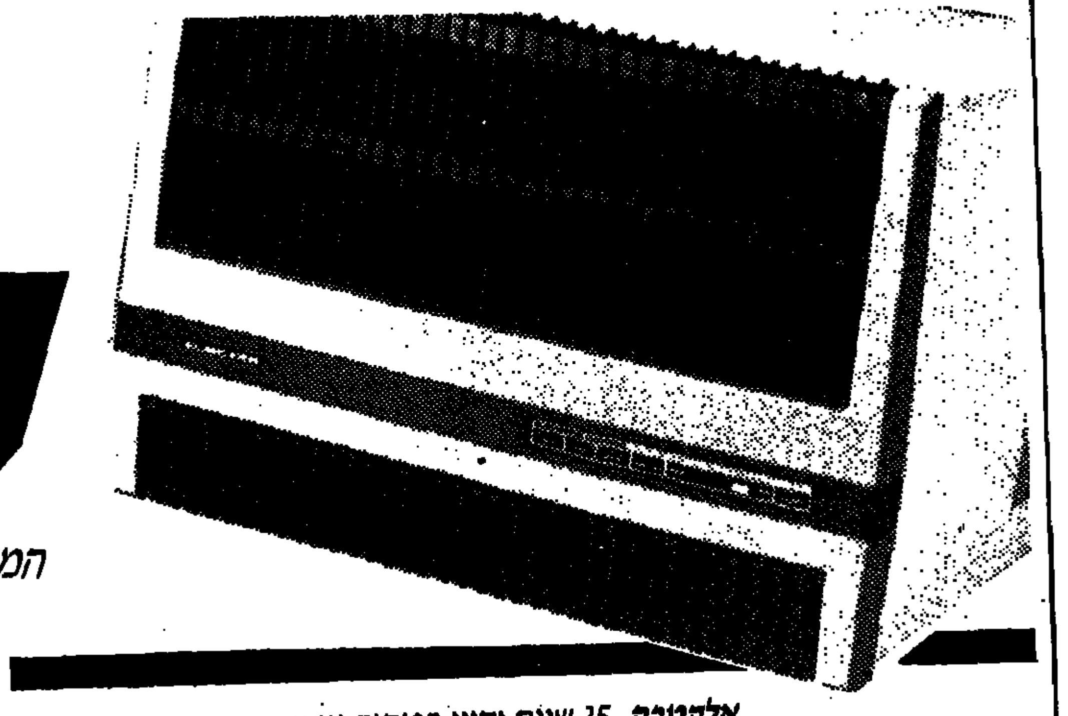

סניור

המזגן האלקטרוני עם המדחס הסיבובי.

אלקטרה. 25 שנות נסיון בפיתוח וייצור מזגני אוויר ומערכות מיזוג אוויר, הנושאים את תו התקן האמריקאי ונהנים ממוניטין בינלאומי.

לאלקטרה המבחר העשיר והחדשני ביותר של מזגני חלון, מזגנים מפוצלים ויחידות מיזוג מרכזיות.
למזגני אלקטרה אחריות מלאה ושירות מעולה - לאורך שנים.
מזגני אלקטרה - הפתרון המושלם לכל בעיית מיזוג אוויר.

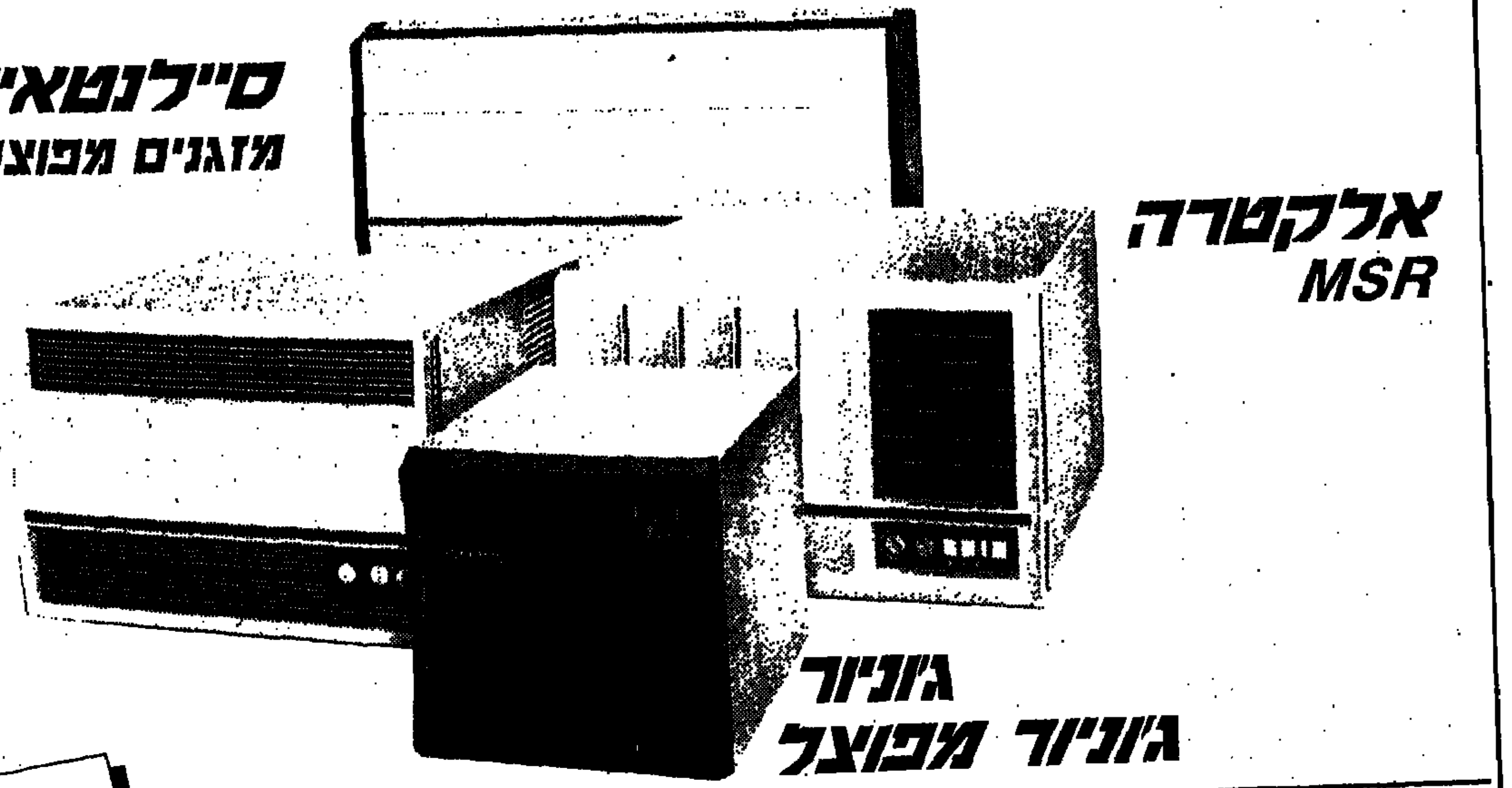

סיילנטאייר ER מזגנים מפוצלים.

אלקטרה MSR

אלקטרה MER

ג'וניור
ג'וניור מפוצל

אל תתרוצץ קרא ליועץ!
יעוץ מקצועי למיזוג אוויר חינם בביתך!

אלקטרה
הנוחות שלך - האתגר שלנו

פנה ליועץ אלקטרה באזור מגוריך:
מרכז השיווק הארצי -
קרית אלקטרה, איזור התעשיה החדש ראשל"צ, רח' ספיר 1, טל' 03-9614444.
• סניף ת"א: טל' 03-298987/8
• סניף ירושלים: טל' 02-718910
• סניף חיפה: טל' 04-671416
• סניף באר־שבע: טל' 057-72317
• סניף אילת: טל' 059-72933.
או למפיצים המובחרים של אלקטרה ברחבי הארץ.

פיאט רגאטה
הבחירה של הבכירים

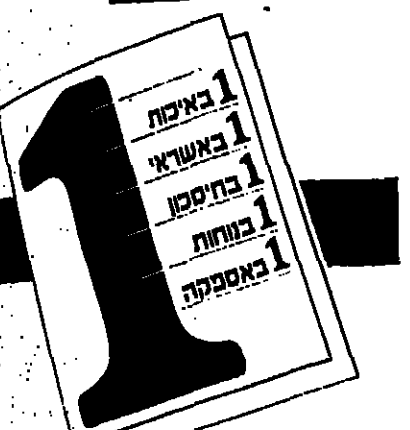

עכשיו במחיר מיוחד

פיאט רגאטה 85S
1500 סמ"ק, אוטומטית
27,560 ש"ח *

פיאט רגאטה 100S
1600 סמ"ק, 5 מהלכים
27,783 ש"ח *

פיאט רגאטה 100S סטיישן
1600 סמ"ק, 5 מהלכים
27,980 ש"ח *

פיאט רגאטה — מס' 1 בטכנולוגיה
ברגאטה 100S ו־85S, אתה נהנה מהשיכלולים האלקטרוניים האחרונים: חלונות חשמליים וכהים, נעילה חשמלית, צג בקרה אלקטרוני, אקונומטר, מיזוג אויר, מכשיר אדים אחורי, שעון דיגיטלי ועוד. בפיאט רגאטה 100S יש אפשרות להתקנת הגה כוח, מחשב דרכים ומשענות ראש אחוריות.

פיאט רגאטה — מס' 1 במהירות
רגאטה משיגה ביצועים ספורטיביים בעיר ומחוצה לה. רגאטה 100S למשל, מזנקת מ־0 עד 100 קמ"ש ב־9.9 שניות והיא כיום מכונית ה־1600 מהמהירות ביותר בעולם.

פיאט רגאטה — מס' 1 בנוחות
פיאט רגאטה 100S ו־85S יציבות, בעלות כושר תמרון והיגוי גמיש ויש בהן שפע מקום ל־5 נוסעים ותא מטען ענק (513 ליטר).

פיאט רגאטה — מס' 1 בחסכון
פיאט רגאטה 100S ו־85S מצויידות בהצתה אלקטרונית ובמערכת "CUT-OFF" לחסכון בדלק. הטיפול השוטף והוצאות האחזקה של רגאטה 100S ורגאטה 85S הם מינימלים. רגאטה — כדאי הרבה יותר.

פיאט רגאטה — מס' 1 בעיצוב
פיאט רגאטה 100S ופיאט רגאטה 85S היא כרטיס הביקור של הנוהגים בה. הופעתן המרשימה ועיצובן המהודר עושים אותן למכוניות שרד מכובדות. הקווים האירודינמיים והתכנון הקפדני שלהן — מבטיחים נסיעה שקטה ונוחה להפליא.

פיאט רגאטה — מס' 1 באשראי
רכוש עכשיו פיאט רגאטה 100S או פיאט רגאטה 85S בתנאים מיוחדים: שלם 60% במזומן והיתר באשראי של עד 24 תשלומים.

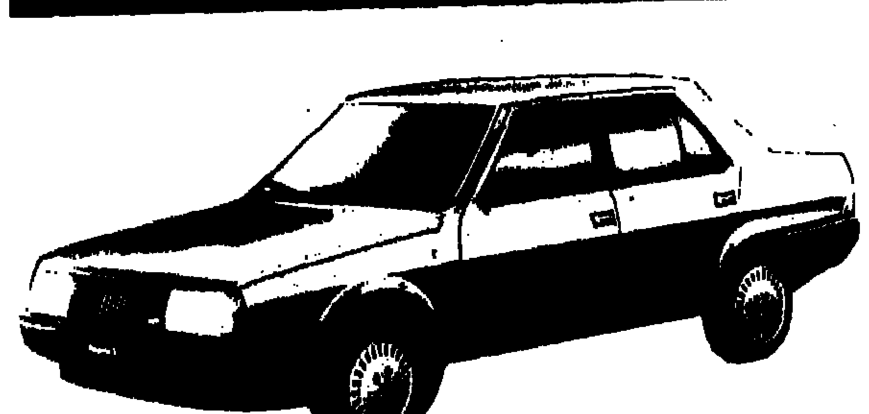

שווה יותר ועולה פחות.

* המחיר כולל מע"מ וללא הספקה

המחסור בסיגריות – חלף עם הרוח

חיים נחמן ביאליק היה בוודאי מתהפך בקיברו, לו חזה בבהלה לסיגריות, שפקדה השבוע את הציבור הישראלי. רק בסוף השבוע, בשנפתר סכסוך העבודה בחברת „דובק", חודשה ההספקה התקינה לחנויות. אך גם אתמול עדיין קשה היה להשיג סוגים מסויימים של סיגריות.

כידוע, היה זה משוררנו הלאומי שטבע את האימרה השנונה על המגולגלת־המגולגלת הזו: „בקצה אחד אש, ובקצה השני – טיפש". אלא שאימרתו של ביאליק, כמו גם האזהרה החקוקה על כל חפיסות הסיגריות, שלפיה „העישון מזיק לבריאות" – אינן מרתיעות את המעשנים עצמם לרעת. וכאשר נוצר מחסור בסיגריות, כפי שאירע השבוע, אין ממהרים לנצל את ההזדמנות כדי להיגמל מההרגל המזיק, אלא עושים כל שלאל ידם כדי להתגבר על המחסור.

וכך נוצר, אולי לראשונה אצלנו בארץ, „שוק שחור" לסיגריות. כה עז היה הביקוש לניקוטין, עד שנמצאו אף סוחרי דולרים שחורים ברחוב ליליינבלום שעשו „הסבה מיקצועית" והחלו למכור סיגריות במחיר מופקע. אצלם ובחנויות למיניהן נמכרו סיגריות מקומיות „מתחת לשולחן" במחירים הגבוהים עד 40% ממחירן הרשמי. במיקרים מסויימים אף נמסר על הפקעות מחירים קיצוניות שמצאו את ביטויין בסכום כפול, כלומר 100 אחוז – מעל למחיר המאושר.

לנוכח המצוד ההמוני אחרי הסיגריות הנה לכם קצת סטטיסטיקה: בארץ מייצרים – וקונים! – בסביבות 25 מיליון סיגריות ביום. היבוא השנתי הסתכם ב־1985 ב־60 מיליון סיגריות בשנה. במחצית הראשונה של השנה הסתכם מחזור המכירות של סיגריות מתוצרת הארץ בסכום המתקרב ל־122 מיליון ש"ח – כולל כל המיסים.

מסתבר, איפוא, כי רובו המכריע של שיווק הסיגריות בארץ הוא מייצור מקומי, במונופול של חברת „דובק". הסיגריה המקומית המבוקשת ביותר היא „טיים", ואחריה צועדות, לפי דרגת הביקוש, „אירופה" ו„ברודווי 80". הסיגריה המובילה ביבוא היא „קנט" ואחריה באות, לפי הסדר, „מרלבורו" ו„פרלמנט" – כולן אמריקניות.

לפי מימצאי האגודה למלחמה בסרטן, נמנים עם ציבור המעשנים 36% מאוכלוסיית המבוגרים בארץ „חמור יותר, כי גם 14% מבני־הנוער, גילאי 14־18 שייכים לקבוצת ה„מכורים" לניקוטין. ל„מעשנים כבדים" נחשבים מי ש„צורכים" 21 סיגריות ויותר ביום. על התפלגות אוכלוסיית המעשנים לפי גיל וכמות הסיגריות הנשרפות ביום אחר ראה את נתוני הציור, למעלה. אגב, 39% אחוז מציבור המעשנים בארץ הם צברים.

ואת ועוד. הסיגריה הזולה ביותר הנמכרת בארץ היא „סילון", מייצור מקומי, העולה 0.25 ש"ח החפיסה. הסיגריה היקרה ביותר, מתוצרת „כחול־לבן", היא „מונטנה", שמחירה 1.20 ש"ח. הסיגריות הזולה ביותר מתוצרת חוץ היא „ז'יטאן" הצרפתית, בעלת הטבק השחור, והיקרות ביותר מבין אלה המיובאות הן „דנהיל" האנגלית ו„מור" האמריקנית. מחירהן מרקיעים עד 3.50 ש"ח החפיסה.

ראובן לייב

הו, ממוצעים

לפני שבועיים פירסמנו טבלה על השכר הממוצע בכמה מקצועות „מואריים". ציינו במפורש, כי המדובר בסכומים ממוצעים, שנמסרו לנו על־ידי הלל דוראי, הממונה על השכר במשרד האוצר. למרות זאת, היו אחרים מבעלי המקצועות הללו, שפנו אלינו בטענות (בליווי תלושי־משכורת), כי שכרם נמוך מהסכומים שפורסמו. אין אנו חולקים על כך. אך יש לזכור, כי הממוצע רק לעיתים רחוקות משקף בדיוק את שכרו של פרט זה או אחר, הוא מבוסס על השכר הגבוה והנמוך של כל מקבלי השכר באותו ענף.

למותר לחזור ולציין, כי הכתובת לפניות בדבר נכונותם, או אי־דיוקם של נתונים שנמסרו לנו על־ידי האוצר היא, כמובן, המקור עצמו במשרד האוצר.

מי מעשן - כמה?

(צריכה היומית, באחוזים, בקרב המעשנים בארץ)

מספר סיגריות ליום	מבוגרים	נוער
21 ויותר	30	16
15-20	37	30
8-14	14	11
עד 7	19	43

ב„שקם" וב„קואופ" כבר החלו מכירות סוף העונה

ההנחות מגיעות עד 50 אחוז ■ התאחדות הסוחרים פתחה ב„מיתקפת־נגד" (עם „בול הזהב")

בענף המסחר כבר נערכים במרץ לקראת מכירות סוף העונה. המועד המסורתי לפתיחות מכירות אלה הוא בדרך כלל חודש אוגוסט. אבל חלק מרשתות־השיווק ומן הסוחרים החליטו לנהוג בבחינת „זריזין מקדימין", והם נותנים כבר עתה את הנחות סוף העונה.

ברשת ה„קיאופ", למשל, כבר החלו מכירות סוף־העונה בענף הביגוד, והן יימשכו עד ה־30 באוגוסט. ההנחות נעות בין 20 ל־30 אחוז על מוצרי „כחול־לבן", הן מתייחסות להלבשה, מכנסיים וגרבי „סילריקס". הנחות דומות בוענף קת גם במכירת מגבות וסדינים. במחצית אוגוסט יתקיים „מבצע סוף הקיץ" במכירת ציוד קמפינג ומתנאות.

מכירת סוף העונה ברשת ה„שקם" מתחילה היום, והיא כוללת את כל תחומי הביגור וההנעלה. הקונים ייהנו מהנחה ששיעורן ינוע מ־25 ועד 50 אחוז. במסגרת מכירות אלה מוכנס היצע גדול של מוצרי אופנת־עילית לנשים ולגברים.

בירושלים תחל תגיגת מכירות סוף העונה מחרתיים, יום א', 20 ביולי. מאירגון סוחרי ירושלים נמסר לי, כי ההנחות בענף ההלבשה ינועו בין 20 ל־30 אחוז. בענף ההנעלה יחלו המכירות לזוגות יחידים של נעליים ב־3 באוגוסט. ההנחות יהיו בשיעורים דומים.

ברשת ה„שופרסל" ובחנויות ה„היפרכל" יחלו מכירות סוף העונה בתחילת חודש אוגוסט. ההנחות בענף הביגוד ינועו בין 30 ל־50 אחוז. באותו מועד תיפתח גם „תגיגה של הזולות" בכלי־בית, במסגרתה יוענקו הנחות שינועו בין 20 ל־35 אחוז בכלי־בית המיובאים על־ידי ה„שופרסל". מיבצע־הנחות נוסף שייפתח בתחילת אוגוסט ברשת זו: „חזרה לבית־הספר", ובמסגרתו יוענקו הנחות שינועו בין 15 ל־30 אחוז על אביזרי־לימוד כמו מכשירי־כתיבה. אגב, ברשת זו מתקיים בימים אלה מיבצע מיוחד של מכירות בוזלות למוצרי מתנאות, ובמסגרתו מוענקות הנחות שנעות בין 15 ל־30 אחוז.

ברשת „המשביר לצרכן" עדיין לא קבעו מועד מוגדר למכירות סוף העונה, אבל בינתיים נערכים בחנויותיה מיבצעים שבועיים של הוזלות. כך, למשל, יימכרו בשבוע הקרוב נעלי־בד ספורטיות לגברים בהנחה של כ־40 אחוז; מצעי מיטה של רוזי בדיוסף ושמיכות פיקה של „מיק" בהנחה של כ־30 אחוז; מכנסיים ארוכים לנשים של „מגס מייקל", חולצות ומכנסיים של „מאגי", לגברים וילדים, בהנחה של 20 אחוז ותיק־גב לקמפינג, מתוצרת „קאמפרי", ב־15 אחוז הנחה. במרכז נקבע יום א' (מחרתיים), 20 ביולי, כיום המוצר של שמלות לנשים וילדות, ובמסגרתו מוענקות הנחות בשיעור של 25 אחוז. ביום ב', 21 ביולי, יימכרו בגדיים ובגדי־ים בהנחה של 25 אחוז.

גם ב„בלבי שלום" עדיין לא נקבע מועד למכירות סוף העונה, אולם מבצעי הנחה מתנהלים כאן במלוא המרץ. במשך השבוע הקרוב יינתנו הנחות בשיעור של עד 40 אחוז על מוצרי־לבוש נשיים אינטימיים, כמו לבנים, חלוקים, כתונות־לילה, פיג'מות ובגדי־גוף. בענף לבני הגברים, מתוצרת „פייר קרדין", ינועו ההנחות בסביבות 16 אחוז; על כתונות־לילה ופיג'מות לילדים תינתן הנחה של 25 אחוז; על מוצרי „סבריננה" תינתן הנחה של 25 אחוז ועל מגבות – הנחה של 20 אחוז. תכשיטים, כמו „קולבייס" ו„פלמוליב" יימכרו בהנחה של 25 אחוז.

דרך אגב, התאחדות הסוחרים הכללית פתחה ב„מיתקפה" נגד (כל) רשתות השיווק בהכריזה על מיבצע „בולי המזל", אליו יכולים להצטרף כל בתי־העסק המעוניינים בכך. סוחרים שישתתפו במיבצע יעניקו ללקוחותיהם בולים, בערכים שייקבעו על־ידי הסוחרים. לקוח שיאסוף, בבתי־עסק שונים, בולים בערך כולל של 100 נקודות, יקבל במתנה כרטיס־מנוי לכ מעל הפיס ליום הגרלות.

ראובן לייב

סיגריות: סוגים ומחירים

(הסכומים בשקלים, כוללים מע"מ, לחפיסה בת 20 סיגריות)

השם	ארץ הייצור	המחיר
סילון	ישראל	0.25
מרום	ישראל	0.30
אסקוט, דובק פילטר, רויאל, פולאריס	ישראל	0.75
נובלס פילטר	ישראל	0.90
טיים, אירופה, נורתון, נלסון פילטר	ישראל	0.95
ברודווי 80	ישראל	1.10
ברודווי 100, טיים 100	ישראל	1.15
מונטנה	ישראל	1.20
ז'יטאן	צרפת	2.20
קנט, מרלבורו, פרלמנט, פל־מל, וינסטון, קאמל, סאלם	ארה"ב	2.90
רוטמנס	אנגליה	2.90
דנהיל	אנגליה	3.50
מור	ארה"ב	3.50

השקל שלך

לא לאשראי בלתי־צמוד

ואם כדאי לנצל את מיבצעי־האשראי של הבנקים המו־סחריים? ואם־כן, איזה סוג של הלוואה רצוי לבקש?

התשובה לשאלות אלה תלויה בשורה של גורמים, כתוכם המי־דע על מצבו הכספי של הלווה הפוטנציאלי. הנתונים המלוקטים בטבלה, בע"ן של "השקל שלך", מציגים את התמונה הכוללת בתנ־אי האשראי בחמשת הבנקים הגדולים.

אשר קניפל, ראש המיכללה הפיננסית בתל־אביב, המתמחה בחישובי ריבית, גורס שבמצב הקיים ההלוואות הצמודות למדד־המ־חירים הן, לאמיתו של דבר, זולות וכדאיות יותר מאשר אלה הניתו־נות ללא הצמדה, אך בריבית משתנה. בהנחה, כי השנה צפויה עליה חודשית של 1.5% במדד־המחירים מגיע קניפל למסקנה, כי הריבית האפקטיבית השנתית על הלוואה הבלתי־צמודה זהה, בעצם, לרי־בית ריאלית שנתית כדלקמן: 21.3%־18.4% ב"בנק לאומי"; 21.3% ב"פועלים"; 27.7%־14.8% ב"דיסקונט"; 18.4% ב"המזרחי" וגם ב"בינלאומי", שם נסתיים, לפי שעה, מיבצע־האשראי. ריבית ריא־לית כזאת גבוהה, איפוא, בהרבה מהריבית השנתית הצמודה, אשר נעה בין 11.3% לבין 13.8% – הכל בהתאם לבנק.

הפער הזה בריבית על שני סוגי האשראי יישמר, לדעתו של קניפל, גם בעתיד. באמצעות הריבית הבסיסית (ה"פריים"), העומדת כעת על 1.25% בלבד, תמיד תוכל הממשלה לייקר את מחיר האש־ראי הבלתי־צמוד. ראש המיכללה הפיננסית משוכנע, כי אם תקף כל האינפלציה תאוצה, אכן יפעל הבנק המרכזי להעלאת ריבית ה"פריים". כתוצאה מכך, מזהיר קניפל, קיימת סבירות גבוהה, כי הריבית הריאלית על הלווה הבלתי־צמודה תמיד תשתנה ותתיי־קר – לרעת הלווה.

דן עופרי

שווה 100 לדעת

אלה הן זכויותיך במס־ההכנסה

ההבדל בין פטור לבין זיכוי וניכוי

שיטת מס פרוגרסיבית שואפת לפטור את הנישום ממס על אותו חלק מהכנסתו הדרוש לו לצרכיו הקיומיים וכן להטיל את המס בהתאם לגובה הכנסתו. דבר זה נעשה בדרכים שונות.

ראשית, המחוקק מעניק "פטורים" – שטובתם שיעור ההכנסה הפטור ממס, כאילו ההכנסה אינה קיימת בעיני החוק.

הדרך השנייה היא הענקת "ניכויים", שפירושה הענקת הזכות לנכות מן ההכנסה, החייבת במס, סכומים מסויימים.

הדרך האחרת היא "שיטת הזיכויים", אשר לפיה מנכים את הסכומים המותרים מן המס עצמו, בהבדל מניכוי מן ההכנסה. שיטת הזיכויים עדיפה וצודקת יותר, היות והיא מעניקה הטבת מס שווה לכל הנישומים. בכתבה זו נעסוק בניכויים והזיכויים העיקריים הקובעים על־ידי החוק.

■ *ניכויים וזיכויים בשל כר־טות רפואי והוצאות רפואיות*

נישום ששילם דמי ביטוח רפואי, להבדיל מהוצאות לטיפול רפואי המשולמות לרופא, זכאי לנכות מהכנסתו סכומים מסויי־מים ששילם לקופת־חולים או לחברת הביטוח. אם הנישום שי־לם דמי ביטוח בעבור הוצאות לריפוי שיניים בהתאם לתוכנית שאושרה על־ידי שר־האוצר, זכאי הוא לנכות את מחצית דמי הבי־טוח ששילם, אך בתנאי שאלה לא יעלו על 66 ש"ח עבור כל מבוטח במשפחתו.

נישום שהוציא הוצאות רפו־איות מיוחדות, כגון עבור אחזקת ילד, אשה והורה משותקים או עיוורים או בלתי־שפויים, או על ילד מפגר, זכאי נוסף על כך גם בזיכוי מהמס על הוצאות אלה בשיעור של 25 אחוז מהסכומים העולים על 300 ש"ח או על 5 אחוזים מהכנסתו החייבת, או על 1,610 ש"ח, לפי הנמוך משניהם. אם הסכומים שהוציא הנישום ער־לים על התקרה האמורה, זכאי הוא לזיכוי נוסף בשיעור של 35 אחוזים מהסכומים האמורים. הוצ־אות רפואיות כוללות הוצאות נסיעה לחו"ל והוצאות שהייה ולי־ווי של בני־המשפחה, אם אושרו על־ידי מנכ"ל משרד הבריאות.

■ *ניכויים וזיכויים עבור קו־פות־גמל ובטוחי־חיים*

החוק מתיר לנישום לנכות סכומים ששילם לקופת־גמל, לקיצבה ולתגמולים מהכנסתו החייבת במס. נישום עצמאי זכאי לנכות את הסכומים ששילם לקו־פת־גמל, לקיצבה ולתגמולים בג־בולות של 7 אחוזים מ"הכנסתו המוכה" (מכסימום 1,099 ש"ח). אולם אם שילם רק לקופת־גמל ולקיצבה, מותר לו לנכות עד 7 אחוזים מהכנסתו. האמור לעיל נכון לגבי הפרשות שהגיעו עד ל־12 אחוזים מהכנסתו. אם הפר־שותיו היו גבוהות יותר, יוכל הנישום לנכות 4 אחוזים נוספים על הפרשות שעלו על 12 אחוז והגיעו עד 16 אחוז מהכנסתו המוכה (מקסימום 1,727 ש"ח). עובד שכיר, שמעבידו אינו מפ־ריש עבורו תשלומים לקופות־גמל, לקיצבה או לתגמולים, יכול הוא בעצמו להפריש תשלומים אלה ולנכות כהוצאה סכומים שלא יעלו על 5 אחוזים מהכנס־תו המוכה (מקסימום 785 ש"ח).

מלבד זכות הניכוי האמורה, מעניק החוק לנישום גם "זיכוי" המנוכה מן המס שהוא חייב בו. תושב ישראל, ששילם תשלומים לקופות־גמל או לביטוח חייו או חיי בן־זוגו או ילדו או הוריו, יזו־כה ממס בסכום של 25 אחוז מן הסכומים ששילם, ואם הוא שילם לקופת־גמל במסגרת תוכנית לפנסיה כוללת – יזוכה ממס בס־כום של 35 אחוז מהסכומים ששילם. הסכומים האמורים לעיל מוגבלים בכל מקרה ל־5 אחוזים מההכנסה המוכה (מקסימום 785 ש"ח).

■ *זיכוי ממס לתלמיד במוסד להשכלה גבוהה*

כדי להקל על הקשיים הכלכליים שבהם נתון הסטודנט הישראלי, מעניק לו החוק זיכוי ממס על הוצאות שהוציא עבור לימודיו. החוק קובע, כי תלמיד במוסד להשכלה גבוהה, שאושר על־ידי שר־האוצר, יזוכה ממס בסך 25 אחוז מהוצאותיו לשכר לימוד, לרכישת ספרים וציוד הדרוש לו לצורכי הלימודים ולשכר־דירה במקום לימודיו. הזיכוי ממס יותר רק לגבי הכנסה העובדת מיגיעה אישית בעסק, במשלח־יד או בעבודה, ולא לגבי הכנסה אחרת, כגון הכנסה מרכוש. תלמיד, שיש לו הכנסה ממקורות אחרים, שאינה מיגיעה אישית, לא יוכל ליהנות מהזיכוי האמור גם אם היא הכנסתו היחידה וגם אם היא קטנה ביותר.

■ *זיכוי ממס לחיילים משוחררים*

כדי להקל על חיילים משוחררים להיקלט בחיים האזרחיים וכדי לעודד חיילים לעבוד בענפי תעשייה ויצירה, מעניק החוק נקודות־זיכוי נוספות המנוכות מן המס. חייל או חיילת, כולל מי שסיימה תקופת שירות לאומי, זכאים נוסף על נקודות הזיכוי הרגילות המוענקות לתושבי ישראל (וכל נקודת זיכוי יש לה ערך כספי מוגדר) גם לנקודות־זיכוי הבאות: 1/2 נקודת־זיכוי לכל חודש שלם מ־12 החודשים הראשונים לעבודתו, 1/3 נקודת־זיכוי לכל חודש שלם מ־12 החודשים שלאחריהם ו־1/6 נקודת־זיכוי לכל חודש שלם מ־12 החודשים האחרונים. הזיכויים האמורים יינתנו רק אם החייל עובד ב"עבודה מזכה", דהיינו במפעל תעשייתי, שעיקר פעילותו היא ייצורית, במשק חקלאי, בבנייה או בבית־מלון.

■ *זיכוי בעד תרומות למוסדות ציבוריים ולקרן לאומית*

החוק מעניק זיכוי ממס עבור תרומות הניתנות על־ידי הנישום למוסד ציבורי, שאושר על־ידי שר־האוצר, או לקרן־לאומית, דהיינו הסוכנות היהודית לארץ ישראל, ההסתדרות הציונית, המגבית המאוחדת לישראל והקרן הקיימת לישראל. הזיכוי ניתן רק עבור תרומה שעלתה על 55 ש"ח אך לא עלתה על 55 אלף ש"ח. הסכום האמור מוגבל בתנאי לה נוסף, והיינו שבכל מקרה לא יעלה על 25 אחוז מההכנסה המוכה של הנישום. אם התרומה עונה על התנאים הנ"ל, יהיה הנישום זכאי לנכות מן המס 35 אחוז מסכום התרומה.

■ *זיכוי ממס לתושב ישראל ולעולה חדש*

החל מהרפורמה במס של שנת 1975 מעניק החוק לנישו־מים שונים נקודות־זיכוי (שהינן בעלות ערך כספי מוגדר) המנו־כות מהמס. יחיד תושב ישראל זכאי לשתי נקודות זיכוי וכן ל־1/4 נקודת זיכוי נוספת עבור נסיעותיו למקום־העבודה וחזרה. עולה חדש זוכה לנקודות־זיכוי נוספות, הניתנות לו במשך 42 החודשים הראשונים לשהותו באר־רץ. במשך 18 החודשים הראשו־נים לעלייתו ארצה זכאי הוא ל־1/4 נקודת־זיכוי לכל חודש; במשך 12 החודשים שלאחריהם – 1/6 נקודת־זיכוי לכל חודש; ובמשך 12 החודשים האחרונים – 1/12 נקודת־זיכוי לכל חודש. בחישוב 42 החודשים האמורים לא תובא תקופת השירות בשי־רות־סדיר בצבא או תקופת הלי־מודים במוסד על־תיכוני.

■ *זיכוי ממס בעד אשה*

אשה עובדת, שהכנסתה נש־שית בחישוב נפרד, זכאית, כדרך מה לכל תושב ישראל, ל־2¼ נקודות־זיכוי. אם האשה אינה עובדת, מעניק החוק לבעל נקו־דת־זיכוי נוספת עבור אשתו החיה עימו או שכלכלתה עליו. אם האשה עוזרת לבעל בהשגת הכנסתו מעסק או ממשלח־יד לפ־חות 24 שעות בכל שבוע ולפחות 9 חודשים בשנת־המס – יזוכה הנישום בנקודות־זיכוי כדלהלן: אם הנישום אינו זכאי לנקודות קיצבה מהמוסד לביטוח לאומי בעד ילדים – 1/2 נקודת־זיכוי נוספת, ואם הוא זכאי לנקודות קצבה עבור ילדים – 1/4 נקודת־זיכוי נוספת. אם חישוב המס על הכנסות האשה נעשה במאוחד עם הכנסות הבעל, כי אז יקבל הני־שום 1/2 נקודת זיכוי נוספת ואם אינו זכאי לנקודות קיצבה מהבי־טוח הלאומי, ו־1/2 נקודת־זיכוי – אם הוא זכאי להן.

■ *זיכוי ממס בעד ילדים במש־פחות חד־הוריות*

נישום, שאין לו אשה החיה עימו או שכלכלתה עליו – כגון אלמן או אלמנה, גרוש או גרושה ובן רווק ורווקה, שיש לו ילדים אשר טרם מלאו להם 18 שנים – זוכה בנקודות־זיכוי נוספות. החוק מעניק נקודת־זיכוי בשל עצם היות המשפחה חד־הורית וכן נקודת־זיכוי נוספת בשל כל ילד מהילדים האמורים אשר כל־כלתם על הנישום. לדוגמא: אל־מן עם שני ילדים יזכה לקבלת נקודת־זיכוי נוסף על הנקודות הניתנות לו בשל היותו תושב ישראל. זוג החי בנפרד, וכלכלת הילדים מחולקת ביניהם, יהיה האיש זכאי לנקודת זיכוי או לחלק ממנה לפי חלקו בהוצאות על כלכלת ילדיו, גם אם אין ילדיו מוחזקים אצלו. מכאן היוצא, שזוג גרוש יכול ליהנות מנקודות־הזיכוי כדלקמן: בן־הזוג המחזיק בילדים ייהנה מנקודות־הזיכוי הניתנות למשפחה חד־הורית, ואילו בן־הזוג האחר ייהנה מנקודות־זיכוי לפי חלקו בכלכלת הילדים. גרוש, שנשא אשה אחרת ואשר משלם מזונות לאשתו לשעבר, זוכה לנקודת זיכוי נוס־פת.

■ *זיכוי ממס בעד אחזקת נכים*

נישום תושב ישראל, שאשתו או הוריו או הורי אשתו משותקים לחלוטין או מרותקים למיטה בתי־מידות, או עיוורים או בלתי שפויים, זכאי לנקודת־זיכוי נוספת בגין כל אחד מנפולי היכולת האמורים לעיל. נקודת־הזיכוי ניתנת גם עבור כל ילד של הני־שום או של אשתו, שהינו משותק (לא בהכרח משותק לחלוטין) וכן אם הוא עיוור או מפגר.

ד"ר אהרן נמדר

(הכותב הוא מרצה בפקולטה למשפטים באוניברסיטת בר־אילן והמחבר של שני ספרים על מס־הכנסה ומס־שבח מקרקעין)

נטל־המיסים – אצלנו ובחו"ל

ציור זה ממחיש את ההבדלים בנטל־המיסוי, הרובץ על תושבי עשר מדינות שונות במערב – ובתוכן ישראל. מסתבר, כי אנחנו מחזיקים ב"אליפות", שכן אצלנו – לפי החישובים האחרונים של מומחי "יורוטים" – מגיע העול הכולל של המיסוי עד 69 אחוז מהתוצר הלאומי הגולמי. על המצב ביותר המדינות מדברת שפת־הציור.

מקום חדש ברמלה
נווה רם

אשדר, אברהמי, יובל גד, רמט, שיכון עובדים - חמש חברות בניה מהגדולות בישראל; התאגדו בחסות משרד הבינוי והשיכון למען הצעירים של רמלה והסביבה ובונות במשותף את נווה רם.
עכשיו לצעירים יש מקום צעיר בעיר.
לא רק צעיר אלא גם ירוק. נווה רם היא שכונה טובלת בירק המצטיינת באיכות חיים לכל דבר. אויר נקי, סביבה שקטה וכל השרותים הקהילתיים.
הבניינים מצופי שיש והדירות כולן, שומרות על איכות בניה וסטנדרט גבוה.
לבחירתכם דירות בכל גודל - שניים, שלושה וארבעה חדרים.

בחרו את הדירה המתאימה לכם וזכו גם לסיוע כספי גבוה במיוחד.
כן, יתרונה הגדול של נווה רם הוא המחיר הצעיר. נווה רם היא שכונה מועדפת ע"י משרד הבינוי והשיכון.
כל זוג זכאי למענקים כספיים גבוהים במיוחד. כך, הדרך לדירה נעשית הרבה יותר קלה!
בואו למקום הכי צעיר בעיר - בואו לנווה רם.
לפרטים נוספים:
אשדר - בן יהודה 190 א' טל. 03-245375
אברהמי ובניו בע"מ - משרד ראשי, ראשל"צ תחנת דלק סונול (על הכביש הראשי) בין ראשל"צ לנס-ציונה טל. 9644222
משרד מכירות: רמלה, הרצל 92 טל. 08-221133
רמט - קרליבך 7 טל. 03-281105
שיכון עובדים - לה גרדיה 58 יד אליהו טל. 03-390721

אשדר | אברהמי | יובל גד בע"מ | רמט בונים | שיכון עובדים

השקל שלך

חופים הם לפעמים גם כסף

הים והשמש – חינם אין כסף, אבל עבור הכניסה לחלק מחופי־הרחצה מסודרים גובים ממך תשלומים שונים ★ מחיר הכרטיס נע בין 0.80 ל־10 ש"ח, ואילו עבור חניית הרכב בחופים גובים 1־7 ש"ח, הכל בהתאם למקום

חופי רחצה: אתרים ותעריפים

(המחירים, בשקלים, בכל ימות השבוע)

החוף	המיקום	למבוגר	לילד
הצוק	תל־אביב	0.80	0.70
לדוגמא	בת־ים	1.30-0.90	0.90-0.60
עין־פשחה	ים־המלח	3.50	2.50
אכדיה, השרון, זבולון, הנכים	הרצליה	1.50	1
דור	דור	2	1
החוף השקט	חיפה	2	1.20-0.90
נווה־ים	עתלית	3	2
הגן הלאומי	אכזיב	3.40	1.50
שבי־ציון	שבי־ציון	2	1.50
גלי־גליל	נהריה	2.50	1.40
החוף השקט	טבריה	5	4
התכלת	טבריה	6-5	5-4
סירונית	טבריה	5	4
גיא	טבריה	10	10

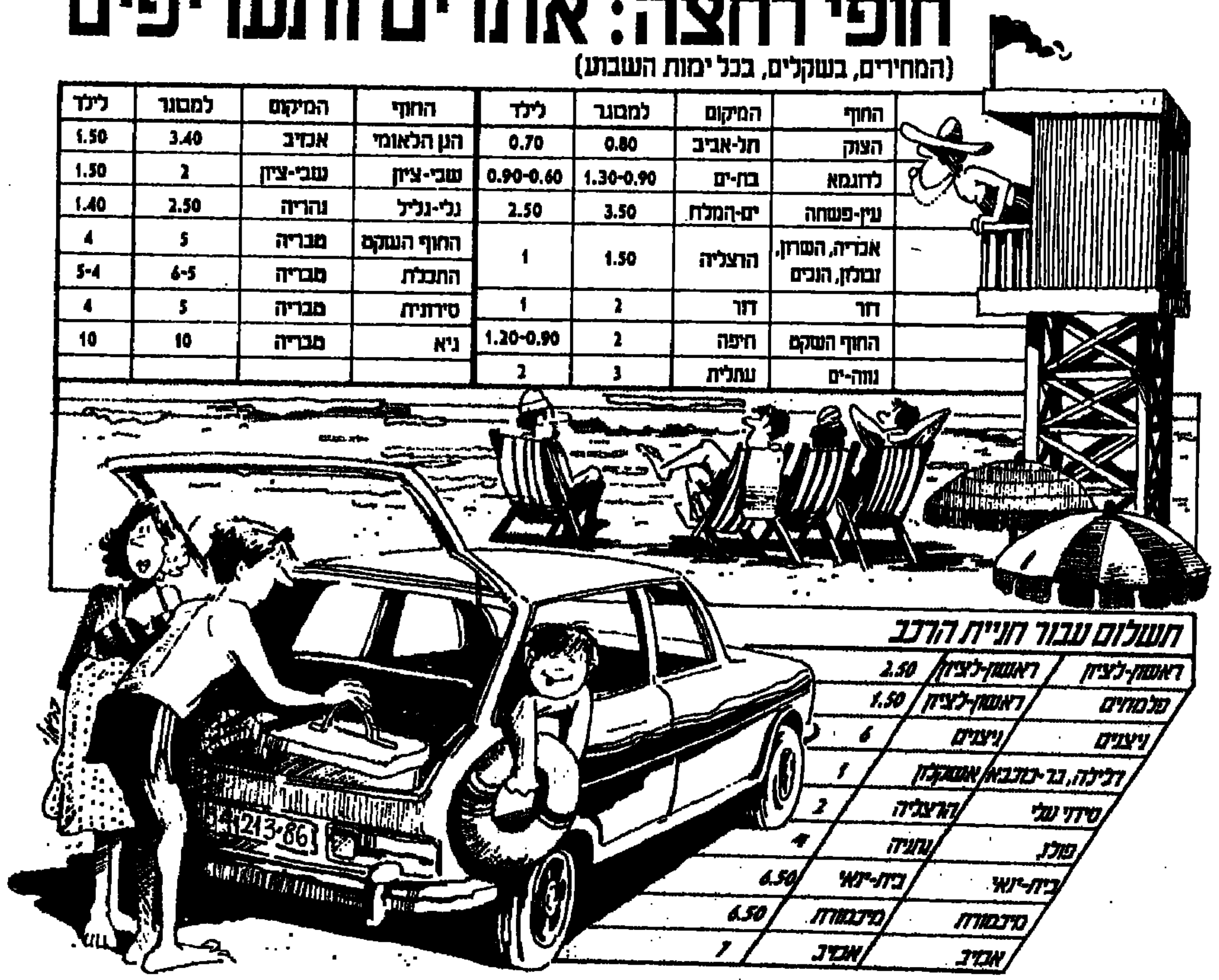

תשלום עבור חניית הרכב

ראשון־לציון	ראשון־לציון	2.50
פלמחים	ראשון־לציון	1.50
ניצנים	ניצנים	6
דלילה, בר־כוכבא	אשקלון	1
סידני עלי	הרצליה	2
פולג	נתניה	4
בית־ינאי	בית־ינאי	6.50
מיכמורת	מיכמורת	6.50
אכזיב	אכזיב	7

שפת־הים היא, עדיין, מוקד־המשיכה הפופולארי ביותר לשעות הפנאי עבור הישראלי המצוי בעונת הקיץ. בארץ מצויים כ־120 חופי־רחצה מוכרזים, שבהם מופעלים שירותי הצלה, עזרה ראשונה, מכבות, מלתחות ומסעדות. רובם – ובהם כל חופי הרחצה הפופולאריים של אילת ומרבית חופי הרחצה בתל־אביב, בחיפה ובבת־ים – מעניקים את שירותיהם חינם אין כסף. רק במיעוטם גובים תשלום – חלקם כדמי־כניסה למתרחץ וחלקם האחר עבור זכות החנייה לרכב.

בחופים, שבהם גובים דמי כניסה, יידרשו המתרחצים לשלם עבור כניסה חד־פעמית (ראה טבלה), ביום חול כבשבת, בין 0.80 ל־10 ש"ח למבוגר, ובין 0.60 ל־10 ש"ח לילד. בחופים, שבהם גובים כסף עבור חניית הרכב, ינוע התשלום בין 1 ל־7 ש"ח עבור חנייה בלתי מוגבלת בזמן ליום תמים.

בחוף "הצוק" בתל־אביב – היחיד בחופי הכרך הגדול שבו גובים כסף ממתרחצים – משלם מבוגר דמי־כניסה חד־פעמיים כסף 0.80 ש"ח, ואילו ילד, עד גיל 18, חייל ושוטר משלמים 0.70 ש"ח – בכל ימי השבוע.

בחוף "לדוגמא" בבת־ים – היחיד בעיר זו שבו גובים כסף ממתרחצים – דמי הכניסה בימי־חול הם 0.90 ש"ח למבוגר, ביום חול, ו־0.60 ש"ח לילד, עד גיל 18. בשבתות המחירים הם 1.30 ש"ח למבוגר ו־0.90 ש"ח לילד.

בחוף עין פשחה בים המלח גובים – בימי חול כבשבתות – ממתרחץ מבוגר סכום של 3.50 ש"ח ומילד עד גיל 12 – 2.50 ש"ח.

בחופי הרחצה של הרצליה – אכדיה, השרון, זבולון וחוף הנכים – התשלום הוא 1.50 ש"ח למבוגר ו־1 ש"ח לילד עד גיל 13 – בימי־חול כבשבתות.

בחוף דור, שליד חדרה גובים 2 ש"ח למבוגר ו־1 ש"ח לילד עד גיל 12 – בימי חול ובשבתות.

ב"חוף השקט" בחיפה משלמים בימי־חול ובשבתות 2 ש"ח למבוגר; ילד עד גיל 10 משלם 0.90 ש"ח, וילד מגיל 10 עד 13 – 1.20 ש"ח. תלמידי־תיכון, סטודנטים, חיילים ושוטרים משלמים 1.50 ש"ח.

בחוף נווה־ים, בעתלית, משלם מבוגר (ביום חול ובשבת) – 3 ש"ח וילד עד גיל 12, חייל, שוטר, נכה ופנסיונר עם תעודה – 2 ש"ח.

בחוף הגן הלאומי באכזיב משלמים 3.40 ש"ח למבוגר ו־1.50 ש"ח לילד עד גיל 18 – בימי־חול ובשבתות.

בחוף שבי־ציון שבגליל המערבי גובים בימי חול ובשבתות סכום של 2 ש"ח ממבוגר ו־1.50 ש"ח לילד עד גיל 12.

בחוף "גלי־גליל" שבנהריה משלם מבוגר סכום של 2.50 ש"ח, וילד עד גיל 13 – 1.40 ש"ח – בימי־חול כבשבתות.

בחופי הרחצה של טבריה משלמים בחוף "סירונית" סכום של 5 ש"ח למבוגר ו־4 ש"ח לילד עד גיל 14 – בימי־חול ובשבתות. ב"חוף השקט" של עיר זו משלם מבוגר 5 ש"ח, וילד, עד גיל 13 – 4 ש"ח, בימי חול ובשבתות.

בחוף "גיא" בטבריה משלמים מגיל 3 ומעלה סכום אחיד של 10 ש"ח, בימי חול ובשבתות. בחוף "התכלת", אף הוא בטבריה, מבדילים בין חול לשבת: בימי א'־ה' משלם מבוגר סכום של 5 ש"ח, וילד עד גיל 13 – 4 ש"ח. בשבתות התשלום הוא 6 ש"ח למבוגר ו־5 ש"ח לילד. חיילים נהנים ממחיר של ילד.

ראובן לייב

באתרי־המגלשות החלו באחרונה להציע לילדים (והוריהם) בילויים נוספים

השקלים גולשים במורד

יותר מ־10 פארקי מים פועלים היום בישראל. בגלל התחרות החלו השנה להציע לבאים מיגוון פעילויות והצעות בידור נוסף על המגלשות.

בחוף גיא טבריה פועל פארק המים 4 שנים לצד חוף רחצה מסודר בכינרת. אנשי הפארק טוענים ששם נמצאות המגלשות הארוכות ביותר בארץ. המחיר – מגיל 3 ומעלה כולם משלמים 10 ש"ח.

בחמת גדר הוסיפו השנה מגלשות. האטרקציה שלהם: מגלשות המים היחידות בארץ עם מי מעיינות. 7 ש"ח למבוגר, 6 ש"ח לילד.

בקיבוץ נווה ים הסמוך לעתלית פועל פארק מים זה שנתיים על שטח של כ־15 דונם. הכניסה כוללת גם כניסה לחוף הים. הגאווה שלהם על פרוייקט בשם "עולם הילד" הכולל מגלשות מיוחדות לגילאי 3־6. התעריף: 12 ש"ח למבוגר, 11 ש"ח לילדים בגילאי 3־12.

פארק המים שפיים, טוען לשטח הגדול ביותר – 40 דונם. הם יכולים לקלוט בו זמנית עד 2,500 איש. בימי חמישי הם סגורים לקהל הרחב. בפנים משתכשכים במים עובדים. המחיר – 14 ש"ח מגיל 4.

חוף נולן טוען להשקעה הגדולה ביותר בפרוייקט של פארק מים. כ־6 מיליוני דולרים הושקעו במקום. הם גם מתהדרים במספר הגדול ביותר של אפשרויות בילוי סביב המים. דמי כניסה: 18 ש"ח לגילאי 3־83. מתחייבים, שבני 84 ומעלה, שיגיעו לאתר על מנת לגלוש, ייכנסו בחינם.

בקיבוץ חפץ חיים החרדי פתחו השנה פארק מים חרדי, היחיד בארץ. יש שעות גלישה נפרדות לגברים ולנשים. הבעיה שלהם היתה: מה יעשו הגברים, כשהנשים גולשות, ולהפך. לכן הצמידו למקום גן חיות תנ"כי ואולם קולנוע. כמו כן עובדים על מיתקני לונה פארק. פתחו שורת קווי אוטובוס מבני־ברק, מפתח־תקווה ומירושלים. המחיר: 8 ש"ח למבוגר, 6 ש"ח לילד עד גיל 12.

שושנה חן

שיטת סילבה
להורדת המתחים, זכרון, ריכוז ועוד.
קורס מרוכז למבוגרים ונוער
בתל־אביב 1.8.86
בירושלים 4.8.86
03-299040

מעוניין להכנס כשותף לבית אבות
פעיל ומאוזן
בהצעות רציניות בלבד לפנות לת.ד. 36443 ת"א

למכירה
חברה
בעלת מוניטין
לשיווק אביזרים ונוי למשתלות, חנויות פרחים ועוד
חוג לקוחות רחב
15,000 $
טל. 03-7519406
03-785482
03-704886

מבצע ל־3 ימים
מנועי פיז'ו להנגב
104 – 204 – 304
מחיר: —.599 ש"ח
404, 504: 699 ש"ח
+ מע"מ
03-829855

למכירה בהזדמנות
בבנין פנוי
726 מ"ר
טלפון 03-299835

אוניברסיטת תל־אביב
סיום הרשמה למחזור הרביעי
ללימודי תעודה בעתונאות
הלימודים יפתחו ביום ראשון, ל' תשרי 2.11.86 ויימשכו שני סמסטרים
(22 שעות לימוד שבועיות בשעות אחה"צ)
רשאים להרשם לתוכנית:
בעלי תואר ראשון
על פי המלצה מיוחדת של ועדת־הקבלה יתקבלו גם עתונאים בעלי תעודת־בגרות ונסיון מעשי בעתונאות המודפסת והאלקטרונית.
מספר המקומות מוגבל
הרישום יסתיים ביום שישי, כ"ח תמוז תשמ"ו 1.8.1986
8 מילגות תינתנה לעתונאים (מחצית שכ"ל)
בדבר פרטים נא לפנות בין השעות 10.00–13.00 לטלפון 420665, 413404, או לחדר 194, בנין גילמן, קרית האוניברסיטה רמת אביב, בימים א'–ה'.

המכללה הממלכתית לחינוך ע"ש קיי, באר־שבע
המסלולים להכשרת מורים כוללים ומורי מקצוע
המכון להכשרת מורים לחינוך גופני
הרשמה מאוחרת למכינה פדגוגית למכינה דושלבית
נמשכת ההרשמה לתשמ"ז
למסלולים העיוניים:
גיל רך ■ ביה"ס היסודי ■ חינוך מיוחד
טבע – חטיבת ביניים
למסלולים מקצועיים:
אמנות ועיצוב ■ מוסיקה ■ מכון לחינוך גופני
בדבר פרטים לפנות למזכירות המדגוגית רח' יהודה הלוי ת.ד. 65, באר־שבע 84100
טלפונים 057-41863-4-5

נמשכת ההרשמה לשנה"ל תשמ"ז למגמות:
הקריירה החדשה של דור העתיד - קוראת לך: הכשר עצמך להוראת מקצועות הטכנולוגיה
● מחשבים
● מיחשוב ובקרה
● אלקטרוניקה־מחשבים
* במגמות אלקטרוניקה, מיחשוב ובקרה - הלימודים ברמת הנדסאי בשיתוף רשת "עמל".
לבוגרים תוענק תעודת הוראה:
"מורה מוסמך בכיר" בחינוך העל־יסודי מטעם משרד החינוך והתרבות.
■ אפשרות למילגות בגובה שכ"ל ולפטור משכ"ל.
■ אפשרות לשילוב לימודי בוקר וערב.
■ לאקדמאים, למורים מוסמכים לטכנאים להנדסאים ולמתכנתים - מסלול לימודים מקוצר.
■ לבוגרי י"ב - קיימת עתודה פדגוגית.
המכללה להכשרת מורים למקצועות הטכנולוגיה והמינהל
לפרטים והרשמה - התקשר כבר היום:
תל אביב, רח' אנטיגנוס 6, טל' 452428, 03-441744
ירושלים, מסריק 10, טל' 668383, 02-666380
המכללה למינהל
מיסודה של הסתדרות הפקידים
נתיב בטוח - לעתיד בטוח

בית אבות רעננה
✶ בית מרגוע ומנוחה להורים
✶ אוירה משפחתית
✶ טיפול אישי + עזרה ברחיצה והלבשה
✶ פיקוח רפואי, ריפוי בעיסוק
✶ חדרים בודדים ולשניים
✶ אוכל דיאטטי וכשר
✶ מספר מקומות פנויים
✶ מנוהל בפיקוח משרד העבודה והרווחה
בורוכוב 39, רעננה 052-21031

להשכרה
משרדים
ואולמות למעבדות
בבניין חדש במפרץ חיפה
(שדרות ההסתדרות)
חנייה — מיזוג אויר — מעלית — טלפונים
המעוניינים יפנו לת.ד. 10024 חיפה
או בטלפון: 04-725291/2

מפעל מחפש שותף
מפעל מתכת באיזור הדרום, המעסיק כ־30 איש והמייצר מוצרים ייחודיים מעוניין במשקיע/שותף, או להתמזג עם חברה קיימת באות בחשבון גם אופציות נוספות.
לפרטים נא לפנות לת.ד. 20207 ת"א
מיקוד: 61202.
סודיות מובטחת

למכירה/השכרה
ברמת־החייל
מבנה תעשייתי
כ־1,000 מ"ר
על מגרש מרוצף
בשטח כולל של 4081 מ"ר
לפרטים נוספים: 053-49055

הצעה למכירת ציוד וריהוט משרדי
המפרקים הזמניים של חברת ר.ס. קבלנים בע"מ (בפירוק)
מציעים בזה למכירה פריטים שונים של ציוד וריהוט משרדי, כולל מחשב דיגיטל 24–11.
את הפריטים ניתן לראות במשרדי החברה ברח' [illegible] תל־אביב, בימים א'–ה' בין השעות 9.00–13.00.
הצעות קניה יש למסור במשרדי החברה הנ"ל לא יאוחר מיום 24.7.86.
ע"ג ההצעה יש לפרט את מספר הפריט ותיאורו ואת המחיר המוצע.
אין המפרקים הזמניים מתחייבים לקבל כל הצעה שהיא. המכירה תתבצע במזומנים או בהמחאות בנקאיות. המכירה כפופה לאישור בית המשפט.
ד"ר א. וולף, עו"ד ג. חריש עו"ד ר. וקס עו"ד
מפרקים זמניים של ר.ס. קבלנים בע"מ

הספרית מרסל
והמניקוריסטית טובה
של מספרת מגדל כלבו שלום
עברו
לרחוב קינג ג'ורג' 72, ת"א
טלפון: 03-282969
קווי אוטובוס: 25, 24, 61, 18, 48, 47.

"מן המוכן" ממטבחו של השף
◄ כשר למהדרין ►
מוהליבר 2, פתח־תקווה — טל. 03-912043
בואו בהמוניכם

האוניברסיטה הפתוחה
נפתח קורס
פיתוח לומדה
הקורס ילמד את היסודות ואת העקרונות של פיתוח לומדות מחשבים, ויכלול חומר כתוב, הרצאות ועבודה מעשית.
הקורס מיועד לאנשי חינוך והדרכה, המעוניינים לשלב את המחשב בעבודתם. לא נדרש כל ידע מוקדם בתחום.
הקורס ייפתח בחודש ספטמבר 1986, ויימשך ארבעה חודשים. פגישות קבוצתיות בנות 3 שעות יתקיימו פעם בשבוע, בשעות אחר־הצהריים.
לקבלת מידע נוסף וחומר הרשמה מלא, גזור ושלח את הספח הרצוף בזה, או פנה לאוניברסיטה הפתוחה — המחלקה למידע, למירשם ולמעקב בימים א–ה 9.00—15.00, ביום ו' 9.00—13.00
לכבוד האוניברסיטה הפתוחה
המחלקה למידע, למירשם ולמעקב
ת"ד 39328, קלאוזנר 16, רמת־אביב 61392
אבקש לקבל מידע וחומר הרשמה לקורס "פיתוח לומדה — עקרונות ומעשים"
שם ....
כתובת .... עיר ....
מיקוד ....
18.7 י"א

ויצו שוייצריה
בית הספר לגננות ולטכנאות נוף פ"ת
מודיע כי נותרו מספר מקומות בקורס
לטכנאים באדריכלות נוף
תחילת הקורס 3.8.86
נא לפנות למזכירות ביה"ס רח' אחד העם 50 פ"ת
03-9325931 בשעות 12—8.

סיליקה
המכללה לאמנות הזכוכית
שער ראשי נמל יפו טל. 813563, 837149
נפתחים קורסים חדשים
• ויטראז' • התות חול • ניפוח זכוכית

השקל שלך

הרשות להגנת הצרכן בהסתדרות הכינה מורה־נבוכים ל„ג'ונגל" החוקי והכספי של דירות לפי „דמי־מפתח"

המצב החוקי, הטומן בתוכו השלכות כספיות ממשיות ביותר לגבי דיירים הנכנסים, או יוצאים מדירות בבתים, עליהם חל חוק הגנת הדייר, אינו נהיר תמיד למי עורבים בנושא.

תשובה עניינית לשאלות הכרוכות ב„דמי מפתח" תמצא בכתבה זו, שהוכנה על יסוד מורה־נבוכים שהוכן, במיוחד עבור קוראי מוסף „השקל שלך" על־ידי ד"ר מיכאל שפר, היועץ הכלכלי של הרשות להגנת הצרכן בהסתדרות, הפועלת בראשותה של נוזהת קצב.

על אלו דירות חל חוק הגנת הדייר?

חוק הגנת הדייר חל על שכירות של דירות בבתים שנבנו לפני שנת 1953. בנסיבות מיוחדות, המפורטות בחוק, עשוי החוק לחול גם על דירות שנבנו מאוחר יותר.

מהן זכויותיו של דייר מוגן?

■ אין בעל־הבית רשאי לפנות אותו מדירתו – אלא בנסיבות מיוחדות, המוגדרות בחוק.

■ שכר־הדירה, שדייר מוגן חייב לשלם, נקבע בתקנות המוצאות מכוח החוק. אין בעל־הבית רשאי לתבוע שכר־דירה גבוה יותר.

■ במקרה של פינוי הדירה מרצון זכאי הדייר המוגן לחלק מסוים מ„דמי המפתח" שישלם הדייר החדש.

מהו שיעור עליית שכר־הדירה על־פי התקנות?

על־פי חוק הגנת הדייר חייבת הממשלה להתקין אחת לשנה תקנות בדבר העלאת דמי־השכירות של דירות מוגנות. שיעור ההעלאה לא יפחת מ־70 אחוז מהעלייה השנתית של מדד המחירים לצרכן ולא יעלה על 100 אחוז ממנה. התקנות שהוצגו בספטמבר האחרון קבעו, כי העלאת דמי השכירות החל ב־1 בנובמבר 1985 תהיה בשיעור של 360 אחוז, שהם 90 אחוז מעליית מדד המחירים לצרכן מאז ההעלאה הקודמת של דמי השכירות.

אשר לבתי־עסק, החוק קובע, כי הממשלה תוציא תקנות בדבר העלאת דמי השכירות ארבע פעמים בשנה. ההעלאות האחרונות של שכר הדירה בבתי־עסק היו כדלקמן: 1.10.1985 – 52.2%; 1.1.1986 – 8.3%; 1.4.1986 – 1.6%; 1.7.1986 – 6.6%.

לגבי דירות לא מוגנות: ההיתר האחרון להעלאת שכר־דירה ניתן ב־1 ביולי אשתקד. ההעלאה שהותרה אז היתה בשיעור של 25 אחוז לדירות מגורים, ובשיעור של 17 אחוז לבתי־עסק (יצוין, כי שני השיעורים מתייחסים לשכר הדירה כולל מע"מ. הואיל וב־1 ביולי הופחת שיעור המע"מ ב־2 אחוזים, הרי שהעלאת שכר הדירה לפני מע"מ היתה בשיעורים של כ־27 וכ־19 אחוז בהתאמה).

מהם דמי־מפתח?

בשם דמי־מפתח נוהגים לכנות את הסכום שמשלם אדם כדי לקבל חזקה על דירה מוגנת (מעבר לדמי השכירות השוטפים).

מי מקבל את דמי המפתח שמשלם דייר חדש?

דמי־מפתח שמשלם דייר חדש מתחלקים בין בעל־הבית לדייר היוצא ביחסים הבאים:

אם התגורר הדייר היוצא במקום לא יותר משנה אחת, יקבל בעל־הבית 15 אחוז, ואילו הדייר היוצא זכאי ל־85 אחוז מדמי המפתח. אם התגורר יותר משנה, אך פחות משנתיים, יקבל בעל־הבית 25 אחוז, והדייר היוצא – 75 אחוז. אם שהה הדייר בדירה יותר משנתיים, אך פחות מחמש שנים, זכאי בעל־הבית ל־33.3 אחוז מדמי־המפתח והדייר היוצא ל־66.7 אחוז. אם התגורר הדייר יותר מחמש שנים במקום, חלקו של בעל־הבית יהיה 40 אחוז, בעוד הדייר היוצא זכאי ל־60 אחוז מ„דמי־המפתח".

דיירים, שהחלו לגור בדירותיהם לפני שנת 1958, זכאים בכל מקרה ל־66.7% מ„דמי־המפתח".

לידי מי עוברת זכות השכירות המוגנת במקרה של פטירת הדייר?

במקרה של פטירת דייר מוגן – עוברות הזכות לדירה לבת־זוגו (ובלבד שבני־הזוג היו נשואים לפחות שישה חודשים לפני הפטירה והתגוררו יחדיו בתקופה זו).

בהעדר בת־זוג תעבור הזכות לילדים (ובאין ילדים לשארי בשר אחרים), אך זאת רק אם התגוררו באותה דירה קודם לכן לפחות במשך שישה חודשים.

כך מתחלקים „דמי-המפתח"

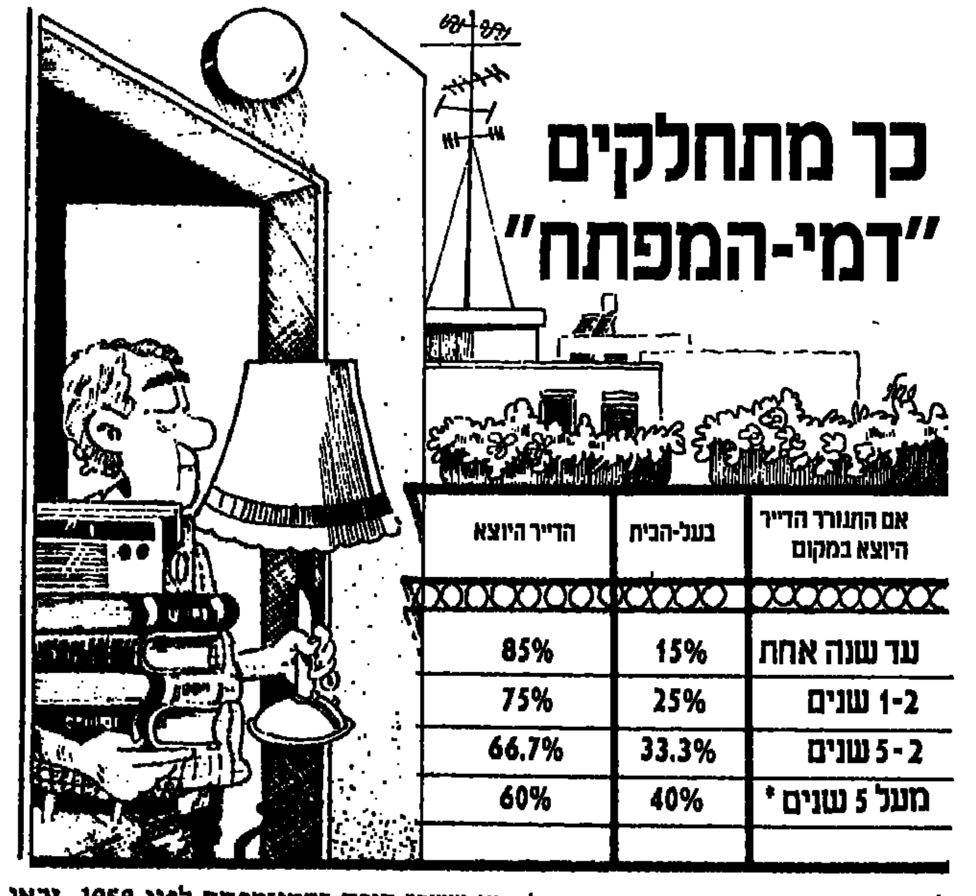

אם התגורר הדייר היוצא במקום	בעל-הבית	הדייר היוצא
עד שנה אחת	15%	85%
1-2 שנים	25%	75%
2-5 שנים	33.3%	66.7%
מעל 5 שנים *	40%	60%

על אף הנתון המופיע בציור, המסומן ב*, מי ששכר דירה בדמי־מפתח לפני 1958, זכאי לקבל, בעת יציאתו מהדירה, שני־שליש (66.7%) מהסכום המשולם על־ידי הדייר החדש

על מי מגן חוק הגנת הדייר?

שכירות לא מוגנת: ההקפאה נמשכת

בעוד שדמי השכירות בדירות מוגנות מתעדכנים בהתאם לעליית המדד, הרי על דירות המושכרות בשוק החופשי חלה עדיין חובת ההקפאה

ב־9.6.1986 נתקבל בכנסת תיקון לחוק יציבות מחירים במצרכים ובשירותים (הוראת שעה) – התשמ"ו-1986. על־פי תיקון זה הוארך תוקפו של החוק עד 31.12.1986.

מאחר שעד היום לא הוצא שכר הדירה בדירות לא מוגנות ממסגרת השירותים, שעליהם לא חל החוק, וגם לא ניתן היתר להעלאת שכר הדירה, ממשיך שכר הדירה להיות מוקפא. דהיינו, שכר הדירה החל מיולי '86 יהיה זהה לשכר הדירה ששולם עד כה.

שכר־הדירה המוקפא נע בין 1.23 ש"ח לדולר עבור מי ששולם ב־1 בחודש לבין 1.36 ש"ח לדולר עבור מי ששולם ב־30 לכל חודש.

יש להדגיש, כי גם אם מתחלפים הדיירים בדירה, שכר הדירה עדיין נשאר, מוקפא ורק כאשר מדובר בהשכרה הנעשית לראשונה מאז 4.11.84 מותר לקבוע את גובה שכר הדירה בהתאם להסכמת הצדדים, וסכום זה יישאר בתוקפו, אלא אם כן יינתן היתר להעלאת שכר הדירה או ששירות זה יוצא ממסגרת חוק יציבות מחירים במצרכים ובשירותים (הוראת שעה) התשמ"ו-1986.

אורלי שגב

בדקנו ומצאנו, כי גם כמות הבשר של ה„שווארמה" בפיתה היא עניין של גיאוגרפיה:

שווארמה בפיתה:

מי נותן כמה?

השם	הרחוב	העיר	משקל הבשר (בגרמים)	המחיר (בשקלים) למנה	ל־100 גרם
[illegible]	סוקולוב 36	הרצליה	95	3.00	3.15
[illegible]	סוקולוב 37	הרצליה	106	3.00	2.80
[illegible]	בן-גוריון 10	הרצליה	120	3.00	2.50
[illegible]	[illegible]	הרצליה-פיתוח	95	3.50	3.66
[illegible]	סוקולוב 36	רמת-השרון	80	3.00	3.75
[illegible]	סוקולוב 22	רמת-השרון	80	3.00	3.75
[illegible]	ז'בוטינסקי [illegible]	רמת-גן	80	3.00	3.75
מסעדת ישראל	ז'בוטינסקי [illegible]	רמת-גן	60	4.00	[illegible]
[illegible]	ז'בוטינסקי [illegible]	רמת-גן	[illegible]	3.90	[illegible]
[illegible]	ז'בוטינסקי [illegible]	רמת-גן	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	ז'בוטינסקי [illegible]	רמת-גן	90	3.00	3.33
[illegible]	[illegible]	רמת-גן	80	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible] 3	תל-אביב	80	3.00	3.75
[illegible]	[illegible] 12	תל-אביב	120	3.00	2.50
[illegible]	[illegible]	תל-אביב	90	[illegible]	[illegible]
[illegible]	דיזנגוף [illegible]	תל-אביב	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	דיזנגוף [illegible]	תל-אביב	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	דיזנגוף 94	תל-אביב	90	3.50	[illegible]
[illegible]	[illegible]	תל-אביב	[illegible]	3.00	[illegible]
[illegible]	[illegible]	תל-אביב	[illegible]	3.50	[illegible]
[illegible]	יהודה המכבי [illegible]	תל-אביב	114	3.50	[illegible]
[illegible]	יהודה המכבי [illegible]	תל-אביב	80	3.00	3.75
[illegible]	יהודה המכבי [illegible]	תל-אביב	93	3.00	[illegible]
[illegible]	יפו [illegible]	חיפה	140	3.00	[illegible]
[illegible]	יפו [illegible]	חיפה	100	3.00	3.00
[illegible]	יפו [illegible]	חיפה	[illegible]	3.00	[illegible]

אנחנו לא מדברים על טעם הפיתה ובוודאי לא על הטיב של הבשר – כבש, הודו או עגל – ממנו עשויה השווארמה, אותה אתם אוכלים, לעיתים ממש במנוע. כל כוונתנו היתה לראות ולבדוק מה אותו כמות הבשר אותה הנוהגים לנו לתוך הפיתה כאשר מבקשים מנה אחת של שווארמה.

כבר מזמן היתה לנו התחושה, כי פה ושם אחרים מהחבר'ה פשוט „עובדים עלינו" ותמורת מלוא הכסף מגבירים מנות של בשר המתאימות יותר למנה עבור... ציפור.

בראשית השבוע, אם כן, ביקרנו בכל המקומות המופיעים בטבלה מימין, וקנינו מנה של שווארמה בפיתה, ללא כל תוספות. נטלנו עימנו את „המציאה" ושקלנו את הבשר (נטו) במאזניים. כל המבצע נערך, כאמור, באותו יום עצמו.

מתברר, שאת המנה הגדולה ביותר, במשקל 140 גרם, קיבלנו בעיר־הנמל חיפה, אצל „ממבינה", תמורת 3.00 שקלים. כמות הבשר הקטנה ביותר ניתנה לנו במסעדת „המזנון" בתחנה המרכזית של תל־אביב, שם רלינו 50 גרם של בשר בלבד מתוך הפיתה. אומנם, המחיר כאן 2 שקלים בלבד, וזה כמובן בסמיע על החישובים אותם עשינו בטור האחרון של הטבלה, שם מופיע מחיר השווארמה ל־100 גרם – לשם הקלת ההשוואה בכמויות של שקלים בלבד. ב„מסעדת ישראל", ברמת־גן, שם, כמסתבר, עולים 100 גרם של שווארמה 6.60 שקלים, ציינו במפורש, כי הם מוכרים בשר עגל ולא הודו או כבש כמו בשאר המקומות. וזו זה רכרותי ועכשיו – בתיאבון.

רחל גולן

ביה"ס הימי מבואות־ים

כנס בוגרים

„אגודת ידידי מבואות־ים" עורכת כנס בוגרים שיתקיים בחוה"מ סוכות תשמ"ז

הבוגרים מתבקשים לכתוב אלינו בהקדם, ולציין הפרטים הבאים:

1. שנת סיום הלימודים.
2. שם משפחה קודם — אם שונה.
3. כתובת וטלפון.
4. כתובות וטלפונים של חברי המחזור הידועים לך.

נא להביא לידיעת חבריך למחזור, תוכן הודעה זו.

את הפרטים המבוקשים נא לשלוח בהקדם, לפי הכתובת:

„אגודת ידידי מבואות־ים", דואר מכמורת, מיקוד 40297.

מוטורולה ישראל בע"מ

רחוב קרמניצקי 16 תל־אביב

מכרז רכב - 4/86

מוצעות בזה למכירת המכוניות הבאות:

מספר רישוי	סוג הרכב	סמ"ק	תוצרת	הערות
17—882—81	אסקורט אריקה	1300	פורד גרמני	
21—265—81	אסקורט אריקה	1300	פורד גרמני	
21—256—81	אסקורט אריקה	1300	פורד גרמני	
55—879—82	פיאסטה	1100	פורד	
10—093—81	תלת קטנוע	220	ווספה קאזו	עם ארגז סגור (מתאים לחנון במשק)

המכוניות כשרות לנסיעה לאחר מבחן (טסט) שנתי. כל המכוניות בבעלות מוטורולה. את המכוניות ניתן לראות בחניון דליה — רח' שרנצייגר 23 ת"א בימים א' עד ה' מתאריך 20.7.86 עד 25.7.86 בין השעות 08.00 עד 16.00 (ביום שישי 25.7.86 עד השעה 13.00).

טפסים להגשת ההצעות ניתן לקבל בחניון דליה, טל' 03-337700.

את ההצעות בצירוף המחאה בנקאית בסך 10% מגובה ההצעה יש להגיש לפקודת מוטורולה ישראל בע"מ במעטפה סגורה לתיבת המכרזים בחברת מוטורולה ברח' קרמניצקי 16, ת"א (ליד השומר) עד תאריך 25.7.86 בשעה 13.00.

העברת הבעלות חלה מיידית על הקונה. מע"מ ברכב מסחרי חל על הקונה.

אין לרדת לחניון לבדיקת כלי הרכב עם רכב פרטי.

אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

הארגון למימוש האמנה על ביטחון סוציאלי (ישראל – מערב גרמניה)

הודעה ללקוחותינו

החזר היטל בשיעור 15%

הננו שמחים להודיעכם כי משרד האוצר נענה לבקשה לביטול ההיטל על כספים המועברים לגרמניה ואוסטריה לרכישת זכויות סוציאליות על־פי דין.

מאחר והיינו יוזמי הפניה למשרד האוצר לביטול ההיטל ולהחזרו, נענינו ברצון לפניית אגף המכס לסייע ללקוחותינו ולמשלמים אחרים לקבל בחזרה את כספי ההיטל.

הטיפול בבקשות ההחזר יעשה באמצעות משרדינו החל מיום ד' 23.7.86 בין השעות 17.00—13.00 בכיכר נמיר 122 ת"א. מועד אחרון לסיום הטיפול בבקשות הוא 1.10.86.

ניתן גם לפנות לכל לשכות המע"מ, עורכי־הדין, או גופים אחרים שטיפלו ברכישה [illegible].

„הגרעין" בע"מ

תכנון גינות נוי וגגות בסגנון מיוחד. בשילוב אביזרי גינון מיוחדים כגון מזרקות מים וציפויי קיר.

אור־יהודה 03-349735 שלוחה 132 לנועם.

למכירה ברחובות במצב מצוין!

כרסומת ארגו מחרשה טוס ומקדחה רדיאלית

טל. עבודה 03-821432

rolling

גלגל אותה בגלגל!!! השעשוע הבריא לכל הגילים!

המשחק החדש המשגע את אירופה!

הלהיט החדש להתעמלות ולבריאות הגוף המומלץ ע"י אורטופדים ורופאי ספורט אירופיים!

15 תנוחות בסיסיות לתרגול

ניתן להזמין בטלפון

להשיג בבתי כל בו והחנויות משחקים וספורט

ישוראפריים בע"מ טל. 03-997422

הנציחו את ההיסטוריה המשפחתית בספר

הנציחו לילדכם את הביוגרפיה המשפחתית! הפתיעו את הוריכם במתנת יום הולדת נצחית!

אנו מוציאים לאור ספרים במתכונת של הספר „חיים שבאלה".

הספר יכלול את ההיסטוריה המשפחתית שלכם בצירוף תמונות ויהווה מזכרת נצח וגאווה למשפחה.

לפרטים נוספים כיתבו לכתובת, רח' גניחובסקי 6, בני־ברק, עבור ש. שיפמן — מוציאים לאור.

פרס כספי!!!

פרס כספי גבוה ינתן למוסר/ת פרטים שיביאו לאיתור רכב מסחרי/משאית שנסעה בכביש ואדי מילק ליד מחצבות שפיה (כביש יקנעם — פרדיס) בתאריך 16.7.86 בשעה 13.00 לערך וגרמה בעקיפה מסוכנת לנפילת משטחי משקה סיידר מטריילר כתום של „קואופ הגליל העליון".

לפנות ל־03-203431, 03-201684, 03-201724 לצבי.

פרס כספי גבוה

נגנב רכב סיטרואן 1984 צבע לבן

מספר רישוי 84—018—67

נא לפנות ל„פרודנשל" חברה לביטוח 04-532684

מוכנים לחפור חמרה וחול

תמורת החומר באיזור השרון

טלפון במשרד 052-445469

שרותי נקיון ואחזקה

נקיון חדרי מדרגות אחזקה, צבע, חשמל, גינה 052-447076

גם באיזור ת"א וגוש־דן

למכירה / להשכרה

מבנים ניידים

בכל גודל ולכל מטרה

"רולן" בע"מ

04-740656 04-671778.

לעתיד חדש עם „רימיני"

רשת פיצריות רימיני מרחיבה את פעילותה, בארץ ובחו"ל בתחום המסעדות והאוכל המהיר.

אנשים המעוניינים להצטרף לפעילות שלנו, עם השקעה או בלעדיה, מתבקשים לפנות בכתב למשרדים הראשיים

ברח' בן־יהודה 44 תל־אביב

הלוח הכללי

לחברה בבני ברק דרושה

דרושה

עוזרת למנהל-חשבונות

סוג 2 עם נסיון (רצוי בעבודה בבנק)

שעות העבודה: 8.30 – 15.30.

לפנות בכתב־יד לת.ד. 2036 בני – ברק 51120.

דרושים

נציגי/ות מכירות מנוסים

למשרד פרסום מתרחב

עדיפות לבעלי רכב

טל. 257647-258759-259961 (עופרה)

לחברת אגיס בע"מ

דרושים/ות

תעמלן/נית רפואי/ת

לאזור המרכז

הכישורים הדרושים:

- רקע במדעי הטבע או במקצוע פרה רפואי
- שליטה בשפה האנגלית
- בעל רשיון נהיגה

נא לפנות בכתב לת.ד. 20087 ת"א 64254 עבור המחלקה המדעית

רק המתאימים יענו.

ביצועיסטית א.א.

עם נסיון ותיק עבודות מוכח בסטודיו או משרד פרסום

גרפיקאי/ת ביצועיסט/ית

עם נסיון של שנתיים שלוש בסטודיו או משרד פרסום

המתאימים טובים סודיות מלאה מובטחת | לקביעת ראיון נא להתקשר למס'

בטל' 03-224540

Jojoba

קטי - חוחובה

דרוש סוכן - מפיץ

עוסק מורשה, עצמאי/חברה בעל רכב/ים להפצה עצמאית של מוצרי הקוסמטיקה הטבעיים של קטי בבתי טבע, בבתי מרקחת, בפרפומריות, ברשתות השווק: המשביר לצרכן, שק"מ כל בו שלום. לאזור אחד או יותר מהאזורים הבאים: צפון הארץ, המרכז, ירושלים, באר-שבע.

פנה/י לקטי קוסמטיקה טבעית יישומית טל. 04-233397 ת.ד. 3505 חיפה.

הצטרף לנבחרת של מלון ספורט באילת.

למלון החדש

דרושים

- שף למטבח חם • טבחים מקצועיים • מנהל הזמנות • פקיד לילה • קונדיטור

מגורים באילת - חובה.

נא להתקשר עם מחלקת כח אדם במלון, טל. 059-79102-4.

ישרוטל ניהול מלונות בע"מ

מציעים למכירה

• למכירה תנור לייצור חצא־יות פליסה, טלפון 03-7519704.

• בריקפרס גליוטינה, מכב־שים, משור, מפרגלת, כיפוף צינורות, ריתוך נקודה, גוצ׳ר, ניבלר. 04-725932, 04-724093.

• מכשירי קשר אלחוטי חד־שים — בתנאים נוחים (שכר־מכר): ממסרים לקשר כלל־ארצי — „רמיר תקשורת״ — טלפון 03-254391/2.

• ראיטים לסלון + ארון 4 דלתות + ארון ילדים, — 03-402180.

• מקרר 6 דלתות + מדפים קופה רושמת. 761835 — לא בשבת.

• לשברון דרושה קופאית לבחיה קבועה בקניון לאתה״צ 814036/7.

• להגל נסיעתו תכולת דירה בביאליק 136/2 בחולון 884772.

• בהזדמנות שעינ קומפרסור משור מסמרים רתכת המהרטה רכיצים לפח 2.50 טלפון 865630 826755.

■ עגלת נכים חשמלית + ממעך וצמיגים חדשים. 069-46043.

• ציור למנצירים, איוון ומי־רוק צמיגים + (מסור בשר). 03-491853.

• מזכירה אלקטרונית ב״גרל־אלקטריק + המעלה במיבצע 550 ש״ח + מ.ע.מ. „מונטיפיא״, אבן־גבירול 163, 03-455683 — 03-447706.

• מסור, סרט 80, פלזומה מנדל 2000 ש״ח. 870385.

• בהזדמנות!!! מנחצה קיסור + כפתורים + לולאות, טל. 03-845433, 03-379123.

• למכירה בהזדמנות תכולת בית לרגל נסיעה 9240606-03.

• ברק פרס 2½ מטר, 60 טון מלגזה חשמלית 1½ טון בהז־דמנות למכירה מיידית 053-23213.

• מקרר ותנור אמריקאים + ריהוט סלון 268331, 356204.

• סלביזיה, וידיאו אלחוטי, ארוך טווח, ריהוט ואמנות... 03-442352.

■ בהזדמנות! תכולת בית, מוצרי חשמל + רהי־טים + וידאו! 03-856684.

• סלמונים להצניים אלחוטיים, מזכירות אלקטרוניות וחייגנים ב„רמ־פון״ תקשורת. ברנר 12 03-204390.

• בהזדמנות לרגל עזיבה, תכולה + מצלמה וידאו + ארו־נות 03-278502.

• מונון תוצרת חוץ, ומקרר הדיראו חצי, סטריאו ברגע טל׳ 03-582559.

• מקרר אמריקאי, טלוויזיה גרונדיג ושולחן אוכל מ„הוורט״ וילון לסלון 03-5512805.

• קופה רושמת + מאזניים אלקטרוניים לחנות, לתעשייה ולהחלאות — 03-413444.

• לרגל נסיעה מכירת ציוד לצלילה + בלונים אלומיניום, 052-72740.

• קרוואן מסחרי יוני חדרים יבוא אישי, מיוחדת, 08-241808.

• 2 מכשירי קשר ניידים + סטאטי + אביזרים (חדשים) 03-474263.

• שולחנות סנוקר + ציוד כושלם לאולם ספורט — 03-218869, 03-725647.

• 2 מכשירי קשר ניידים + סטטי + אביזרים (חדשים) 03-474253.

• מגנטו 13, שואב, מייקסר, ורדיו טייפ למכוניות 052-28092.

• לרגל חיסול מפעל תיקים, בדי ויניל, טלסטין, כסטנה וא־ביזרים. 03-425496 בערב.

• מכונות לנגרות חדש ומשו־מש ביבוא אישי, קניה, מכירה, תיווך והחלפה של כל סוגי הציוד, 053-37374, 053-88950.

• בהזדמנות !!! מזגן אמקור + תנור אמקור + מזגן מהגוני, 03-822536.

• למכירה תנור לקליית גרעיני עמולה, במצב טוב, בהזדמנות, 7512628.

• מחיסול חנות בגדי נשים יד שניה וסטנדים לבגדים במחירי מציאות, 03-322025 בערב.

• טלוויזיה 26, רדיו־טייפ ל־מכונית, מערכת סטריאו וציוד (הכל תוצרת פיליפס), טלפון 03-916558.

• בהזדמנות !!! מטבח אמרי־קאי לבן חדש (לא מורכב) 03-341855.

רוצים לקנות

• משה קונה: חיסולים תכולות מוצרי חשמל ועודפים 03-834856.

■ קונה במחירים טובים חיסולי דירות, ירושות, ומקררים, טל. 03-911527.

רהיטים

■ בהזדמנות! באריזה ארון חדש 6 דלתות — 250 ש״ח, מיטה זוגית + מז־רונים — 250 ש״ח — 03-834528, 03-734007.

• ברמת־גן — בחנות המפעל „רהיטי־חכים״ — בבנין „אוא־זיס״, הרצל 75 (פינת ז׳בוטינ־סקי) — ממבצע מכירות ענק — „כתגאריה לערכן״ ארונות קו־מותיים: 4 דלתות — 300, 5 דלתות — 350, 6 דלתות — 400 (+ מע״מ), סלונים: 3/2/1 — 530, מודולרי פינתי — 450 (+ מע״מ), מזרונים „סופר־חנט״ (140×190) — 158 (+ מע״מ) חדרי שינה ונוער, מזנו־נים ופינות אוכל. סיסמתנו: „לקוחות מרוצים — חוזרים שוב — ומביאים לקוחות נוס־פים״. פתוח רצוף 9.00—20.00 ובמוצ״ש 03-7244497.

■ בהזדמנות! סט סלון חדש רגם איטלקי באריזה — 205 ש״ח 03-734007 — 03-834528.

• במבצע מתנוריה !!! ארונות קומתיים 2 — 190, 3 — 230, 4 — 280, 5 — 340, סלונים 4 — 530, „ריהוט לכל״ סוקולוב 96 חולון, פתוח במוצ״ש. טל׳ 845558.

• ארונות!!! הובלה והרכבה חינם! 4×4 — 300, 5×5 — 350. 03-863675.

• מציאה! סלון למכירה + שולחן — 450 ש״ח 03-358460.

• חסול ארונות !!! במסמכה מיידית 4 דלתות — 270. 03-375224.

• ריהוט עתיק ויפן + מורון זוגי, לא בשבת !!! 03-471961.

• ארון פורמאיקה מהגוני 2.40×2.40, מעולה, 900 ש״ח. 03-801394.

• ברמת־השרון, חיסול מלאי !! מיטות נוער, חדרי שינה, חדרי ילדים, מזנונים מפץ כפרי מ־היצרן לצרכן !! שבטי ישראל 92 03-482148.

• סט סלוני מיוחד ומעולה, חדש לגמרי, בהזדמנות (720). 03-740381.

• הספקה מיידית! מחירים ללא תקדים! ארונות בכל הגדלים, מיטות זוגיות 180, סיפריות, שידות וספות נוער „רהיטי שמ־בוטינסקי 26 (במרתף) טלפון 03-280493.

מקררים

• קונה מקררים במחיר גבוה + מתקן + ביטוח, 03-380786, 03-382198.

• מקררים, מקפיאים, חדרי קירור, שירות מהיצרן לצרכן 03-808562.

• ציוד ממוזאר למשרדת מקר־רים ויטרינה מקפיא פתוח טל׳ 052-481761.

• קונה מקררים !!! + מכירה + החלפה + תיקונים + הוב־לות + השכרה — 03-384535.

• מקרר אמקור 14 במצב מצו־יין טלפון 03-494858.

• 2 מקררים אמקור 230/120/235, מקרר למכולת 100/280, מקרר לתצוגה/בשר 1 מטר בהזדמנות מיוחדת טלי 03-380149 או 381887.

• קונה במחיר גבוה !!! + מכירה + השכרה + החלפה + תיקונים + הובלות + אח־ריות — 03-841434.

• למכירה מקרר הדיראו דלו־קס, 400 ש״ח, 03-498384.

וידאוטייפ

• מבצע !!! שלם —.100 ש״ח וקח! וידאו טלוויזיה עד 13 תשלומים, אספקה מיידית א.ה.א נחושתן 37 תל־אביב.

• וידאו מצלמה, את.3 נשיו־נל, סוניק חדשה, 5510655, 883130.

• בהזדמנות וידאו נייד ג׳י.וי.סי, חדש + אביזרים 885638.

• היטאצי וי. אי. 17 משוכלל כחדש + שלט רחוק, 887949.

• נשיונל או ג׳י.וי.סי, 1,350 ש״ח, 03-874382 (03-894289 — בשבת).

• מצלמות ואביזרים קניה, החלפה, מכירה אלנבי 49, טל. 03-653199.

כלי נגינה

• סינטסייזרים: סדנאות חד־רכה שבועיות בנושאי סינתסייז־רים ומוסיקה אלקטרונית על ציוד מקצועי בחסות „קסיו״ פר־מים והוראות 03-284480.

• „קאסיו״, „קואי״, רולנד, האורגנים הטובים ביותר וב־תנאי רכישה נוחים „בית אליי־טון״ שדרות ירושלים 20 יפו, 827918.

• ½ במזומן והיתרה ב־6 תשלומים ללא ריבית, פסנתרים משומשים וחדשים „מרכז ה־פסנתרים״, אבן־גבירול 48 — 03-265842.

• אקורדיאונים! מכירה, קניה, החלפה, כיוון ותיקונים, אבן־גבירול 105, 03-247351.

חיות בית

• גור סן־ברנרד יפהפה + תעודות, + חיסונים, —.500 ש״ח 053-37611 053-38262.

• למכירה גורי קוקר ספניאל גזעיים יפהפיים + תעודות — 03-732815.

• גורי רועה גרמני + תעודות יפהפיים (חודשיים) 063-35129 063-36903.

• למסירה חתולים חמודים ב„חיר סיבי״ אבן גבירול 188 — 03-459422.

• ההתאחדות הישראלית ל־כלבנות, מידע לרכישת כלבים גזעיים — 03-322931.

• גורי קוקר ספניאל גזעיים + תעודות, 063-78586, לבקש משפחת ליבני.

• בהזדמנות גורי סקינס נסיים יפהפיים 053-37611 053-38262.

• טרייר חמוד לבית ולילדים, זאב שחור מעורב צעיר כולם מחוסנים לבתים חמים — 918569 — 052-78822.

• למכירה חתול פרסי גזעי לבן ויפהפה 745735.

• למכירה גורות הסקי סיבירי עם תעודות טל׳ 03-493225 או 03-424507 בערב.

• גורים רועה גרמני מיוחדים + תעודות, זאב מיובא — 052-444648.

• סוסה שחורה יפהפיה בת 6 + סייח מישר 055-94001.

• למכירה גורים פוינטר גר־מני גזעי 5 שבועות 03-485777.

• גורי פינצ׳ר ננסיים — כת־מימים, + תעודות — אבא אלוף עולם — 052-25272.

• עור כלבים וכר ימה בן 7 חודשים למסירת טלפון — 03-265030.

• גורי רועה גרמני מעולים בני אלופים יפהפיים, טלפון 052-556253.

• חתלתולים למסירה חינם, סיאמים ופרסיים, במחירי הפ־תעה, 03-229056.

מערכות קול

• רמקולים „מוראל״ עוצמי ייצור מסמכים קלים, המלאכה 39 א״ת חולון.

• מבצע! שלם —.100 ש״ח וקח, סטריאו, טלוויזיות עד 13 תשלומים, תשלום ראשון חודש אוגוסט, אספקה מיידית, א.ה.א. נחושתן 37 תל־אביב.

• מציאה !!! מערכות ורמקולים באריזה בבית היבואן + אחר־יות 03-902781.

• ציוד הגברה במצב מצויין להופעות! זוג רמקולים סאונד סי.טי. + מיקסר ימהאה + מגבר מרשל, 03-768178.

חקלאות

• משתלות מור ורדים וניבב־נית, מושב עולש 053-88726 053-88913.

• קומביינים משומשים 6000, 1500, 1580, ומגערה מוטא, ל־בוטנים 052-23874 בעבודה.

• למכירה שתילי ענבים דל־קוצים, אפשרי לשתילה מיידית 067-63534.

• דרוש מקור למרחים גדול משומש במצב תקין, 052-77423.

• למכירה משק + בית יפה + ציוד חקלאי בכפר־אחים — 055-83169.

• עלוות מרינו לגידול (ד חור־שים). 067-63147.

• „שתילי גיבנטינה בפיקוח חנות הצמח, תשלום שותף 30, משתלות פוארי־עולש, טל. 053-88460.

• הרשמה לקורס לטרקטור ברחובות ב־20.7.86 055-92779, 08-451234.

• משק במושב בית עובד (רבע שעה מת״א) 115,000 דולר נטו, רציניים בלבד — 08-470568.

טרקטורים

• בהאנג די 2ו2 בחדש, טל׳ 08-4142 מ־19.00—22.00.

• למכירה בומג מודל 1975 טלי לרב.

• קטרפילר 950 אמריקאי יפה + קבינה.

• טרקטורים וכלים חקלאיים חוזר מכירה וקניה „גן שדה ר׳ משק״ — מושב ינוב — 053-85753, 053-89561.

• מחפרון ג׳.סי.בי, מודל 1974 + מערכת לפטיש — 04-235876.

• 1. טרנסון 135 צר 1983 תנת הידראולי 2, בחולוליצי 440, 1971 וחלקים, מנוע תיקון, קי־בוץ חניתה 04-967030 לפנות לצומרי.

• מחפרון קייס 580 אי׳ 1981 + מאריך + 3 כפות, — 03-478397 לשנה.

• למכירה חופר תעלות אופני דיזלים (טרנצר) 1979 — 03-478397.

• למכירה 950, 1976, במצב מצויין !!! 03-477938.

• מכבש דחוס במצב חדש —.5,000 ש״ח 993029 לא ב־שבת.

• ג׳י.סי.בי. די״3 1982 במצב טוב, 03-742746, ואחה״צ — 490542.

• למכירה מרושת בוטנים לי־ליסכון, שנת 74׳, 08-224541.

• למכירת ר.ב. 885, צר במצב מעולה, 1977, 03-9711245.

הלוואות

• מ.ש.פ. — שירותים פיננסיים בע״מ, הלוואות נוחות לשכי־רים במקומות עבודה קבועים כנגד ערבים בלבד 03-298354 03-9244002.

• הלוואות כנגד שעבוד רכב, הלוואות לשכירים במקומות עבודה קבועים, נכיונת שיקים ושטרות מסחריים בתנאים מצוי־יינים ובאופן מיידי טל. 9231791.

• הלוואות כנגד שעבוד רכב או ערבות בנקאית, „מורי״ — 03-415702.

• נכיון ציקים והלוואות טל׳ 03-296705, 03-200290.

• המרכז לשכירים ועובדי מדינה, הלוואות שקליות לא צמודות 03-5461666.

• שכירים! קחו הלוואות שי־קליות בנוחות ובמהירות — „ע.ג.ת.״ ממון והשקעות בע״מ 03-5484012, 03-450302.

• הלוואה מיידית לשכירים כב־גד ערבים ו/או שיעבוד רכב 03-6119.

• דחוף! מעוניינת בהלוואה תמורת משכון דירה בטאבו, 03-371044 + בשבת.

אותיות דביקות

• חסוך! עשה שלטים בעצמך באותיות דביקות צמטוניות + סמלים 03-916390.

אומנות

• חברת מצא בע״מ קונה אוספים ופרטי אמנות, ירושות ועזבונות, ציור ופיסול, ספרים ושונות, 03-293132.

חוגים

• הומוסכסואלים לסביות ו־הורים, עזרה אוון קשבת תמיכה ועיווד 03-625629.

טיולים

• מעוניין שותף לטיול לדו־מניה באוגוסט 08-222342 בערב בדיקה.

• זוג 48 מחפש שותפים ל־טיול בחודש נובמבר, להימלאיה, בורמה, סרילנקה — 5511551.

• כשמשת שותפה לטיול באיי־רופה יציאה בימים הקרובים 311842.

מזגני אויר

• במרכז ת״א למסירה בי״ם לשירות מזגני אוויר בעל מגי־ס״ן חוג לקוחות נרחב ותיקרים המסירה על בסיס קבלני, ינתנו שירות משרד, סקירות והנהלה. ת.ד. 1134 ת״א עבור א׳/40314.

• למכירה מזגן 2½ כ״ס מצויין אלקטרה 875490.

• כל הסוגים, המחות עד 28% 10 תשלומים ליסינג „גל־קור״ 03-723076.

מכונות כביסה

• למכירה מכונת כביסה בילת חדשה לנגרי בהוזמנות — 03-549385.

מכונות כתיבה

• השאלה ומכירת דיין ידי רוטשילד !!! תל־אביב תשואה.

מלגזות ושינוע

• מלגזות ייל חשמלית 1½ טון מצויינת + מטען, — 03-5427053.

• די.אגו.ג׳י, מלגזות חדשות להלאי, בתשלומים ל־5 שנים, מבחר מלגזות משומשות מ־טויו־אין, טלפון 03-8313354.

• מלגזה נאה 2.2 ק״ע עבודה 03-5136605.

• מלגזה 2.5 טון + מלגזה 4 טון במצב מצויין.

מחשבים

• מבצע מחשבים תואמי פי.סי. פרטים בסטוק אחרון.

• למכירה מחשב קומודור 64 עם כונן דיסקטים, 052-77971.

• תואם „אפל״ מקלדת נפרדת 2 כוננים מדפסת מוניטור ו־דיסקטים 03-257058.

ניקיון ופוליש

• „המבריק״ ניקיון ופוליש + הדברה רשיון 2250 באחריות 03-310599.

ספרים

• קונים ספרים משומשים ת־תיקים משמשת שונות פולק טל׳ 03-288613.

עתיקות

• למכירה אוריגינל + ליטוגר־פיות של מיכאל אייזמן, שפת 650836.

סירות

• סופ׳ורי אמריקאית מנוע קטני מרקורי 100 כ״ס חרשום מתוח מודל 1982 יפהפית טלי 888615.

• סירת מירוץ, אמריקאית במסוארת, + קביעה + מנוע סוסים 200 כ״ס, 03-296351/2 בערב והמקור־ם.

• למכירה סקי־נאוטיק + ציוד במצב מצוין.

• חץ מרקורי 80 כחושה מסס 08-241363 09-231813.

• גלסטרון 165 כ״ס מנוע מנימל׳ סטרלי, במצב מצוין, ניתן להחלפה ברכב —15,000, 052-441426.

• בהזדמנות גלסטרון 165 סניהי לוגר מרקורי 100 טלי 167-05.

• קורס סירות מרוץ נפתח, מרינת שרותי ים והדרכה טל׳ 828073.

• למכירה ליהור במצב טוב ביום 03-5542686.

• נפתח, קורס משיטי סירות מגוע בסקיפות משרד התחבורה „אנדרומדה״ נמל יפו 827573.

• גלסטרון 162 אבזירות 140 1984, מעולה יפהפית! טל. 03-781459.

ניקיון ופוליש

• „פוליש אלון״ שרות נקיוו ! ניקיון פוליש והדברה 9611532.

ציפוי אמבטיות

• „השחוי״ במבצע !!! צביעת אמבטיות ומקררים באמאיל ב־אחריות —.160, 03-373668 — 03-377116.

• „זאבי״ חידוש אמבטיות ב־כיתך בכל הארץ ובאחריות — 04-333454, 052-78862.

צילומים

• מצלמה לייקה מ־4 והשמו שמשת צומיקרון 839384.

ציוד תקשורת

• למכירה מרכזיה חזיקס 124 איקס.א.ם. בקיבול של 34-88 03-202947.

ציוד בנין

• 600 רעפי „מרסיי״ במצב מצויין ובהזדמנות עבודה: 052-31816, בית: 03-993211.

קרוואנים-נגררים

• קרוואן כפואר 4 מיטות + מקרר + שירותים + טסט 03-345103.

תוורי אפיה

• תנור היקוריגל של אמנה 417-03.

ריפוי והרזיה

• מבצע! מבצעו מסגים ב־אוירה אינטימית ע״י מסניס־טיות, מכבי 7 03-5244946.

• מסגי מחנה, מנורית קרן ומירי, ארברבנאל 35.

• חדש בביתך עיסוי אקספלור־סיבי לגברים/ות כתונוית + בשבת 03-5442402.

• חדש! מסאי מסאג׳־יסטית חדשות באוירה אינטימית, סגל — אלנבי 116 ק״ב 03-5214410.

• חדש ומיוחד מסאג׳ ע״י מסאג׳יסטית באוירה אקספלו־סיבית, „מכון אירופה״ אלנבי 42 תל־אביב 03-611196.

• מסאג׳ + סאונה ע״י מסא־ג׳יסטיות חדשות באוירה אינ־טימית. תובבי ציון 26 תל־אביב 03-288618.

• נטלי + שרינה: בואו לקבל פינוק בחשמונאים 80 283635.

• הכי המורות !!! יגיעו אליך.

• חדש !!! לאוהבי העונוות הביתה או למלון 03-226869.

• חדש! לאוהבי התענוגות החיים, מסגי מסאג׳ ע״י נאות, ישראליס 5, 03-244459.

• מבצע !! מסגי סופר מסגב בריינוגוף 94 ע״י מקצועיות ו־חשובות 229954.

• במבצע !! מסגי מדליק ומח־נה מגאות בריינוגוף 184 03-222071.

• בביתך — מלון ששישבת של מסגי מסנק מצעירות ונאות נ־יו־סטום 03-726867.

• בצפון ת״א ובחיפה מסאג׳ נות !! מסגי מיוחדות ומרשי־מות ברמה גבוהה, ובשישבת 03-370448.

• למבתקים !! בתל־אביב, חי־פה ובמלונות מסגי מיוחדות ומרשימות סטייל גבוה טלי: 03-373349 ובשישבת.

• חדש לאמידים! שרות לבית הלקוח, המובחר ביותר מיסוי־נות (+ שבת) 03-299435.

• בצפון ת״א, ובמלונות מסגי בביתך מגאות ומרשימות, טלי 03-5460226.

• מסגי בביתך באוירה אינ־טימית !!! מצעירה אלגנטית וח־טובה !!! 7515288.

• „סטיילי! צלצל ונשה תגיע לביתך 03-285237 גם בשבת.

הכרויות

• תימני 166—44, מאוכזב, ב־מגמרת ואינטלקטואלית ת.ד. גלל תל־אביב.

• אקדמאי 37 בכהונתו ל־היכרות רצינית, מושב פתחית 39.

• 37, מעוניין בידידה נאה ל־קשר דיסקרטי ביציות החדור, ת.ד. 4341 תל־אביב למסי 210.

• נאה ואקד׳ מעוניין בצעי־רה נאה וחטובה ומוכן להחזיקה מלואה, ולמשרות למגורים נפר־דים ברמה גבוהה ת״ד 3160 פ״ת.

שידוכים

• עלוני „קשרי״ פלון ת־סגויים/ות בישראל למנויים — לחתמנות 03-233994 04-846023 9.00—20.00.

• „לי־לדי״ — נסיון שנים (מ־1979) + יחס אישי — חתונות !!! 03-296879.

• שדכן צמרת אקספלוסיבי, בחוגים האקדמאים „פנינת הו״ הרצליה 19, חיפה 04-526171.

• אלכנו ב„טנהר״ המצאי/ה את בחירת לבך, שפע הצעות רצי־ניות מיידיות מגיל 25 ומעלה 03-296001.

• „רק לאוחרי״ משרד שלא מתמש כסף! למנויים/ות לפט־רית נישואין בלבד! התייעצות שיחת חינם! בסודיות מוחלטת! אמינות! פעילות! צוות מצמ־חים עם אוזן קשבת לרציניים! 03-371084, 03-378121.

• שירות הלוח־הכללי לקב־לת מודעות שידוכים בדואר. שולחו לת.ד. 16400 ת״א — 61163 צ׳ק/המחאת דואר לסי 6.50 ש״ח למילה ולשותפיו המפורסם בשישי הקרוב. ללוח־הכללי הזכות לשנות נוסח ה־מודעה.

בת זוג

• מגנות יפהפיה 24 אמידה, בת לתעשיינים, 26, יפת תנאי בהכילת משחתת, 31, „אחיה״: 03-290024.

• כת 39 רחוקה 1.67 אירופ־אית אקדמאית נאה ומסודרת מעוניינת בגבר עד 45 אירופאי מסודר ונאה למטרת קשר רציני והקמת בית חם. נא לשלוח תמונה וקורות חיים בכתב יד לת.ד. 237 הוד־השרון.

• אלמנה 52/160 באשכנזי סגור תרבותי רציני. ת.ד. 36214 תל־אביב.

• רווקה 29/1.55 נאה באירופ־אי רווק נאה ומבוסס לנישואין. לשרה חד״ס 940 דימונה.

• אלמנה 144 / 172 אוהבת מוסיקה וטבע מעוניינת ברציני להקמת בית חם, לשמחת חיים. ת.ד. 28170 ת״א, 61281.

• אני שלוש שולך משפחתי פרטי (לא משרד) אמין, בעל קשרים ומאגר עניים ומשכי־לים. בכית + בשבת טלפון 03-990507.

בן זוג

• אקדמאית 46/165 מבוסס נאה במקצוע נאה כאור מיטפחת ו־משכילה לנישואין ת.ד. 21236 ת״א.

• התלבטתי, היססתי והשב־תי... ולבסוף החלטתי שחותי תבורה ורצינית, צעירה יחוד־ניה, בן 29 ממחין בת.ד. 16310/6 תל־אביב.

לקוטאני מכונות בתל־אביב דרושים

מזכירה כתבנית שליטה באנגלית הכרחית לניהול עצמאי של המשרד

מהנדס מכונות מכונות / כימיות לביקורים במפעלים טל. 03-333843

למפעל באיזור הצפון דרושים דפסים מומחים למכונת פלקסו תנאים טובים. נא לפרט קורות חיים ת.ד. 1752 רמת־גן

מדריך חברתי דרוש לכפר הנוער אלוני יצחק נא לפנות לטל. 063-80090

דרוש/ה מונטז׳ר/ית בעל/ת נסיון טלפון: 03-287684 סוריות מובטחות

דרושות עובדות סוציאליות לעבודה שיקומית תעסוקתית. במוסד ציבורי בחדרה לפנות טלפונית: 063-31894 או 063-31097

דרוש מנהל עבודה רציני בעל נסיון מכבישה ובעיבוה שבבי תנאים מצוינים 08-228290

דרושים * ראש צוות ענף חשיפוצים * צבעים * רצפים — חורסנצ׳יקים טל. 052-87398

בתי־כנסת

• במרכז יגיון קולי מכון למסחר, איחוד חדר המלך 13, סמבת ב־10.00 חפילת שחרית (יוצות מתקדמת).

קבלנים מציעים

• מסשרת ירושלים קוטגים ודירות 6 חדרים ב־מעל־ פרוייקט גינה צמודה, 02-227776.

וילות ובתים

• השכנת מעלה — משכנות מאר קוטגים 4½ חדרים בסט־ נגה ביה גבוה, 02-224181.

• בגבעת ישנה בדרך מש־ קתי — תלת מפלסי חדשת מידי 119,000 — 233581.

• למכירה השכרה בית ב־ מבשרת, 4, 120 מ״ר 02-214799.

• במרכז — עדיין במחיר ה־ ישן!!! קוטגי מסוגנן — 5 מרפסות גג/גינות ומחסן — התחל 105,000 במזומן + משכ״ם — „בנייני ישקר״, 02-227416.

• יותר טוב מקוטג !!! לרצ־ נים בלבד !!! במרכז אביב, ברמות !, חייבים למכור !!! 5 + מחסן + 2 מרפסות + גוף מקסים !!! 102,000 !!! מיידי — 873010.

• קוטגי + 6 מרפסות + גינה + מחסנים + מרפסות, 245871 711839.

2-2½ חדרים

• במסגת־זאב, 2, מרוחח, מחסן, חניה, גוף, 33,000, טלי 02-856126, 02-636071.

• צמכת פת 2 + גינות + מרפסת + אשחרות בניה לא־ מפחד. 413369.

• להשכרה/מכירה באיסלנד 2½ עם אפשרות בניה 02-712107.

• במעלה אדומים 2½ 27,000 !!! בגילה 2½ + מחסן ק״ד + גוף !!! 35,000 באנצגנות 2 + גינות + אפשרות בניה בהו־ דמנות !!! 249247.

• 2½ בקריית יובל (חלפה עיליה) 2 במקור בדרך כניסה פרטית + חצר „המשרד לנכסים״ 242377.

• דירת 2 חדרים בקטמונים מסודרת יפהפיה + טלפון — 02-431264.

1-1½ חדרים

• בבית־וגן, דירת 1½ חדרים, + מרפסת גדולה, נוף, טלי 02-432494.

דירות בשכר חודשי

• בארמון־הנציב רובוביץ מג־ שחאוו 4 סנויה גוף 270 טלי 02-711357.

• ברמות אשכול — 4 — אם־ גסיה + מטבח מאובזרים. 02-710333.

• מסודרת 2½ ק״ב מרווחת חלקית מיידי 528676.

• בבית־וגן, 3½ + טלפון, ריהוט, באמצע אוגוסט. 03-350442, 02-522560.

• 4 חדרים גדולים ברחוב עזה 44, 02-638838.

• דירה להשכרה 3 + הסקה + טלפון מרוהטת חלקית, מפי 02-668415 לות דמנות.

• בבית־הכרם, ברחביה, 3—4, מיידי, טלפון, הסקה, 02-528162.

• 3 בקרי־גנים, מפרדת ריהוט חלקי + טלפון + דודי״ש טלי 02-414385.

• בשערון 2 + דודי״ש + טל־ פון בתנאים מעולים 02-819711.

• בהוהוקניה 4½ + מגמתאות + ... (מאגוטס לסנהדיים) 699713.

• בבית־הכרם 4 חדרים יפה־ פיה ושקטה, הסקה 03-237215.

• בעין־כרם, דירת חור והצי ריהוט חלקי, גינה 423259.

• ברמת שרת 3½ + טלפון ק״ב (אפשרות קניית התכולה) 417446.

דירות מרוהטות

• חדר מרוהט מדירת ברחמה (תמנת מרכזית) 521439 בחול.

• ברחביה, דירת חדר מרוהטת למוזרה, ק״ע, טלי 664594.

• בקריית משה, הבו־רה־הירש, 2½ + מרפסת, מרוהטת + טלפון, מיידי, 536889.

• בבית־הכרם, ברחביה, 1—3, מיידי טלפון, הסקה 02-528163.

• בבית־הכרם, מרכז, 4 מתאים לחיירים ולקיימים, להקופות קצרות 02-528162.

דירות בדמי מפתח

• ברחביה 3½ לוקסוס — נוף ליד ולמסון בהזדמנות, סלי 02-635445.

• ברחביה, 4 מרווחים + פרי־ סות, ק״ב, כיוונים טובים, 659159, 666940 בחול.

הצעות עבודה

• לבייה טלנוה דרושים/ות מוזים/ות, לעבודה ביידית, טלי 662441.

• במנהלת השבונות סוג 2 ל־ משרד להנהלת חשבונות טלי 02-227553.

דירות למכירה

• דירת משרדים בגאולת בי־ רושלים 02-289931, 02-287049.

• ביפה נוף 4 גדולים + מח־ 3 — 521566, 140,000 — גדולים + 2 סניו ומחסן 515847, 100,000.

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

• למכירת קוטגי 4 חד׳ באר־ צאה !!! 242854, 222768.

• בארמון הנציב — 4 מסו־ דרת, חצר + גינה שירותים כמורים 708010.

• בתלפיות 4 + פ״א מסודרת היטב 714644 בערב בלבד.

• בגילה, 4, מרפסת גדולה, ארונות כמולים, 02-761585 ב־ חול.

• במסגת זאב, 4 + פ״א, + מחסן, פלולת, ק״ב, 852843 בזור.

• במעלות אלרם 4 + גינה כניסה נפרדת 02-720640.

• להתיים — בהר־נוף ב׳ די־ רות 5, 4, 3 חדרים (בסטנדרט גבוה) 02-224181.

• בתלפיות הישנה 4 + ני־ נה + מרפסות + מחסן !!! — בקרית שמואל 4 ענקית — 249247 !!! 110,000.

• במעלה אדומים 4½ + נוף 42,000 !!! בארמון הנציב (ער־ לי הגרדום) 4½ מסודרת — 223377 !!! 58,000.

• ברמות 4 + פ״א דו־מפל־ סית 65,000 !!! ברמות קוטגי 4½ !!! 87,000 249141.

• ברמת דניה 4½ + מרפסה ענקית 83,000 !!! בארמון הנ־ ציב 4½ + גינה, כניסה נפר־ דת !!! 82,000 249141.

• בבית הכרם 4½ + מרפ־ סות + מחסן 105,000 !!! ב־ שמואל הנביא 4½ (105 מ״ר) ק״ב מיידי ! 249141.

• בכרמת שרת דירת 4½ מעל 120 מ״ר ק״ק 669569.

• בתלפיות 4 + פ״א משו־ פצת + הסקה שרותים כפולים 02-711749.

• אפלגו !!! מורחב תגיע לכל אדם במגירה ובאמריקה !!! בתרגום ל„לוח הכללי״ משאר העיתונים !!! ב„מרסום־חביבה״ סוראוס 1, 02-244465.

• בגילה ב׳, 4 ק״ב, מסודרת, דופה, 66,000 דולר, 02-763228.

• חיפה מכונן !!! 4 + נוף בקסים + מרפסה + גינה (חמות) 272710, 78,000.

דירות למכירה 3-3½ חדרים

• משערון 3 + פ״א + דודי״ש 02-430632.

• בכלת, 3 מסודרת, 722963, 431352.

• בשערון 3 מסודרת להפליא + שכלולים ק״ב 02-414098.

• בנות־ישקב (רסקו) 3 ק״ק, בוחרת, 30,000 דולר טלי 02-819274.

• בגילה 3 + ק״א מורחת מע־ רב, נוף, משכה, 7064103.

• מציאות! בנוה יעקב 3½ טקזיבה 25,000 !!! בק. יובל 3½ ענקית ק״א 29,000 !!! — 249141.

• בקרנגאה 3½ + מרפסה ק״א 40,000 !!! בגילה 3½ + כרפסות 223377 !!! 45,000.

• מציאות! בקרית מנחם 3 כצורות 25,000 !!! בקריית יובל 249247 !!! 31,000 פ״א.

• בתלפיות הישנה 3 + מחסן + נוף 66,000 !!! בבית הכרם 3½ + מחסן !!! 71,000 223377.

• ברמות 02, 3, מרווחת, מו־ ארת + מחסן + מטבח 02-866992.

• בנוה־יעקב, 3, ק״ב משו־ פצת + פלדלת + ארונות מט־ בח, דודי״ש 02-853496.

• ברמות 3 ק״ד 38,000 דו־ מית מיידי „הנאמן יונגי״ — 233581.

• בנווה יעקב 3 ק״א 26,000 „הנאמן יונגי״ 233581 מלד״ן.

• בהזדמנות בתלפיות קוראי הדורות 3 ק״ד דרומית „הנאמן יונגי״ 232581 מלד״ן.

• בבן־ציון, 3, הול ק״ד נוף מרחיב 65,000 02-537248.

• ברמות 2—3, + 3 + מרפסת ק״ב כניסה נפרדת 03-521458.

• במחנה־יהודה 3 + הול ק״ג בשבת — 02-418762, בחול — 02-231957.

• מציאה !!! בארמון־הנציב 3, ק״ג, ארונות, מוארת, מסודרת, 39,000, „תיווך מוריה״ טלפון 02-713038, 02-717998.

• במסגת זאב — לכניסה מיידית — 3 + מרפסת דרומית בניית אבן, בנייני „ישקר״ טל. 02-227414.

עסקים

• דרושים צורפים למשרה מלאה. 02-221786.

• דרוש מנהל־השבונות ל־ משרה חלקית 242854, 223768.

• מכבון תיוך ירושלים דרוש רופא לעבודה יעוץ קבועה, אפ־ שרות משרה חלקית בוקר או ערב, עדיפות לרופא עור. טלי 02-240245.

• לחברה ארצית דרושה פקי־ דה כללית למשרה מלאה לפנות לטלפון 222450.

• דרושות הוראות מנוסות למפעל ב„יבאול תנאים טובים. 02-525601.

• דרושה מוכרת עד — 30 עברית אנגלית לחנות לבגדי ריקוד. 02-525315.

• לתמך דירות סוכן/ת + רכב + אחוזים גבוהים — 249141.

• למפעל לבנייה מרפסות ו־ עבודות אלומיניום לבנין דרוש מרכיב + יצרן מנוסה מש־ כורת גבוהה להתאים 03-519810.

• ל„כיתן״ דרושות קופאיות/ אחראיות, טלפון 248521 — 523265.

• עובדים/ות מקצועיים/ות ו־ בלתי !!! ומודעות ל„לוח הכללי״ ב„פרסום־חביבה״ — שוראוס 1, 244465.

• למפעל רבינטקס בכישור ארומים דרושים גורנים, אח־ ראים/ות קו, 5 ימי עבודה בשבוע, 212701.

• דרוש חשמלאי ראשי, בעל נסיון קבוע, לקבלן בנין, טל. 234434.

• לסוכנות ביטוח דרושה פקי־ דה עם ידע בהנהלת חשבונות.

• דרושים סוכנים וסוכנות שעות גמישות, עמלות ואחוזים גבוהים, רווחים מצויינים, טל. 02-416613 לשמעון.

• דרוש אדריכל מוסמך — נסיון לא הכרחי, 02-414013, 02-719328.

• דרוש עוזר/ת בכירה ל־ חנות ספרים גדולה, תנאים טובים, 584294.

• ל„רב־בריח״ דרושים בעלי יוזמה ועצמאים שכר בעל !!! דולר בחודש, לפנות במשרדנו רח׳ עמק רפאים 21, יום א׳ מ־10 בבוקר ועד 19.00.

• דרושים לעבודה קבועה בעלי רים בעלי יכולת טכנית ורכב מסחרי שיכבו כתחקינים לפנות בכתב יד עם קורות חיים לרח׳ עמק רפאים 21 ירושלים, עד יום ב׳ 02-243426.

• דיילות לכוצרי איפור 100% רווח, למתאימות בקונסיגנציה. 02-242451.

• לכמפעל גדול, דרושה קלדנית רקע בהנהלת חשבונות, אנגלית יתרון לכשרה מלאה. 717324.

• כספלת לתינוקות ברכת שרה, 13.00—8.00, כל יום. התקופה ארוכה. 02-431446.

• לרחוק ישר 41, סקירה לכבלת קהל, הופעה נאה, זריזות, הדי־ ססה. אחרי צבא.

• מנהל עבודה לפיתוח בנינו ! מפעל פרקטור בגלגים 950 !! נהג משאית בק״אד (ות לשבר דות עסר !! 02-715807.

• דרוש מגפים אומסה רבע בניין 02-242365.

• דרוש עוזר במשרה מלאה ליסוכר קליין, רחוב המלכיה 16.

• לחנות מחשבים, דרושה סטודנטית פקידה לחצי משרה 02-242416.

• דרושה אשה, זרבה נקייה, עם נסיון בטיפול בקשי־ שים בבית בנורים של ארנון עולי מרכז אירופה. מגורים ב־ מקום 241198.

• דרוש חייל משוחרר בעל 12 שנות לימוד לפתות בעל רשיון והיגה מרמיות יאמשאי „כהרי״ כלפון 03-521201.

• עובדת נקיון לעבודה אח־ ה״צ בטיפורי בית הוצאה כתר 02-521201.

• דרושה מיכוזית, המלה תיכונית מלאה ונסיון קודם של שנתיים לפחות „כתר״. — 03-531201.

• למפעלי רפים בתר דרוי־ שים חיילים משוחררים 11—12 שנות לימוד, בוגרי בתי־ספר מקצועיים, הכשרה מקצועית תנתן בכקום טלפון 03-533133.

• דרושים/ות בפקת/ת והיר־ ד/ות נקיון בכשרה מלאה וח־ לקית 244477.

• דיירים/ות בפתח/ת וצי־ רית/אנגלית לאתרי 232346.

• דרושה קורה עם כשרון ציור ל„מסחרי אבוף גכיעות 02-661572.

• דרושה כפנלת לאהה״צ חנ־ אים טובים להתאיכה טל. 419106.

• לבקשר עיר דרוש שלוח בעל רכב, לחצי משרה — 61-876 02-661486.

• לגברים !!! 3 מלצרים חרש, דוברים ברמה אירופ־ אית הוליווד 242760.

• אכמנות !!! נשמת קורס דוי־ גמנות חוש ילדים הוליווד — 242760.

• מחשב איון/את — כי.אי. + הרחבת זיכרון ! ביקית פוני־ חב + גויס פין ! ספרות בניה + בהקים עוגים — 816751.

• קורס לוונגבוגות בהזרכת קארין דונקרי, ברמה אירופ־ אית הוליווד 242160.

• למינרופוט תעשיית יוד־ שלים בע״מ נכבת שאול ב׳ דרושים: 1. תכסיאר ראשי בעל נסיון בעיבוד העשייתית גדולה. 2. עובד כתכת לעבו־ דות יד במיכוב לבוצים. מתמאי כישורים לפנות ליצור במכבירות להתקשר 02-538288.

• דרוש/ה פוסל/ת לניקוי חדרי בקרים מכפה 10.00—16.00 טלפון להתקשר 02-521313.

מכוניות

• גולף — 1400, 1977, כצב בויחה + רדיו, מוהרון, טלי 02-289603.

• סיאט 1984, ראשונה + טסט, 29,000 ק״מ, 03-4310188 בחול.

• סובארו 1600, 1983, אוטו־ מט, שנה, במצב טוב, טלי: 02-213001.

• רנו 9 מ״אל, 1600, 1981, מצוינת, ראשונה, + טסט טלי 02-719610 בערב.

• אשל אוטונות אמ. מגו, קוסה, 1981, 5 דלתות, מיורי־ גה, 02-711438, 02-634682 ב־ חול.

• פיגו 104 ג׳י.אל, 1983, ראו־ קנגה, 27,000 ק״מ, 02-819123.

• אמ.די 90, 1984, טלי: 249569, 02-813174.

• רייננו 5 ט.ל, 1979, ראשונה, שמורה. 02-610563, 02-585434.

• לנקייה דלתא 1300, 1983, ראשונה, 02-229877, 02-719461.

• אוטוביאנקי בעניוט, 1986, 6,000 ק״מ, כפולה 521268.

• פיגו 504 אוטומטי + מזגן, 1983, יד ראשונה, סוף לינזה, מיכי הכוכב מכוונה להצלה גבוהה. הכשיא 12, ירושלים. 02-534131.

• 121, 1981, שנה, + טסט, + רדיוטייפ, 02-661204, ובשבת 02-373181.

• סובארו אמ.אמ.קו, 1972, סוס לשנה, + רדיו 411409 טלי.

• רנו 5, 3 דלתות, 82, ראו־ שונה 02-489541, 02-714715.

• פיאט 127 1980 יד ראשונה כמות ק״מ 721960.

• קרייסלר ואלו 1300, בגז, 1983 בצב כ.ב, 02-234442.

• גולף 1400 מנוע, 1.1/5 קיפ, ראשונה, 02-719451.

• טנדר פיגו 404 1971 חדר־ יינת + טסט צמיגים 02-731432.

• אויקה 1970 2 דלתות, שני־ ה, ישמורה, 02-533254 בערב.

• למיודר ציוה ירושלים דרו־ דוות ביוירות לעבודה קבועה ותקאית ליקים. לפנות ביום ב׳ פ.ת. 21.7 בין השעות 10—11, ויקין פוילדה טלי.

• קרייזלר 1980, אוטומטי, 1974 + צבע + טסט, 02-340112.

אופנועים וקטנועים

• קטנוע סוזוקי פי. 1984 ארבעתי, לצב טוב, 02-423115.

• קוואסקי אופנוע 1979 + רשי 4 משאות, מצויין 02-284315.

• קוואסקי 1984, 750, במצב טוב, טלי 02-861927.

• קוואסקי 1985, ירשות, שניר יאח במצויין 02-222177, 02-721142.

• אופנוע 80 סוזוקי, אוטומטי 1981, ראשונה, 37,000 ק״ם.

• דבור טורוט 1983 במצב מצויין + תוספות — 02-413134.

• טיוטי פיגב 50 1985, ראש־ ונה צפורה, תוספות, טל.

• פיאט 131 סופר 1986 ראשו־ נה 02-812343 — 02-418612.

עסקים

• בעסקים, חלימה, תור בדיקה בתאים לשכר. 02-421361.

• לפיגוי בורגר עסק חדש בטריכו (ע״א ב״ירן) שותף/מלווה קיה לפיתוח העסק 02-541649.

• בבית־הכרם, 4—3, בתאים לרופאים לגן הכו, 02-624473.

• כספרה + ציוד + מוניטין להשכרה בינצי בן־ויונור, טל. 02-722627.

מבני תעשיה

• להשכרה אולם 3/4 מטר ב־ אזור־התעשייה בית־שמש טלי 02-535254 02-245210.

אולמות

• בכבית ברוזהיה, הזה כנו—וגו מ״ר + מיטון + תנ־ יות 02-610124.

מגרשים

• קבלן רציני מעוניין במגרש הבורת דירות 02-248611.

משרדים

• בכרית מגוחבע ל עירדי עם 10 ריגו ביבתר 02-414192.

צילומים

• מצלמת קנון איאי־1 במצב מצויין —.195, זולה. טלי: 02-244499.

מציעים למכירה

• שטיח עתיק 4 × 6 תוצאת יד־ פור „יופי קורסים״ 02-419321, 214698.

• תכולת דירה — כבירה בל־ לית ב„יפ״.ג.ע״ פרטים טלי 02-210329 בחול.

• פילוכה ביקון אמ הוליוט־ מוס אייסינאי + אביזרים כמו־ צוים 02-811268.

• מכירה אלקטרוניות, דרייר־ סים, מחבז, כיור אוזגן וסור. 532889 בחול.

• תכולת־דירה, כבינה־כביסה, ל־פקי, סלון + מוססר, טלי 02-435451.

• חייב להתכבר !!! מכנה אלזי־ ם וניגיו 15 מ״ר מורכב + 34 02-529612, 541186.

• תכולת בית רהיטים עתיקים + פיקר — נגור 342541 — 02-252168.

• שמשית מהילוברג 011 לכרו־ איתיות עם הוכבים, ובכונות שמינית נספלים, בנבודה טל. 02-520114.

• רמים ביס שמשית + מוח־ ביות ובוור עור. אפשרות ל־ הבצבן המעלה הנקים, כלפון: 02-361305.

וידאו טייפ

• מעוניין בפמשית וידאו, סוגה, הסרטה בקוריה. טלי 03-347598 — בחול.

קופות רושמות

• מטוחנות היפה רושכות פיי־ גיפה, מבורג, וקיפות אלקטרו־ ניות 02-539603.

מקררים

• למכירה מקרר קריסטל חסבי־ פוכים חוש ניסוכרום 02-810564.

כלי נגינה

• גיטרה אובייסון שקוטחית — המלולית + קמוצה, 413463.

בתי אבות

• חוירה־בת גמיון אנדלו־ סים בחולה ברושמה עם 12 כרמגב 02-341216, 03-340217.

קייט

• בירושלים חורים להשכרה בגילה תהל ט׳צא טלי 02-344276.

• בנדריה בית הבריסים חדרים + דיקרה, ברוחים ו־ כבבי — 02-414194.

הכרויות

• ם 42/131 ינושה־ת הלל 24 חייו 131 יחישון.

בן־זוג

• רווקה חנ/124 בחרת דוז־ אינונה טבויכר ת.ד. 6320 ים.

חיפה

דירות למכירה

• בטבריה, בקרית שמואל, צר־ פה לנבוה, 130 מ״ר כסודרת 067-96370.

• בנוה־שאנן ליד הבכנון 3 מתאים לזוגות צעירים — 04-475454.

■ בקומת קרקע 1½ משור־ פצת בארלוזורוב 94 — 03-267027, 052-411810.

הצעות עבודה

■ לאו.אר.אס חיפה — מכשירן/טכנאי מכשור ד׳ בקרה נסיון מעל שנתיים באחזקה מערכות, מכשור ובקרה של מערכות מגרי אוטמטיות ומערכות אלק־ טרוניות בתעשיה — 04-664002, 04-663703.

עסקים

• לעסק בתחום השבחת מים באיזור המפון, שותף פעיל, השי־ פת יבחה, באזור, 04-644415 (— בשבת).

אשדוד

הצעות עבודה

• לסניף אשדוד של חברת שיווק ארצית דרושים בתקי־ נים עצמאים להתקנה דקתות פלדה, ידע טכני יתרון רכב כסחרי חובה לפנות לאגורת החל מיום א׳ 51619, 055-52403.

נתניה

דירות

• בנתניה בנאות גולדה 4 + סלון קיר + דודי״ש ביר דית 053-71019.

■ דירות לאיכלוס מיידי ברחוב טשרניחובסקי 7 — 4 חדרים. לפרטים: חברת „אביב״ כיאליק 153 רמת־גן — 03-7512203.

• דירת 4 חדרים מיוחדת בבנייני רובינשטיין התרסים נאות עקר 053-55077.

באר־שבע

הצעות עבודה

• קצין משוחרר נדרש גאח־ רצי לניהול בשר 057-434483.

מכוניות

• סוזוקי סוויפט 1985 רא־ שונה + רדיו + תוספות לא בשבת 057-441836.

שוק המציאות

• בהזדמנות! סט סלון חדש רגם איטלקי באריזה — 205 ש״ח 03-734007.

• בהזדמנות באריזה ארון חדש 6 דלתות — 250 ש״ח, מיטה זוגית + מז־ רונים — 250 ש״ח טלפון 03-834528.

• בהזדמנות !!! חדש ב־ אריזה ארון 4/4 ש״ח 03-831594, 03-834528.

• למכירה ארון בסגנה שיש תנור טוב ש״ח טלי 471754.

• למכירה מיוחדת חדש ב־ אריזה סלון 200 ש״ח ארוה 8 ש״ח 03-832840.

• כיוהר במר סט שיר־ תנות לסלון 3 + 1 כחדיל — 280, ועור חוקי רהיט ב־יותרים 03-292339.

• שולחן כתיבה מדוד — 75, זוגות מיטה — 90 עיונאיצב — 25, מלוג 03-746667.

• למכירה סט ישיבה ל־ סלון במצב טוב, טלפון 350 — 03-491919.

• בהזדמנות מיטה בבכית זוגית + ארון ממש חדש 350 ש״ח 03-810413.

• בהזדמנות מיטה נוער כפולה + ארון 4×1 — 450. 03-888484.

• מכבה חדש !!! 2 מכנ־ ציון + תרמיל דף — 455 ש״ח 03-911849.

• זכוב לגבילה מרכבה !! 50 ש״ח — 03-340397.

• בסחרים איוונפים לצ״ט טוב יזהר ולטלפון ! בלי במזיין ! 150 ש״ח + בסים 03-201584.

• הרם עשאנה מרשת ! סלון הבירות רזה כה ק״ר יה בבית ! 150 ש״ח + בסים 03-343584.

• שש הבליה תולדה הע־ ישת פתר — בקר הפלטין פרד !! — 55 ש״ח + בסים 03-201584.

• מכונת בגבוכה הספינג־ חצו !!! 60 ש״ח, פינוב בביבה הנגר, 03-394281.

• כריבה + תיעם גדולה בחוזנית בליאה! —.300 ש״ח 349866.

• קשוים, קוויה, מנים, בול חשבין, יות 17, כרי 458804.

• כיבגל סי, כרייכים 150, כיבורטיבן 340 + ממוריות 03-644680.

• במתב מפצייון 48 — 130 ! צינבריים 45 קשאות — 03-644680.

• ביקר פריזון !! גבצב סוב מאוד —.160 03-244412.

• מקרר אמקור, עצינו ני וקטנים, כיפריק, כ־ דיים —.280 03-244412.

• מכונת כביסה קוה בי מצב מצוין —.350 ש״ח 311061.

• מכונת כביסה אוטומטית וסונזנבהאוז ! 150 ש״ח, חנור אניה + גז 250 ש״ח טלי 781864.

• שונקים בביכוב ! בבגו גת כביסה „וויר קריסלי״ —.310 + תנור —.300 03-310401.

• בהזדמנות טלוויזיה צב־ עונית ! פיקוד ! 26 במצב כצויין 03-476416.

• מציצת הבירה הסבירה גישה + ציוא — 180 ! כבי 03-297680.

• למכירה מנור אסה 60 כיירים 150 ש״ח 421594.

• בהזדמנות !! הגור אסה וגי מצויין 200 — 703371.

• כירים + תנור כורר אין אספים 100, שפב אבב 125 טלי 03-347593.

• בירה „השיכוה״ גדול במצב ממיין 150 דולר 03-472795.

• בהזדמנות ! מקליס אלקטריים בבונה + חג־ ציה הגרם, חדש, —.300 03-342349.

• בהזדמנות !!! חד כוו לים 150 ש״ח רדיטים + צרינות ! 225 + רמ־ קולים !!! רצ ! 265 — 03-441660.

• בכשיר המקום על צי־ לים ! מבצעים לחנתו ! על קי המכשין ! 150 ש״ח + בסים 03-201584.

• בכשיר דוחה הנגידים בהנבלון שנון ! מגוב ג׳ בחירה 25 ש״ח בטעם 03-201584.

• „בויפי לקולת ! להודי ! בוזה האורטית 120 ש״ח + אחריות 03-336496.

• נעשה הכלצה לשיחוה הפיגוון עם היבה השמנו שרוה — 45 ש״ח + בסים 03-201584.

לחברה לשילוח בין לאומי דרושה לסניפה בלוד עובד/ת יצוא

אנגלית — הכרחי. נסיון קודם עדיף.

טל. 03-281133

התיכון בוקר דרושים

מורים

עברית, תנ״ך אנגלית, מתמטיקה, היסטוריה, התכתבות, כתבנית, הנבינאה, כלכלה

להתקשר לטלפון 03-721466 03-731833

המשרד הראשי: סירקין 25 חיפה טל. 04-644125
ידיעות אחרונות סניף חיפה: הרצליה 1 טל. 04-510291
קריות (כל הקריות): טל. 04-707099
עמק וגליל: טל. 065-59217/8

מודעות מתקבלות עד יום ה' בשעה 6.00 בערב. המודעה מתפרסמת במשך 4 שבועות בכל לוח הצפון (קול חיפה, כל הקריות, כל העמק והגליל וכל הצפון). פעם אחת ביום שישי בלוח הכללי של ידיעות אחרונות ושלוש פעמים בימי ראשון. 36 ש"ח בלבד לעשר מילים

הלוח הנפוץ ביותר בחיפה ובצפון

דירות

דת"פ

2.5 חדרים, ק"א, בארלוזורוב, משופצת + ארונות + טלפון $15,000 (3003) 04-642727

וילות ובתים חיפה

קוטג' יפהפיה חדש, בנוף העמק + גינה ומכוניה (3004) 065-47462

כל הקודם זוכה! ברמות אשכול, על מגרש של 1400 מ"ר, 7 קוטג'ים (דו-משפחתיים + בודד) 125 מ"ר חצר, כניסה נפרדת ומטבח פנימי, מדרגות + מעלית ונוף מרהיב, מחירים החל מ-85,000 דולר (3005) 04-711888

קוטג'ים 6 חדרים בא.צ. גרינברג + מרפסות גן + גינה, נוף בהדר 04-384168 ,04-244027 (3140)

חיפה 2-2.5

בשפרינצק דירת 2.5 משופצת חדש + דו"ש 04-536816 בערב (לא בשבת) (3006)

בהזדמנות בגבעת נשר, 2, במקום שקט עם נוף, כחדשה, במחיר גמיש (3007) 04-235244

בגבעת עמוס, חדשה, ליד הטכניון, ק"א, 2 חדרים, כניסה מיידית 04-925048 (3009)

לרציניים בק. אליעזר, 2 חדרים, מסודרת + ... + מטרי

חיפה 3-3.5

כרמל, בברנר, ק"ג אחרונה + דוד שמש + נוף, שמורה היטב 04-229074 (3010)

בכבביר, 3 חדרים + פ"א + מרפסות והוספות + אופציה לבניה, ללא תיווך עו"ד 04-386073 (3012)

מיידי, בהליסת, 3 + פ"א, 80 + נוף 22000, 04-510127 בבנין חדיש (3141)

ברוממה 3.5 + 2 מרפסות, ארונות + שרותים כפולים + מחסן + חניה (3169) 04-228587

מוריה, 3, בניסנבוים, עליונה + טלפון 04-231084, 04-221902, 04-252144 (לא בשבת) (3176)

בסטלה מאריס למכירה / להשכרה 3 + פ"א + טלפון ק"ד + נוף 04-333942 (3241)

חיפה 4-4.5

4, בדרך הבנים, 120 מ"ר + מרפסת גן 40 מ"ר קא"ע (3013) 04-227265

בטבעון, 4 חדרים, ק"ג, יפה, נוף + דוד שמש, ארונות 04-933628 (3014)

בבת-גלים, 4.5, מהודרת, 120 מ"ר + שרותים כפולים, שיפורים וארונות (3015) 04-539997

שכ"ת חיפה

להשכיר בחיפה / הדר, 2.5 מרוהטים + טלפון 04-719521, 02-532422 (3001)

נו"ש, מרכז זיו, 3 חדרים, מרוהט + טלפון + גינה (3031) 04-928563

ברמת הדר, 3 חדרים + חדרון, לאון בלום 2, (3107) 03-236376

4, בחתמר, ק"ד + חנייה + טלפון + מחסן, מתפנית באוגוסט 04-383777 בערב (3032)

4, ריקה, נוף מרהיב, ברח' הרותם, לשנה 04-252898 מ-20,00 (3033)

דירת 3 חדרים להשכרה, מרוהטת (לתיירים בלבד) לזמן קצר 04-572507 (3034)

להשכרה בחיפה / חדר, 2.5 מרוהטים + טלפון (3035) 04-719521

חיילת, צריכה חדר, מאוגוסט עד סוף אוקטובר, מאזור חיפה והקריות (3036) 04-988543

בטוחיוסף 2 חדרים מרוהטת מיידית לשנה + אופציה, 120 דולר (3037) 069-88377

3 חדרים בק. אליעזר + טלפון + דוד שמש, אפשרות לריהוט חלקי (3144) 04-534987

ברמת הדר, 3 חדרים + חדרון לאון בלום 2, (3170) 03-236376

שכ"ת קריות

בשכ"ת בק. מוצקין 3 חדרים + טלפון 04-708918 (3247)

בק. אתא, בודד, גדול, ישן + טלפון + מקרר, $100 04-449615 ,04-444851 (3038)

מיידי בצור-שלום להשכרה / למכירה 3 חדרים ריקה 04-705202 לא בשבת (3183)

באפק, 4 חדרים חדשה ריהוט חלקי + מחסן (3184) 069-49461

וילות ובתים קריות

וילה מקסימה 170 מ"ר + חצי דונם, בשלבי סיום, בק. בנימין 04-442075 (3003)

פנטהאוז בסביניה, 140 מ"ר, בהזדמנות + מרפסת פתוחה (3016) 04-719169

בצור-שלום, 5 חדרים, מסודרת, חד-קומתי + גינה, $50,000 04-717429 (3177)

קריות 3-3.5

במוצקין, קריש לוי, 3.5 + מחסן, מסודרת, מערבית, ק"ד, $39,000 04-709784 (3018)

בק. ביאליק, מכבלון, 3.5, 90 מ"ר, ק"ג + מחסן + דו"ש 49,000 דולר (3019) 04-703793

3.5 חדרים + מרפסות + פ"א + מחסן + פלדלת, בק. ביאליק, 87 מ"ר (3020) 04-715683

בהזדמנות טירוזוון 3, בק. חיים, משופצת + השקעה גדולה, מסודרת להפליא (3021) 04-725260

בקריש לוי, ק"ד, 3 + פ"א + דו"ש + מחסן + ארונות קיר 16 (3022) 04-705116

3, בק. ים ב', מסודרת, פרטים בטלפון 04-756724 (3011)

בק. ים ב', 64 מ"ר מטבח מסודר + מחסן 04-754073 (3023)

3.5 בקדיש לוז ק"ב מערבית + דו"ש, מטבח מסודר + תוספות (3024) 04-707371

בק. אתא בכצנלסון, 3 משופצת + מחסן + חנייה, ק"ב, מרווחת 04-445287 (3025)

בק. אתא דירת 100 מ"ר קומה שניה אפשרות תשלומים לשנה (3142) 04-444156

בק. מוצקין, שביל רקפת, ק"ד, 67 מ"ר, מטופחת ואוורירית + דו"ש (3178) 04-715960

בהזדמנות 3 חדרים בק. בנימין מרווחת ק"ב (3179) 04-447019

3 חדרים במצב מצוין ק"ג בק. ים ב' 04-757689, 04-705231 לא בשבת (3180)

בק. ים 3 חדרים 64 מ"ר + מחסן $22,000 מיידית (3205) 04-757237

קריות 4-4.5

בהזדמנות בק. אתא דירה 4 קומה א' ע"ע (3026) 04-932994

בכצנלסון 26 ק. אתא, 127 מ"ר, 4.5 חדרים, חייבים לבוא לראות 04-448427 (3027)

בק. אתא, 4 חדרים, מסודרת, שרותים כפולים, ארונות, 85,000 ש"ח (3028) 04-444276

בק. ביאליק, 5, ק"א + מחסן, מרווחת, 110 מ"ר, חדשה 04-710785 בשבת (3125)

בסביונים, השקדים, 4 חדרים, קומה 7 טלפון 04-724939 ,04-251678 (3143)

במוצקין בכצנלסון חדשה 4.5 מסודרת + מעלית + מחסן + חנייה מיידית (3181) 04-710128

מכירה גליל

בקצרין, בהזדמנות, דירה יפהפיה, 4 חדרים + גינה + נוף משגע 04-251331 (3030)

בעכו 3.5 חדרים 80 מ"ר + מחסן מסודרת 04-717235 לא בשבת, 04-761971 (3182)

מכירה עמק

בקריות, נווה עובד, בית על כרוים, עם ג'קוזי ותוספות 067-52189 (3106)

בטבריה 3 חדרים מסודרת + נוף לכנרת 067-90860 (3029)

דירה 4 חדרים, נוף לכנרת, בשוטפים, טבריה 067-95191 לא בשבת (3040)

בטבריה, בק. שמואל, 4 חדרים, ק"ד, צופה לכנרת, 132 מ"ר 067-96370 (3041)

למכירה קוטג' מפואר בכפר תבור 220 מ"ר (3042) 067-67179

בבית-שאן, למכירה / להשכרה, 3 חדרים + פלדלת, במורגים (3127) 065-87453

בבית-שאן, דירה 4 חדרים, משופצת, בשיכון חיסכון (3128) 065-84377

בטבריה 4 חדרים מסודרת באזור יוקרתי נוף מרהיב 067-20612 ,067-91871 (3229)

שכ"ת גליל

בצפת, בבית פרטי, דירת 3-4 חדרים + דירת חדר (3039) 069-30274

בקצרין, בית בודד, 5 חדרים, מרוהט מלא, (3126) 069-61446

שכ"ת עמק

דירה להשכרה 3 חדרים + דירה למכירה 3 חדרים בנצרת עילית 067-92424 (3145)

עסקים

מגרשים

דרוש מגרש בקומבינציה לבניה מיידית בקריות או חיפה ת.ד. 1127 טבעון (3043) 04-935819

משרדים

בהזדמנות, מבנה משרדי נייד, 12 מ"ר, שירותים + מטבחון 067-52158 (3131)

מחסנים

מעוניין בשימוש במחסן בכל גודל בתמורה לאחזקת גג זיפות וסיוד מדי שנה 04-211265, (3044) 04-234076

חנויות ועסקים

בארלוזורוב בדמ"ע 34 שנות מוניטין + גלריה + טלפון לצרכי חשמל (3045) 04-669835

למסירה מספרה מקדימיד עקב מחלה לרציניים בלבד 04-334307 (3046)

בנצרת עילית להשכרה חנות 153 מ"ר מתאימה לאולם תצוגה או למשרד לפרטים: 069-55863 (3108)

בנצרת עילית למכירה חנות בשטח של 180 מ"ר במרכז המסחרי החדש של שי"ם למשכנתא, לפרטים (3109) 02-219366

קונדיטוריה למכירה עם כל התכולה, במרכז טבריה, לפנות טל. (3047) 067-20651

לרציניים בלבד, חנות 25 מ"ר במרכז רסקו נצרת עילית 065-54063 ביום, (3048) 065-71302 בערב

למכירה: פרויקט מגלשות חמים בחוף ארגמן עכו, לרציניים, תנאים טובים 04-711181 ,04-720235 (3049)

בכרמיאל, בדרומית, חנות 40 מ"ר + סורגים, לכל עסק, 065-74424 (3050) 065-55249

למכירת חברה מבוססת בענף השילוט + דפוס משי, חומרים וציוד (3051) 04-724899

חנות 40 מ"ר להשכרה + חדר מתאים למשרד 09.00-12.00 04-332748 (3186)

בשכ"ח בית שתי קומות 250 מ"ר + גג שטוח בטיילת בת-גלים חיפה, ע"י הרכבל לבידור / מסעדה 04-255124 (3206)

בהזדמנות: השקעה מינימלית, למסירה חנות מחבות. פרטים: 04-527165 רצוי בערב (3217)

חיפה - הנביאים 26, למכירה או להשכרה בק"ג, 480 מ"ר. מתאים למשרדים, כניסה מיידית! שטח מסחרי בקומת קרקע 130 מ"ר מתאים לכל מטרה 03-614791 (3235) 03-629706

בחדרה למכירה מבנה מסחרי במרכז העיר (שלד) בשטח של כ-900 מ"ר (3234) 03-614791

מכירות

למכירה מקרר ג'נרל אלקטריק, מחשב תואם אפל, אומני ראלי לילד (3110) 04-709229

מכונת למנציה לציפוי מסמכים ברוחב 12 אינץ', כחדשה 04-211265, (3064) 04-234076

סכך-צל למרפסת גן בחדשה גודל 6x2.8 מטר, (3065) 04-701881 $500

באריזה לרגל נסיעה, מקרר ג'נרל אלקטריק 22, מכונת כביסה, ייבוש, מדיח, "מילה", תנור, שואב, סטריאו, טלוויזיה ועוד 067-94589 לא בשבת (3188)

למכירה מזנון של 2.5 מטר + שולחן של סלון מרובע (3189) 04-709598

220 כל"ד אריחי קרמיקה נוב 20x30 בצבע בז' במחיר מוזל 04-981876 (3208)

מבנה למגורים 54 מ"ר טרומאסבסט, מעולה, בהזדמנות 04-923075 (3209)

מכונת כביסה ג'י.אי. חדשה ומקרר אמקור 14. (3238) 04-440467

פסנתר גרמני שחור, גלשן "יות, א.פ.2, מערכת דגאל 4 חלקים (3244) 04-382677

צילום

ניקון אף 2 ואף 2 מינולטה 9000, האסילבלאד סי.אם. 500 + פלשים בארזה 04-923854 ,04-913908 (3146)

מצלמת וידיאו צבעונית "קנון" וי.איט.אף + ביטה, חדשה, משוכללה ביותר 04-231425 (3207)

כלי נגינה

פסנתר אנגלי במצב מצוין עם אחריות 2900 ש"ח (3060) 067-91955

"כל אלקטריק - חלילית" במבצע!!! אורגנים, גיטרות, תופים ומגברים, עד 13 תשלומים!!! הנביאים 18 חיפה, מול ארמון (3061)

הקלטות באולפן 4 ערוצים (10 כלים) ללהקות וזמרים צעירים 04-725404 (3062)

מגבר פרחי 50 ואט, מקצועי + גיטרה, חיקוי פנדר + פידלים 04-538224 ,04-672781 (3171)

סקסופון אלטו חדש ימאהה דגם 23, (3230) 04-711036

למכירה בהזדמנות פסנתר גרמני מעץ מהגוני לפנות טלפונית 04-756058 (3231)

רהיטים

קונה רהיטים, מקררים, טלוויזיות, משומשים, עתיקות וחיסולים במחירים עבוזים!! (3147) 04-539285

קונה במזומן ומיידית!! רהיטים וחיסולים, טלוויזיות, גם מקולקלות, 04-224785 ,04-660674 (3148)

מקררים

במזומן קונה מקררים, רהיטים, משומשים, עתיקות, וחיסולים במחירים גבוהים!! (3149) 04-666597

קונה מקררים, רהיטים, טלוויזיות, משומשים, עתיקות וחיסולים!! במחירים גבוהים!! (3150) 04-539285

פלוקס קונה מקררים משומשים, טלוויזיות רהיטים וחיסולים!! בערב 04-663018, (3151) 04-511108

חיות

סוס אנגלו-ערבי אציל להרבעות בן 5 שנים 067-94161, 067-22543 (3063) 067-94075

מעוניינים לקנות

דרוש גן ילדים בחיסול טלפון 04-228736, (3152) 03-237042

חקלאות

"המגרש" ציוד חקלאי חדש ומשומש 069-37605, (3111) 069-49219

שירותים

בריאות

בחיפה בלבד! מסז' בבית הלקוח ממסג'יסטית צעירה ונאה + דיסקרטיות 03-7515288 (3066)

מסז' לשרוק מתח פיסי ורגשי בביתך יוסי (3228) 04-751679

טיולים

2 מחפשים שותפות לטיול אופנועים באירופה באוגוסט ספטמבר 04-733851 בערב (3210)

אסטרולוגיה

אסטרולוגיה, פאראפסיכולוגיה, קלפים, כף היד, בקפה, גרפולוגיה, בדור בולה, טלפטיה ועוד דברים חדשים מעולם הפאראפסיכולוגיה (3052) 04-386039

מגלים עתידות בקלפים ובקפה מומחים בשאר הדברים, שמחה וגבריאל מזרחי, ק. ים ב', 04-751421 עליזה חיפה (3053)

שידוכים

מעוניין באישה אשכנזיה מתאימה, משכלת ועובדת למטרת נישואים שתסכים לקבל את 3 התנאים שנקבע להצלחת הנישואים לפי חוזה שנחתום. הגילים האפשריים: בין 17-60 ובכל מצב גופני בלי יוצא מהכלל, ועדיף שתהיה בת-יחידה להורים אמידים, וגם שתהיה לה דירה בת 3 חדרים. פרטים על עצמי: רווק, אשכנזי (מרוממיה), 37/165 (נראה כמו צעיר בן 20), מזל אריה, מושלם מכל הבחינות החיוניות: (האופי, הגוף, מבחינה גופנית, מבחינה נפשית, מסודר מאוד, בעל רכוש מבואר, משכיל, ספורטיבי, גברי, מגדל מתוך רחמנות 10 חתולים, חובב שטח וקרקעות, ואוהב לעזור לכולם), כל אישה שתענה - מובטחת לה פגישה. ת.ד. 45253 חיפה (3058)

רווק 30/168, נבוסט, מעוניין באשכנזיה מתאימה ת.ד. 129 נהריה (3055)

רווק, נאה, 32/178, רציני ואינטליגנטי, בנותאימה מתאימה, ת.ד. 4510, חיפה (3056)

אירופאי, משכיל, 29/190, דתי, בעל טוהר מידות, נעים הליכות, מוגבל בהליכה, עמוס בלאט, משה שרת 12/14 א' קרית טבעון (3057)

רווק, 34, מעוניין בבחורה שמנה ונחמדה למטרת נישואין ת.ד. 236 צפת (3059)

הכרויות

אירופאי, משכיל, נאה, 40/176, בהליכים, לקשר איכותי, ת.ד.פ. 46083 חיפה (3054)

להרפשיה ומשוחררת להלוהי, גבר בן 30 נאה, לך ממחיר, הגועדיף מין ופרחי יסמין, ולביתו אותך תמיד ימין. 053-53053 לאמי (3187)

מכוניות

שירותי רכב

גורר הקריה "אטרי שירותי גרירה וחילוץ רכב" 04-719637 ,04-728810 (3218)

אופנועים

גרלי 50 קרוס, 1981, מנוערה, במצב מצוין 04-932382 (מחירון) (3067)

ג'ילרה 125, 1980, בחדשה, 065-93275, ג'ילרה 50, 1983, כחדשה (3112) 065-90920

בהזדמנות! בכלי ספורט לבן 1986 5000 ק"מ 56500 04-252389 (3068)

מיוחד "בבאלי" 654 סופרטוריינג 1986 בורדו (3069) 04-233537 ששון

ימאהה די.טי. 250 אינדורו 78, אוברול במצב מעולה (3172) 04-242877

סוזוקי 50, איקס קרוס, 1985, 2700 ק"מ כחדש ושמור (3190) 04-246743

אוטוביאנקי

אוטוביאנקי 80, מצב מצוין, טסט לשנה, שנית, מהשכרה, 5900 ש"ח, עבודה: 04-640865, בערב: (3070) 04-332106

אוטוביאנקי גלמור 1982, 65,000 ראשונה + טסט ק"מ (בתג יוחד) (3191) 04-223256

אאודי

למכירה במחיר הזמנה אאודי 75, ללא טסט (3071) 04-535616 יאיר

אאודי 80, 1300, 1985, 17,000 ק"מ, יד ראשונה, במצב חדש 04-236547 (3072)

אאודי 80, 86, חדש, שבוע על הכביש 065-71073, (3129) 04-842188

אאודי 80 ג'י.אל.אס, 81, 1600, אוטומטית, שנית, במצב נהדר, מחירון (3192) 04-726588

אאודי 80 אל.אס, 1471, 73, במצב מצוין (3193) 04-755158

אאודי 80/80 ג'י.אל.אס, 1600, יבוא מגרמניה, גיר ספורט, 67,000 04-787343 ,04-243866 (3219)

אופל

למכירה אסקונה אס.לוקס, 04, 5 דלתות, ראשונה, טסט + היטל 065-86860 (3073)

אופל אסקונה, 83, אס, 1300, 38,000 ק"מ, מצב מצוין, מחירון 065-88955 (3074)

אופל קדט ג'י.טי, 1985, ספורט, יפהפיה, ראשונה + מזגן + תוספות, מחירון (3113) 04-538773

אופל אסקונה 1.3 אס, ראשונה, 30,000 ק"מ, מצוינת, סוף 1982 (3075) 04-330966

אופל קדט 1300/5, 1984, מצוינת, 22,000 ק"מ, אוטומטי, רדיו-טייפ (3076) 04-918042

אופל רקורד אוטומטית לבנה, 77, מצב נהדר, 7300 ש"ח טלפון (3153) 04-448075

אופל קורסה, 84, ראשונה, טי.אר. לוקסוס, 22,000 ק"מ, מחיר מחירון (3194) 04-717342

לרציניים! קאדט 83 ראשונה אוטומטית + טסט 04-980687 אזעקה (3233)

אופל אסקונה 1300, אס, 1983, ראשונה + היטל מעולה 33,000 04-640862 ,04-225177 (3237)

קדט סטיישן 1300, 83, 60,000 ק"מ ראשונה 04-641482 ש"ח 22,000 (3240)

אוסטין

אוסטין מטרו 83 + היטל + טסט להחלפה / מכירה באוטומטית או אלפא (3232) 04-722059

אלפא

אלפא סוד 1200/81, שנית, 51,000 ק"מ + רדיוטייפ, במצב מצוין 04-733822 (3077)

אלפא סוד 83 אחוזה יוקרתית + היטל + טסט טלפון (3154) 04-440083

לרגל נסיעה, אלפא סוד 1982, מעולה, טסט והיטל

ב.מ.וו

69 ב.מ.וו.

ב.מ.וו. 316, יד ראשונה, 1985, במצב מצוין, 40,000 ק"מ (3078) 065-73960

וולבו

וולבו 70 שנית, אוטומטית, 190,000 ק"מ, במצב מצוין 069-61410 (3079)

וולבו סטיישן (גיר רגיל) + מזגן 1977 069-80113 (3080)

טנדרים

טנדר פג'ו 404, 72, מצב מצוין 065-88301 לא בשבת (3132)

טרקטורים

פרגוסון 265 מודל 1983, 770 שעות עבודה 065-90430 לא בשבת (3114)

לנציה

לנציה יפהפיה, דלתא, 83, מחירון (3195) 04-708627

לנציה בטה 1600, 1979, אוטומטי, במצב מצוין 7700 ש"ח 04-539716 (3246)

מרצדס

מרצדס מסחרי, דגם 130 + 10, 83, דיזל 2400 סמ"ק, טסט לשנה 04-917846 (3156) 04-387562

משאיות מסחריות

משאיות פורד 17/17, 82 + פורד 16/17 79 במצב מעולה (3081) 04-721094

סקודה 110, 1970, אוטומטי, אייבר 069-71588, (3082) 069-73723

טרמיט 79 מצב מצוין, טסט לשנה 069-30476 ,069-72640 (3133)

מסחרית ג'י.אמ.סי, מודל 81, טסט לשנה, במצב מצוין 069-79609 (3196) 04-967322

טרמיט מודל 1983, יד ראשונה, במחיר הזדמנות, בעבודה 04-226893, (3197) 04-667614

טרמיט 79, מחירון (3198) 04-704431

ג'י.אמ.סי, ונדורה, מחירון קצר 74 בעבודה 04-669442, 04-224608 בבית (3199)

פורד 78 מאזדה להובלת מכולות ומכשרות "פורולגון" חיפה גג (3237) 04-6721278-9

פורד, טרמוט מודל 78 + טסט ותוספות (3227) 04-449044

מודעות מתקבלות עד יום ה' בשעה 6.00 בערב. המודעה מתפרסמת במשך 4 שבועות בכל לוח הצפון (קול חיפה, כל הקריות, כל העמק והגליל וכל הצפון). פעם אחת ביום שישי בלוח הכללי של ידיעות אחרונות ושלוש פעמים בימי ראשון. 36 ש"ח בלבד ל-10 מילים

הלוח הנפוץ ביותר בחיפה ובצפון

טרמיט 1979 גרמני טסט לשנה במצב מצוין (3237) 04-528907

פורד טרמיט 75 טסט לשנה + היטל פחחות וצבע כללי 04-710128 (3243)

סובארו

מעוניין למכור זכות סובארו 1300, 86, אספקה 04-520754, אוגוסט, 04-648328 (שישי-שבת), במשך השבוע, עד 14.00 (3087)

סובארו 1300, 81, מצב מעולה, 61,000 ק"מ (מכונית שניה במשפחה) (3083) 04-988701

סובארו 1600 די.אל, 79, מצב מצוין 04-715132 (3084)

סובארו 1600, ראשונה, מצוינת, סוף 1983, 36,000 ק"מ, רדיו-טייפ, אזעקה (3085) 04-253289

סובארו סטיישן, 1400, 1973, (3086) 04-719718

סובארו 1600, ג'י.אל 5 הילוכים, מיוחד, 79, (3088) 04-731387

סובארו 1300, 1985 + מזגן, 40,000 ק"מ, מצב מצוין (3157) 04-965370

סובארו 1983, 1300, ויאל, צבע מטאלי, 50,000 ק"מ, רדיו-טייפ (3158) 04-236972

סובארו 1300, 1983, מטאלי, 35,000 ק"מ, טסט לשנה + תוספות, יפהפיה (3173) 04-732178

סובארו סטיישן 1800, אוטומטי, מודל 1980, טסט מרץ (3200) 04-710339

סובארו 1300 + מזגן 1982 יד ראשונה 62,000 ק"מ (3201) 04-256696

סובארו סטיישן, 1600, 1986 + מזגן, 1600 ק"מ 069-44547 ,069-49132 (2202)

סובארו סטיישן אוטומטית 78 אחרי אוברול + טסט לשנה (3211) 04-751804

סובארו די.אל, 1300, 82, ראשונה, טסט לשנה, מצב מצוין (3220) 04-962758

סובארו 1600, די.אל, 1981, שמורה ומטופלת היטב 04-711244, (3227) 04-222356

סובארו 1300, 1982, ראשונה, 5 הילוכים, טסט והיטל, שמורה להפליא (3228) 04-706008

סיטרואן

סיטרואן ג.אקס/16, טי.אר.אס, 85, 9000 ק"מ, מטאלי חשמלי, חדשה 04-923854 ,04-913908 (3159)

סוזוקי

סוזוקי אלטו 1984, 13,500 ק"מ, ראשונה, טסט לשנה, מחירון (3089) 04-981919

סירות

בהזדמנות! ספידבורט חץ 84, מנוע 50 כ"ס + פרולר בחדשה (3116) 04-511071

גלסטרון 17 כח"ס 82 מצוינת 04-711850, או בשבת בחוף זמוי (3115)

ביטוחי יאכטות, סירות וגלשנים, הפוליסה המקיפה ביותר במחיר הזול ביותר 04-511355 (3130)

סירת סקי 1981, ה' מרקורי 90 + ציוד (3134) 067-22521

גלסטרון וי.162, מנוע מרקורי 90 הידראולי, 83, בחדשה, 16,500 ש"ח (3203) 04-710855

פיג'ו

בהזדמנות פיג'ו 204, שנת 74, טסט לשנה (3106) 069-72201

פיג'ו 305, ג'י.אל, 1981, יד ראשונה, טסט לשנה + רדיוטייפ 04-731429 (3090)

פיג'ו 504, בחדשה, 1979, 1800 אוטומטית, מזגן 065-74148 ,04-331057 (3160)

פיג'ו 305, ג'י.אל, 1983, יד ראשונה, מצב מצוין 065-75734 ,065-55756 (3161)

פיג'ו 305, סטיישן, 1982, במצב מצוין, 75,000 ק"מ (3221) 067-93064

פיג'ו 305, אס.אר, 1500, מצוינת, אזעקה + סטריאו + תוספות, בהזדמנות (3226) 067-93325

מילהפון
שרות מיוחד לבעלי כרטיסי אשראי לקבלת מודעות מילים
טל. 666-666
והמודעה תתפרסם במחיר העתון

פורד

פורד קורטינה 1600, אוטומטית, 81 + מזגן 04-721141 לפנות למחלקת תחבורה (3117)

מאסטנג 1978, יד ראשונה + טסט, שמורה היטב 7000 ש"ח (3119) 04-709229

פורד אריקה, 1982, גרמנית, אדומה, 60,000 + רדיוטייפ, חייבת להימכר!! (3163) 04-339273

פורד פיאסטה אל. 1100/81, שנית, טסט לשנה, 45,000 ק"מ 04-641845 ,04-701694 (3212)

פורד פיאסטה 85, 1100 אל, ראשונה + תוספות 04-231817 ,04-916282 (3213)

פיאסטה 78, שלישית, טסט היטל במצב מצוין (3222) 04-716838

פורד קורטינה, 1300, ג'י.אל. 82, יד שניה, ק"מ 51,000 + טסט (3118) 065-91831

פורד פיאסטה 1100, מצב נדיר, כל התוספות 067-91388, 067-93201 (3095)

פורד קורטינה 1300, 1982, במצב טוב, 04-254544, מיום א' (3135) 04-662278

ספרפון
שרות מודעות בטלפון
04-247204
פנס בורד
פאב-מסעדה-גלריה בטיילת

פיאט

פיאט 131, סופר מירפיורי, 1600, 60,000 ק"מ, שניה, (3120) 04-255570

פיאט ריתמו, 82, 47,000 ק"מ, במצב מצוין, (3096) 04-247874

פיאט פיורינו, 82, במצב מצוין, יד שניה, פרטית, 52,000 ק"מ 04-445840, (3164) 04-444925

פיאט 127/3, סטיישן, סוף 81, ראשונה, 51,000, מעולה, 04-447461 לא בשבת (3165)

פיאט 127, שנת 1976, טסט לשנה, מחיר מחירון (3166) 04-536367

פיאט 127, ספיישל, 73, מנוע 82 + צבע ופחחות 04-538224 ,04-672781 אחה"צ (3174)

פיאט 127, 1982, אפשרות להחלפה 04-979404 לא בשבת (3214)

פולקסוואגן

פולקסוואגן פסאט ג'י.אל.אס, 81/1600, ראשונה, 52,000 ק"מ, במצב חדש 04-894795, (3091) 04-894729

ג'טה, 82, אס.אל, 1300, מטאלי, יוזק, ראשונה, 52,000 ק"מ 04-715174 (3092)

חיפושית ספורט אמריקאית, גג ניפתח, 1969, מיוחדת, 4000 דולר, 04-333716 (3093)

פולקסוואגן דבל קבינה, 1982, מצב טוב, חנות: 069-30526, בית: 069-71176 (3094)

פולקסוואגן טרנספורטר, 1980 + חלונות, מסודר ל-10, בעבודה: 04-570321, בבית: 04-572289 (3162)

גולף-82, 1100, 5 דלתות, ראשונה + טסט מעולה 04-384500 ,04-331168 (3245)

רנו

רנו 9, 83, שניה, מצב מצוין, 46,000 ק"מ 067-92586 לא בשבת (3097)

רנו 12, סטיישן, 1975, מצב מכני טוב, מנוע משופץ 04-239627, (3098) 04-220003

פאונר שחור 1983, מזגן, חשמלי, הגה כח, סטריאו + תוספות 04-673765 בעבודה, 04-702434 בבית (3099)

מוחלתן רנו 9 ג'י.טי.אס, 83, 1108, 36,000 ק"מ, טסט + היטל + תוספות (3100) 04-727956

רנו 18, 1600, ג'י.טי.אס, 1984 + מזגן 27,000 ק"מ 04-949790 עד 14.00 (3101)

רנו 14, 1982, 66,000 ק"מ למכירה / החלפה ביקרה יותר (3167) 04-916003

כל הקודם זוכה! 9, 1100, מצוינת, סוף 1982 + טסט (3223) 04-981775

רנו 5/5, 1981, במצב מעולה 10,000 ש"ח 04-673521 ,04-386398 (3224)

דרושים

קיבוצניקית מחפשת עבודה בחקלאות, בנקיון, או טיפול בילדים, להתקשר 065-49749 (3136)

דרושים

דרושים מקדמי מכירות לדבריבויה בטבריה, ובאזור הצפון, רווחים גבוהים (3102) 067-92222

דרוש שותף למוסד "פרדסים" + עבודה 069-49219 ,069-37605 (3121)

דרושים מסגרים מכניים עם ניסיון באחזקה "עובדי יצור משוחררי צה"ל לעבודה במשמרות למפעל תעשייתי" חשמלאים מוסמכים / עוזרים, עם ניסיון בתעשייה (3122) 04-520760

למקסים עכסטיל, הרצל 43, דרושה מכבלת מקצועית, 04-664564, (3125) 04-666735

פקידה ליום עבודה מלא, רצוי מעל גיל 35. (3103) 04-224169/0

פקידה אחרי צבא, בעלת ניסיון בניהול מקבד + ברוטה לקחית (3104) 04-912987

ל"פ ומ"י חיפה דרושים מלצרים / מלצריות, מקצועיים/ות, לקביעת ראיון (3105) 04-496115

עובד למשרה מלאה, לחנות דגים וגינון "עתפיקל", ארלוזורוב 2 חיפה (3137)

עובר למשרה חלקית / מלאה, ניסיון בהנהלה, לעבודה בספיות עיתונים ב-2.30 לפנות בוקר, הרצל 61, טובנות "גרעיני עיתונות" (3138)

לספא המצולם בחיפה: "ספה מנסה", "מלצריות באות" "קופאיות מנתוח לעבודה במשמרות בבוקר 644855 לבריס (3175) 04-523430

דרושה בחורה לניקיון, 2 שעות בבוקר, כל יום (3204) 04-710128

למסגריות טח: מנהל מסגריה + מסגרים בנגים. לחשמליה: מנהל עבודה + חשב לרות הקמל, לקבוצת התקנות: מנהל עבודה + חשמלאים מוסמכים, למשרד טכני: רכז הזמנות, מכירות עם ניסיון בראשון תעליבר בין 12.00-16.00 067-97127 (3215)

מכוסה למלצרות בעל ניסיון והמלצות לת.ד. 1092 אזור התעשיה ק. ביאליק (3216)

ל"מקע" כרמיאל - פקידה טכנית, לחצי משרה + ניסיון 3 שנים 04-981257 (3225)

למוסד רפואי פרטי, אחיות עם ניסיון ברפואה גריאטרית שיקומית 04-332480 ,04-337461 (3236)

למחסן שימורים דרוש מחסנאי + רוקיין ב' וזק ורינגים תנאים טובים 04-722634 ,04-720561 (3239)

עוזרות ומטפלות

באחוזה, עוזרת מנוסה, 3-5 בשבוע, בין 07.00-13.00 04-241716 אחה"צ (3139)

פרסמת מכונית? בלוח הכללי
1,648,446 אנשים קוראים את המודעה
תברח!
הלוח הכללי "ידיעות אחרונות"

מועדון הוראי ידיעות אחרונות
בן יהודה 69 ת"א טל. 03-240869
חוג פופ
מנויים ומנויות "מפגשים מהסוג האישי"
חיפה
מוצ"ש 19.7
חוגה בריאלאית

ידיעון

עזרה רפואית ונפשית

● ער"ן - עזרה ראשונה נפשית - תל-אביב 03-261111, 24 שעות ביממה. ירושלים 02-227171, חיפה 04-672222, נתניה 053-35316, באר-שבע 057-418111.
● יד ביד, אוזן קשבת לילדים ולנוער במצוקה 24 שעות ביממה, 03-226027, 04-920014, 04-229488.
● קו פתוח לבעיות אלכוהול 24 שעות ביממה 03-721161 - 02-635062 - 02-667118.
● מרפאת שיניים לעזרה ראשונה של ההסתדרות לרפואת שיניים, בר כוכבא 49 תל-אביב - 03-284649, חיפה - הנמל 26, 04-523566
● מרפאת שיניים תורנית לעזרה ראשונה. 24 שעות ביממה. כולל שבתות וחגים. דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) בימי שישי שער 5, 03-294869 - 03-285822
● נעמת - ייעוץ בבעיות אלימות במשפחה, בימים א'-ה' בשעות 16-9, טלפון - 03-231675, 03-235922.
● "אל-סם" - רח' פקיעין 7, ימים א'-ה'. 17.00-22.00. טלפון 232706 - 233587 - 02-663828 - 02-665902.
● מרכז הסיוע לקורבנות אונס: תל-אביב (24 שעות ביממה) 03-234819, ירושלים 02-245554, חיפה 04-382611.
ירושלים:
● קו פתוח לקשיש - 02-690685.

תורנות בתי מרקחת

ירושלים
● ארמון הנציב, רב גרונר 21, מ. ממרי, 710480
● שבת: מרפאת רוממה, המ"ג 28, 523191
תל-אביב
● בני, דיזנגוף 174, 222386
● שבת: בריאות, המלך ג'ורג' 28, 281231
● ארלוזורוב, ארלוזורוב 76, 230746
חיפה/הקריות
● מחר, המגינים 97, 524113.
● שבת:
ק. אליעזר, ככר מאירהוף, 511707
הקריות:
מרכז מנחם, שד' ים 39, ק. ים א' 759441
שבת: היסוד, קרן היסוד 73, ק. ביאליק, 704185

חולון/בת-ים
● ד"ר חורי, סוקולוב 70, חולון, 843433.
● שבת: המרכז, ככר ויצמן, חולון, 845256
בת-ים: קופ"ח, עירית 2, חולון:
עצמאות, בלפור 75, בת-ים, 865583
● שבת: בלפור, בלפור 90, 583448.
רמת-גן/בני-ברק
● חן, ז'בוטינסקי 99, 7514434
● שבת: הרשה, כצנלסון 151, 722271
פתח-תקוה
● קופ"ח הכללית, חיים עוזר, 905271

מטוסים

● מועדי המראה ונחיתה תקליט 03-381111
● מודיעין נמל תעופה ב.ג. 03-9712484.

רכבות

מירושלים
● תל-אביב דרום 7.30.
● לבני-ברק ולחיפה 16.00.
מתל-אביב
● לירושלים
מבני-ברק 8.18
מת"א דרום 16.00.
● לחיפה 6.00, 7.00, *8.00, 9.00, *10.30, 12.00, *13.00, 14.00, *15.00, 16.00, 17.00, 18.30, 20.00.
● לנהריה 6.00, 8.00, 12.00, 14.00, 16.00.
מחיפה בת-גלים
● לתל-אביב 6.00, 6.30, *7.30, 8.30, 10.00, 11.30, *12.30, 13.30, 14.30, *15.30, 16.30, 17.30, 19.30.
● לירושלים 7.00 והיציאה מחיפה מרכז כ-10 דקות קודם.
● לנהריה 7.30, 9.03, 13.16, 15.11, 17.11.
מנהריה
● לחיפה ולתל-אביב 6.30, 9.00, 10.40, 14.35, 16.35, 18.33.
* רכבת ישירה

קריאות חירום

הישוב	מ.ד.א (מספר חירום 101 פרט למקומות המסומנים בכוכב)	מכבי-אש (מספר חירום 102)	משטרה (מספר חירום 100)
אופקים	057-923033	057-923922	057-923444
אור-יהודה	* 03-344442	03-781133	03-344888
אילת	059-72333	059-70102	059-72444
אשדוד	* 055-51333	055-23333	055-81666
אשקלון	051-23333	051-23222	051-34222
באר-שבע	057-74767	057-79691	057-37444
בית-שאן	065-87223	065-88222	065-87444
בית-שמש	02-911288	02-911286	02-911444
בני-ברק	* 03-781111	03-781133	03-703588
בת-ים	* 03-551111	03-802222	03-5514444
גבעתיים	* 03-781111	03-313333	03-312435
דימונה	057-59333	057-52222	057-59444
הרצליה	052-541333	052-551222	052-555555
זכרון-יעקב	063-22333	063-99035	063-90444
חדרה	063-22333	063-22222	063-31444
חולון	* 03-803133	03-802222	03-843116
חיפה	04-512233	04-643222	04-664444
חצור הגלילית	069-36333	067-37222	067-37744
טבריה	069-90111	069-96222	069-92444
יבנה	08-451333	08-461222	08-439180
יפו	03-460111	03-46222-3	03-838181
יקנעם	* 04-931401	04-994533	04-993044
ירוחם	057-80133	057-52222	057-80144
ירושלים	02-523133	02-661111	02-244444
כפר-סבא	052-33222	052-33223	052-24444
כרמיאל	04-988555	04-912222	04-985444
לוד-רמלה	* 08-	08-229222	08-222222
מגדל-העמק	065-40062	065-40022	065-40444
מעלות	04-979333	04-979637	04-979444
מצפה-רמון	* 057-88533	057-88569	057-88444
נהריה	04-923333	04-922222	04-920144
נצרת (עילית)	065-73533	065-55222	065-71444
נתיבות	057-941033	057-943333	057-941144
נתניה	053-23333	053-22222	053-30144
עכו	04-912333	04-912222	04-910585
עפולה	065-93334	065-92222	065-94444
ערד	057-957222	057-950222	057-957044
פתח-תקוה	03-9311111	03-9222222	03-914444
צפת	069-30333	069-30222	069-72444
קרית-אונו	* 03-344442	03-781133	03-344393
קרית-גת	051-881334	051-881222	051-881144
קרית-טבעון	* 04-931401	04-643222	04-931444
קרית-ביאליק	* 04-721817	04-643222	04-740244
קרית-מלאכי	055-82333	055-81222	055-81666
קרית-שמונה	069-44334	069-40133	069-41069
ראשון-לציון	03-942333	03-942222	03-995555
ראש-פינה	069-36333	069-37222	069-37744
רחובות	08-451333	08-461222	08-487444
רמלה-לוד	* 08-221022	08-229222	08-229444
רמת-גן	* 03-781111	03-742222	03-7544444

יותר טוב מנפאואר

לסניף רחובות
המחלקה הטכנית

ד ר ו ש י ם

עובדי ייצור בענף המתכת והאלקטרוניקה

יוצאי צבא, פרופיל גבוה.
נכונות לעבודה במשמרות.
מאיזורי: אשדוד, ק. מלאכי, רחובות, ראשל"צ ורמלה
ארוחות והסעות מאורגנות.
המעוניינים מתבקשים לפנות למשרדנו:

רח' הרצל 190, א'-ה', 14:00—08:00
ו' 12:00—08:00

טל: 461717, 08-473734

מנפאואר MANPOWER
ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

מגן דוד אדום בישראל MAGEN DAVID ADOM IN ISRAEL

מגן דוד אדום בישראל מודיע על פתיחת קורסים להכשרת מועמדים לתפקידים הבאים:

* חובש/נהג אמבולנס
* חובש/עובד מוקד
העסקה בכל סניפי מד"א בארץ.
* חובש/מתרים דם
העסקה בטבריה, חיפה, ב"ש.

כישורים נדרשים:
— חובש/ת קרבי/כללית או תפקיד פרא-רפואי דומה.
— רשיון נהיגה סוג ב' 5—4 שנים, או סוג ג' 3 שנים (מתייחס לנהגי אמבולנס).
— פרופיל רפואי 72 לפחות, לאחר שרות צבאי מלא.
* למתאימים שיועסקו במד"א, תקופת ההכשרה תחשב כתקופת עבודה.
* העבודה במשמרות.
נא לפנות טלפונית לסניף מד"א הקרוב לאזור המגורים, או למרכז מד"א מח' כ"א טל': 03-336222.

ד ר ו ש ה
פקידה כתבנית
למח' אפסנאות בקראון.
— רקע באפסנאות ממוחשבת או כישורים מקבילים.
— 12 שנות לימוד, לאחר שרות בצה"ל.
— נסיון 3—2 שנים.
לפרטים נוספים נא לפנות טל': 03-345490

דרושים
* **תועמלנים/יות רפואיים**
למרכז ודרום הארץ
1. דרושה שליטה מצויינת באנגלית
2. רקע פרה-רפואי או תואר במדעי הטבע
3. רשיון נהיגה (התפקיד כרוך בנסיעות רבות לדרום הארץ)
ת.ד. 18201 ת"א 61181

שברון
מפעלי טקסטיל בע"מ

דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות

הכישורים הנדרשים:
1. סוג 3 לפחות בהנהלת חשבונות.
2. 5 שנות נסיון (בתעשיה יתרון)
3. ידע במערכת הנהח"ש ממוחשבת.
4. משרה מלאה בלבד

המתאימים יפנו בכתב + תיאור קורות חיים מפורט לכתובת: שברון, רח' אלפסי 13 ת"א, מיקוד 66077

החברה להגנת הטבע

לביה"ס שדה ירקון
דרושים
מדריכים/ות לחוגי טבע וסיור

באיזור: לוד, פתח-תקוה, בני-ברק, כפר-סבא, רעננה, הרצליה. בוגרי תיכון בעלי רקע קודם בידיעת הארץ רצוי נסיון קודם בהדרכת ילדים.

העבודה (במסגרת החוג) חלקית ומתאימה גם לסטודנטים. ראיונות יתקיימו בביה"ס שדה ירקון רח' הרצל 22 פ"ת טל. 03-901112. ביום ב' 21.7.86 בשעות: 14:00—8:00

מלונות גני מוריה

למלון גני מוריה ים המלח
דררשות
* **מנהלת משק**
בוגרת קורס בעלת ניסיון
* **מפקחות/אחראיות קומה**
בעלות נסיון (תעודה – יתרון)
* **חדרניות**
מגורים באיזור

נא לפנות
למנהל כח אדם
טלפון 057-84351

שופר-סל

דרושים
* **קופאיות**
לסניף קרית שרת, פינת ששת הימים חולון.
* **עובד מחלקת ירקות**
לסניף שדי קוגל 40 חולון.

לפנות למנהלי הסניפים במקום.

המחשב המרכזי

פיליפס

ד ר ו ש:
איש מכירות
לאזור תל-אביב

נסיון מוכח במכירת מוצרי חשמל ואלקטרוניקה ביתיים.
לקביעת ראיון נא להתקשר אל מח' המנגנון תל-אביב טל. 03-389476.

למפעלנו בניר צבי
דרושים
* **גזרן**
* **נגר**
* **מסגר / חרט**
(עם נסיון בתעשיה)
* **מכונאי אחזקה**
(עם נסיון בתעשייה)

5 ימי עבודה בשבוע, הסעה מאורגנת תנאים סוציאליים משופרים, משכורת בהתאם לכישורים ולנסיון, נא לפנות למח' כח-אדם 220777-08

עקרינח
תעשית רהיטים ומזרונים בע"מ, ניר צבי

ווינשיי ישראל בע"מ

נגדים מדוייקים למערכות האלקטרוניות המחייבות אמינות מירבית

דרושים

מנהל/ת חשבונות בכיר/ה
הכישורים: בעל/ת נסיון בניהול מערכת ממוחשבת במפעל תעשייתי. בעל/ת ידע בשפה האנגלית.

מהנדס/ת מכונות
לביצוע וליווי פרוייקט פיתוח
הכישורים: נסיון בפיתוח ובמדידות חוזק מיכנים – רצוי; ידע במכונות באלקטרוניקה; ידיעת השפה האנגלית – חובה.

טכנאי/ת מכונות
למחלקת אחזקה
הכישורים: בוגר/ת בי"ס מקצועי; בעל/ת נסיון של 3 שנים בתעשיה; ידיעת השפה האנגלית.

אחראי/ת שירות לקוחות
לקיום קשר שוטף עם לקוחות בחו"ל ובארץ; מעקב אחר תהליכי בייצור.
הכישורים: נדרשת ידיעת השפה האנגלית על-בוריה; נסיון בעבודה עם מחשב ובעבודות משרד.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב-יד בצירוף קורות-חיים ונסיון קודם למחלקת כוח-אדם, רחוב האופן 2, אזור התעשייה, חולון או טלפון 03/808061.

סודיות מובטחת

העיקרון שלנו – דיוק ואמינות

למפעל אופנת גדול בת"א
דרושים
* **מודליסטים/ות**
* **תדמנים/ות**
בעלי/ות נסיון רב מוכח לבגדי נשים ו/או גברים, למשרה מלאה נטוה.
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 29602 ת"א
— סודיות מובטחת —

לחברה תעשיתית
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
סוג ג'
* נסיון של 4 שנים לפחות
* עד גיל 35.
המשירה מלאה. 6 ימי עבודה בשבוע
נא לפנות בכתב יד עם פרוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 26377 ת"א, מיקוד — 61263.

מפעלי תובלה בע"מ

לחברתנו, החברה המובילה בתחום ההובלה במדינת ישראל והממוקמת בבאר-שבע
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות ראשי/חשב

תאור התפקיד:
* ניהול מערכת חשבונאית מורכבת רב-מטבעית
* דיווח חשבונאי פיננסי ומינהלי תקופתי, לרבות טיפול בנושאי תיכנון מס
* קשר עם גורמים בתוך ומחוץ לחברה בנושאים הקשורים למערכת החשבונאית

כישורים נדרשים:
* רואה-חשבון מוסמך, יועדף בעל השכלה אקדמית נוספת.
* יכולת תיפקוד בתנאי לחץ בסביבה מורכבת בחברה גדולה
* התנסות קודמת בעבודת צוות ויחסים בין-אישיים תקינים
* נסיון (מוכח) של 5 שנים לפחות בניהול מערכת חשבונאית גדולה ומורכבת הכולל בין היתר:
• עבודה עם מערכות חשבונאיות רב-מטבעיות ועיצובן
• ניהול צוות עובדים חשבונאים
• דיווח חשבונאי שוטף
• טיפול בנושאי מיסוי ותכנון מס

למועמדים המתאימים מובטחת עבודה אתגרית קשה ומעניינת בסביבה עיסקית וחברתית דינמית
התפקידים מחייבים מגורים בבאר-שבע ו/או סביבתה
מועמדים העונים לדרישות התפקיד יפנו בכתב-יד בצירוף קורות חיים ונסיון מקצועי למפעלי תובלה בע"מ מנהל כ"א ת.ד. 72 באר-שבע מ. 84100 סודיות מובטחת.

נקבוצת כימיקלים לישראל

למושב תקומה
דרוש
מדריך קומונה
בחצי משרה
* דתי בוגר תנועת עקיבא
* ניסיון בהדרכה וכריכוז סניף
* מגורים במקום
* רצוי בעל משפחה

טלפון 057-942932 בערב.

למשרד שמאות ותיק
דרושים
1. **שמאי רכב**
בעל רשיון של משרד התחבורה
2. **מתמחה**
לאחר סיום לימודיו
לפנות בכתב בצירוף פרטים של נסיון וכישורים לת.ד. 2144 – ת"א עבור "שמאי"

למוסד ציבורי בענף הבניה
ד ר ו ש ה
מזכירה למנכ"ל
בעלת נסיון קודם.
השולטת בשפה העברית.
כולל הדפסה ונסוח.
עצמאית ובעלת יוזמה.
נא לפנות לטלפונים 03-266647/8
בשעות 15.00 — 8.00

שופר-סל
ד ר ו ש י ם:
לסניפי רמת-אביב
עובדי מאפית
תנאי שכר טובים

מועמדים מתבקשים לפנות אישית ביום ראשון 20.7.86 בין השעות 11.00-09.00, למר צביקה כץ בסניף שופרסל, רח' ברזיל 15, רמת-אביב.

התנדב
לתפקיד בטחוני בארץ ובחו"ל
אם אתה
* יוצא יחידה קרבית לאחר מסלול של לוחם ומפקד (עדיפות לקצינים).
* גילך בין 21-28 שנה.
* בריאותך תקינה (פרופיל 82 ומעלה).

הצטרף אלינו
אנו מציעים
* חווה העסקה לשנה אחת או יותר.
* תנאי שכר טובים.
* אפשרות להיקלט בעבודה קבועה בעתיד.

ההצעה מתאימה גם לסטודנטים הלומדים בארץ או העומדים לצאת ללמוד בחו"ל

פנה נא, ללא דיחוי, בכתב ת.ד. 39350 ת"א, מיקוד 61392, עבור ע.י. וצרף תולדות חייך, פרטיך האישיים, כולל מספר ת.ז. וטלפון.
– פונים מתאימים יוזמנו –

שופר-סל
דרושים:
* **מחסנאים**
לסניפי גוש-דן והמרכז
הכשרת תינתן במקום
* **עובדת ניקיון**
למשרדי המינהלה בפתח-תקוה

מועמדים מתבקשים לפנות ביום ראשון 20.7.86 בין השעות 09.00—11.00 למחלקת כח-אדם בית שופרסל, רח' רוטשילד 97, פ"ת

מעליות נחושתן

לסניף תל-אביב דרושים/ות
א. שתי פקידות מבצעים
למחלקת שרות
1. משעה 12.00—17.00
2. משעה 17.00—12.00
עדיפות לבעלות ניסיון קודם
ב. עוזרים
לטכנאי שרות מעליות
טכנאי חשמל עם תעודות
או בוגרי חמ"מ
נא לפנות לאנט בסניף ת"א, טל' 8/498045.

U-MAN
עבור אחד מלקוחותינו
חברת יבוא ויצוא
ד ר ו ש ה
מזכירה מעולה
דרושה שליטה מלאה באנגלית (רצוי שפת אם)
יכולת לעבודה עצמאית כולל טלקסים והכתובת והפעלת עבוד תמלילים — יתרון.
קצרנות או כתיבה מהירה הכרחית.
נסיון מינמלי 5 שנים.
אוירה מאד לבבית ושכר הולם למתאימה
מקום העבודה פתח-אביב
לפנות בטלפון 291482-03 לעודי משרה 22

למפעל באיזור פתח תקוה
דרושה
מזכירה למנכ"ל
הכישורים הדרושים:
* נסיון 5 שנים לפחות בעבודת מזכירות בדרג הבכיר, במפעל תעשייתי.
* יכולת ניהול עצמאי של משרד.
* שליטה מלאה באנגלית (כולל ניסוח).
* הדפסה בעברית ובאנגלית הכרחית.
שעות העבודה הרצויות בין 16.00—8.00
לפנות בכתב יד תוך פירוט קורות חיים ונסיון מקצועי לת.ד. 6108 פתח-תקוה 49517
— סודיות מובטחת —

צורה

באם הנך מחפש/ת
קריירה חדשה!
פנו אלינו
גיל 45—25
השכלה תיכונית מלאה

המועמדים שיתקבלו יועברו הכשרה ע"ח החברה וישולבו לאחר מכן בעבודה.

למצליחים מובטחת הכנסה גבוהה ותנאים מצויינים.
לתאום ראיון — נא לפנות מיום א' לנילי / שלמה, טל' 03-622587 03-622586

פרסום רייטר
תקציבאי
נסיון של שנה
ידע ברכש
וטיפול בלקוחות
לטלפון 03-221990 (לרפי)

לנגרות רהיטים בפ"ת
דרושים נגרים מעולים
למתאימים שכר הולם.
קוראי תוכניות
לתאום פגישה 03-9221126, 03-9224997

למושב נאות הכיכר דרוש
מכונאי
אחזקת איגום כלים
טלפון 057-960913, 057-66682

אמונה
רשת מוסדות חינוך

ל"אחוות שרה" בני-ברק
מוסד ילדים פנימייתי
לגילאי בי"ס יסודי
דרושים עובדים דתיים
1. אמהות-בית חינוכיות
העבודה בשעות אחה"צ והערב.
2. מדריכות – רווקות
רצוי בוגרות סמינר או אוניברסיטה.
מגורים במקום – התפקיד במשרה מלאה.
בענין פרטים נא להתקשר לטל' 03-791504, 03-782578

דרושה
פקידת יצוא
שליטה באנגלית
הדפסה, טלקס,
לעבודה מיידית
טלפון 03-661968

ל"סריגמיש"
ד ר ו ש ה
קופאית מנוסה
+ המלצות
לפנות לרחוב הרכבת 32 תל-אביב (התחנה המרכזית)

אטקה
אטקה בע"מ חברה לשיווק והפצה
מקבוצת פויכטונגר תעשיות
לסניף הצפון דרוש
מנהל מכירות
בעל ידע ונסיון מוכח במכירת ציוד חשמל לתעשיה.

לסניפנו בבני-ברק דרושים
עוזר מחסנאי
יוצא צבא בוגר קורס מפע"ים
רצוי בעל רקע בחשמל
מרכזנית
רצוי נסיון קודם
לעבודה בשעות 17.00—11.00
לפנות בכתב יד בלבד בצירוף קורות חיים לת.ד. 719 בני-ברק. לידי רוני.

לפרוייקט פרסום חדשני דרושות בכל הארץ
נציגות מכירה
מנוסות, נמרצות, בעלות הופעה נאה, כושר ניהול מרים, נכונות לעבודה קשה ורצון עז להצליח.
אנו מבטיחים:
* שכר בסיסי
* עמלות גבוהות ובונוסים
* הדרכה ועבודה באוירה נעימה
לקביעת ראיון נא לפנות: 03-5463913

טנסור
טנסור חונת החברה המובילה בתחום הטכנולוגי של POWER ELECTRONICS עם התמחות מיוחדת בנושא מערכות אל-פסק לחגנת מחשבים.
החברה מונה כ-50 עובדים, מהעיתם מהנדסים, הנדסאים וטכנאים.
לרגל הרחבת פעילותה של החברה, אנו מחפשים
* **עובדות ייצור/מלחימות**
נשיון בהרכבת מעגלים מודפסים.
* **מרכיבים מכניים/מחווטים**
נסיון בהרכבת מערכות אלקטרוניות.
נא להתקשר ביום ראשון החל 09.00 ד' פניני 31 טלפון 3367110-(052)

לחברה ארצית
המשווקת מוצרי קוסמטיקה לקוסמטיקאיות
דרושים/ות
סוכני/ות מכירה מנוסים
לכל איזורי הארץ.
טלפון 03-296592

יותר טוב מנפאואר

לסניף תל-אביב
המחלקה המשרדית
רח' בן-יהודה 12, א'-ה', 14:00—08:00
טל: 284128, 03-298877

דרושים
* **מזכירה**
כתבנית עברית/אנגלית, ליום עבודה מלא, לתקופה ממושכת, השתתפות בארוחות והסעות.
* **כתבנית**
ל-6 שעות עבודה לפחות עם אפשרות לעבודה ממושכת. הסעות וארוחות — אפשריות.

* * *

למחלקה הטכנית
* **מהנדס חומרים**
נסיון בהנדסת חומרים, מטלורגיה וידע בטיפולים תרמיים, במתכות. אנגלית חובה
* **כתב טכני**
נסיון בשטח האלקטרוניקה. דובר אנגלית
* **טכנאי אלקטרוניקה / אלקטרונאי**
1. נסיון במיקרופרוססורים של אינטל 8086. עבודה באיזור חולון.
2. נסיון בהפעלת מרכזיות טלפונים ממוחשבות. בעלי רכב פרטי. עבודה באיזור פתח-תקוה.
* **מלחימות/מחווטות**
נסיון שנתיים לפחות בהלחמת מעגלים מודפסים.

מנפאואר MANPOWER
ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

למפעל תעשייתי במפרץ חיפה
דרוש/ה
עובד/ת מנגנון
הכישורים הדרושים:
* השכלה אקדמאית
* נסיון בעבודות מזכירות כולל הדפסה
* ידיעה ונסיון בנושאי כח-אדם.
המעוניינים/ות מתאימים/ות מתבקשים/ות לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 4868 חיפה, עבור משרה 699

שופר-סל
דרוש
ירקן מנוסה
לניהול מחלקת ירקות
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות אישית לחגי קטיף בשוק הסיטונאי רח' החשמונאים ת"א ביום ראשון 20.7.86 בין השעות 11.00—13.00

דרושה
פקידה
• ידיעת השפות גרמנית, עברית ואנגלית (כולל הדפסה)
• ליום עבודה מלא.
להתקשר לבלה,
טלפון: 03-260261 או 03-256361.

אורט ישראל — המערכת ללימודי מבוגרים
ביה"ס ללימודי נהול היצוא ומסחר בינלאומי

אנו בי"ס חדשני בעל גישה מהפכנית בלימודי נהול וקדום היצוא לאוכלוסיה בוגרת. אנו מעונינים בהצעות לאיוש התפקידים הבאים:

1. מנהל מגמת שיווק, כלכלה ומכירות.
תאור התפקיד:
בניה מערכת הלימודים, הוראת שעורים נבחרים, בחירה ופיקוח על מרצים, אחריות להפקת חומר לימודים.
הדרישות:
למועמד האידאלי תואר שלישי בשיווק, נסיון מעשי גם בהווה בנושאי קידום יצוא אם כיועץ או במילוי תפקיד בכיר במערך היצוא של מפעל.
המועמד ישלב מיומנות אקדמאית. יחד עם מיומנות-מקצועית מוכחת.

2. מרכז ומרצה לפרסום ויחסי ציבור.
תאור תתפקיד:
בניה ותאום על מערכת הלימודים, הוראת שעורים נבחרים, בחירה ופקוח על מרצים, אחריות להפקת חומר לימודים.
הדרישות:
מנהל או שותף בכיר במשרד פרסום או מנהל פרסום של חברה גדולה, השכלה פורמלית רלבנטית.

3. מרצה ביסודות התמחיר.
4. מרצה לחשבונאות מנהלית והנה"ח.
5. מרצה למבוא לכלכלה.

מועמדים מתבקשים לפנות אל ראובן לבני – מנהל ביה"ס ללימודי נהול היצוא ומסחר בינ"ל – המערכת ללימודי מבוגרים אורט ישראל, שד' דוד המלך 39 ת"א, 64237. טל': 03-234507, או בבית בשעות הערב: 052-457193.

למפעל תעשייתי גדול
באזור רחובות
דרוש:
רואה חשבון
תאור התפקיד:
לתפקיד אחראי בצורת המטפל בנושאים חשבונאיים, עיבוד וניתוח נתונים, דיווחים עסקיים, מאזנים, קשר וטיפול בחברות בנות.
דרישות התפקיד:
* רואה חשבון מוסמך או לקראת הסמכה.
* עדיפות לבעלי נסיון בארגון תעשייתי.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון מקצועי לת.ד. 75, רחובות 76100 עבור "מח' גיוס עובדים".
המשרה מיועדת לנשים ולגברים כאחד.
– סודיות תישמר בקפידה –

אסטרונאוטיקס
פיתוח וייצור מערכות ממוחשבות, מוטסות וצבאיות.

מהנדס אלקטרוניקה – בכיר
להשתלבות בצוות מוביל של פרויקט
* נסיון של 5 שנים בפתוח מערכות מבוססות מיקרומחשב.
* נסיון במערכות סיפרתיות ואנאלוגיות.
* נסיון בהפעלת צוות.

מהנדס אלקטרוניקה
להשתלבות בצוות פיתוח
* נסיון של 3 שנים בפתוח מערכות סיפרתיות ואנאלוגיות
* נסיון בעבודה עם מיקרומחשב.

מהנדס בקרה ומערכות
לאיפיון ותכנון מערכות יצוב ובקרה
* מהנדס אלקטרוניקה.
* נסיון של 5 שנים בפתוח מערכות יצוב ובקרה.
* נסיון במערכות בקרת־אש – יתרון
* יכולת עבודה עצמאית.

פיסיקאי – בכיר
לניתוח והגדרת בליסטיקה עבור מערכות בקרת־אש.

הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה
לעבודות פיתוח
* נסיון של 3 שנים בפיתוח מערכות סיפרתיות ו/או אנאלוגיות.

5 ימי עבודה בשבוע.
המשרה מיועדת לנשים וגברים כאחד.
תנאים נאותים למועמדים המתאימים.
סודיות מובטחת.
לפנות לאסטרונאוטיקס, אגף הארגון, רח' הירקון 23 בני ברק, ת.ד. 882,
או לפנות טלפונית: 03-784212

דרוש
גזבר ואחראי לנושאי כספים
* נסיון קודם של 5 שנים בניהול גזברות בהיקף גדול, כולל מעקב אחרי גביה.
* התמצאות בהנהלת חשבונות ובעבודה באמצעות מחשב.
* ניהול מו"מ עם קבלני משנה וספקים.
* הפעלת צוות עובדים קטן.
* גילאי 30-40.
בעלי כישורים כנ"ל בלבד יפנו בכתב יד בציון תולדות חיים, הכשרה מקצועית ונסיון קודם לת.ד. 1058 ת"א, 61009 (עבור כח־אדם).
(נא לציין מס' טלפון לשם התקשרות)
– סודיות מובטחת –

לחברת בניה באיזור המרכז
דרוש מהנדס
בעל ניסיון מוכח לביצוע פרוייקטים
נא לפנות בכתב לת.ד. 22716 מיקוד 61226 תל־אביב

למשרד אדריכלים
דרושים
* אדריכל/ית
* הנדסאי/ת
ניסיון מוכח של 5 שנים לפתוח בתוכניות עבודה
03-662823-4

לחברה גדולה בתחום ההלבשה בתל־אביב
דרוש
אחראי מחסן מנוסה
אחרי שירות צבאי
בעלי נסיון בתחום ההלבשה
יפנו לת.ד. 50360 תל־אביב 68012

"למאב העמעון"
דרושים
ברמנים
ניסיון קודם מוכח הכרחי
03-5462948
מיום א'.

לקונצרן גדול בענף המ...
דרוש
מוכרן
לאיזור באר־שבע
התכונות הדרושות:
* השכלה תיכונית
* נסיון מוכח במכירות
רצוי מוצרי צריכה
* יחסי אנוש טובים
* רשיון נהיגה.
נא לפנות בכתב־יד לת.ד. 374 באר־שבע, עבור "מוכרן"

לביה"ס התיכון האזורי במעלה אפרים
דרושים
מורים
במשרות חלקיות/מלאות
למקצועות הבאים:
ספרות, לשון, אנגלית, מחשבים, פיסיקה, מתמטיקה, חינוך מיוחד.
עדיפות למורים שיעברו להתגורר במעלה אפרים. יינתן סיוע בדיור ותמריצים.
נא לפנות למנהלת ביה"ס טל' 02-941443 או בבית 02-941301
הגר.

למבשלת שיכר לאומית בע"מ
דרוש
מחסנאי טכני
על המועמד להיות בעל הכישורים הבאים:
* בוגר קורס מפט"ים בצה"ל.
* ניסיון מעשי בתעשיה.
* 12 שנות לימוד.
* מגורים — אזור נתניה.
על המועמדים לפנות לטל' 053-58131 למחלקת כח־אדם

לקוקליקו
דרוש
מדפיס
מעולה
למכונת G.T.O
תנאים מצויינים למתאים
03-833640

לחברה העוסקת בשיווק ומכירת נדל"ן
איש/ת מכירות
אגרסיביים
יועדפו בעלי נסיון במכירת נדל"ן ובעלי רכב
העבודה על בסיס משכורת ואחוזים
נא לפנות לת.ד. 16310/69 ת"א
או טלפונים: [illegible]

INTERNATIONAL COMPANY
expanding its operations in Israel requires an
ELECTRONICS TECHNICIAN
Just out of the Army Communications Corps or with equivalent civilian experience who is looking for a career with a leading technologically-oriented organisation.
Overseas training provided.
Good conditions.
Preference given to candidates with experience in telephone and data communications, in computer hardware and with good English.
Please call 03-335176 for interview

פילת
לפרוייקט גדול בתחום התוכנה
דרושים
ראש צוות/מנתח מערכות
בעל ידע בתכנות, הכרה טובה של מחשבי י.ב.מ. DOS/VSE, COBOL רצוי CICS - נסיון מעל ארבע שנים.
מתכנתי COBOL
מחשבי י.ב.מ. DOS/VSE, רצוי CICS - נסיון מעל שנתיים.
מתכנתי RPG-III COBOL
הכרה טובה של מחשבי S/38. נסיון מעל שנתיים.
תנאים מעולים למתאימים.
המודעה מיועדת לנשים וגברים כאחד.
מועמדים מתאימים מתבקשים להתקשר ל"פילת", טל: 269111 בין השעות 1100-1600.
סודיות תישמר בקפידה.

מזכירה מעולה/מנהלת משרד
[illegible]
ת.ד. 50290 ת"א, מיקוד 61500 עבור "מזכירה מעולה"

דרושים!
אחיות מוסמכות
אחיות מעשיות
אחיות חדר נתוח
מילדות
כוחות עזר
נא לפנות לאחות ראשית
טל: 03-240185
אסותא מרכז רפואי

אזימוט
תעשיות תוכנה בע"מ
למרכז החברה בת"א ולסניפינו בחיפה ובירושלים
דרושים:
נציגי מכירות מנוסים
בעלי ידע וניסיון מוכח במחשבי IBM 36 ו-I.B.M/PC, ובמערכות תוכנה מסחריות ו/או תעשייתיות.
03-335584, 335507, 330258
המסגר 58 ת"א 67214

Art Director
גרפיקאי רעיונר
מנוסה ובקיא גם בביצוע
דרוש לסטודיו לגרפיקה בת"א
טל' 03/252711 (אחרי 12.00)

תמי - מכון למחקר ולפתוח בע"מ
לתמי - מכון למחקר ולפיתוח הגדול במדינה בתחום הכימיה התעשייתית
דרוש/ה
ספרן/ית מוסמך/ת
לעבודה בספריה מדעית
הכישורים הדרושים:
* השכלה בספרנות (קורס באסמיי או דומה) * נסיון בספריה מדעית - רצוי בשטח הכימיה * ידיעת השפה האנגלית * ידיעת שפות נוספות יהווה יתרון * הדפסת עברית ואנגלית * ידיעה בהפעלת מעבד תמלילים יתרון
שבוע עבודה בן 5 ימים
מועמדים מתאימים יפנו בצרוף קורות חיים למנהל כ"א ת.ד. 2323 חיפה מ. 26001
קבוצת כימיקלים לישראל

אינטרנשיונל מננג'מנט סרוויסס אינק
International Managemement Services Inc
דרושים
ברמנים אוניברסליים
עם ניסיון בהפעלת כרסומות קונבנציונליות
רצוי תושבי ירושלים והסביבה
למועמדים מאיזור המרכז-הסעה מאורגנת
נא לפנות טלפונית החל מיום ראשון
03-245222

חבר — החוכז הגדול לכוח אדם מקצועי
דרושות
– כתבניות עברית
– כתבניות אנגלית
– מזכירות עברית/אנגלית
– מעבדות תמלילים
– מרכזניות
– קלדניות
* עבודה זמנית/קבועה * תנאים טובים
תל־אביב, בן יהודה 100, טל' 03-221214
חיפה, סמריהו לוין 5, טל' 04-663766
ירושלים, יפו 6, טל' 02-225154

- גדלנו -
לברי תקשורת בע"מ
עולם האשה משפחה
דרוש/ה
אחראי/ת מחלקת מודעות
הכישורים:
נסיון מוכח במסחר ובמכירות
נסיון בענף הפרסום - יתרון
נא לפנות בכתב בצרוף פירוט לת.ד. 20530 ת"א

לחברה תעשייתית גדולה
דרוש/ה
מנהל/ת מוצר/עוזר/ת למנהל שיווק
* לטיפול במחקרי שוק, פרסום, אריזות, תחזיות, מכירה וכד'
* בעל/ת השכלה אקדמאית בתחום השיווק ונסיון קודם
* שפת אם אנגלית, תינתן עדיפות לדוברי צרפתית
* מגורים בגוש-דן
נא לפנות בכתב ולצרף קורות חיים ועבר תעסוקתי, לת.ד. 2651 תל-אביב 61026 עבור "מנהל מוצר".
– סודיות מובטחת –

EFRAT — FUTURE TECHNOLOGY LTD
אפרת עוסקת בפיתוח וייצור מערכות מחשבים המשווקות בארה"ב. החברה הוקמה לפני כ-4 שנים בהשקעה של 10 מליון דולר, כגוף שיעסוק בניצול טכנולוגיות עתידיות בתחומי התקשורת, עיבוד ספרתי של אותות וארכיטקטורת של מחשבים, לפיתוח מערכות משרד חדשניות.
דרושים
מנהל הנדסה
לאגף הייצור
התפקיד כולל אחריות על המערך ההנדסי של החברה.
הכישורים הנדרשים לתפקיד:
* מהנדס אלקטרוניקה בעל 5 שנות נסיון בתחומי תקשורת ומחשבים, בפיתוח ו/או הנדסה.
* בעל נסיון בניהול צוות טכני ובעל שליטה טובה בעברית ובאנגלית.
הנדסאי אלקטרוניקה לפיתוח
בעל נסיון מוכח של מספר שנים בפיתוח ותחזוקת מעגלים דיגיטליים הכוללים מיקרופרוססורים של אינטל 8086.
למשרה זו בלבד ניתן לפנות טלפונית לדורון ראובני טל: 03-952061 בשעות הערב.
לשתי המשרות נא לפנות בצירוף קורות חיים לאפרת טכנולוגיה עתידית בע"מ ת.ד. 9050 ת"א 61090.
- סודיות מובטחת -

פילת
לחברה תעשייתית גדולה ומובילה בענף המזון
דרוש
מנהל מערך אחזקה ושירות ארצי בתחום הקירור
שיעסוק בהכוונה ובהנחייה מקצועית של עבודת צוות טכנאי־הקירור במרכז ובסניפים. יתכנן וינהל את מערך מלאי חלקי־החילוף וההזמנות בארץ ובחו"ל, יתכנן וינחה את ההדרכה השוטפת לטכנאי־הקירור ויפעיל שליטה ובקרה ממוחשבת של מערך הקירור הארצי.
מועמד מתאים יהיה מהנדס/הנדסאי קירור, עם נסיון של שנתיים לפחות בתחום ובהיקף דומה. בעל סמכות בתחום המקצועי, עם יחסי אנוש ברמה גבוהה ומוטיבציה לעבודה מאומצת ובשעות בלתי שגרתיות.
מקום העבודה באיזור המרכז.
המודעה מיועדת לנשים וגברים כאחד.
נא לפנות בכתב יד בפירוט מקסימלי של השכלה ונסיון בעבודה, ל"פילת בע"מ", דרך פתח תקוה 53, תל־אביב 67138.
נא לציין על המעטפה: "מנהל מערך אחזקה ושירות", מס. משרה 1590.
סודיות תישמר בקפידה.

דפי רפיד
תן לעצמך הזדמנות!!
דרוש לנו:
איש/ת מכירות דינמי
לעבודה בגוש דן.
* עבודה קבועה בצוות צעיר
* הכשרה והדרכה מלאים
* הכנסת מינימום בתקופת הנסיון
* אחזקת רכב מלאה
* אפשרויות קידום למתאים
טל. 052-540952, 542684
בין השעות 09.00 - 11.00 החל מיום א'

פטרוגז
אנשים חמים
דרוש
מחסנאי
בעל נסיון וידע בניהול מלאי ידני וממוחשב
עדיפות תינתן לתושבי ראשון לציון והסביבה
בפרטים נא לפנות לאריק טלפון 03-995995 בין השעות 08:00-15:00
או בשעות הערב לטלפון 03-948790
טל 03-9559557
ת.ד. 714 ראשון לציון 75106

רוברט הלף ROBERT HALF

החברה המובילה בעולם בהשמת כח־אדם בתחומי מחשבים וחשבונאות

* ★ תכנתי PL/1 ו־ASSEMBLER
מערכות הפעלה MVS, VM/CMS
נסיון בעבודה עם CICS
* ★ אנשי SYS
מ"ה MVS,VM,DOS/VSE
* ★ אנשי תקשורת CICS,VTAM

לכל המשרות דרושות שתי שנות נסיון לפחות

אנא התקשרו ללא כל התחייבות או תשלום
ת"א, בן־יהודה 32, בית אל־על, חדר 826
טל. 03-203423 03-291616
סודיות מובטחת

הסתדרות מדיצינית הדסה
לרגל פתיחת מרכז לטיפול תומך (הוספיס) בהר הצופים

דרושים

– **אחיות מוסמכות** במשרות מלאות או חלקיות
– **פסיכולוג קליני** בחצי משרה (רצוי עם נסיון בשטח של חולים טרמינליים)
– **כוהות עזר**
– **פיזיותרפיסטית** בחצי משרה
– **מרפאה בעסוק** ברבע משרה
– **דיאטנית** ברבע משרה

נא לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים, לכח אדם. קרית הדסה ת.ד. 12000 ירושלים 91120, או טלפונית 02-447136 או 02-818111/4684-4682

יותר טוב מנפאואר

לסניף תל־אביב
המחלקה המשרדית
בן־יהודה 12, א'-ה', 08:00–14:00
טל: 284128, 03-298877

מזכירה בכירה עברית/אנגלית

מזכירת מנכ"ל, ליום עבודה מלא, לעבודה לתקופה ממושכת.
למתאימים מובטחים: הכנסה גבוהה והשתתפות בארוחות.
פני אלינו בהקדם, כדאי לך!

מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

דרוש
מנהל עבודה שלד
נסיון מוכח לאזור חולון
טלפון 881553 (משה)

לחברת בניה דרושים
★ **קבלן משנה** לריצוף
★ **קבלן משנה** לאינסטלציה
לפנות למשה טלפון 881553

"ערד"
יצרנים ויצואני אופנה
דרושים
★ **טכנאי ייצור** בעלי נסיון בענף הקונפקציה
★ **עוזר חדמן** מנוסה.
בעלי נסיון יפנו: רח' הגדוד העברי 31 ת"א, טל. 03-379492.

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
מחלקת המנגנון ת.ד. 92 ירושלים 91920

משרה מס' ח/229/86
תואר המשרה
מנחה להוראה
במרכזיה החינוכית – חצי משרה
המקום: תל־אביב.

דרישות המשרה:
– בוגר/ת בית מדרש למורים/ות ובעל תואר ראשון.
– נסיון בהוראה בכתות של תלמידים ברמות נמוכות. רצוי מאד נסיון בבתי"ס פנימייתיים.
– נסיון בכתיבת חומרי לימוד.
– נסיון בהנחיית מורים.
– בעל/ת רכב.

הדירוג: מורה בדרוג עובדי הוראה + גמול מדריך
מועד אחרון להגשת מועמדות 31.7.86.

משרה מס' ח/230/86
במחלקה לעליית ילדים ונוער, היחידה ליעוץ לנוער עולה בתל־אביב התפנתה משרה של
פסיכולוג/ית (בחצי משרה)

הכישורים הדרושים:
1. פסיכולוג/ית קליני/ת
2. עבודה במסגרת יחידה קלינית קהילתית עם נוער עולה מתבגר ומשפחותיהם.
3. רצוי ידע בשפות זרות.

הדרגה המוצעת:
בהתאם לכישורי המועמד/ת; התפקיד כרוך בנסיעות
מועד אחרון להגשת מועמדות 31.7.86.

דרושים
בוחני רישוי לרכב באשדוד
ת.ד. 404 אשדוד
אלי 055-35676/8

הסנה חברה ישראלית לביטוח בע"מ

דרושים
מועמדים רציניים
לקורס סוכני ביטוח חיים
העומד להפתח בימים הקרובים

הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית, גיל 25 ומעלה, בעלי יוזמה ומוטיבציה ונסיון מסחרי קודם.
למועמדים המתאימים תינתן הכשרה מלאה ומקיפה ובסיומה יזכו בעזרה במגמה לפתח תיק ביטוח ולהקים משרד.
בעלי כישורים מתאימים יפנו: בחיפה: דוד פרי, טל' 565290.

למלון באשקלון
דרושים
★ שף
★ טבחים
★ מלצרים
★ קצין ביטחון
★ אחראי על בידור
טל: 051-34124/5/6

דרושה
הדסאית משלה
בקונסטרוקציית בנין, 3 שנות נסיון 5 ימי עבודה
טלו 03-236167 א–ה

למטבח חם
דרושים
בבת־ים
טבחים
עוזרי טבחים
לפנות 03-868235 03-895111
מלבד שבת

מנהל כח אדם

מסור מודעתך ב דחף
ב דחף תקבל יותר

לפרטים נוספים:
תל־אביב: 03-622233-4 עדי סאמט
ירושלים: 02-226335-6 יאיר צוברי
חיפה: 04-645333-4 04-662571-2 אריה טל

למפעל תעשייתי דרוש באיזור התעשיה החדש בראשל"צ
קבלן לארוחות
60–70 ארוחות צהריים ביום
בהצעות נא לפנות לזאבה:
03-9611022 ; 03-9610838

אמישראגז
דרוש:
קבלן עצמאי לחלוקת גז בת"א
מעוניינים תושבי האזור בעלי רשיון נהיגה למשאית יפנו בכתב יד עם פרוט קורות חיים ונסיון קודם בעבודה לאמישראגז/מבצעים
אחד העם 34 ת"א 65541
עבור "קבלן חלוקה"

דרוש
איש גבייה
למחלקת חשבונות
בסוכנות ביטוח גדולה בת"א
● בעל נסיון בענף הביטוח
● עדיפות לבעלי נסיון בהוראות־קבע/שירות שיקים.
לפנות בכתב ולציין "גובה", לת"ד: 30453, תל־אביב

לרהיטי בית מרס — ירושלים
דרוש
איש מכירות
* בעל נסיון מוכח בשטח הרהיטים
* בעל מוטיבציה גבוהה
* עד גיל 35.
לקביעת ראיון נא להתקשר לטל' 02-668167

לחברה תעשייתית מסחרית בגוש דן דרושים ליום עבודה מלא

1. מזכירה/מנהלת משרד
כישורים נדרשים:
* השכלה תיכונית לפחות
* עברית מושלמת
* אנגלית טובה
* אנגלית טובה
* לאחר שרות צבאי
* נסיון במזכירות של כ־3 שנים
* הדפסה הבנה ונסיון בניהול משרד
* נסיון במרכזנות

2. גובה/שליח
כישורים נדרשים:
* אחרי שרות צבאי
* רשיון נהיגה לקטנוע ורכב
* הבנה בחשבונות
* ישר, בעל יוזמה ויכולת אילתור.

להתקשר 03-787128 ליום בשעות העבודה

דרושים
1) **אנשי מכירות** מנוסים
לציוד טכני מגוון (רצוי בעלי רכב)
2) **חשמלאי**
למחלקת שרות
3) **טכנאי שרות**
בוגרי קורס צב"מ בצה"ל
נא לטלפן [illegible]

למפעל כימי מבוסס בפתח־תקוה
דרוש
מנהל עבודה וייצור
לצוות קטן
בגיל 40 +
תנאים טובים • 5 ימי עבודה
המעוניינים, יפנו ת.ד. 415, פתח־תקוה 49103 בצירוף קורות חיים והמלצות

דרושה פקידה/מרכזנית
בוגרת תיכון, לאחר שרות צבאי.
ידיעה במכונת כתיבה יתרון.
שעות העבודה: 08.00–16.00.
נא לפנות לת.ד. 29511 ת"א

יותר טוב מנפאואר

לסניף תל־אביב
המחלקה המשרדית
בן־יהודה 12, א'-ה', 08:00–14:00

כתבנית מנוסה עברית/אנגלית

(רצוי ידע בעיבוד תמלילים)
עבודה לתקופה ממושכת מאוד.
משרה מלאה — 5 ימים בשבוע.
שכר גבוה והשתתפות בארוחות.
לפנות: לאורית — [illegible]

מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

דחפון
24 שעות
שרות מודעות טלפוני
של דחף
לבעלי כרטיסי אשראי
ויזה, ישראכרט, דיינרס
03-611001

דנאל (יהושע אריה) בע"מ

למחלקה הטכנית בתל־אביב
דרושים/ות

כרסמים C.N.C. בלי נסיון לעבודה ממושכת
מסגרים מבניים ידע בריתוך – יתרון
מפעיל מכבש לעבודות פח

למחלקה המשרדית בתל־אביב
דרושים/ות

מעבדות תמלילים עברית או אנגלית
מזכירות עברית / אנגלית רצוי נסיון במעבד.

למתאימים תנאים מצויינים/ שכר גבוה
"דנאל" גורדון 88 תל־אביב טל: 03-240878
03-245541, 03-222266

ארגמן תעשיות
יבנה, ת.ד. 172, טל' 08-437811
למפעלינו דרושים

1) **טכנאי/ת תעשיה וניהול**
לעבודה במחלקת הנדסת הייצור שלנו
דרוש: נסיון של 1־2 שנים במדידת עבודה ושכר עידוד

2) **פקידת מיון והשמה**
לעבודה במסגרת מחלקת כח־אדם שלנו
דרוש: נסיון קודם בעבודה במסגרת מח' כח־אדם בתעשיה
מיומנות בהפעלת מערכות ממוחשבות בתחומים דומים.
תועדף מועמדת השולטת בשפה הערבית.
מועמדים/ות מתבקשים/ות לפנות בכתב־יד לפי הכתובת: ארגמן, ת.ד. 172, אזור תעשיה יבנה, מיקוד 70600 למחלקת כח־אדם
באשר לפרטים נוספים, נא לפנות למחלקת כח־אדם, לאמירה.

למפעל גדול
בתחום הטקסטיל
דרושים
אומני אריגה "זולדר"
* יתרון לבוגרי קורס "זולדר"
* בעלי נסיון של יותר מ־3 שנים
תנאי שכר טובים מהמקובל בשוק
בדבר פרטים נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים אל ת.ד. 1334 ת"א 61013
עבור ה'/160

לחברת כוח אדם דרוש/ה
מנהל/ת סניף בחולון
(העבודה על בסיס שותפות ברווחים)
יתקבלו מועמדים אך ורק בעלי נסיון בחברה להשמת כוח אדם זמני.
טלפון: 03-845791, 03-889022

לודו חברה להנדסה בע"מ

למשרדנו בחיפה דרוש/ה
מתכנת/ת
לעבודות פיתוח ואחזקת תכנה למחשבי בקרת תהליכים.

* בוגר/ת מדעי המחשב או השכלה דומה.
* נדרש נסיון בעבודה בזמן אמיתי.
* רצוי נסיון של שלוש שנים באסמבלר ובפורטרן.

נא לפנות בכתב ציון מס' טלפון לת.ד. 24073 ת"א.

לתפקיד שומר ראש
של אנשי עסקים באירופה ודרום אמריקה
דרושים:
יוצאי יחידות קרביות עד גיל 33
המועמדים המתאימים יעברו קורס אימונים מיוחד בארץ, תנאי שכר ותנאים סוציאליים מעולים.
לפנות בכתב־יד על נייר חלק עם פירוט מלא של תולדות חיים, השכלה ונסיון צבאי.
חב' טי. אס. אס. בע"מ
ת.ד. 39386 תל־אביב, 61390

לכפר הנוער מאיר שפיה
דרושים

1) **מדריכים חברתיים**
הכרחי נסיון קודם בהדרכת נוער
2) **אקונום/מנהל מטבח**
הכרחי נסיון קודם בניהול מטבח
3) **רכז הדרכה**
הכרחי נסיון מוכח בהדרכה במסגרות גדולות או פנימיתיות
4) **מרכז גידולי שדה ופלחה**
כישורים נדרשים: א) בוגר הפקולטה לחקלאות, או השתלמות מתאימה במדרשת חפין ב) בעל נסיון בריכוז ענף ג) בעל כשר להדריך ולעבוד עם תלמידים.
5) **מרכז משק ילדים**
כישורים: א) נסיון בהוראה בחקלאות בכתות ד'־ח' ב) בעל הכשרה ונסיון בגידול ירקות פרחים ובעלי חיים שונים ג) עדיפות תינתן לבוגר מדרשת חפין בהוראת חקלאות והטבת הבניים

★ **מגורים במקום חובה**
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב לפי הכתובת כפר הנוער מאיר שפיה. שפיה מיקוד 30996.

LONDON & S.E. ENGLAND
required for short term contracts
• PHARMACEUTICAL Research Consultants
• BIO-CHEMISTS For Research Projects
• AERONAUTICAL Engineers
apply to Nat Gordon Sterling Personnel [illegible]
Israeli Agents For I.P.O. Group (London)

צורן מיקרואלקטרוניקה בע"מ

צורן הינה החברה המובילה בעולם בפתוח ויצור SYSTEM-PROCESSORS המשלבים ידע ב־VLSI והורסת מערכות.

אנו מחפשים עבור קבוצת המערכות

מהנדסי מערכות בכירים

עם נסיון של 6 שנים או יותר בתחום עיבוד אותות ספרתיים (DSP) באחד או יותר מהשטחים הבאים: לוחמה אלקטרונית (COMMINT, ELINT), מכ"ם, SONAR, עבוד תמונות, פתוח אלגוריתמים.

התפקיד ידרוש:
★ פיתוח פתרונות מערכתיים, תוך שימוש במוצרי צורן, עבור מערכות היעד של לקוחות צורן.
★ עבודה בצוותי משימה VLSI-SYSTEMS המפתחים דורות עתידיים של SYSTEM-PROCESSORS
★ אינטגרציה של רכיבי צורן למוצרים מערכתיים (SYSTEM LEVEL PRODUCTS) של החברה.

בצורן תמצא חברה צעירה ודינמית הנמצאת בהתפתחות מתמדת
★ תנאי שכר מעולים ★ חוזה אישי ★ מניות בחברה ★
שבוע עבודה בן חמישה ימים.
התפקיד עשוי לדרוש נסיעות לחו"ל.

צורן מיקרואלקטרוניקה בע"מ הינה חברת־בת של
ZORAN CORP. SANTA-CLARA ,CALIFORNIA
נא לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים למרכז לתעשיות מדע,
ת.ד. 2495 חיפה, 31024
סודיות מובטחת

לחברה מסחרית בתל־אביב
דרושה
מזכירה מנוסה

* נסיון מוכח בניהול משרד
* שליטה מלאה בשפה העברית והאנגלית
* הדפסה בעברית ובאנגלית
משרה מלאה 6 ימים בשבוע תנאים טובים.
03-280780

הסתדרות מדיצינית הדסה
דרושים
ראש יחידת עובדים סוציאליים בפסיכיאטריה
תואר מ.א. בעבודה סוציאלית.
נסיון של 5 שנים לפחות במסגרת בריאות נפש אשפוזיות ואמבולטוריות; נסיון בהדרכה.
מרפאה בעיסוק מוסמכת
עדיפות לנסיון בתחום פיזיקלי – שקום.
נא לפנות בצרוף קורות חיים לאגף כח אדם קרית הדסה ת.ד. 12000, ירושלים 91120

למפעל תעשייתי גדול בבני ברק
דרוש
מנהל מחסנים ומשק
כישורים:
1) השכלה תיכונית לפחות
2) נסיון מוכח בניהול מחסנים וצוות עובדים ברמות שונות
אפשרי גם איש צבא במסלול מקביל
המשרה דורשת כושר ארגון ואילתור. יחסי אנוש טובים, התמדה, גמישות והשקעה לעתים מעבר לשעות רגילות
לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 81 בני ברק 51100

למפעל בבני־ברק
דרושה
מרכזנית
דרישות המשרה:
1. 11 שנות לימוד.
2. נסיון בהפעלת מרכזיית תיבים — יתרון
שעות העבודה בימים א'־ה' מ־7.30־15.00, יום ו' 13.00, לפנות לחמדה או זהבה 03-741873 בין 14.00־8.30

המועצה המקומית בית־שמש
דרושים
★ **עובד קהילתי**
עם נסיון בעבודה סוציאלית
משרה מלאה
★ **עובדת סוציאלית**
עם נסיון, תואר בעבודה סוציאלית חצי משרה
לפנות למנהל מחלקת לשרותים חברתיים בית־שמש
טלפון: 02-914540

דרושה
פקידה
כתבנית מעולה בעברית ואנגלית
משרה מלאה
מרכז מכבי 03-264238

לפרסם מודעה!
דחף סניפים
ב דחף תקבל יותר ובמחירי העיתון

ת"א דחף מרכז — סמטת ביר השואבה 3, טל' 622347
ת"א דחף דיזנגוף — רח' דיזנגוף 118 (מול כסית), פתוח 24 שעות, טל' 239952
ת"א דחף בן יהודה — רח' בן יהודה 9 (מול הולנע מוגרבי), טל' 656120
ת"א דחף אלנבי — רח' אלנבי 123 (כבר המושבות), טל' 614433
חיפה דחף — רח' ה' בל 11 (יהדה), טל' 645333-4
ירושלים דחף — רח' יפו 41 (ככר ציון), טל' 236335
דחפון — שרות מודעות טלפוני, טלפון 03-611001
ובעוד 50 סניפי דחף בכל רחבי הארץ

לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד דחף

דרוש
מהנדס פרוייקטים
לעבודה בניהול פרוייקטים
כעוזר למנהל פרוייקטים

כישורים נדרשים:
* מהנדס מכונות, נסיון של מספר שנים בתעשיה הכימית בניהול פרוייקטים

לפנות לאגף כח־אדם ת.ד. 2238 עכו 24101 עבור 10

טמבור
לצבוע עם צבע

LEADING SOFTWARE
EXPORTER REQUIRES

PERSONNEL FOR DEVELOPMENT OF STATE-OF-THE-ART IBM SYSTEM SOFTWARE

In-depth knowledge and experience in all of following areas required:
– CICS INTERNALS
– ASSEMBLER LANGUAGE
– FLUENT ENGLISH READING AND WRITING
– MVS INTERNALS (DESIRABLE)
– VSE INTERNALS (DESIRABLE)

The right individuals will be compensated accordingly.
For interview call us at 03-370253
SEMECH TOTAL SYSTEM SUPPORT
Confidentiality assured

לעבוד בחו"ל!!!
לעבודה בארצות אירופה המערבית
דרושים:
★ מטפלות ילדים.
★ מטפלות בקשישים וחולים.
★ גננים.
★ נהגים (אישיים).
★ מנהלי בית עם ידע בסיסי בביצוע תיקונים קלים.

חוזי עבודה של 12 חודש ומעלה עם תנאים טובים מוצעים למועמדים מתאימים.

לפנות בכתב־יד על נייר חלק עם פירוט מלא של תולדות חיים, השכלה ונסיון קודם.
ת.ד. 39101 תל־אביב, 61390.

דרושה
בחורה עצמאית לניהול משרד
של חברת שיווק מתפתחת הנמצאת באזור התעשיה בני־ברק מול האיצטדיון קניון.
דרושות:
* הדפסה עברית/אנגלית שוטפת־חובה.
* נסיון במעקב אחרי מלאי, תשלומים והזמנות ניהול התכתבות ותיוק.
לקביעת ראיון נא להתקשר לחברת "הלייט" ביום ראשון טלפון: 03-707393

למפעל גדול בגוש־דן
דרוש
קצין־אחראי רכב
* נסיון בניהול וארגון צי רכב
לפנות בפרוט קורות חיים וטלפון להתקשרות ת.ד. 224 ר"ג 52101

לחברת קוסמטיקה
דרושות
דיילות יופי
למכירה באזור חיפה והצפון
בעלת נסיון והופעה נאה
סיום א' לפנות לחנה
03-252771, 03-217679, 03-255763

לחברה לעבודות עפר
דרוש
נהג
משאית היבר פיאט + מפעיל טרקטור 944
03-392110

דרושה
סוכנות
באזור הדרום
להפצת מכונות תפירה
* ביתיות
* תעשייתיות
* וסידקית

נא לפנות לחיון מאיר במשרד: 04-672312, בבית 04-530723

המחלקה לשירותים הברתיים
מבשרת ציון

דרוש/ה עו"ס קהילתי
בעל תואר אקדמאי רצוי
נסיון בעבודה קהילתית
לפרטים: 02-342191

שווקים חדשים
החברה לפיתוח שווקים בע"מ

איש/אשת **שיווק**
מ.א. בשיווק, אוהבת ליצור. בעלת יוזמה ודמיון.

איש/אשת **תערוכות ואירועים**
נסיון של 3 שנים. כושר אירגון וניהול. יוזמה.

לפנות לדנה – 03-622040

לחברת ביטוח דרושים
1. מנהל חשבונות מנוסה
למחלקת התאמות
* נסיון בהתאמות סוכני ביטוח הכרחי
* דרושה יכולת ניהול
2. סגן מנהל חשבונות ראשי
נא לפנות בכתב יד בפרוט קורות חיים, השכלה, נסיון ודרישת שכר, לת.ד. 2017 אזור התעשיה הרצליה.
נא לציין על המעטפה עבור ה"חשב"

הלשכה לעיבוד נתונים בע"מ
מיסודה של הסוכנות היהודית לא"י
דרוש
תוכניתן קובול מנוסה
מגורים בירושלים – חובה!
לקביעת ראיון – זאב
02-227036, 02-202502

לחברה לשיווק מוצרי קוסמטיקה
דרושים
סוכני מכירה
לכל הארץ
בעלי נסיון בלבד בתחום הקוסמטיקה
לפנות בכתב לת.ד. 440 כפר־סבא

עלית הנוער

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
המחלקה לעלית ילדים ונוער
לבתי־ספר לחינוך ולהכשרה מקצועית
דרושים

מורים מדריכים – מקצועיים
לשנת הלימודים תשמ"ז

1. כ. לוד: ■ לחשמל כללי עיוני ומעשי, במשרה מלאה לנגרות (עיבוד עץ) עיוני ומעשי במשרה מלאה. ■ לפקידות במשרה מלאה.
לפנות למנהל, טל' במרכז – 08-227488 טל' בשעות הערב – 03-9226098
2. למ.נ. ת"א ■ שני מורים לחשמל כללי במשרה מלאה כ"א.
טל במרכז, לפנות למנהל – 03-394560 טל' בשעות הערב – 03-807386
3. למ.נ. רחובות ■ למכונאות רכב במשרה מלאה
טל' במרכז, לפנות למנהל – 08-457969 טל' בבית בשעות הערב – 055-74427
4. למ.נ. אופקים ■ לנגרות (עיבוד עץ) במשרה מלאה ■ לכלכלת בית חצי משרה
טל' במרכז לפנות למנהל – 057-923029
5. למ.נ חדתי בנתניה ■ לחשמל ומכונאות רכב במשרה מלאה ■ לנגרות (עיבוד עץ) משרה מלאה – לשנה אחת בלבד
לפנות למנהל טל' – 053-22201 טל' בשעות הערב – 053-30091
6. בהרצליה: לחשמל כללי במשרה וחצי למכשירנות חצי משרה
לפנות למנהלת טל' 052/555625 בשעות הערב 052/457777
7. חדתי ברמלה: למכונאות רכב במשרה מלאה לפקידות במשרה מלאה
לפנות למנהל טל' בשעות היום 08/227952
8. בירושלים כללי: מורה לספרות במשרה מלאה למכונאות רכב במשרה מלאה
לפנות למנהל טל' 02/-424655 בשעות הערב 02/613304
9. בבאר שבע דתי: מורה לחשמל כללי במשרה מלאה
לפנות למנהל טל' 057/694604 בשעות הערב 057/942536

מועמדים בעלי רשיונות־הוראה שימצאו מתאימים יועסקו ע"י משרד החינוך והתרבות"

אינטל
היה שותף לפריצת ה...
אינטל אלקטרוניקה היא החברה המובילה בתחום ייצור רכיבי VLSI למחשבים...

*
מנהל פעילות מחשב ומערכות מידע
לפעילויות אינטל בישראל
★ 10 שנות נסיון במערכות עיבוד נתונים.
★ נסיון בניתוח מערכות בתחומי מערכות ייצור, כספים ומלאי.
★ נסיון של לפחות 3 שנים בניהול עובדים גדול.
★ הכרת מערכות IBM ודיגיטל.
★ ניסיון בתקשורת וחומרת מחשבים - יתרון.
★ תואר אקדמאי במדעי המחשב או מדעי המחשב.
★ שליטה מלאה בשפה האנגלית.

*
מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה
★ נסיון מקצועי של 6—3 שנים.
★ נסיון בעבודה עם ציוד אוטומטי לבדיקת כרטיסים (A.T.E) וציוד מדידה ממוחשב.
★ הכרת מערכות בקרה תעשייתיות יתרון.
★ ידיעת השפה האנגלית.

לשתי המשרות:
קבלה לעבודה מותנית במעבר לחוזי...

*
אם הנך בעל יוזמה ומעוניין באתגר מקצועי, הצטרף לצוות מעולה, צעיר ודינמי בחברה מתפתחת בעל שיטות ניהול מתקדמות, וטכנולוגיות עתירות מדע.
פנה בכתב יד בצרוף קורות חיים מפורטים ובציון שם המשרה, מס' תעודת זהות ומס' טלפון אל:
אינטל אלקטרוניקה בע"מ
ת.ד. 3173 ירושלים 91031

ייצור מעגלים משולבים בישראל

מוסד ציבורי להשכלת מבוגרים
מעוניין
במורים להוראת השפות
אנגלית, גרמנית, ערבית, איטלקית
המתאימים יפנו לטלפון 03-242460, 03-247896

רופא/ת שיניים!!!
במרפאות "ישורש" מרווחים...
$2500—$4000
לחודש במשרה מלאה
ללא הרצאות, בעבודת צוות ...
ונוחה וקידום מקצועי
דרושים/ות
למרפאות במרכז הארץ
1) **רופאי/ות שיניים**
נסיון בשיקום
2) **רופאי/ות שיניים**
לטיפול בילדים (עדיף מומחה)
לקביעת ראיון לפנות
(משרד) 02-223470, 02-222888

דחפון
24 שעות
שרות מודעות טלפוני
של דחף
לבעלי כרטיסי אשראי
ויזה, ישראכרט, דיינרס
03-611001

לאחד ממפעלי התעשיה הכימית בדרום
דרוש
מהנדס כימאי
לניהול ותיפעול מתקנים כימיים,
לשיפור תהליכים כימיים
ולפתרון בעיות תהליכיות

כישורים נדרשים:
* תואר ראשון בהנדסה כימית
* ידיעת השפה האנגלית - יתרון
* יחסי אנוש טובים

תנאים טובים למועמד המתאים

פניות בכתב יד ובציון קורות חיים ונסיון קודם יש להפנות לת.ד. 744 באר־שבע 84105

– סודיות מובטחת –
– מודעה זו מיועדת לגברים ונשים כאחד –

מ י ל א — מרכז ייעוצי למשאבי אנוש
עבור אחד מלקוחותינו אנו מחפשים לתפקיד עם אתגר מקצועי וניהולי
מהנדס בנין
תאור התפקיד:
אחריות כוללת לנהול פרוייקטים של החברה
כישורים נדרשים:
* נסיון קודם מוכח בנהול פרוייקט בניה גדול
* ידע בכלכלת בניה
* השכלה נוספת במנהל עסקים או בחקר ביצועים — יתרון
* כושר נהול וארגון צוות עובדים
* יכולת נהול מו"מ וכושר בטוי.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד בלבד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם תוך ציון המשרה המבוקשת אל ת.ד. 22511 תל־אביב.
רק פונים מתאימים ייענו.
● סודיות מובטחת ●
מודעה זו מיועדת לגברים ונשים כאחד.

ד.ו.ג. מוצרי חשמל
למפעלנו בבית שמש
דרושים
1. **מהנדס/הנדסאי**
מכונות לניהול טכני —
נסיון קודם ביצור ואחזקה בנושאי פלסטיק ומכניקה.
2. **מנהל קו יצור בהרכבה**
נמרץ, בוגר קורס פיקודי בצה"ל.
3. **מחסנאי מנוסה**
למחסן חלקים ותוצרת.
4. **אחראי משמרת בפלסטיק**
עבודה במשמרות.
מגורים באיזור חובה. אפשרות לעזרה בדיור.
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 285 בית שמש מיקוד 99000
— סודיות מובטחת —

סימולוג — היא חברה ישראלית־אמריקאית אשר פיתחה מוצר אלקטרוני חדשני, המוביל בסוגו בעולם, בתחום ה־C.A.E.
ל־סימולוג דרוש
מנהל שיווק ומכירות לאירופה
הכישורים הנדרשים:
* נסיון של לפחות 5 שנים בשיווק ו/או מכירות.
* שליטה באנגלית, שפות נוספות — יתרון.
* השכלה פורמלית בשיווק/מכירות — יתרון.
* הכרות עם שוק האלקטרוניקה האירופי — יתרון.
התפקיד כרוך בנסיעות תכופות.
פניות בכתב יד בצרוף קורות־חיים נא להפנות לת.ד. 720 הרצליה.
— סודיות מובטחת —

בטחון אזרחי
CITIZENS SECURITY SERVICES

דרושים **בחורים/בחורות**
לתפקיד בטחוני מעניין
בנמל ה.תעופה בן־גוריון

תנאי קבלה
* לאחר שרות בצ"א * 12 שנות לימוד
* דוברי אנגלית ברמה טובה
(הראיון ייערך באנגלית)- יתרון לשפה נוספת
* מצב בריאותי תקין * עד גיל 28
* מגורים באזור המרכז חובה.

אין העבודה מוצעת למי שאינו יכול להתחייב למשרה מלאה למשך חצי שנה לפחות

תנאים טובים למתאימים

★ אבטחה ★ שמירה ★ שרותים מיוחדים
סניף נתב"ג - 03-9721286

אנו מחפשים לכם
לשאפתנים בלבד!
* נציג/ת מכירות בכיר/ה
* נציג/ת מכירות מתחיל/ה גם ללא נסיון להכשרה אצלנו
טל 03-254418

לחברה מסחרית בהיקף ארצי
דרושה
קניינית
בתחום הביגוד לצרכן הסופי
על המועמד לחיות
* בעלת נסיון מוכח בקניינות בתחום הביגוד ורצוי ברשת חנויות או בתי כלבו.
* בעלת רכב
* בעלת נכונות לעבוד בשעות בלתי רגילות ובניידות רבה.

נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ופרטים על נסיון קודם לת.ד. 45196 ת"א
סודיות מובטחת

היפרכל קניון איילון
דרושים:
* **קלדנית**
* **עובדי מחלקת ירקות**
* **עובדי מאפיה**

מועמדים מתבקשים לפנות למנהל ההיפרכל במקום.

לחברה דינמית
לייצוא חקלאי עתיר ידע
דרוש/ה
חשב/מנהל כספים
* בעל רקע בניהול ייצוא.
* בעל רכב
* מקום העבודה באזור רעננה
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 7095 ת"א 61070 עבור מס. 224. - סודיות מובטחת -

---

הפניקס הישראלי
החברה לביטוח בע"מ

לאגף האלמנטרי של חברתנו
הידועה ברמת מקצועיותה הגבוהה
והמשקיעה משאבים רבים
בפיתוח עובדיה

דרושים
לתפקידי גיוס, הדרכה, הפעלה וניהול של סוכנים

מועמדים בעלי השכלה אקדמאית, בתחום מדעי החברה, משפטים, הנדסה, בעלי נסיון בעבודה ובהפעלת עובדים בגיל 36–27

המועמדים המתאימים יוכשרו במסגרת החברה בקורס בן כמה חודשים שיערך בתל־אביב ויועסקו בה כשכירים

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 2070, ת"א בצירוף קורות חיים ונסיון בעבודה.

המוכשרים להצליח
אם אתה בוטח בעצמך ויכול להוכיח שאתה מסוגל להצליח ולעבור את המיון הקפדני, יש לך הזדמנות להצטרף לקורס המקצועי של מגדל
ללמוד ביטוח חיים וגם ביטוח כללי
לעמוד במבחני רישוי מתמחה של משרד האוצר, להתמחות כסוכן ביטוח במגדל ליהנות מהכנסה חודשית הולמת מסיום הקורס.
והעיקר – להצליח ולהגיע לעצמאות.
טלפן לפיורה: 03-647240

מגדל חברה לביטוח בע"מ
דבר אחד בטוח.

אקספרטים
EXPER-TEAM

לחברה תעשייתית
העוסקת בשטח האלקטרוניקה והמכניקה
דרוש
מנהל שרות לאזור ת"א

העיסוק: ניהול צוות טכנאים המונה כ-40 איש.
כישורים: נסיון בניהול צוות גדול.
עדיפות להנדסאי אלקטרוניקה.
גיל עד 35
מקום העבודה: תל-אביב.
תנאים מצויינים כולל רכב צמוד למועמד המתאים.

המועמדים המתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 189 רמת גן 52101 סודיות מובטחת.

דרוש לנו –

דפס אופסט – בלט

למשרה קבועה
במסגרת ממשלתית

דרישות התפקיד:
1. לאחר שרות צבאי
2. רצוי בוגר בי"ס מקצועי לדפוס

המעוניינים ייפנו בכתב בצרוף קורות-חיים ופרטים אישיים: שם ושם משפחה, ת.ד. מ.א, שם האב, כתובת וטלפון. לת.ד. 33686 - ת"א
רק מועמדים מתאימים ייענו
סודיות מובטחת

רשות שדות התעופה בישראל

לעבודה בטחונית
בנמל התעופה אילת
דרושים
יוצאי יחידות קרביות

בנתונים הבאים:
* לוחמים בוגרי קורס פיקודי יוצאי יחידות שדה לאחר שירות מלא.
* 12 שנות לימוד.
* גיל עד 27.
* פרופיל 82 ומעלה (למרכיבי משקפים — חובת עדשות מגע רכות).
* תחילת העבודה מותנית במעבר קורס בשכר.

תנאי שכר טובים למתאימים
ועדות קבלה לקורס תתקיימנה בנמל התעופה בן-גוריון, בבנין הטרמינל קומה ג' אגף כח-אדם, חדר 321.
על הפונים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים, תעודת שחרור מצה"ל, פנקס שבוי ושלוש תמונות.
במועדים הבאים:
בימים ראשון ושני 20.7.86 — 21.7.86 בין השעות 09.00 — 13.00.

ב.ע.מ. בתי עץ מערביים בע"מ
דרושים
קבלני משנה מכל ענפי הבניה הקונבציונלית * **קבלני משנה** להרכבת בתי עץ אמריקאים,
העבודה בכל חלקי הארץ
טל. 065-78247

דרושים
רסקו RASSCO

קלדנית מסופים

* ידע במסוף של I.B.M
* שעות עבודה גמישות (רצוי אחה"צ)
* תושבת ת"א והסביבה בלבד.

המשרה הינה זמנית בלבד.
המועמדות המתאימות יפנו לטל' 627800 או 627860 לענת.

למוסד קשישים
דרושים/ות
* **כוחות עזר**
* **מחלקת אוכל**

לפנות אישית בין השעות 12.00–9.00 לבית-אבות "נוף-חן" שדה 38 ר"ג

למפעל אופנה רציני
דרוש/ה
מנהל/ת יצור
מנוסה
טל. 03-660174/5

דרושה **מזכירה — מנהלת משרד**
לניהול משרד קטן של בעלי מקצוע חופשי בהרצליה. ידיעה בסיסית באנגלית, תיאום פעילויות, הדפסה בעברית ובאנגלית (מעט), הפקת חשבונות וטיפול בגביה.
052-551512

לבית חולים "אלישע"
בחיפה
דרוש/ה
רוקח/ת אחראי/ת
למשרה מלאה
נסיון של 3 שנים לפחות
הפניות בכתב לת.ד. 6518 חיפה 31064 או טלפונית למנהל הרפואי 04-389121

חייל משוחרר!!
במפעלי דפוס פלאי בע"מ, מהגדולים והמשוכללים בארץ יכשירו אותך למקצוע הדפוס תמורת שכר בזמן ההכשרה.
העבודה במשמרות
בצוות צעיר ומגובש
ובתנאי עבודה טובים
ותנאים סוציאליים מלאים.
נא לפנות טלפונית 03-771121 לאחובה

בחולון דרושים:
1. מויסטר לאריגה
2. צבעי טכסטיל
לפנות טלפון 801212 - אלון

מתנ"ס בית-וגן
דרוש/ה
מציל/ה
* למתנ"ס – מדריכים לחוגים
פרטים בטלפון 03-984360

עלית הנוער
הדסה-נעורים
המרכז הכפרי לחינוך מקצועי הדסה-עלית הנוער

דרושים/ות:
* **מורה למתמטיקה**
* **מדריך חברתי בפנימיה**
(חובת מגורים במקום)
* **מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה**
– להוראה

נא לפנות למחלקת כח-אדם "הדסה-נעורים", דאר ועורים, מיקוד 40298 טל. 053-96831
• המודעה מתיחסת לגברים ונשים כאחד

למוסד ציבורי בירושלים
דרוש/ה
עובד/ת אקדמאי/ת
לתפקיד של איסוף ועיבוד חומר, הכנת סקירות ומאמרים בנושאים כלכליים וטכניים.
עדיפות תינתן לבעל/ת יכולת וניסיון קודם מוכר בקיום קשרים עם גורמי חוץ וניהול יחסי-ציבור.
מועמדים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 6017 ת"א — 61060. עבור: "יחסי-ציבור".

לרשת ארצית של
מרפאות שיניים
דרושים במרכז הארץ
1. **מנהל רפואי**
2. **אורטודונטים**
3. **רופאי שיניים מומחים**
4. **שיננות**
5. **סייעות**

למתאימים תנאים טובים!
בדבר פרטים נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 45516 חיפה עבור "מרפאות שיניים".
– סודיות מובטחת –

קופת חולים מאוחדת
לסניפנו בהרצליה
דרוש/ה
סייע/ת מוסמך/ת
בעל/ת נסיון של 3 שנים לפחות
המעוניינים מתבקשים לפנות למזכירת מרפאת השינים אזור הרצליה
שדרות יעקב 6
טל. 052-540146

מבצע!
עבודות בנין שיפוצים
תוספות,
אבן-ירושלמית כל הסוגים
לעבודה יעילה ומהירה
טל' 03-7514414

לבית-הספר
"רגב"
בבקעת-הירדן
דרוש/ה
מחנך/ת
לשנת הלימודים תשמ"ז
לכיתות ה'-ו'
לקבלת פרטים נוספים נא להתקשר לטל' 02-941772 בין השעות 17.00-19.00

למוסד רפואי גדול
דרוש
רופא מנהלי
במשרה מלאה
מקום העבודה: מרכז הארץ
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד, עם ציון קורות חיים וכישוריהם ל-ת.ד. 4026
ת"א 61040
בציון *רופא מנהלי*

עירית בני-ברק
לביה"ס התיכון הכללי העירוני
דרושים
מורה לכימיה
– משרה חלקית
מורה למתמטיקה
– כחצי משרה
מורה לאנגלית
– כחצי משרה

בדבר פרטים נא לפנות בשעות הבוקר:
ביה"ס התיכון עירוני כללי טלפון 785358
מנהל ביה"ס – בבית טלפון 959355

למושב בקעות
דרוש
עובד מהימן ומנוסה
בגידול ירקות
נסיון קודם הכרחי, דיור במקום
נא לפנות בצירוף קורות חיים בכתב יד למושב בקעות ד.נ. בקעת הירדן, מיקוד 10965

U-MAN®
עבור חברה מובילה בתחום ההנעלה
דרוש/ה
מנהל/ת סניף
בעפולה
בעל/ת נסיון מסחרי רחב, בעל/ת יוזמה רבה ויכולת לנהל חנות באווירה תקיף ועצמאי מרץ בלתי נלאה הנו תנאי הכרחי לתפקיד. הכנסה גבוהה מאד למתאים/ה ויכולת קידום בהתאם לכישורי המועמד/ת.
התקשר/י טלפונית לעודי בטלי 03-292949
עבור משרה 402.

לחברת אלקטרוניקה מהגדולות בארץ
דרושים
אנשי מכירות מנוסים

לניהול מו"מ עם לקוחות למכירת ציוד אלקטרוני מתקדם, ופיתוח מודעות למוצרים חדשים.
המועמד נדרש להתמודד עם חומר קריאה טכני באנגלית.

כישורים נדרשים:
☆ בוגר בי"ס מקצועי, רקע טכני באלקטרוניקה
☆ נסיון מוכח במכירות
☆ ידיעת השפה האנגלית
☆ יכולת מכירה וכושר שכנוע
☆ הופעה ייצוגית ואמינה
☆ בעל רכב פרטי

כישורים מועדפים:
☆ קציני קשר בצה"ל
☆ נסיון במכירת מוצרי קשר ואלקטרוניקה
☆ דוברי צרפתית
☆ הנדסאים / טכני אלקטרוניקה

מועמדים מאזור מרכז, צפון ודרום הארץ יפנו בציון קורות חיים בכתב יד בלבד ומס. טלפון (לזימון לראיון) אל: "שלף יועצים לשיווק" ת.ד. 33465 ת"א מיקוד 61333 ולציין על המעטפה "לחב' אלקטרוניקה".
רק מועמדים מתאימים ייענו – סודיות מובטחת
המודעה מיועדת לנשים וגברים כאחד

למוסד בנקאי גדול
דרושים
רואי-חשבון
לעבודה רבת אתגר בצוות עיון דוחו"ת כספיים מאוחדים לפעולות הקבוצה בארץ ובחו"ל:
* מרכז צוות — רואה חשבון עם נסיון מוכח בעבודה עם מערכות ממוחשבות
* מרכז צוות — רואה חשבון להכנון בארץ ובחו"ל.
* סגן מרכז צוות — רואה חשבון בוגר חוג לחשבונאות.
* עובדי צוות — בוגרי שנה ג' לחשבונאות, התמחות אפשרית.

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 7095 ת"א 61070 עבור מס' 65.

לחברת הפצה ארצית
המשווקת מוצרי אריזה למזון
דרושים
סוכני מכירה מנוסים
בעלי רכב מסחרי
לכל איזורי הארץ
טלפון: 03-701848

מעבדות רפא בע"מ
דרוש לנו
מבקר/ת איכות
מועמדים בעלי השכלה מתאימה יפנו בכתב ויפרטו תולדות חיים ונסיון בעבודה, למחלקת כח-אדם, ת.ד. 405, ירושלים 91003

מדאל טכנולוגיה בע"מ
דרושה
מזכירה / כתבנית
* שליטה מלאה באנגלית.
* הדפסה אנגלית ועברית כולל ניסוח עצמאי.
* 5 ימי עבודה בשבוע.
נא לפנות החל מיום ו' לטלפון

הלוח הכללי | הלוח הנפוץ ביותר | טלפון 261211

נציבות שירות המדינה
מודיעה על מכרז חיצוני קיבוצי מס' מק/5/86

למשרות מפקחי/ות מס
באגף מס הכנסה ומס רכוש

אזור ת"א והמרכז (נתניה, כפר סבא, תל-אביב, גוש דן, רמלה, פתח-תקוה רחובות).
אזור הצפון (חיפה, עפולה, צפת, נצרת, חדרה, עכו, נהריה, טבריה).
אזור הדרום (באר שבע, אשקלון).
אזור ירושלים (כולל יהודה ושומרון).

המשרות הן בדרגות ט"ז—י"ט של הדירוג האחיד או 4—7 בדירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח, כן משולמת תוספת שכר בשעור של 30% המהווה הטבת שכר מיוחדת לעובדי מסים.
מועמדים בעלי רישיון ישראלי לראיית חשבון שיסיימו את הקורס ואת תקופת הנסיון בהצלחה ישובצו בדרגה 7 בדירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח, ריטרואקטיבית מיום סיום הקורס.

דרישות המשרה:
א. תעודת בגרות, יועדפו מועמדים שסיימו בחינות ביניים בראיית חשבון, או תלמידי האוניברסיטה בחשבונאות, כלכלה או משפטים.
ב. עדיפות לבעלי ידיעות ברמה של סוג 2 בהנהלת חשבונות מטעם משרד העבודה והרווחה.
ג. ידיעת שפות מהמדוברות בארץ.
ד. כושר קיום קשר נאות עם קהל, כושר ניהול משא ומתן.
— המועמדים יידרשו לעמוד במבחנים בכתב ובעל-פה.
— מועמד שייבחר ייצא לקורס מרוכז אשר יימשך כ-5 חודשים, בתנאי פנימיה, ולאחר מכן לתקופת התמחות.
— המועמדים שיסיימו את הקורס בהצלחה ישובצו ביחידות וויעסקו על פי חוזה מיוחד/או מינוי בפועל במשרות של משימה חולפת.
— המועד המשוער לתחילת הקורס — במחצית השניה של חודש נובמבר 1986.
— בהתאם להוראות חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, התשמ"א-1981, כל מקום במכרז בו צויינו המלים מועמד או מועמדים הכוונה גם למועמדת או למועמדות.

* **את פרטי המכרז המלא והמחייב הנ"ל וכן טופסי בקשה ומידע נוסף, ניתן להשיג בלשכות המחוזיות של נציבות שירות המדינה, כדלקמן:**

בירושלים, הקריה, בנין ראש הממשלה, חדר 429; בתל-אביב, הקריה, רחוב האלוף קלמן מגן מס' 10; בחיפה, בבית הממשלה, רחוב חסן שוקרי 11; בבאר-שבע, בנין לשכת הבריאות המחוזית, שכונה ד' (צפון), וכן אצל העוזרים למינהל במשרדי השומה והחקירות בכל רחבי הארץ.

* היום האחרון להגשת הבקשות: יום ד' כ"ג בתמוז התשמ"ו (30.7.86).

מנהלים בע"מ
איתור ומיון מנהלים ועובדים בכירים

לחברת השקעות
דרוש:
חשב

אחריות לפעילות החשבונאית והפיננסית בחברה.
טיפול בנושאי חשבונאות, מאזנים, מיסוי, תזרים מזו־מנים, תקציב ומימון, עבור חברת ההשקעות וחברות הבנות שלה, בהקפים כספיים גדולים.
ניהול צוות עובדים וקיום מגעים שוטפים עם גורמי חוץ.
מועמד מתאים יהיה רואה חשבון, בעל נסיון של מספר שנים בתפקידים דומים.
מקום העבודה: תל-אביב.
המועמד המתאים יפנה בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון בעבודה אל "מנהלים", ת.ד. 4665, תל-אביב 61046.

סודיות מובטחת

MENAHALIM LTD.
EXECUTIVE RECRUITMENT AND SELECTION

לחברת ביטוח בת"א
דרושה
כתבנית-קלדנית
באנגלית עם נסיון
למשרה מלאה – 5 ימים
לטלפן 622264

רתך ארגון
עובדי פרק-פרס
ועובדי זיווד
אלקטרוני – קריאת שירטוט חובה
03-551-5981

כפר הנוער הדתי
כפר חסידים 20949
דרושים
(ספטמבר 1986 עד ינואר 1987)
דוברי ספרדית
לקבוצה מקוסטה ריקה בכפר הנוער הדתי — כפר חסידים ע"י חיפה.
1. מדריך חינוכי
בעל נסיון, דתי, רווק, מגורים במקום חובה.
2. מורים / מורות. בעלי ניסיון חינוכי.
במתמטיקה, מדעים, מחשבים.
(העבודות ל-1, 2 הנה מספטמבר 1986 עד ינואר 1986)
3. מורה אקדמאי לאנגלית — חטיבת הביניים.
4. מורה לחרטות, מכונאות, מיכון חקלאי.
5. מרכז ענף הרפת.
בעל נסיון בעבודה עם תלמידים, והוראת גדולי בקר. מועמדים(ות) מתאימים(ות) דתיים(ות) מתבקשים(ות) לפנות לכפר הנוער הדתי, דואר כפר חסידים 20494 בצרוף תעודות, תולדות חיים והמלצות.

לחברת פרסום העוסקת
בקידום נקודות המכירה
ברשתות השיווק בארץ
דרוש
מנהל מכירות

כישורים נדרשים:
* נסיון מוכח בהפעלת צוות מכירות
* זיקה והבנת מדיניות הפרסום.
* יכולת ניהול משא ומתן בדרג בכיר.
* יחסי אנוש טובים.
* חריצות ונכונות לעבודה קשה.

למנהל המתאים יינתן 1000 ד' שכר בסיסי ועמלות על השגי צוות המכירות.
מועמדים מאיזור המרכז יפנו אל: "שלף יועצים לשיווק" ת.ד. 33505 ת"א מיקוד 61333
ולציין על המעטפה "מנהל מכירות".
רק מועמדים מתאימים יענו.
סודיות מובטחת. המודעה מיועדת לנשים ולגברים כאחד.

לחברת בניה קבלנית ארצית
דרושים בדחיפות
* **מהנדסי ביצוע בכירים**
* **מנהלי עבודה בכירים**
בעלי נסיון רב בעבודות ציבוריות
לעבודה באזור המרכז
לפנות בכתב יד לת.ד. 20259 תל-אביב ל"אגף ארגון ומינהל".
סודיות מובטחת

דרושה בחצי משרה
דיאטיקנית מוסמכת
לפנות: לאהרכל בית ליכבנשטדטר למחלות כרוניות ת"א, ירושליה, שד' החייל 4, 03-331414

לעבודה בתחנת דלק בירושלים
דרושים/ות
עובדים/ות
לאחר שירות צבאי ועבר אורחי נקי.
יתקבלו גם עובדים עד גיל 55. ל-8 שעות עבודה במשמרות.
נא לפנות בציון קורות חיים לת.ד. 6485 ירושלים, ולציין על המעטפה עבור תחנת דלק. מתאימים/ות יענו — סודיות מובטחת

למפעל תעשייתי עתיר ידע
בקרית-מלאכי
דרושים:

1. **רואה חשבון**
תאור התפקיד:
ריכוז פעילות הנושאים החשבונאיים במפעל, אחראי על הרישומים החשבונאיים, ניתוח דיווחים ומאזנים.
דרישות התפקיד:
* רואה חשבון מוסמך או לקראת הסמכה.
* עדיפות לבעלי נסיון בארגון תעשייתי.

2. **מנהל חשבונות ראשי**
תאור התפקיד:
לתפקיד מפתח בצוות המטפל בנושאים חשבונאיים, ריכוז ועיבוד נתונים במסגרת הנה"ח ממוכנת.
דרישות התפקיד:
* מנהל חשבונות מוסמך (סוג 3 ומעלה).
* בעל נסיון בארגון תעשייתי.

לשתי המשרות 5 ימי עבודה בשבוע, תנאי עבודה ושכר טובים למתאימים.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון מקצועי לת.ד. 933, קרית מלאכי 70900 ולציין עבור "מנהל כוח אדם".
המשרות מתאימות למועמדים המתגוררים באזורים: רחובות, אשדוד, קרית-גת וקרית-מלאכי.
המשרות מיועדות לנשים ולגברים כאחד.
— סודיות מובטחת —

לבית הספר המקיף ע"ש הורוביץ
אורט - כרמיאל
דרוש
מנהל

מועמדים בעלי נסיון מתבקשים לפנות בכתב, בפירוט תולדות-חיים — לפי הכתובת — אורט ישראל, המח' הטכנית-פדגוגית ת.ד. 16087 תל-אביב (61160) עבור "מנהל — כרמיאל".

לחברת מזון גדולה
דרושות
מדגימות / מסדרות סחורה
לעבודה ברשתות השיווק בכל הארץ
* 5 ימי עבודה בשבוע * 5 שעות ביום
* תנאים טובים למתאימות
* כולל תנאים סוציאליים
לפרטים נוספים נא לפנות לשרה
טלפון 03-226673

סניף ת"א/ניקיון
דרוש
מפקח ניקיון אזורי

הכישורים הדרושים:
* כושר ארגון * בעל רשיון נהיגה * בעל טלפון בביתו * תושב גוש-דן * בעל נסיון קודם — יתרון.
העבודה רבת עניין ואתגר, בתנאי שגרתית ומצריכה מתעסק בה מסירות, נאמנות ושעות עבודה מרובות.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב-יד בפירוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 3301 ת"א 61030 עבור "מפקח ניקיון" סודיות מובטחת.

דרוש
מכונאי
אחראי עם 8 שנות נסיון (המכיר אופל ואמריקאיות) רציני וחרוץ.
אנו מציעים קידום ותנאים טובים ומשכורת גבוהה.
03-798650 עבודה
052-448583 בבית

גרפיקאי
ניסיון רב במודעות
202362

לחברה גדולה בענף הפרפומריה וחמרי ניקוי
דרוש
סוכן מכירות
חרוץ, רציני, עם נסיון קודם
תנאים טובים למועמד המתאים
עבודה עם עניין ואתגר.
לפנות בכתב יד בציון קורות חיים ונסיון לת.ד. 4496 ת"א עבור „סוכן"
— סודיות מובטחת —

דרושה
מזכירה בכירה
ידיעת השפה האנגלית על בוריה הכרחית.
נסיון מוכח של עבודות מזכירות הכרחי.
המועמדות מתבקשות לפנות ל„אוורים בנין" רח' קאופמן 6 ת"א.
טל': 03-630423.

לודזיה - רוטקס
דרוש למפעלנו בחולון
אחראי ליחידת הדיפוס
נסיון של 3 שנים לפחות בהדפסת משי על גזירים, מומחיות בהתאמת צבעים וגוונים, כושר ניהול צוות עובדים
למפעלנו בבני-ברק
גזרן מנוסה
למוצרי טריקו
לפנות בכתב תוך פירוט קורות חיים ונסיון אל ת.ד. 34 חולון, טל. 807111

פרסומאי/תקציבאי בכיר
בעל השכלה ונסיון רב בשטח הפרסום, לניהול משרד פרסום מתפתח בחיפה.
לכתוב קורות חיים ופירוט נסיון קודם
ת.ד. 6630 חיפה 31060 עבור דוד.

מחפשים **מטפל**
(עם רכב)
לחולה, לעבודה בשעות לפני-הצהרים
להתקשר למעגן מיכאל בין 21—20 בלבד.
טלפון 063-90501 לבקש שלוחה 4235

דרושה
ספרנית
למשרה מלאה
בעלת תעודה בספרנות
ונסיון של 3 שנים לפחות.
לראיון נא לפנות לגב' אריקה
בימים א', ב', ד', ה' בין השעות 13.00—9.00, טל' 03-452428, 03-441744

לחברה ליבוא תרופות וציוד רפואי
דרושה
מזכירה בכירה
בעלת נסיון, שפת אם אנגלית
לפנות לטל' 03-613149, 03-624727

לחברה מובילה בארץ בתחום פיתוח תכנה להנדסה
דרוש
מהנדס קונסטרוקציות
להדגמה ושיווק תכנה
דרישות:
* נסיון מוכח בתכנון קונסטרוקציות
* נסיון בשימוש במחשב לתכנון — יתרון
* יכולת ביטוי וכושר שכנוע
* כושר לימוד מהיר
* יוזמה ונכונות למאמץ
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 21084 ת"א 61210

לחברת יפאורה — רחובות
דרוש:
סגן מנהח"ש ראשי
לעבודה מעניינת ורבת אתגרים בחברה דינאמית ובאווירה טובה.
הכישורים המבוקשים:
* מנהל חשבונות מדופלם או רואה חשבון מתחיל.
* נסיון בניהול צוות עובדים (רצוי בתעשיה).
* עדיפות למועמדים שמקום מגוריהם בסביבה.
* תנאים טובים וסודיות מובטחים.
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד לת.ד. 11024, תל-אביב מיקוד 61110 ולציין ע"ג המעטפה „משרה מס' 1185".

אנטן תקשורת בע"מ
דרושים
1. **עובדי רום**
מיומנים לעבודה בכל חלקי הארץ לאחר שרות צבאי
2. **פקידה**
בעלת רקע צבאי כסמלת מבצעים.
3. **מסגר**
בעל נסיון ויכולת קריאת שרטוטים.
תנאים הולמים למתאימים
טל. 03-9234052

לתבל שרותי יבוא ויצוא בע"מ
דרושים:
1) מזכירה למנכ"ל
עם נסיון
2) כתבנית עברית אנגלית
עם נסיון כולל והפעלת טלקס
03-335071 אלי

לחברת פרסום העוסקת בקידום נקודות המכירה ברשתות השיווק בארץ
דרוש
„צוות לעניין"
לניהול משא ומתן בדרג בכיר עם משרדי פרסום וחברות גדולות.
כישורים נדרשים:
* יכולת מכירה וכושר שכנוע.
* זיקה והבנת מדיות הפרסום.
* הופעה יצוגית ואמינה.
* דמיון ומעוף.
העובדים המתאימים יקבלו משכורות בסיסית, אחוזים ותמריצים בהתאם להשגים, ויהנו מהדרכה מקצועית ברמה גבוהה.
המוכנים לעבוד קשה ולהרוויח הרבה יותר יפנו אל:
„שלף יועצים לשיווק" ת.ד. 330505 ת"א מיקוד 61333 ולציין על המעטפה „רשתות שיווק".
רק מועמדים מתאימים יענו.
סודיות מובטחת.
המודעה מיועדת לנשים וגברים.

למוסד ממלכתי גדול בתל-אביב
דרושים:
* **מהנדסים**
* **הנדסאים**
לתפקידים בתחום הרכש.
בעלי השכלה בתחומים:
מכונות תעשיה וניהול אלקטרוניקה.
דרישות התפקיד:
בעל תואר מהנדס או הנדסאי, לאחר שרות בצה"ל.
● המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 7093 ת"א עבור מס' 524 מיקוד 61086. רק פונים מתאימים ייענו.

למפעל לייצור מיכשור מעבדתי
דרוש
אלקטרונאי
בעל ידע במכשירנות ונסיון בעבודה
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 43 הרצליה, מיקוד 46100 טלפונים: 052-552182, 052-540247

לחברת בניה בחיפה
דרוש
עגורנאי צריח
— נסיון של 7 שנים לפחות
— העבודה בחיפה
נא לפנות בכתב לת.ד. 1658 חיפה או טלפונית 04-536234-6 לנפתלי.

לחברה תעשייתית גדולה
דרושים
1. **מפיץ ארצי - עצמאי**
להפצת מוצרים כימיים לתעשיה עם נסיון שיווקי בתעשיה, בעל רכב.
מקום מגורים — במרכז הארץ.
2. **אקדמאי עם רקע כימי**
פנסיונר לעבודה חלקית.
נא לפנות בכתב-יד עם פירוט השכלה ונסיון קודם לת.ד. 44432 חיפה (31444) עבור מס' 100.
— סודיות מובטחת —
המשרות המבוקשות מתייחסות לגברים ונשים — כאחד.

לחברה בענף התחבורה במרכז הארץ
דרושים:
1. **אחראי מוסך**
בעל רשיון לניהול מוסך רכב, טרקטורים ומלגזות.
נסיון מוכח של מספר שנים בניהול מוסך.
כושר ארגון ויכולת להפעיל אנשים.
2. **מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת**
סוג 3 לפחות.
נסיון של 5 שנים לפחות.
עד גיל 45.
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים, תעודות, ונסיון קודם לת.ד. 988, קריאה.

ספן בע"מ עמק הירדן
מקבוצת כור תעשיות
דרושים:
1. **מהנדס כימיה**
בעל נסיון מוכח של 3 שנים בתעשיה.
2. **חשמלאי ראשי**
בעל רשיון של חשמלאי ראשי ונסיון מוכח של 3 שנים בתעשיה.
3. **לבורנט/ית**
פניות בכתב בלבד יש לשלוח אל אגף כח אדם ספן בע"מ ד.נ. עמק הירדן, מיקוד 15100

לחברת תיירות
למחלקת תיירות נכנסת
דרוש/ה
TOUR OPERATOR
ידיעת צרפתית מושלמת הכרחית
להתקשר 03-209756/7

דרושים
שומרים
גברים בגיל 55—60
מקום העבודה — תל-אביב
נכונות לעבודה במשמרות כולל שבתות וחגים.
ידיעת השפה העברית — הכרחית.
מקום מגורים — גוש דן.
נא לפנות לת.ד. 7095 ת"א 61070 עבור מס' 66

חברה לביצוע עבודות חשמל למערכות מיזוג אויר מרכזי
דרושים
1) מנהלי עבודה
עם נסיון של 5 שנים
2) חוטי לוחות חשמל למיזוג אויר
3) חשמלאים מוסמכים/עוזרים
נא לפנות בצרוף קורות חיים. ת.ד. 682 ר"ג מיקוד: 52105

לרשת חנויות פולגת בע"מ
דרוש
חשב
אחריות על מחלקת הנהלת חשבונות, תגמולים, תשלומים, תקציב ובקרה.
כשורים נדרשים:
* רואה חשבון
* 3 שנות נסיון בתעשיה או במסחר
* גיל עד 35
מקום העבודה ת"א, 5 ימי עבודה בשבוע
בהצעות נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ונסיון בעבודה לת.ד. 50360 ת"א 68012.

לקיבוץ ליד ירושלים
דרושה
אחות מוסמכת רווקה
עם מגורים במקום.
טל. בעבודה 02-347411, 15.00—08.00
טל. בבית 02-347232, 21.00—17.00

אורט ישראל
דרושים
מורים, מהנ'ס'ם, הנדסאים
עפולה
לתיכון מקצועי אורט רח' חטיבה ע, טל' 065-97276
* מהנדס/הנדסאי חשמל (מעל משרה)
* מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה (מעל משרה)
* מהנדס/הנדסאי מכניקה להוראה ולריכוז (משרה וחצי)
* מהנדס/הנדסאי מחשבים (חצי משרה)
* יועצת חינוכית (חצי משרה)
בית שאן
לתיכון מקיף דתי אורט ת.ד. 25 (10900) טל' 065-86043 (מנהל ביה"ס — מר אטייאג שיכון ג' 2028/29)
מורים למקצועות:
* אנגלית
* מתימטיקה
* אופנה
* חשמל
* מכניקה
* ייעוץ (שליש משרה)

למושב קדש ברנע ליד מסוף ניצנה
דרושות
מטפלות לגיל הרך
למשך שנה
עם נסיון קודם, עבודה מידית
057-79107, 77278 מיום א'

המועצה המקומית **אור-יהודה**
דרושים
גננים מוסמכים
* בעלי יכולת לרפעלה צוות עובדים
* בוגרי בתי-ספר לגננות ושתלנות
* עד גיל 35
נא לקבוע מועד לראיון אצל תקוה טל' 348408
יש להצטייד בתעודות ובתולדות חיים בקיצור בכתב יד.
יצחק בוכובזה ע"ד
ראש המועצה

לבימ"ל ייחודי בענף המתכת בקרית-אריה בפתח-תקוה
דרוש
מנהל ייצור/עבודה
* נסיון מוכח של 3 שנים לפחות
טל. 03-9227349 03-9224464

ליקב ראשל"צ
דרושים
1. נהג מנוסה
* בעל רשיון נהיגה ג' לחלוקת סחורה
2. מלגזן
* בעל נסיון
לפנות לטלפון: 03-942021 מיום א'

דרושה
מזכירה
במחלקת הקרקעות
דרישות התפקיד:
— השכלה תיכונית של 12 שנות לימוד.
— ידע ונסיון בעבודות מזכירות כלליות.
— שליטה טובה ויכולת לקיים יחסי אנוש תקינים.
שעור המשרה:
— חלקית, בימים א'—ה' בשעות 12.00- 16.00.
המעוניינות תפנינה למס' 03-297-082 לשולה.

למפעל גדול באזור נתניה
דרוש/ה
מנהל/ת מטבח
לניהול מטבח המפעל
הכישורים: * טבח מוסמך * כושר ניהול צוות עובדים * נסיון של 5 שנים בניהול מטבח גדול * לאחר שרות צבאי.
* * *
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון תעסוקתי קודם לת.ד. 3149 חדרה, 38131
רק מועמדים העונים על הדרישות הנ"ל ייענו.
— סודיות מובטחת —

דרוש
שמאי אלמנטרי
מנוסה
(לפחות 3 שנות התמחות)
המסוגל להפעיל סניף עצמאי של משרד שמאים במרכז הארץ.
נא לפנות בכתב יד מיד לת.ד. 9126 תל-אביב.
סודיות מלאה מובטחת.

דרוש באזור ירושלים
מנהל מפעל למזון
בגודל בינוני
בעל ניסיון בניהול, התמצאות בכמונות רצויה.
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים, השכלה ושכר מבוקש לת.ד. 2645 ירושלים עבור „גודל בינוני".
סודיות מובטחת.

לרב בריח אשקלון

דרוש
מנהל מכירות „גמר"
הכישורים הדרושים:
* בעל כושר ביצוע
* יכולת הפעלה והדרכה של אנשי ביצוע.
* נסיון ידע בשיווק
* נכונות לעבודה בשעות בלתי שגרתיות.
* רכב חובה.
כתאמים ישלחו קורות חיים.
ליפ בריח, אזור התעשיה אשקלון
עבור יחזקאל.

ליקבית יבוא וכלי בית ומטבח
דרוש בחור צעיר
נהג, בעל כישורים בתחום ...
הגר באזור ת"א. ליפקום ...

ליב בריח
...
דרושים
שני מתקינים
לעבודה בשוק ...
קורות חיים
על רקע חלק
לת.ד. 7384 ...

לחנות תכשיטים באילת
דרוש/ה
מנהל/ת
נא לכתוב בצירוף פרטים מלאים
ת.ד. 20411 ת"א

לחברה בינלאומית לתרופות
דרוש
תעמלן רפואי
לאזור המרכז
* השכלה פרה-רפואית מתאימה
* ידיעת השפה האנגלית ועברית — הכרחית.
* נסיון קודם — יתרון.
* רשיון נהיגה.
* מגורים באזור המרכז.
המעוניינים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 3006 תל-אביב.

מקדמי מכירות מעולים
עמוד התווך של כל חברה
בוא/י אלינו, אנו נכשירך לחיות מקדם.ת מכירות מעולה בקורס מיוחד למקדמי מכירות.
הכישורים הדרושים:
* בוגר תיכון ומעלה
* ראש פתוח
* לבעלי נסיון במכירות — יתרון
* בעלי רכב — יתרון רב.
מקומות העבודה:
חדרה, נתניה, הרצליה, כפר סבא ויהוש דן.
ראיונות יתקיימו ביום ראשון 20.7.86 בין השעות 15.00—20.00
במלון „מנדרין"
(ליד הקנטרי קלאב) תל-אביב

מלונות דן

למלון דן קיסריה
המנוהל באוירה צעירה ודינמית
דרושים/ות
ציף סטיוארד
עם נסיון ביכה
פקיד/ת קבלה
מגורים קודם
כתבנית עברית אנגלית
לבירור פרטים להתקשר
063-62266 — בסדי

כתר פלסטיק
למפעלנו ביפו ברחוב האשל
דרוש
מנהל משמרת שניה
* בעל נסיון מוכח בפלסטיק
לבירור פרטים נא להתקשר 03-819323 לבעלת עלוי או יוסי

למשרד רואי-חשבון גדול בת"א
דרושים
מנהלי ביקורת
* בעלי נסיון בביקורת של 5 שנים לפחות
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 14193 ת"א 63571

לחברת רטפון אימפורט בע"מ
דרושים:
טכנאי אלקטרוניקה
למעבדת השרות של טלוויזיות ווידאו.
לפרטים נא לפנות טל. 03-251176

פקידת ביטוח חיים
* ידע ונסיון בניהול משרד וטיפול בתיק ביטוח חיים גדול
03-281289

לחברת בנין ארצית בסניפה באצבע הגליל
דרוש
מהנדס / הנדסאי ביצוע
כישורים נדרשים:
* נסיון בעבודה בבניה רבינית
* כושר ניהול משא ומתן
* ידע במערכות אלקטרו-מכניות
* יכולת תכנון עצמאית
לפנות בכתב יד לת.ד. 22411 ת"א
מיקוד 61224
סודיות מובטחת

כפר הנוער גלים
בי"ס תיכון מקיף
דרושים **מורים**
להשלמת ביניים ולתיכונה עליונה במקצועות הבאים:
* מקצועי חשמל * חשבון * ביוטכנולוגיה * כימיה * ביולוגיה * פיזיקה * היסטוריה * ספרות * יהדות * עיצוב * שפות * ביקורת יהודית.
המועמדים המתאימים יוזמנו לראיונות בטלפון 063-221290 ובכתב לכפר גלים.
דאר גלים 30045

ליקרוטל ניהול מלונאות
דרושים/ה
1. **מנהל/ת חשבונות**
סוג 3
לעבודה בחיפה
כנוסף תבצע/ת בעל/ת ידע באנגלית.
נסיון בעבודות במשרד יתרון.
תנאים טובים למתאימים המיועדים לעבודה.
2. **פקיד/ת בנקים**
במשרה ...
לעבודה בחיפה
...
בנקים.
בפרטים נא לפנות לטל' 04-8862810
בימים א'-ה' — לנעמי

אנו מקוקים לכם לשאפתנים בלבד!
* נציג/ת מכירות בכיר/ה
* נציג/ת מכירות מתחיל/ה
03-254418 טל'

בצער וביגון הננו מודיעים על פטירת אחינו ודודנו היקר

יצחק (צ'וקה) דווידוביץ ז"ל

בטרם עת

ההלוויה תערך ביום שני, י"ד בתמוז תשמ"ו 21.7.86, בשעה 15.30, בבית העלמין בחולון, בשער הראשי.

משפחות: אברהם ומניה דווידוביץ
מאיר ולובה דווידוביץ
לאה ומשה פישביין
משפחת דווידוביץ
משפחת חצור
משפחת שטרן פלד
משפחת אלטמן

במלאת שנה לפטירת יקירנו

משה (מוניק) צוקרמן ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון, י"ג תמוז תשמ"ו 20.7.86 בשעה 15.00 בבית העלמין בנחלת־יצחק.

המשפחה
בארץ ובחו"ל

במלאות 21 שנה לפטירת יקירנו

יעקב זאבי ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום רביעי, 23.7.86 ט"ז בתמוז תשמ"ו בשעה 17.00 בבית העלמין חוף הכרמל, חיפה.

המשפחה

חלפו שנתיים לפטירתו של בעלי, אבינו וסבנו היקר

יעקב (ישוקה) קופרברג ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון, 20.7.86 (י"ג תמוז תשמ"ו) בשעה 5.00. נפגשים ליד שער בית העלמין החדש בכפר־סמיר, חיפה.

המשפחה

ביום ראשון, 20.7.86 י"ג בתמוז תשמ"ו במלאת שלושים לפטירת יקירתנו

רחל ולדמן ז"ל

נקיים אזכרה וגילוי מצבה בבית העלמין בתל־מונד בשעה 18.00 אחה"צ.

המשפחה

למשה הורוביץ

משתתפים באבלך במות עליך

אמך ז"ל

פרי תנובה
ההנהלה והעובדים

למשפ' דווידוביץ

אתכם באבלכם הכבד במות אחיכם

יצחק (צ'וקה) דווידוביץ ז"ל
היקר

ההנהלה
רצות העובדים
אחידטקס —
נצרת עלית בע"מ
ואחידטקס בע"מ

ביום השלושים לפטירתו של יקירנו

זלמן שטיינמץ ז"ל

נעלה לקברו לגילוי המצבה ולהתייחד עם זכרו

ביום שני, י"ד תמוז תשמ"ו — 21.7.86, בשעה 17.30, בבית העלמין הישן בראשל"צ. בשעה 19.00 יערך מפגש ודברים לזכרו בבית מרמרוש בתל־אביב, רח' עמק־יזרעאל 80.

המשפחה

חלפה כשנה לפטירת יקירנו

מנדי (ארמנד) סגל ז"ל

נתייחד עם זכרו ביום ראשון, 20.7.86. מתכנסים בשעה 16.00 ליד שער בית העלמין חולון.

משפחות: פז

לחברנו מאיר וקרט

אתך באבלך במות עליך

אביך ז"ל

ההנהלה
השחקנים והעובדים
התיאטרון
העירוני חיפה

מינהל המחקר החקלאי
מרכז וולקני, בית־דגן

משתתפים באבלה של
חני בר־מיימון
על פטירת

האב

עובדי המכון לבעלי־חיים

ליצחק תורג'מן

משתתפים באבלך במות אחיך

מוריס ז"ל

„כרמל קור" —
אשדוד

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתה של אמנו וסבתנו היקרה

אסתר רובין

ההלוויה תצא היום, יום שישי י"א תמוז תשמ"ו 18.7.86 בשעה 11.00 מבית הכנסת ע"ש רבי מאיר בעל הנס שיכון צהלון יפו, לבית העלמין בחולון.

אוטובוס יעמוד לרשות המלווים.

המשפחה המתאבלת

בצער רב אנו מודיעים על מות בננו

ישראל ברינט ז"ל

ההלויה התקיימה אתמול יום חמישי י' בתמוז תשמ"ו 17.7.86.

מלכה ועופר ברינט

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

יושקו (יוסף) מנדל

נקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום חמישי, י"ז בתמוז תשמ"ו 24.7.86 בשעה 17.00 אחה"צ בבית העלמין החדש בחדרה.

המשפחה

לניקי ראסתר

אתכם באבלכם הכבד במות אמכם

ברטה מיכאלי

אביטל, חיה ודיטי
מהיחידה לקידום נוער
עיריית לוד

ליוכבד בוקסר
ולמשפחה

משתתפים באבלכם הכבד

אוירם בע"מ
ההנהלה והעובדים

שנה למות יקירנו

זלמן שמיר ז"ל

נעלה לקברו ביום ראשון, י"ג בתמוז תשמ"ו (20.7.86) בשעה 16.00. בשעה 16.45 שיעור לזכרו בבית משפחת שמיר רח' הלפרין 5 פ"ת.

תודות לכל מנחמינו ולכל אלה שלקחו חלק בשיעור החודשי.

המשפחה

לויקטור כלפון

אתך באבלך במות

אחיך

אשרז —
עיבוד נתונים בע"מ

במלאות שנה לפטירתה ללא… של אשתי, אמנו ואחותי ה…

לאה סל…
ז"ל

תתקיים אזכרה ביום שלישי, ט"ו בתמ… תשמ"ו — (22.7.86), בשע… 16.30, בבית העלמין בחולו…

נפגשים ליד השער החדש.

המשפחה

לתמר אמיתי

משתתפים באבלך הכבד במות עליך

אביך ז"ל

דובק בע"מ
ההנהלה והעובדי…

לגדעון עשת ומשפחתו

אתך באבלך על מות אחיך

דון שפהרד ז"ל

אגודת
העתונאים בישרא…
ירושלים

לאמנון זינגר

משתתפים בצערך על מות

אביך ז"ל

חברי
מושב שילה

לזהבה מצלאוי
ובני משפחתה

משתתפים באבלכם הכבד על מות

תמר כהן־אהרו…
ז"ל

בנק דיסקונט
צוות סניף על…

למנהלנו פרמן יצחק

אתך באבלך הכבד במות

רעייתך ז"ל

בית פולרים
ההנהלה והעובדים

במלאת שלושים למותו הטראגי של ילדנו האהוב

אייל בלו ז"ל

נפקוד את קברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון — 20.7.86, בשעה 17.00. נפגשים ליד השער החדש, בבית העלמין „הדרום", גבול חולון—בת־ים.

אזכרה תתקיים ביום שבת — 19.7.86 בביתנו, רחוב החורשת 12 בת־ים, בשעה 12.00 בצהריים.

ההורים: דבורה ויוסף
האחות: שרה וב"ב
האח: יצחק בלו

תודה לכל מנחמינו.

במלאת 30 לפטירתו של יקירנו

משה שר"ג (שטינברג) ז"ל

תערך אזכרה וגילוי מצבה

ביום ראשון, י"ג תמוז תשמ"ו 20.7.86 בשעה 5 אחה"צ בבית העלמין בקרית שאול.

נפגשים ליד השער.

תודתנו נתונה לכל מנחמינו.

המשפחה

במלאות 30 לפטירת יקירנו

ד"ר **גד (גינסד) גדיאל** ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה

ביום ראשון — 20.7.86, בשעה 17.00, בבית העלמין „הדרום", גבול חולון — בת־ים.

(נפגשים ליד השער הישן).

מירה גדיאל
רן ון—דן—ברגן

במלאת שנה לפטירתה של יקירתנו

אנה דרוביץ ז"ל

נתייחד עם זכרה

ביום שני, י"ד בתמוז תשמ"ו (21.7.1986) בשעה 16.30 בבית העלמין בקרית שאול.

ביום ראשון, י"ג בתמוז, תשמ"ו, (20.7.1986). בשעה 17.00 יתקיים באודיטוריום בית אריאלה, שד' שאול המלך 25 תל־אביב טקס אזכרה בהשתתפות מוקירי זכרה ובו יוענקו הקרנות שהוקמו לזכרה של המנוחה.

המשפחה

במלאת 8 שנים של כאב וגעגועים אל בננו ואחינו היחיד

ראובן (רובי) בטאט ז"ל

תיערך אזכרה ביום ראשון, י"ג תמוז 20.7.86, בשעה 18.00, בבית העלמין קרית־שאול.

רק בן 16 היית
אתה תלמיד תיכון
והחלטת לעבוד
בהומשתף
בסוף נקטפת בדמי
ימיך בתאונה
נזכור אותך „רובי"
לעדי עד

אבא, אמא, נירה ולימור

במלאות 30 לפטירתו של בעלי, אבינו וסבנו היקר

אברהם שיים ז"ל

תתקיים אזכרה והקמת מצבה ביום ראשון — י"ג בתמוז תשמ"ו — 20.7.86, בשעה 4.00 אחה"צ, בבית העלמין בכפר סמיר, חיפה.

נפגשים בשער הראשי.

המשפחה

אנו מבכים מרה את מותו של בעלי, אחינו וסבנו היקר

מרדכי רורברג
ז"ל

ההלויה תצא היום, יום שישי — 18.7.86, בשעה 12.00, מבית ההלויות ברחוב דפנה, לבית העלמין בקרית־שאול.

התחבורה תעמוד לרשות המלווים.

אשתו: שרה רורברג
בתו: שולה וזאב אריאל
בנו: איזי וטובה רורברג
הנכדים: עידו, יובל, ענת ויעל
וכל בני המשפחה

במלאת שנה לפטירת יקירתנו

אראלה רוזנבלום ז"ל

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה

ביום חמישי, י"ז תמוז תשמ"ו (24.7.86) בשעה 17.00 בבית העלמין בנהלל.

המשפחה

במלאת שבעה למות יקירנו

ראובן וייט ז"ל

נעלה לקברו ביום ראשון — 20.7.86, בשעה 10.00 בבוקר, מביתו, רח' מיצרי סיראן 27, ירושלים.

נפגשים ברחבת בית העלמין גבעת־שאול.

המשפחה המתאבלת

מלאה שנה לפטירת יקירנו

ד"ר **שמעון רחמילביץ** ז"ל

נתייחד עם זכרו

ביום שני, י"ד בתמוז תשמ"ו 21.7.86 בשעה 17.00 בבית העלמין בבאר טוביה.

המשפחה

למשפחת קורנסקו

משתתפים באבלכם הכבד על מות

דוד קורנסקו
ז"ל

ההנהלה והעובדים
רגבה — דירון

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של יקירתנו

קליר עזיז

ב"ר אברהם ז"ל

ההלוויה תתקיים היום, יום שישי, י"א בתמוז תשמ"ו — 18.7.86, בשעה 1.00 לפנה"צ, בבית העלמין „הדרום", בגבול חולון־בת־ים. אוטובוס יצא בשעה 10.15 מבית הנפטרה, רח' הבר"ר 52, גבעתיים.

המשפחה המתאבלת

לאילנה קצב

משתתפים בצערך הכבד במות אביך

לטיף מאונטה ז"ל

הבנק הבינלאומי הראשון
ההנהלה והעובדים

למוני בן ארי
ולבנים גלעד, יאיר, יואב וערן

במות

מירה (ננה)

תריעיה ודואם
קבלו תנחומים

מהחברים
בסיירות הירושלמית

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

אברהם ארצי
ז"ל

נעלה לקברו לאזכרה וגילוי מצבה

ביום ראשון, י"ג בתמוז תשמ"ו 20.7.86 בשעה 17.00 אחה"צ, בבית העלמין ברכת־הדר, הוד השרון.

רעיתו: בלומה
בנותיו: יעל איש־טוב
דליה ויהושע לוי
אילנה גרסון
הנכדים והנינים
משפחות: איילון, ארצי, בוצקו, ניר

למשפחת רורברג

כואבים אתכם בהילקח מנהלנו היקר

מרדכי רורברג ז"ל

עובדי המשרד
רורברג —
קבלנות והנדסה בע"מ

במלאת שנה לפטירתו של בעלי, אבינו, סבנו והברנו היקר

מרדכי צפנת ז"ל

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו

ביום ראשון, י"ג בתמוז תשמ"ו (20.7.86) בשעה 16.00 בבית העלמין בחולון.

נפגשים ליד השער הראשי.

המשפחה

הכואבים והאוהבים את מותו … של חברינו היקר

יעקב דומנסקי
(יוקל)

ההלויה התקיים היום, יום שישי י"א בתמוז תשמ"ו 18.7.86.

היציאה מבית העם בשעה 15.00 לבית העלמין בחפצי־בה.

המשפחה
ובית חפצי־בה

לחנה קסלר ומשפחתה

אתכם בצערכם על מות

יקירכם

אושיות —
חברה לביטוח בע"מ

במלאת שנה לפטירתו של יקירנו

דני כחלון
ז"ל

נעלה לקברו ולהתייחד עם זכרו

ביום ראשון, י"ג תמוז תשמ"ו (20.7.86) בשעה 16.00 בבית העלמין בחולון.

המשפחה

המוסף לשבת

הנשיא כועס: השרים הבטיחו

סוף פסוק, אך „מחול השדים"

מסביב לשב"כ רק גבר

הדרג המדיני הבטיח לנשיא, כי חתימתו על כתבי־החנינה לראש השב"כ ולשלושת אנשיו תביא להורדת הפרשה מהכותרות ★ הרצוג בטח בשיקול־הדעת של הקבינט — אולם ההתחייבות לא קויימה, והנשיא שומר על „שתיקה רועמת" בקשר לכל המהלכים מאז החנינה ★ גילוי: כבר חודש לפני החנינה נפגש הנשיא עם ראש שב"כ ו„גילגל" הצעות לפתרון — אך היועץ המשפטי לשעבר דחה אותן

מאת **שלמה נקדימון**

„גורתי על עצמי אלם" – אומר נשיא המדינה, חיים הרצוג, לכל מי שמבקש את תגובתו על ההתפתחויות המסעירות מאז שחתם על כתבי־החנינה לארבעת בכירי השב"כ. הוא אינו מפרט, אך כמה מאלה הבאים במחיצת הנשיא מאשרים: „שתיקתו היא זעקתו".

על מה ולמה נסער הנשיא?

פרט ידוע: הנשיא תבע את הפסקת „מחול השדים", כאחד מחמשת התנאים להענקת החנינה. התנאי, כמובן, נתקבל. הנשיא קיבל אישור לכך מפי שניים: משר המשפטים יצחק מודעי, שהיה הבוציאוזמביא בין הנשיא לבין הקבינט; וכן מהיועץ המשפטי יוסף חריש, אשר אמר: „אדוני הנשיא, אני מברך אותך על אומץ הלב שלך. אתה נתת פתרון לבעייה שנראה היה כי אין ממנה מוצא".

לפיכך, התנינה הצטיירה בשעתה כצעד האחר שיסיר את הפרשה מהכותרות. אבל, קרה בדיוק ההיפך: לאחר החנינה גברה הסערה. הנשיא תמה. כאשר החליט על החנינה, סמך הנשיא על הקבינט: הדבקו האישי, כוח הכרעתו והניסיון הרב של רוב חבריו בנושאי ביטחון – כל אלה הבטיחו, לכאורה, תהליך אמין של קבלת החלטות.

תמיכת הקבינט גם נראתה כמשקפת את רצון רוב העם. אצל הנשיא, התבטא הדבר בזרם מיכתבים ובכרקי־ברכה על הענקת החנינה. לא רק מי שמוגדרים אנשים פשוטים ביטאו בכתב את אשר עם לבם, אלא גם קהל־איכות משמעותי: שופט עליון לשעבר, שופטים בערכאות שונות, עורכי־דין, ראשי קהילות יהודיות בחו"ל. גם סקרי דעת־הקהל השומכיים המחישו לנשיא את צידקת צעדו.

מעשהו של הנשיא לא התבסס רק על המידע שקיבל ביום החנינה עצמו. עתה ניתן לגלות, כי כבר קודם לכן הוא נתן את דעתו לעניין. כבר חודש ימים לפני החנינה, בא ראש השב"כ לנשיא, בהסכמת ראש־הממשלה, ושטח בפניו את הפרשה על כל פרטיה. בימים שלאחר מכן, שוחח הנשיא עם עוד כמה מבכירי השב"כ.

מבחינתו, התכונן הנשיא היטב להליך החנינה. בין השאר הסתמך על תקדימים – וכאלה הוא מצא עוד מתקופת הנשיא השני, יצחק בן־צבי ז"ל. בן־צבי העניק שלוש חנינות לפני משפט, כאשר שר המשפטים פנחס רוזן ז"ל, והיועץ המשפטי (שהיה לימים שר משפטים ושופט עליון) חיים כהן יבל"א, אישרו את המהלך.

אך עוד לפני החנינה ביקש הנשיא לפתור את הבעיה הכאובה בדרך אחרת. הוא העלה שתי הצעות: האחת, להסתפק בהקמת ועדה שתקבע נורמות פעולה ונוהגים לשב"כ על יסוד העבר. השניה, להעביר את הטיפול בפרשה לוועדת המישנה לענייני שירותים שליד ועדת החוץ והביטחון של הכנסת. לימים התברר לו, כי היועץ המשפטי לשעבר פרופ' זמיר דחה את שתי ההצעות הללו.

עתה התברר לנשיא, כי לכרות ההבטחות לא השיגה החנינה את יעדה לגנוז עיניין זכר „מחול השדים" תנופה וחרג מכלל שליטה. בעוד הדרג המדיני מצטייר בעיניו כתועה־דרך, שאיבד את

המצפון, הנשיא ציפה כי הדרג המדיני יתגבר על המכונות, אך התאכזב. אומנם, הנשיא לא הלך לשאול את ראש־הממשלה שמעון פרס ועמיתיו, פרוע, כעצם, לא עמדו בהבטחה שהבטיחו לו:

הרצוג גם לא גילה את תחושותיו לגבי הפגיעה בכיבוד הדיבור מעט. השתיקה היא בעצם הקריאה היחידה שנשיא יכול לנקוט בה.

ואכן, הנשיא נוזף.

על רקע היכרותו של הנשיא עם הפרשה, גם יש לו השגות על דרך טיפולו של היועץ המשפטי לשעבר בשלבים שונים שלה, כולל בפשבי של אלוף (או תא"ל) יצחק מרדכי.

□ □ □

פרס: בלב חצוי

הצבעתו של ראש־הממשלה שמעון פרס בעד הקמת ועדת חקירה ממלכתית לפרשת השב"כ, ניתנה בלב רצוי: כך בעירים עמיתים קרובים לראש־הממשלה. אין ספק, כי הפרשה העיקה מאוד על פרס, ודו מיבעם המצוב הבא: ניסיונו הרב בבעיות הביטחון מאפשר לו להבין דברים, שרוב חבריו להנהגת העבודה ולבטח בוודאי כמו יצחק רבין וחיים בר־לב יתקשו בכך.

לבעשה הוכרע פרס על־ידי קבוצת חברים בצמרת מפלגת העבודה, שהכריזו ליעד הצד כי ראש־הממשלה רצה בו. אינני יכול להילחם במפלגה, הודה פרס פעם ופעמיים.

מה בעצם רצה פרס?

פרס לא רצה בחקירה הפרשה. על רקע הביקורת הציבורית לכך נכתבו כבר אלפי מלים. הוא רצה להסתפק בהקמת ועדה שתקבע קריטריונים של ביקורת התנהגות לגבי העתיד, על יסוד הידע מן העבר.

ראש־הממשלה החזיק בעמדתו זמן מבוסס והסית מיל ההתקפה הנבונת עליו בתוך מפלגת העבודה, מצד קבוצת חברים שניהלה מאבק נגד עמדתו. אחרים בתם קמו זאת באורח שלבי.

בפרק זמן זה, היו שהדביקו בליבכת ראש־הממשלה את התואר „אויב" לשר בטחון ישראל, אשר הפעיל לחץ כבד ביותר לכינוי ועדת חקירה ממלכתית, שיל לא האמין. כי יעדו האמיתי הוא – ללכוד את יצחק שמיר, כאחראי העליון לפרשה. כל האנרגיה דוחה את הטענות, כי פעילותו נגד עמדת ראש־הממשלה נבעה באמונה על אי־עיתופו בצעדים הראשונים של הפרשה, כאשר פרס הדריך על פניו את המקרים רם כספי.

גם חלק מיועציו של פרס לא אהבו את דבקותו בעמדה המשותפת שניבט עם רבין ושמיר. חברים בצמרת העבודה פעלו כדי לפורר את השיתוף הזעזוע בפסולים פרס־שמיר־רבין. בין השאר נעשה הדבר על־ידי הדלפות מתוך דיונים סגורים ביותר של מוסדות העבודה.

מבקריו בבית של ראש־הממשלה השבו, בין השאר, את הפרט הבא: ראש הממשלה אמרים שלום שקו באוזני שרים נסער, כי בעת אירועי האוטובוס

■ הרצוג: חריש בירך אותו על „הפתרון האמיץ"

המוסף לתרבות, ספרות ואמנות - מעמוד 20

ואתה שקט... ערבות בנקאית צמודה לדולר על חשבוננו

רָמֶט.

דירות לזכאים
מבצעים מפתיעים
דירות במכירה חופשית
מספר דירות לכניסה מיידית

הדרך הקלה לדירה גדולה

גבעת העצמאות, יבנה

נוף מרהיב ואויר רענן. פארק רחב ידיים, מדשאות ומרכז מסחרי.
דירות גדולות מהמקובל:
4 חדרים - 100 מ"ר
5 חדרים - 120 מ"ר.

בואו לראות דירה לדוגמא

פסגת זאב, ירושלים

קחו את הכביש החדש והיפהפה מהגבעה הצרפתית לפסגת זאב ובואו לראות את קשתות רמט, הפרוייקט המלהיב של פסגת זאב. עיצוב מקסים, גימור מיוחד. דירות 3-4 חדרים, מרפסות שמש ודירות גן.

נווה פולג, נתניה

דירות רמט בנווה פולג נבנות באתר גבוה המשקיף לים, בקרבת שכונת חוילות "בנה ביתך". הבניה עפ"י מיטב כללי האיכות של רמט: תכנון מתקדם ע"י האדריכל יסקי — חתן פרס ישראל, שימוש בחומרים משובחים, בידוד מעולה, גימור מושלם, ציפוי שיש לבניינים ושפע אביזרים נלוים.
לבחירתכם: דירות בנות 2, 3, 3½ ו־4 חדרים, בבניינים בני 3 ו־8 קומות.

בואו לראות דירה לדוגמא

חדש!

נווה דם, רמלה

המקום הכי צעיר בעיר.
דירות 3 ו־4 חדרים בשכונה הטובלת בירק, ובסביבה שיש בה כל השרותים הקהילתיים.
הבניינים מצופים שיש והדירות כולן באיכות בניה מעולה.

פרטים והרשמה במשרדי רמט:
תל־אביב - משרד ראשי - רח' קרליבך 7. טל. 03-281105.
ירושלים - רח' בן־יהודה 23. טל. 02-249143.
יבנה - שד' העצמאות. טל. 08-435003.

המחירים המיוחדים של רמט, המשכנתאות ושיטת "המסלול האישי" מאפשרים לך לרכוש את דירות רמט בקלות ובנוחות.
במכירה חופשית - משכנתאות והלוואות
עד 22,500 ש"ח ~~$ 15,000~~

איך תגיע לדירת רמט?

בעת חתימת החוזה	~~$5,000~~	7,500 ש"ח
משכנתאות לזכאים, כולל הלוואה משלימה	כ־~~$20,000~~	30,000 ש"ח
הלוואת מקום מיוחדת של משרד השיכון	~~$6,000~~	9,000 ש"ח
הלוואת חברה עד	~~$5,000~~	7,500 ש"ח
לפי תנחיות הבנק המבצע	כ־~~$ 36,000~~	54,000 ש"ח

היתרה במסלול תשלומים אישי
הסכומים במודעה לפי 1.5 ש"ח = $1

מימוש תכניות מח"ל ובר־מצוה.

כל המחירים ב"רמט" כוללים מע"מ ופיתוח. הבניה במסגרת תכנית הבניה של משרד הבינוי והשיכון.

הזדרז. בתוקף עד 31.7.86

יש !!! 9,000 ש"ח הלוואת מקום

בנוסף לכל המשכנתאות וההלוואות האחרות

רמט בונים לך יותר

43 שנות אמינות, יציבות ויוזמה בבניית אלפי דירות, מבני ציבור ופרוייקטים גדולים בכל תחומי הבניה.

„ומה אם יעופו ראשים? עפו ראשים יותר גדולים בעבר"

„בציבור אומרים: אנחנו עייפים מחקירות [...] מחקירות אני מתעייף. אני עייף מ[...] החלטות. טוב שסוף־סוף, באיחור לא מ[...] הוחלט על חקירה משטרתית, אם כי [...] מעדיף חקירה משפטית" ★ „אתה שואל [...] נוסעת הרכבת שלי?... היא נעה, אבל בחרי[קות] [...] אני מגיע לאיזו שהיא פרשת־דרכים... [...] כותרת שאתפטר – אז אין לך כותרת [...]

מאת ישעיהו בן־פורת

מה מעיק על עזר ויצמן

מעיקים עליו דברים, שאמורים להעיק גם עליך, גם עליו: תהליך השלום התקוע בטאבה, חוסר האפשרות להרחיבו לעבר חוסיין ואף לא שמץ של סיכוי לפתור את הבעיה הפלשתינית, תיפקודה הלקוי של הממשלה בפרשת ראש השב"כ, הססנותו ואיבוד הגובה של ראש הממשלה שמעון פרס, ומה שמצפה לנו בדמותו ובתפיסת עולמו של יצחק שמיר, שעתיד „לקבל את המפתחות" בעוד שלושה חודשים.

מה מציק לעזר ויצמן, שר במשרד ראש הממשלה? מצא את התשובות במונולוג של ויצמן, (כמעט) כלשונו:

לא ידעתי מאומה על מה שקורה בשב"כ. במטוס בדרכי הביתה מארה"ב, בסביבות ה־20 במאי, קראתי כותרת, שבכיר במשרד ראש הממשלה מסובך באיזו פרשה. העליתי בדימיוני כל מיני אנשים, רק לא את ראש השב"כ. ידעתי רק, שיש אצלם איזו מלחמת עמדות, וזה דבר נורמלי בכל חברה ומוסד. אחר כך נפגשתי עם עיתונאי, ששאל אותי כל מיני שאלות, והעמדתי פנים שאני יודע הכל, אם כי עדיין לא ידעתי מאומה. רק אז קראתי מה שהיועץ המשפטי זמיר כתב למפכ"ל המשטרה, וחשכו עיני. נפגשתי עם היועץ ועם יהודית קרפ, והוא שם אותי בתמונה של גריסתו. ונא לזכור שעד היום, כולנו מתעסקים עם גירסאות, לא עם העובדות. עובדות נדע רק אחרי החקירה. בינתיים – עובדה רק, ששני מחבלים נהרגו שם, עובדה ששר

„בטחון? כן, אבל הוא צריך להיות נקי מכל רבב. אנשי הליכוד, הטוענים שאסור לחקור, בשם הבטחון כביכול, פוגעים בבטחון. לא צריך לעמוד דום כשאומרים בטחון"

הביטחון דאז, מישה ארנס, מינה ועדה לחקור, ועובדה שאחר כך, במשך זמן רב, הכל הופנו אצבע מאשימה כלפי תת־אלוף יצחק מרדכי. והנה אני שומע לראשונה, שמיברקו עדויות, וכתוצאה מכך זה הלך בכיוון של יצחק מרדכי. גרוע מכל: ישב אדם בוועדה של אלוף זורע, שלקח חלק בהטעיית עדויות. בעיני, זה היה דבר חמור ביותר, ועקום לחלוטין. ועל כן, בישיבת הקבינט הראשונה שהשתתפתי בה, ושדנה בשאלה אם להשעות את ראש השב"כ, בעקבות הבג"ץ של רפי מלכה – אדם שאינני מכיר – אמרתי: לא נתחמק כאן מחקירה. לא אמרתי אם משטרתית או משפטית. אמרתי: חקירה. ועוד הוספתי: אם צריך, שיחקרו גם את ראש הממשלה ואם רוצים, גם אותי.

החוק, ידידי, שווה לכולם, ולא יכול להיות אחרת, וזה לא משנה אם אני אלוף לשעבר או שר בהווה. אם מישהו סוטה מדרך הישר, הוא חייב לעמוד לדין, כמו כל אזרח אחר.

אבל בוא נעזוב את פרטי הסיפור, כולל פגישתי עם אברום. אני מתקומם נגד הגישה הנפוצה שאומרת: מה כל המהומה הזו בגלל שני מחבלים שנהרגו? קודם כל, זו גישה שצה"ל וזרועות הבטחון לחמו נגדה כל השנים. עכשיו, איך גישה זו תופסת כאשר ארנס, שר בטחון של ממשלת הליכוד, הקים ועדת חקירה? ואיך ציבור שלם מוכן לעבור לסדר־היום, כאשר ממברקים עדויות ומעוותים דין? איך ציבור שלם יכול לחיות, כאשר תת־אלוף בצה"ל חי בלחץ אדיר במשך שנה, הוא ומשפחתו, בחשש שמא יואשם בדבר שאיננו אשם בו? לכן אני אומר: ציבור שיש לו די כוח לעשות מעשים חריגים, כמו מלחמה, כמו להסתער, כמו להיפצע, ציבור כזה לא יכול להתנער, כאשר משהו כל כך עקום קרה. נכון שבקלות אפשר להשתמש במושגים טראומטיים, כמו בטחון, זרועות עלומות, מודיעין, ולפטם את העם, שאסור לגעת בזה. אז חייבים להגיד לעם ישראל: בטחון כן, אבל הוא צריך להיות נקי מכל רבב. ואנשי הליכוד, שטוענים שאסור לחקור, בשם הבטחון כביכול, פוגעים בבטחון. לא צריך לעמוד דום כאשר אומרים בטחון, או שטוענים בשם דיני־נפשות כביכול. אני לא מקבל את זה בשום פנים ואופן.

ומה כל הדיבורים האלה, ש[...] סורות, שכל המדינה תזועזע [...] מקבל, ולא כך יקרה. מה לא [...] רקנאטי יורוח הרקנאטים [...] יסעו לחו"ל. לא דובים ולא יער [...] לבנות כל מיני תחזיות אימתניות [...] של מפקדים ומנהיגים, העושים [...]

„התנגדתי לחנינה [...] וטרחתי ללכת לנשיא [...] לו את דעתי. אני רק [...] שבאתי אליו בשעה 11, [...] חתימתו התנוססה על ה[...] כבר בשעה 9"

לעשות ניתוח אובייקטיבי, מה [...] ישראל. ומה לא אמרו כדי להבהיל [...] אמרו שזה יפסיק את מהלך [...] בעיקרון, כי אינני מבין איך אפשר [...] הוחל נגדו הליך משפטי, [...] המדינה, לומר לו את דעתי. אני רק [...] אליו בשעה 11, כאשר חתימתו [...] החנינה כבר בשעה 9. עכשיו כבר [...] בקבינט, שלו ידעו שמחול השרים [...] עושים כמוני ולא היו מצביעים [...]

ועוד דבר: בציבור אומרים, אנחנו [...] החקירות. על מה מדברים? היתה חקירה [...] במצרים. הלכו יהודים טובים לעדות, [...] התאבד בכלא, וכמה יהודים נהדרים [...] ישבו שנים בכלא המצרי, שלא נדע [...] לא היה צריך לחקור? או ועדת אגרנט [...] ישראל היה רוצה לעבור לסדר־היום [...] ביום הכיפורים, עם למעלה מ־[...] ו־5,000 פצועים? מזה עייפים? [...] ויש אומרים שצריך היה לחקור את [...] לבנון. ואגב, כל הכבוד לאריק [...] בממשלה, שהוא בהחלט בעד חקירת [...] כי באמת, סברה ושתילה, זה רק [...] הבוץ האדיר הזה. או מזה עייפים? [...] העובדות ידועות? מי עוד זוכר [...] הפסקת־אש בצפון בין המחבלים [...] נפל בגליל עד שפרצה המלחמה [...] וההתנקשות בשגריר בלונדון [...] רצועת־בטחון בצפון דרושה היתה [...] ולפני המלחמה, לא היתה לנו [...] הדיבור הזה, שאנחנו עייפים מחקירות.

לא מחקירות אני מתעייף. אני עייף [...] החלטות. וטוב שסוף־סוף, באיחור [...] הוחלט על חקירה משטרתית, אם כי [...] חקירה משפטית. ומדוע הליכוד, [...] חקירה, העדיף חקירה משטרתית? [...] מפני שבחקירה משפטית, הדרג [...] יותר חשוף ומסובך, ובמשטרתית [...]

„המצב בממשלה אינו [...] שהיה כשהוקמה. מובן ש[...] חשיבות בקיום הסכמים. [...] גם כשאתה מתחתן, מצב[ך] [...] משתנה לפעמים ואתה מ[גיע] [...] לפעמים לגירושין"

כתוצאה מזה, בחקירה משטרתית [...] הדרג המיבצעי של השב"כ, ובמשפטית [...] יש לי הרגשה, שמי שכל הזמן [...] טובת השב"כ, בסופו של דבר פוגע [...] הליכוד עשה כאן מהלך – או [...] טעה שלא במתכוון. כי עכשיו, השב"כ [...] יותר. וזהי האמת, גם אם למישהו לא [...] את זה.

ושובו: מה זה פה, מה קורה לנו [...] מסברק, לכאורה, עדויות ומסובב [...] וערכים כמו מאיר זורע – ועל זה אני [...]

לסדר־היום? זאתה, האזרח, מוכן לעבור על זה לסדר־היום? מחר זה יקרה לך? ואל תגידו שאתם עייפים. תגידו שאתם רוצים צה"ל, ממשלה וזרועות בטחון ללא רבב. ואל תהיו לי עייפים. וטוב שהוחלט לחקור, ומוטב מאוחר מאשר בכלל לא.

אתה מעיר לי, שראש הממשלה פרס טעה גם הוא, כאשר לא הורה לחקור כבר בספטמבר שעבר, כשנודע לו הסיפור מפי המשנה לראש השב"כ, ראובן חזק. אתה צודק, ואמרתי לו את זה. אני במקומו הייתי חוקר את מי שהיה בא אלי עם סיפור כזה. בפרט אם הייתי חושב שזה פוטש, קנוניה, קליקה, כמו שנאמר. האם לא מוטל על מפקד לשאול מה קורה בתוך הגוף הזה, כשיש מירע כזה? לכן רציתי ועדת חקירה, שתחקור גם את הדרג המדיני, כולל אולי את שמעון פרס. ואינני מחפש את אף אחד. אני מחפש את האמת. והציבור צריך לחפש את האמת.

אתה אומר לי, שהחלטת הממשלה השבוע, 14 נגד 11, כמוה כהבעת אי־אמון בראש הממשלה, ועליו ללכת לנשיא. אני לא ראש הממשלה. הוא צריך לעשות את השיקולים שלו. אבל סלח לי, בשבועות האחרונים, לאור התבטאויות שונות, כולל

„יש לי לבטים קשים בקשר למנהיגות, כפי שנראתה בשטח בשבועות האחרונים. אני בהחלט מודאג, מה יהיו פני הממשלה אחרי הרוטציה, נוכח דברים שקרו בזמן האחרון"

של מ"מ ראש הממשלה, ותפיסת העולם המסויימת שלו, שאינני מקבל אותה – „מה זה חשוב? למה צריך להתעסק עם זה" וכו' – המצב בממשלה איננו מה שהיה לפני שנתיים, כשהיא הוקמה. או כמובן שיש חשיבות בקיום הסכמים. אבל גם כשאתה מתחתן, מצבך משתנה לפעמים, ואתה מגיע לפעמים לגירושין. או זו הפרת הסכם? יש לי לבטים קשים בקשר למנהיגות, כפי שנראתה בשטח בשבועות האחרונים. ואני בהחלט מודאג, איך יהיו פני הממשלה אחרי הרוטציה, אחרי שהייתי עד לכמה דברים בזמן האחרון.

אתה אומר, שדברים שרציתי לקדם, תקועים עכשיו חזק, ואתה מצטער על זה. אני משתתף בצערך, כי הוא צערי. מבחינה זו, המאזן שלי שלילי ביותר. מודה ולא מתוודה. החמצנו הזדמנות לפני שנה וחצי, כאשר לא גמרנו את נושא טאבה בכוורות. בינתיים, הרכבת נסעה הלאה, ומצרים היום כבר לא מה שהיתה אז. מה, חברי במערך היו צריכים לנהוג בצורה יותר ברורה ותקיפה – כי זה המפתח להרבה דברים, וקודם כל לירדן. הליכוד עשה לזה פיליבסטר כל הזמן, והשיג מה שהוא רצה.

הוא לא רצה לפתור את בעיית טאבה. תגיד לי, למה ב־57, כשעזבנו את סיני, לא היה ויכוח על הגבול? אגיד לך: כי לא היה סונסטה ולא רפי נלסון. פשוט מאד. ועל זה נלך לשבור שלום עם מצרים? לפני שנה וחצי, זה היה המפתח. היום אינני יודע. בינתיים השתנו דברים, ולמובראק יש הרבה קשיים. אסור לעמוד ולחכות. בינתיים הרכבות עוברות. צריך לקפוץ על איזו רכבת, ולהגיע ליער. והיתה הזדמנות להגיע רחוק.

„אם צריך, שיחקרו גם את ראש הממשלה, ואם רוצים, גם אותי... החוק, ידידי, שווה לכולם. אם מישהו סטה מדרך הישר, הוא חייב לעמוד לדין, כמו כל אזרח אחר"

עכשיו אתה שואל, כמובן, לאן נוסעת הרכבת האישית שלי? או יש לי לבטים. אני כרגע נוסע על הפסים. במבט לאחור, למרות האכזבות שלי, אינני מתחרט על מה שעשיתי לפני שנתיים. הייתי חוזר על זה גם היום. גם אחרי שאמרתי איך אני רואה את יצחק שמיר כראש ממשלה. הלוואי ואתבדה. רצית כותרת שאתפטר. אז אין לך כותרת כזו. יחד עם זה אני מודה, שאינני בא על סיפוקי עם מה שקורה עכשיו. ויש לי סימן־שאלה אדיר, איך ממשלת ישראל תתפקד בעתיד. מה אגיד לך? הרכבת שלי נעה, אבל בחריקות. אני מגיע לאיזו שהיא פרשת־דרכים. בזה אין לי ספק. שלושת החודשים הקרובים ממילא לא יהיו חודשים שקטים.

אחד מן השניים: או שיירדו בצורה אוירה על השב"כ, מפני שעשה דברים בלי ידיעת הדרג המדיני – או שהדרג המדיני כן ידע. בכל מקרה, תהיה פה איזו רעידונת. במקרה השני, זו תהיה רעידה יותר גדולה. וזכור שב־21 במאי, אחרי ישיבת הקבינט, אמרתי לסיעה בכנסת, שזה כדור־שלג, ולך אמרתי, שפה הולכת רעידה. זה לא מישחק ילדים. זו ממלכה. זו המדינה שלך שלי. זה גורלך וגורלי. אני לא מחפש ראשים. ואם יעופו – כבר עפו ראשים יותר גדולים בעבר. אני רוצה לדעת את האמת. מי שעומד ליד ההגה, בפרט הגה הבטחון, חייב להיות נקי ומסודר.

עזר ויצמן: „שלושת החודשים הבאים יהיו קשים"

■ משה ארנס: מופרז – יוסף בורג: לא בדיוק

(המשך מעמוד הקודם)

פעל ברשותו ובסמכותו של הממונה עליו, יצחק שמיר.

כאשר הדלפות אלה תכפו, שמיר, ששמר על שתיקה, נאלץ להגיב. כאשר הודיע בפומבי כי לא היה לו כל קשר לפרשה – נוצרה מחלוקת עובדתית: גירסת ראש השב"כ, לעומת גירסת שמיר. הבדלי הגירסאות העלו את השאלה כיצד ניתן לבדוק נושא זה, של גירסה מול גירסה.

לא כל המשתתפים בהתייעצויות הפנימיות אצל פרס החזיקו בדעה, כי הבחירה היא בין ועדת חקירה משפטית לבין חקירת משטרה, על מלוא משמעויותיה והקשריה הפליליים. כך, למשל, עו"ד רם כספי העלה רעיון לפעול בדרך מקורית: פקודת המשטרה מעניקה לשר המשטרה אפשרות לחקירה משטרתית, בצורה יוצאת־דופן.

למשל, השר חיים בר־לב יכול למנות את מפכ"ל המשטרה, לבדוק את הנושא. לצידו ימונו שני אישים נוספים, לאו־דווקא אנשי משטרה. (בין השמות שהוזכרו כמועמדים – הרמטכ"ל־לשעבר צבי צור, האלופים־לשעבר דן טולקובסקי ושלמה גזית, עורכי־הדין המכובדים יהושע רוטנשטרייך ונפתלי ליפשיץ, מנכ"ל משרד הביטחון לשעבר פנחס זוסמן וכדומה). בידי המפכ"ל ושני עמיתיו יימסר כתב־סמכות, שינוסח בדקדקנות במגמה להגיע לחקר העובדות, בעיקר אלה השנויות במחלוקת. כמו בחקירות משטרה רגילה, גם מימצאי ועדה זו והמלצותיה יימסרו לשיקול דעתו של היועץ המשפטי.

הצעה זו נתמכה בידי משפטנים נוספים, אך במצב שנוצר בתוך העבודה לא היתה לה תמיכה. לעומת זאת, בדיון הממושך של הממשלה ביום שני השבוע, העלה אותה שמיר כמוצא בין הדרישה לוועדת חקירה משפטית, לחקירת משטרה רגילה. הליכוד היה מוכן לתמוך בה – המערך לא.

ההתלבטות סביב הברירות השונות לחקירת השב"כ הוכיחה שוב, כבעבר, כי ההתייחסות לוועדת חקירה משפטית היא פועל־יוצא של מישחק־כוחות בין הפוליטיקאים. דוגמאות יש בשפע. יתירה מכך: הצצה אל העבר מעלה, כי עד היום רוב ראשי־הממשלה התנגדו להקמת ועדות כאלו בזמנם. כאשר כבר הסכימו לכך, עשו זאת בחריקת־שיניים. לדעתם, מימצאי הוועדות ומסקנותיהן הוכיחו, כי ההתנגדות להקמתן היתה צודקת. שרים, שהיו בתקופות קודמות זוטרים או באופוזיציה, נהגו בעבר באורח שונה ביחסם לוועדות חקירה – על־פי רוב, לפי התייחסות פוליטית ואישית.

ואכן, היה זה טבעי שבישיבת הממשלה המיוחדת, שדנה ביום שני בפרשת השב"כ, נשמעו התייחסויות לנושא של ועדות חקירה משפטיות.

השר משה ארנס סבר: הגזמנו בשימוש בוועדות חקירה.

ארנס עצמו דיבר אולי מתוך ניסיון אישי: השר גד יעקובי הזכיר לו, כי הוא היה זה שהקים, בתוקף תפקידו כשר ביטחון, את ועדת זורע. אלמלא הקמת אותה לא היינו מגיעים עד הלום... (שכן, בוועדה זו החלה „להתבשל" פרשת בירורי הראיות).

שאלה זו מעסיקה גם גורמים מחוץ לממשלה. העיתונאי חגי אשד – המיתמחה בניתוח ועדות חקירה, מאז הטיל עליו דוד בן־גוריון ז"ל, לחקור לעומק את „פרשת לבון" – גורס: הניסיון המצטבר מוכיח, שכל ועדות החקירה נכשלו. מוסיף ח"כ שבח וייס מהמערך, מרצה למדע המדינה: בחינת מסקנותיהן של ועדות חקירה עד כה, מעלה שתי עובדות ברורות – המלצותיהן בתחום השינויים במערכות השלטון אינן מיושמות. לעומת זאת, הן הופכות להיות בתי־דין־שדה לאישים שבעניינם הן דנות.

שיכבה רחבה בהנהגה המדינית סבורה: ועדות חקירה משפטיות נהנות מחרות מוחלטת מדי בחריצת־דין, לטוב ולרע, על דרך התנהגותם ומערכת שיקוליהם הפוליטיים של אישים ומנהיגים. אם אין עבירה על החוק במעשי הדרג המדיני, כי אז המוסד שצריך להכריע את גורלם הוא – מפלגתם, או הציבור ביום הבחירות.

„יהודים לא אוהבים חקירה"

השאלה כיצד ינהג שר הדתות ד"ר יוסף בורג בעת ההצבעה בממשלה על הקמת ועדת חקירה? – הציקה הן למערך והן לליכוד.

בורג היה אומר: צריך בודק יחיד, כדי לדעת מה בכלל מתרחש בשב"כ. זאת לאור הפירסומים על „מלחמות יהודים" פנימיות המתרחשות בו.

בפרק זמן מסוים היתה סברה, שבנו של השר, אברהם, המשמש כיועץ לראש־הממשלה, מנסה לשדל את אביו לתמוך בהקמת ועדת חקירה. אך בורג האב השיב: בעניינים קונטרברסליים אינני משוחח עם בני.

בשבוע שעבר התקיימה שיחה בנושא זה בין בורג לבין ראש־הממשלה. יש אומרים, כי השר אמר לפרס: אני רוצה שתדע מה קורה בבתי־הכנסת סביב נושא ועדת החקירה. שם, כאשר מזכירים את המילה „חקירה", מפסיקים להתפלל ומתחילים לקלל. בורג טוען, כי לא השתמש בניסוח כה חריף, אלא ציין בפשטות: יהודים אינם רוצים חקירה.

מכל מקום, בורג לא רצה לחיות לשון־המאזניים בין עמדות המערך (המצדד בוועדת חקירה) לבין הליכוד (השולל). עם זאת לפרס היה ברור, שבורג לא יתמוך בעמדת המערך. לכל היותר יימנע.

הימנעותו האפשרית של בורג לא גרעה מהרוב של הליכוד, שהתבסס על תמיכתם של שלושה שרים נוספים: יגאל הורביץ מגוש המערך, מצד אחד – ושני השרים הדתיים האחרים, שר הפנים יצחק פרץ והשר יוסק'ה שפירא.

אבל לפני ההצבעה עצמה, החלו לצוץ לפתע התבטאויות של הורביץ, שפירא ופרץ, שאיימו על הרוב של הליכוד.

הורביץ: אור ליום שני טילפן לאחד מראשי הליכוד והבטיח את תמיכתו.

שפירא: מלכתחילה התכוון להצביע נגד ועדת חקירה. עם זאת דעתו לא היתה נחרצת. בהזדמנות מסוימת אף התבטא כי עניין זה אינו עומד בשמיים או בארץ. ביום שני מוקדם בבוקר קרא שמיר בעיתון, כי קולו של שפירא אינו מובטח. הוא טילפן אליו בשאלה, סמוך לשעה 6 בבוקר. שפירא הבטיחו: לא דובים ולא יער.

פרץ: ההתרגשות בליכוד היתה לאחר שמיעת דבריו של שר הפנים, בטלוויזיה מהם ניתן היה להתרשם כי הוא יתמוך בוועדת חקירה. החשש בליכוד היה, כי אם אחד משרי גוש הליכוד יפרוש – עלולים אחרים ללכת בעקבותיו.

המטה המיוחד שפעל לצידו של שמיר לקראת ההצבעה בממשלה – השרים שרון ונסים, והח"כים מרידור ואולמרט – התגייס לפעולה, מייד אחרי מהדורת „מבט". אחדים מהם החלו לחפש את פרץ. רעייתו הרבנית אמרה, שהוא נמצא באשקלון. אך ככל שנקפו השעות לתוך הלילה נתעורר חשש שמא הוא נעלם במתכוון, כדי להימנע מלחצים.

בין השאר טילפנו לכמה רבנים הידועים בקשריהם עם השר, כדי לקבל רמז על עמדתו. בין קטעי המידע שנאסף היה גם אחד, מרגיע: מורו ורבו הרוחני של פרץ, הרב ש"ך, התבטא: מותם של שני מחבלים ערביים אינו מצדיק פרשה כזו.

בשעה 1 אחרי־חצות, אור ליום שני, טילפן השר פרץ לשמיר. השר, שהיה נדהם מכל ההמולה סביבו, הסביר בלשון חד־משמעית: אצביע נגד ועדת חקירה. כאשר נשאל לפשר דבריו בטלוויזיה טען: לא שידרו את דבריו בשלימותם.

כך התייצבו שלושת השרים הדתיים לצד הליכוד. אבל צריך גם לציין, כי במאבק זה נתהדקה מערכת היחסים בין שמיר ושרון. האחרון פעל ללא לאות להכשלת כל אפשרות שיהיה רוב בממשלה למען ועדת חקירה. עיקר פעילותו היתה בעיקר בקרב השרים הדתיים.

ואולם, שתיקתו של סגן ראש־הממשלה דוד לוי בפרשה זו, היא הנושא המטריד את הליכוד. אכן, לוי תמך בעמדת עמיתיו, אולם הוא מקפיד לשמור על שתיקה – וגם לא פצה את פיו בישיבת הממשלה המיוחדת והמכרעת.

עיריית תל־אביב־יפו
הפילהרמונית בפארק
מחר מוצ"ש 19.7 בשעה 9.30 בערב
מפת החניונים

לרשות הקהל המגיע לקונצרט בגני יהושע (פארק הירקון) בתל־אביב מגרשי חניה רבים (ראה מפה). הקהל מתבקש לחנות בחניונים.
סנדלי דנוור יופעלו נגד החונים על איי התנועה ועל המדרכות - חנה כחוק.
לנכים בעלי תוי נכה - חניה מיוחדת.

חברת מבני תעשיה בע"מ
מציעה להשכרה
בקריה לתעשיות עתירות מדע
באר־שבע
בשיתוף עם משרד התעשיה והמסחר, עירית באר־שבע ואוניברסיטת בן־גוריון הקימה חברת מבני תעשיה מבנה ראשון בקריה לתעשיות עתירות מדע בבאר־שבע.
הקריה שוכנת בסמוך למפעל „ביטא" ותחנת הרכבת והיא עתידה להשתרע על שטח של כ־60 דונם.
המבנה הראשון הינו מבנה רב־תכליתי, בן 4 קומות בגודל של כ־4,000 מ"ר, הבנוי בסטנדרט גבוה ומיועד לתעשיות עתירות ידע.
המעוניינים בהשתלבות בקריה ובשכירת שטחים מתבקשים להתקשר למשרדי החברה:
* באר־שבע, דרך העצמאות 40, טל. 057־31922
* תל־אביב, רחוב קרליבך 29, טל. 03־281259.

מלחמת ההתשה של רקנא[טי]

מאת בני ברק

„בנק־דיסקונט הפך לבנק פולני". קונן אחד העובדים לאחר התפטרות רפאל רקנאטי וק[...] מניהול הבנק — אך נראה כי למרות הכל תמשיך משפחת רקנאטי לשלוט בענק הפינ[נסי] באמצעות חברת האחזקות "איי.די.בי." והן באמצעות המנהלים החדש[ים]

85 יום לאחר פירסום דו"ח בייסקי, והרבה אחרי שמנהלי הבנקים האחרים עשו זאת, [...] גם יו"ר ההנהלה של בנק־דיסקונט להודיע על התפטרותו ★ המאבק הציבורי [...] מבטיח בתחילה נסתיים בהחלטת ממשלה שהדהימה את המ[...]

„אנו בדעה, כי נוכח הממצאים והנסיבות שפורטו בדו"ח זה אין מר רקנאטי ראוי להמשיך בתפקידיו בבנק־דיסקונט, ב־איי.די.בי., או בכל תפקיד בכיר אחר במערכת הבנקאות הישראלית על שלוחותיה בארץ ובחו"ל. אנו ממליצים שאם מר רקנאטי לא יתפטר מרצונו מכהונתו בבנק־דיסקונט ו־איי.די.בי. הוא יועבר מכהונתו על־ידי הגוף המוסמך בקונצרן. לא יפעל הגוף המוסמך על־פי המלצתנו זו, יפעלו לפי סעיף 23.12 להלן" (כלומר, נגיד בנק־ישראל יפעל להשעייתו).

קטע זה בעמוד 352, של דו"ח בייסקי, שפורסם ב־20 באפריל השנה, הוא אות הפתיחה לאחר ממאבקי הכוח הגדולים ביותר בכלכלה הישראלית שנסתיים השבוע, כאשר פרש רפאל רקנאטי מכל תפקידיו בבנק־דיסקונט.

רפאל רקנאטי, יו"ר ההנהלה והמנכ"ל, הוא היחיד מבין הבנקאים אשר „מיצה" את כל המלצות הדו"ח לגבי שלבי ההרחקה מהבנק. הוא סירב להתפטר מרצונו, מועצת המנהלים של הבנק לא רצתה לפטרו ואף קבעה שהוא חיוני לבנק. רק לאחר שהממשלה החליטה לאמץ את המלצת נגיד בנק־ישראל ולהשעותו מתפקידו, הוא התפטר.

אך למרות שרפאל רקנאטי, ועימו בני משפחתו אודי וליאון רקנאטי, התפטרו מבנק־דיסקונט, הוא לא מילא אחרי כל המלצות ועדת־בייסקי ולא פרש מניהול חברת האחזקות של הבנק, איי.די.בי.; הוא ממשיך לכהן בתפקיד יו"ר ומנהל כללי של חברה זו. הסיכויים להעבירו מתפקיד זה הם קלושים. שכן, איי.די.בי. איננו תאגיד בנקאי ולפיכך אין לנגיד בנק־ישראל כל סמכות להשעותו מהקבוצה. מי שירצה להעבירו מתפקיד זה, יאלץ לעשות זאת רק אם יוכיח, כי המלצות ועדת־חקירה אינן בגדר „המלצות", אלא בגדר „חוק", והסיכוי לכך אפסי.

בני המשפחה ימשיכו איפוא לשלוט בבנק ולנהל אותו דה פקטו. הדבר היחיד שיצטרך רפאל רקנאטי לעשות הוא אולי לשנות את כרטיס הביקור שלו...

אישור המשפחה

פורמלית, מונו לבנק־דיסקונט מנהלים חדשים – גדעון לחב, מנכ"ל; ויוסף צ'חנובר, יו"ר הדירקטוריון. אולם, יש לזכור, כי שני המנהלים חללו, עם כל כישוריהם, הם אנשים שהובאו לבנק־דיסקונט על־ידי משפחת רקנאטי, וכמו רוב העובדים הבכירים האחרים בבנק, ולא רק הבכירים, לא יעשו דבר ללא אישורה של המשפחה השלטת. הניהול בפועל של בנק־דיסקונט ישאר כמובן בידי משפחת רקנאטי.

רפאל רקנאטי ועימו הבנקאים האחרים, רמזו עוד לפני פירסום הדו"ח, כי הם רחוקים מלהסכים עם הקו שבו עומדת לנקוט הוועדה. רק גיורא גזית מבנק־הפועלים הודיע עוד לפני פירסום מסקנות הוועדה, כי אם תמצא אותו הוועדה אשם, הוא יפרוש. ואכן, הוא עשה זאת.

ב־20 באפריל, בשעות אחר־הצהריים פורסם הדו"ח עב־הכרס. ב־21 בחודש, למחרת הפירסום נערכה מסיבת עתונאים, שזומנה עוד קודם לכן, לקראת פירסום מאזן בנק־הפועלים. גזית סקר בקצרה את הדו"ח הכספי ואחר־כך, כשנשאל על דו"ח בייסקי, הוא שלף מכיסו מכתב־התפטרות.

מסיבת העתונאים של בנק־דיסקונט, על הדו"ח השנתי, נועדה להיערך שבוע מאוחר יותר. דובר הבנק פנה אלי, כיו"ר תא הכתבים לענייני כלכלה, וביקש לבדוק אפשרות שרקנאטי לא יישאל שאלות על דו"ח בייסקי, שכן איננו מתכוון להשיב. התשובה שקיבל היתה, כי זכותו של רקנאטי לא לענות, אך אין אפשרות למנוע שאלות. זה לא סיפק את רקנאטי – ומסיבת העתונאים בוטלה.

בנק־דיסקונט שומר על שתיקה מוחלטת. דובר הבנק איננו מוכן למסור דבר על עמדת הבנק בפרשת בייסקי. גם על מועדי הישיבות של מועצת־המנהלים של הבנק אין מוסרים דבר. מה שברור הוא: רקנאטי איננו מתכוון להתפטר.

פניה לפרס

בינתיים, הולכים ארנסט יפת מבנק־לאומי ואהרון מאיר מבנק־המזרחי בעיקבות גיורא גזית – ומגישים התפטרות. רקנאטי נותר בודד במערכה.

מאחורי הקלעים פותחת צמרת [...] במערכה למען רקנאטי. יו"ר [...] המצומצמת, אלי כהן, [...] מכל עיסוקיו האחרים, [...] עם חברי־כנסת ושרים, [...] מדוע שונה בנק־דיסקונט [...] האחרים. רקנאטי עצמו [...] ראש־הממשלה, שמעון פרס, מיודר זה שנים רבות, ומבקש את תמיכתו.

סמוך לתום 30 הימים שהקציבה הוועדה למנהלי הבנקים לפרוש, נפרצת מעט חומת השתיקה. באיגרת לעובדי הבנק, בחתימת „ההנהלה המרכזית", נאמר, כי בנק־דיסקונט הוא בנק פרטי ולכן – כך נרמז – אין דינו כדין הבנקים האחרים. עוד נאמר באיגרת, כי קבוצת דיסקונט העוסקת בבנקאות ובהשקעות גם יחד, היא מעוז ההשקעות הפרטיות במשק הישראלי ולכן היא מחייבת התייחסות שונה.

אלא שהלחץ הציבורי להתפטרות רקנאטי גובר, בעיקר מצד חלק משרי הממשלה, חברי־כנסת וכלי־התיקשורת. חוזר נוסף מופץ בקרב עובדי הבנק. „ועדת־חקירה אינה הליך שיפוטי ומשום כך מסקנותיה הינן המלצות בלתי־מחייבות", נאמר בו.

30 הימים הראשונים חולפים – ורקנאטי נשאר. „מתוך דאגה לעצמאותו של הבנק שלנו ולשמירת האינטרסים של הלקוחות, העובדים ובעלי המניות, לא קיבל מר רקנאטי את המלצות הוועדה ואין בכך כל פגם", נאמר בחוזר נוסף שנשלח לעובדי הבנק.

בינתיים מקימים בממשלה ועדת שרים מיוחדת לטיפול ביישום דו"ח בייסקי, ובבנק מקווים, כי זוהי פריצת דרך לקראת „שינוי גישה". שרים מתבטאים בפומבי נגד המלצות הוועדה ונגד יישומן המלא, במיוחד בעניין רקנאטי. בעיקר השרים הליברלים שריר ומודעי. פעילות השיכנוע מאחורי הקלעים נמשכת, כשגם ועד העובדים של הבנק נרתם למשימות ההסברה.

כישורים וניסיון

הימים נוקפים. גם 30 הימים הנוספים שניתנו למועצות המנהלים כדי לפטר את ראשי הבנקים, עומדים להלוף. בדירקטוריון של בנק־דיסקונט מובטח רוב מוחלט לעמדתם של בני משפחת רקנאטי. נציגי הציבור במועצת המנהלים – פרופ' יאיר אורגלר, המשפטן ד"ר יהושע רוטנשטרייך, התעשיין עוזי נתנאל, ופרופ' אברהם פרידמן – הם במיעוט; ואף כי בישיבות מועצת־המנהלים הביעו אחדים מהם דעה כי על רקנאטי להתפטר, הם מקבלים לבסוף את עמדת הרוב, האומרת כי „בנסיבות הקיימות, החליטה מועצת המנהלים שלא לקבל את המלצות הוועדה. קבלת ההמלצות לא זו בלבד שלא תהיה לטובת הבנק, אלא אף תפגע בו. כישוריו נסיונו וקשריו הנרחבים של רפאל רקנאטי עם אישים והוגים בנקאיים וכלכליים בארץ ובעולם הינם נכס רב־ערך לקבוצה, שאין לוותר עליו. לדעת הדירקטוריון, מר רקנאטי הוא האיש המתאים ביותר לעמוד בראש הנהלת הבנק".

לאחר קבלת החלטה זו מפר סוף־סוף רפאל רקנאטי את קשר השתיקה. הוא מעניק ראיון לגלי צה"ל, ראיון לטלוויזיה (כשהוא עומד על כך שהראיון יהיה בשידור חי כדי למנוע אפשרות עריכה), וראיון ל„ידיעות אחרונות". לקראת הראיון לטלוויזיה, שוכר רקנאטי את שירותיו של איש טלוויזיה לשעבר ועושה איתו „שיעורי־בית". במקביל, הוא מפרסם הודעה אישית הנמסרת בלילה לכלי־התיקשורת. „המלצת הוועדה ביחס אלי כמוה כצו הגלייה מישראל", הוא כותב. „שהרי האיסור לצמיתות למלא את תפקידי במערכת הבנקאות הישראלית בארץ ובחו"ל כמוה כהמלצה לעסוק במיקצועי בגלות מחוץ לישראל... לא לשם כך עלה אבי עם משפחתו מסלוניקי לישראל... העברתי מתפקידי פירושה סילוקה של משפחת רקנאטי, לכך איני יכול להסכים".

ולראיון שהעניק לעמיתי, ישעיהו בן־פורת, הוא מוסיף, כי חוק להרחקתו מהבנק, כפי שניסו באותה עת להעביר בכנסת חברי הוועדה לביקורת המדינה, על פי יוזמתו של ח"כ דוד ליבאי, יהיה צו הגלייה מהארץ לכל משפחת רקנאטי. הוא יודע לספר באותו ראיון, כי רמזו לו שאם יסכים לפרוש מבנק־דיסקונט, יוכל להישאר יו"ר איי.די.בי., או לחילופין, יוכל למנות את אחד מבני משפחתו לתפקיד ניהול, ובפועל ימשיך לנהל את הבנק בעצמו.

אלא שרקנאטי ממשיך להתעקש. בראיון עמי, מאוחר יותר, יאמר כי זהו מאבק קשה ומתיש. „רק האמונה בצידקת דרכי היא הנותנת לי כוח למאבק זה".

רקנאטי יוצא לחו"ל, ובעודו שוהה באירופה, מקבל ראש־הממשלה מברק מהברון אדמונד דה רוטשילד, המביע תמיכה, מלאה בעמדתו של רקנאטי ויוצא חוצץ נגד ועדת־בייסקי. הוא מסיים בנימה אישית, ממנה משתמע גם איום מסויים: „פגיעה כשמה הטוב של משפחה זו (משפחת רקנאטי) הינה חמורה עבורי כפגיעה בשמה הטוב של משפחתי אני"...

משיכת פיקדונות

רקנאטי עצמו טוען, כי סילוקו מהבנק עלול לגרום לכך שמשקיעים מחו"ל ימשכו פיקדונות מבנק־דיסקונט.

מעברו השני של המיתרס מתייצב לוחם קשוח לא פחות, פרופ' מיכאל ברונו, שאך זה נבחר כנגיד בנק־ישראל. ברונו מצהיר, עוד טרם מינויו, כי יפעל לפיטורי רקנאטי.

נפתח מחול סרים משפטי. הרקנאטים שוכרים את שירותיו של משרד עורכי־הדין של שר־המשפטים לשעבר חיים צדוק. צדוק ועו"ד קלגסבלד מכינים חוות־דעת עבות כרס מהן עולה, כי לנגיד בנק־ישראל אין סמכות לפעול להשעייתו של רקנאטי על פי סעיף 8(ו) לפקודת הבנקאות. סעיף זה קובע, כי רשאי הנגיד להשעות מתפקידו, למשך שלושה חודשים, מנהל בנק, אם יש חשש ליציבותו של הבנק. מכיוון שאין כל חשש ליציבות בנק־דיסקונט, לא ניתן להשעות את הנגיד. היועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, מצטרף גם הוא לחוות־דעת זו, ומציע לנגיד „לחתור להשתתת פעולתו על בסיס משפטי איתן מזה שאנו אומרים למצוא בסעיף 8(ו) לפקודת הבנקאות".

אלא שהנגיד עקשן לא פחות מרקנאטי. הוא מחליט, למרות הכל, להביא לממשלה את ההצעה להשעות את רקנאטי מתפקידו. בישיבת הממשלה נמתחת ביקורת קשה על הנגיד; וחוות־הדעת של היועץ המשפטי לממשלה אינה מוסיפה לעמדתו. הסיכום הוא כרגיל – אין מחליטים. דוחים לישיבה הבאה. בבנק־דיסקונט מקבלים זאת כאות מבשר טובות. מסתמן רוב בממשלה לטובת רקנאטי. [...] עם

(המשך בעמוד 18)

האימפר[יה]

צריך להיות אשף כלכלי [...] לעקוב אחר היקף פע[...] ושווי נכסיה של משפחת [רק]נאטי, יותר נכון, של הא[...] הדיסקונטאי על כל [...] המושגים „רקנאטי", „דיסקונט", „איי.די.בי." ו„פי.אי.סי." הפכו כמעט [...] מות נרדפים.

סיפור ההצלחה של המשפ[חה] מתחיל עוד בסלוניקי [...] ומתגלגל ארצה עם ליאון [רק]נאטי, העולה עם [...] אחת המשפחות העשירות [...] סלוניקי. בארץ הוא [...] להקים בנק. השנה 1935. [...] של הבנק „בנק א"י לדיסקונט", הון המניות [...] 60,000 לא"י. תוך 10 שנים הוא הופך להיות הבנק [...] בגודלו בארץ, שבה [...] כ־60 בנקים, רובם [...] בבעלות משפחתית.

הרכישה הראשונה של [...] רה היא „בנק מרכנתיל" [...] נת 1944. אחריו נבלעים [...] ידי דיסקונט גם [...] עותמן. בשנת 1949 [...] המשפחה את עסקיה לידי [...] רק, והבן הצעיר, רפאל [...] טי, יוצא לשם. בארץ [...] כים האחים הגדולים, [...] רקנאטי (שפרש מאוחר [...] מעיסקי המשפחה על [...] לוקי־דעות) ו„אדון [...]" שכינו אותו בחיבה [...] בבנק, בפיתוח העסקים [...] מיים.

התהרחבות העיסקית [...] בהדרגה את ייסוד בנק [...] כנאות ולפיתוח, בשיתוף [...] איש־העסקים [...] בנו גיטור, הקמת חברת [...] עות של בנק־דיסקונט, [...] חת סניף הבנק בניו־יורק, [...] נת 1962 יוצא בנק־דיסקונט [...] בהנפקה לציבור בישראל. [...] רי מלחמת־ששת־הימים [...] רוכשים בנק בארה"ב. [...] 13 שנה מאוחר יותר [...] דיסקונט בנק אוף ניו־יורק [...] ביום במקום ה־14 [...] הבנקים הגדולים בניו־יורק [...] וה־73 בכל ארה"ב, [...] לים 15 אלף בנקים. [...] הישראלי הגדול [...] הבנקים הישראלים [...] בחו"ל.

בשנת 1970 מוקמת איי.די.בי. חברת האחזקות [...] הראשונה בישראל. [...] עומדים האחים [...] נאטי. בשנת 1971 [...] ברקליס־דיסקונט, [...] שותפות של דיסקונט [...] נק הבריטי הידוע. [...] אחת העיסקות [...] שבוצעו בשנים [...] על־ידי קבוצת דיסקונט [...] רכישת חבילת מניות [...] נק הבינלאומי – [...] לקבוצה שליטה של 28 אחוז [...] בבנק – תמורת חבילת [...] של בנק דיסקונט, [...] בזמנו חברת דעות.

(המשך בעמוד 18)

מי הולך – ומי נשאר

ליאון רקנאטי

אודי רקנאטי

אלי כהן

גדעון להב

אריה קרסו

רפאל מולכו

★ **רפאל רקנאטי:** יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל הבנק. האיש שעל פיו ישק דבר בבנק דיסקונט. „מר רפאל רקנאטי" החליף את „אדון דני" בראשות הבנק, ארבע שנים לפני מותו של אחיו ממחלת פרקינסון. בן 62, נולד בסלוניקי שביוון ועלה ארצה יחד עם הוריו ושלושת אחיו: הארי, דניאל ויעקב. רפאל למד בבית־ספר תחכמוני, שלא כמו שני אחיו, שהלכו לגימנסיה הרצליה: היה פעיל בהגנה, ואירגן עליה בלתי ליגאלית ממצרים לארץ. בקהיר הכיר את אשתו, דינה, מסלת. רפאל נשלח לאנגליה ללמוד מינהל עסקים ועסק ברכישת נשק בחו"ל. שם נולדה ידידותו הממושכת עם שמעון פרס ועם אנשי רפ"י, ומשה דיין בראשם.

רפאל הקים את בנק דיסקונט בניו־יורק, שהפך לאחד הבנקים הגדולים בארה"ב. בראשית שנות ה־70, חל הקרע בין האחים רפאל ודניאל לבין הארי הבכור, והארי פרש מניהול הקבוצה והקים לעצמו את „בנק דיסקונט אוברסיז" בשווייץ.

רפאל רקנאטי נחשב לאחד מעשירי העולם. הונו האישי, הכולל חברות־ספנות ושורה של עסקים מקומיים ובינלאומיים, נאמד ב־130 מיליון דולר. רקנאטי נאמן לאימרה: „היה טוב, היה בצל", נמנע מחשיפה פומבית וגם לאחר פירסום מסקנות ועדת בייסקי, שמר על שתיקה, עד שיצא להסביר את עמדתו לציבור. רפאל רקנאטי, איש־כבוד, סירב ללכת. לדברי יד ימינו בבנק, אלי כהן, הוא התנגד גם להצעה שאשתו, דינה, תחליף אותו כיו"ר מועצת המנהלים. מעבר לכבוד, ישנו גם השיקול העיסקי־כלכלי: רקנאטי נלחם על אמינותו במישור הבינלאומי. בקשרים שלו אסור שיירשם שהוא אינו ראוי לנהל בנק. עד לסטירת־הלחי האחרונה שחטף מידידיו בממשלה, האמין שיוכל להמשיך בתפקידו. הוא יוכל, עם זאת, להמשיך ולמשוך בחוטים, באמצעות חברת איי.די.בי.

הוא מתגורר בחווילה בהרצליה־פיתוח. אחד משני בניו, מיכאל בן ה־29, מתגורר בארה"ב וקשור בעיסקי המשפחה.

★ **ליאון רקנאטי:** בנו של דניאל, משנה למנכ"ל ומנהל אגף הבנקאות הקימעונאית. אחראי בתוקף תפקידו על תיאום סניפים, שיווק ופירסום. בן 38, יליד תל־אביב, בעל תואר שני במינהל עסקים. בבנק מספרים שליאון ואודי, בנו של רפאל, החלו שניהם את הפרק הבנקאי שלהם למטה, בדרגים הנמוכים. המשפחה אף הקצתה להם סכום כסף, כדי שילמדו לעשות עסקים. שניהם חברי ההנהלה המצומצמת. ליאון חבר במנהלת בית־אבות על שם רקנאטי בקרית מטלון, פתח־תקוה, הוא פעיל במוסדות ציבוריים כמוזיאון תל־אביב, קרן תל־אביב לספרות ואמנות, אוניברסיטת תל־אביב. נשוי למירה, פסלת, ציירת וקולנוענית. בני הזוג נפרדו לזמן מה ואף עמדו על סף גירושים. הם מתגוררים בדירה שכורה במגדלי הדר וייצמן, ויש להם בת ובן.

★ **אודי רקנאטי:** בנו של רפאל, משנה למנכ"ל ואחראי על הפעילות הבינלאומית של הבנק. בן 37, נולד בניו־יורק וגדל בה עד גיל 17. והתחנך בבית־ספר צרפתי בניו־יורק. לאחר בואו לארץ, התגורר בבית דודו, דניאל. בעל תואר ראשון במדעי הרוח ותואר שני במינהל עסקים. הוא חובב ספורט ואוהד שרוף של מכבי תל־אביב. משוגע לאופנועים, סיפרו שהוציא רישיון נהיגה על אופנוע ללא ידיעת אשתו. מתגורר ברחוב רקנאטי ברמת־אביב ג', נשוי לאילנה, מזכירה רפואית, ואב לשניים.

★ **אלי כהן:** משנה למנכ"ל ויו"ר ההנהלה המצומצמת של הבנק. כהן נחשב ל„איש החזק" בבנק ולבעל השפעה מכרעת על רפאל רקנאטי. בן 53, יליד ירושלים, בעל תואר שני במשפטים. הוא הוכנס לבנק לפני 25 שנה על־ידי רפאל רקנאטי בתפקיד עוזר ליועץ המשפטי. תפקיד יו"ר ההנהלה המצומצמת, שנתפר במיוחד עבורו, קבע אותו כמספר שניים בצמרת הבנק. התפקיד לא יאוייש מחדש לאחר פרישתו. מאחר שהמנכ"ל, רפאל רקנאטי, הירבה לשהות בחו"ל, תיפקד כהן כמנכ"ל בפועל. השופט בייסקי נזף בו בעת שהופיע בפני הוועדה לבדיקת ויסות המניות, על שלא טרח להעביר אליה מסמכים בעלי תוכן. כהן נשוי למשפטנית, אב לבת שלומדת רפואה, ולשני בנים, אחד מהם חייל.

★ **יוסף צ'חנובר:** סגן יו"ר מועצת המנהלים של הבנק בניו־יורק ונשיא חברת ההשקעות פי.איי.סי. נתמנה ליו"ר מועצת המנהלים של דיסקונט – יו"ר ראשון של הבנק המשפחתי שהוא לא־רקנאטי, לא־בנקאי ולא־ספרדי. צ'חנובר הוא משפטן, ובעבר זוהה כאיש של משה דיין ז"ל. בן 53, נולד בחיפה למשפחה מסורתית, שעלתה מפולין. בוגר סמינר למורים, בעל תואר ראשון ושני במשפטים, תואר שני במינהל עסקים ודוקטורט במשפט רבני מן הסמינר התיאולוגי בניו־יורק. היה היועץ המשפטי של מערכת הבטחון בתקופתו של משה דיין כשר הבטחון.

באמצע שנות ה־70 היה צ'חנובר ראש משלחת הרכש של משרד הבטחון בצפון אמריקה. משך ארבע שנות ישיבתו בניו־יורק, התגו על חוזים לאספקת נשק לישראל בשווי של מיליארדי דולרים. עם שובו ארצה ב־1978, מינה אותו משה דיין למנכ"ל משרד החוץ. ב־1980 פרש צ'חנובר מן השירות הציבורי והצטרף לבנק דיסקונט כנציגו בניו־יורק. באחרונה עלה שמו כמועמד לתפקיד היועץ המשפטי לממשלה, לפני מינויו של יוסף חריש. הוא ידוע בקשריו ההדוקים עם ראש הממשלה, שמעון פרס, ועם ממלא־מקומו, יצחק שמיר, שאותם ניסה להפעיל לטובת רפאל רקנאטי. השבוע כינה העתונאי נחום ברנע את צ'חנובר „אדם לכל עת". הוא נשוי לארכיטקטית, ואב לשלושה, מתגורר ברמת־השרון.

★ **גדעון להב:** משנה למנכ"ל הבנק, יחליף את רפאל רקנאטי כמנכ"ל וכחבר מועצת המנהלים. במשך השנים שמר על אלמוניות כמעט מוחלטת. בן 57, יליד גרמניה, שעלה ארצה לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה. למד כלכלה באוניברסיטה העברית בירושלים. עם סיום לימודיו, הצטרף לשירות הממשלתי ושימש, בין היתר, כמנכ"ל משרד המסחר והתעשייה בתקופתו של השר זאב שרף ז"ל. ב־1974 פרש מן השירות הציבורי והצטרף לבנק ברקליס, והיה מנכ"לו, עד שמונה למשנה למנכ"ל דיסקונט, ולאחראי על האגף העיסקי שלו.

צורפו למועצת המנהלים של הבנק בעקבות התפטרות הרקנאטים:

★ **אריה קרסו:** חבר מועצת המנהלים של קבוצת איי.די.בי., בן למשפחת קרסו מסלוניקי, שנימנתה עם מייסדי בנק דיסקונט לפני 51 שנה, יחד עם אברהם חסידוף, משפחות אלבו מירושלים ועובדיה סלם (שלם), גם אחיו, חיים קרסו, חבר במועצת המנהלים של הבנק. האב, משה קרסו, הגיע ארצה ב־1924 וסייע בקליטתם של עולי יוון בארץ. הוא ייסד את הסוכנות ליבוא רכב „בני משה קרסו", שהיא הנציגה של „רנו" בישראל. בבעלות המשפחה גם בתי קולנוע ומגרשים בתל־אביב. משפחת קרסו קשורה בקשרי חיתון עם משפחת רקנאטי: דני רקנאטי ז"ל נשא לאשה את מתי קרסו, בת אחיו של משה האב. אריה קרסו נשוי ואב לשניים, מתגורר בסביון.

★ **שלמה מגריזו:** משנה למנכ"ל הבנק. בן 68, יליד סלוניקי, הגיע ארצה לפני 58 שנה וסיים את בית־הספר התיכון למסחר. משפחתו ייעדה אותו לעסוק ברפואת־שיניים, כמו אמו, סבו, ודודיו לפניו. עם סיום לימודיו, נאלץ לצאת לעבודה כדי לסייע בפרנסת המשפחה. אביו, שהיה מבקר סחורות בנמל תל־אביב, נשאר מחוסר עבודה כשפרצה מלחמת העולם השנייה. מגריזו הצעיר עבד כמדריך נוער בבית ברנר. את הקריירה הבנקאית שלו החל בגיל 19 כפקיד זוטר. בסוף שנות ה־30, היה אלוף הארץ בריצת 800 ו־1,500 מ' ושחקן הרכב הראשון של קבוצות הכדורסל והכדוריד של הפועל תל־אביב. ב־1940 התקבל לעבודה כעוזר של המפקח הבריטי על מטבע חוץ בבנק ברקליס שברחוב אלנבי, ונעשה אחד המומחים הגדולים לבעיות מטבע חוץ וסחר בינלאומי. אחרי שנתיים בברקליס, עבר לבנק דיסקונט. זה היה בתקופה שדיסקונט לא מנה יותר מ־50 עובדים. ב־1969 נתמנה למשנה למנכ"ל, ושנה לאחר מכן גם למנכ"ל בנק מרכנתיל, הנמצא בבעלות דיסקונט.

★ **רפאל מולכו:** משנה למנכ"ל הבנק. בנו של המוהר וחוקר יהדות ספרד יצחק מולכו, יליד יוון, שהיה ממייסדי שכונת רחביה בירושלים. למד בתיכון בית־הכרם ועם סיום לימודיו, עבד כמתלמד בחברת הביטוח „מגדל". עם פתיחת הסניף הראשון של דיסקונט בירושלים, ב־1943, החל לעבוד בו כפקיד. הוא התמחה בהנהלת חשבונות ובעיסקי יצוא ויבוא. לאחר קום המדינה, הושאל מולכו לשירות הממשלה ונתמנה למפקח על מטבע זר. ב־1955 חזר מולכו לבנק דיסקונט כמנהלו של הסניף הירושלמי. אחר כך נעשה מנהלם הכללי של כל הסניפים הירושלמיים. ב־1967, מונה על ידי נגיד בנק ישראל למנהל בנק „טריכטנגר־אלרך", שמנהליו הסתבכו במעילה.

■ אביבה שאבי

מסע ההסברה הגדול

■ יוסף צ'חנובר (מימין) ורפאל רקנאטי: „לא לשם כך עלה אבי עם משפחתו מסלוניקי"

לא רק במיסדרונות בנק־דיסקונט היה עצוב השבוע. „אווירת אבל", כך תיאר אחד העובדים את האווירה במשרד הפירסום ווימר־יעקובסון־כהן לאחר החלטת הממשלה על השעיית רפאל רקנאטי מתפקידו. ארבעה ימים קודם לכן, דלקו האורות בחדרי המשרד עד השעות הקטנות של הלילה. עבדו כמו מטורפים.

ביום שני בשבוע שעבר נקראו אנשי המשרד בדחיפות למשרדו של רקנאטי. לקראת ישיבת הממשלה המכרעת, רפאל רקנאטי ואלי כהן, החליטו להשמיע אקורד סיום מוחץ למסע הסברה, שההכנות לו החלו, למעשה, מייד עם פירסום דו"ח ועדת־בייסקי. בסופו של אותו שבוע, הופיעו בעיתונים עמודים שלמים של חומר, שהצטבר במהלך המערכה ההסברתית. אנשי פירסום אינם זוכרים „מסע פירסום נקודתי" בהיקף כזה בכל שנות המדינה. חוץ ממערכות־בחירות, כמובן.

לאנשי הפירסום נתנו רקנאטי וכהן באותו יום שני הוראות מפורשות: „ללכת על כולם", גם על מקבלי ההחלטות – להציג שוב את הטיעונים המשפטיים הנוגדים. גם על הציבור הרחב – לפרסם מכתבי תמיכה, קטעי עיתונות. כסאח.

כמה ימים אחרי פירסום דו"ח־בייסקי, כשהתעשתו ראשי דיסקונט, הורו למשרד עורכי־הדין קלגסבלד את דנציגר להכין חוות־דעת משפטית מקפת על דו"ח הוועדה. „לא קיבלתי כל הנחיה מהבנק", מעיד עו"ד דורי קלגסבלד. מאוחר יותר, לאחר שיקבל דירקטוריון הבנק, ב־21 ביוני, את ההחלטה שרקנאטי ישאר, ישלח הבנק 20 אלף עותקים של תקציר חוות־הדעת לכל עורכי־הדין הרשומים בישראל, לכל רואי החשבון, לאנשי־עסקים בכירים, לעתונאים, לחברי ממשלה, לחברי כנסת. גם המשרד של שר־המשפטים לשעבר, חיים צדוק, שולח חוות־דעת משפטית משלו לנגיד, עוד בטרם פירסם זה את החלטתו. בחוגי עורכי־הדין מספרים, כי חוות־הדעת היו משכנעות. „היו רבים ששינו את דעתם", העיד עו"ד שמצוי, שקרא בעצמו את שתי חוות־הדעת.

ההחלטה „ללכת בגדול" נפלה יומיים לפני ההודעה על תמיכת הדירקטוריון. עד אז, במשך 60 יום, שמרו בדיסקונט על דממת אלחוט. בכיר בדיסקונט טען, כי „לא הוצאנו תוכנית מיבצע מן המגירה. לא היה לוח־זמנים, פשוט הגבנו מהר על האירועים". בראיה לאחור, המיבצע נראה מתוכנן מדי בשביל לא להיות מתוכנן.

כך או כך, מאז פירסום דו"ח בייסקי, לאחר חודשיים שבהם „יבש" הבנק את כלי־התיקשורת הצמאים לכל מלת תגובה, פתאום „נפתחו ארובות דיסקונט": הופעה דרמאטית ראשונה של רפאל רקנאטי ב„מבט" של יום שישי. אחר־כך, רקנאטי מופיע ב„קול ישראל". רקנאטי ב„גלי צה"ל". אלי כהן ב„זה הזמן", רקנאטי ב„ערב חדש". רקנאטי כמעט בכל העיתונים. בום.

דובר דיסקונט, זאב גלברט, שלקח חלק פעיל ב„קמפיין" התקשורתי, אומר כי הסיבה להחלטה היתה העובדה שרקנאטי הופיע רק במעט בכל העיתונים. „היו שעשו לנו לינץ'". טחנו אותנו בדמגוגיה זולה. בוטה. החלטנו לא לעמוד מנגד. והנושא מורכב, מסובך".

המנוע מאחורי הגלגל האדיר, שהחל להסתובב, היה אלי כהן, עם צוות מצומצם. במקביל, קיבל עליו מי שהיום הוא יו"ר מועצת המנהלים של הבנק, יוסף צ'חנובר, את פעולת ה„לובינג" בקרב מקבלי ההחלטות. לצ'חנובר יש קשרים טובים מתקופת כהונתו במשרדי הממשלה. הוא „חרש" את כל שרי הממשלה, ורבים מחברי הכנסת, גם כאלה שנחשבו ל„אבודים" מבחינת דיסקונט, כמו ח"כ חיים רמון (לרמון היתה פינת „כסאח" קבועה בעניין דו"ח בייסקי והבנקים בתוכנית „גלי צה"ל" – „שעה קלה על כלכלה"). רמון: „אני לא יודע מה אמרו לאחרים. ממני נזהרו. הלכו רק על הצדדים החוקיים, העקרוניים".

גם רפאל רקנאטי שיתף פעולה. הוא עצמו שוחח בטלפון ונפגש אישית עם רבים מבין מקבלי ההחלטות. עכשיו נשלפו כל התותחים הכבדים.

אנשי דיסקונט הפעילו לחצים על כלי־תיקשורת שנחשבו „בלתי אוהדים", תוך כדי הרחבת הפעולות להשגת דעת קהל אוהדת: בכל סניפי הבנק ניתן היה למצוא, לצד חוברות על תוכניות חיסכון והשקעות, חוברת בת שמונה עמודים אשר פירטה את כל הטיעונים שהיו לדיסקונטאים. הבנק שכר את שירותיהם של עיתונאים שניסחו את החומר המשפטי המסובך בבהירות ובלשון שווה לכל נפש. הדיסקונטאים בסניפים קיבלו מהנהלת הבנק תדריך־הסברים כדי שיוכלו לענות בעצמם על שאלות, תהיות, טענות של לקוחות. מכתבי אוהדים, החל באנשים מן השורה ועד לברון רוטשילד, שובצו כמודעות בעיתונים.

בעתוני סוף השבוע שעבר, ניתנה ה„פינאלה הגדולה". תימצות של כל החומר שנשלח, הודפס, שודר מאז החלטת הדירקטוריון.

כמה עלה הקמפיין? בבנק־דיסקונט לא מוכנים לנקוב במספרים. הטענה היא, שעם החלטת הדירקטוריון, כי המשך שירותו של רפאל רקנאטי חשוב להמשך תיפקודו התקין של הבנק, ניתן, למעשה, הכשר להוצאות על מסע פירסום. גורמים בענף העריכו כי המסע, כולל חוות־הדעת המשפטיות, עלה מאות אלפי דולרים. הרבה מאוד.

■ עידו טל

ספרדים גאים

דוד בילו, 32 שנה בבנק דיסקונט, מרגיש יתום. משפחת רקנאטי היתה האבא והאמא שלנו, הוא אומר, ועכשיו הם איננם. בילו, מנהל הסניף הראשי בירושלים, חש עם עובדיו את ההלם, העצב אי הוודאות. משפחת רקנאטי הלכה. בבנק נותרו – כל אנשי רקנאטי.

משפחת רקנאטי, מיוצאי סלוניקי, אוהבת את צליל הלאדינו. כשמונה יוסי לברמן לתפקיד מנהל איזור ירושלים, היו עובדים שהרימו גבה. השם הזה לא השתלב במסורת הבנק. במשפחת ליברמן, מתברר, קיימת מסורת עתיקה ולפיה נישאים הבנים ליוצאות ספרד ועדות המזרח. יוסי לא שבר את המסורת. עם בני רקנאטי הוא מדבר לאדינו. באידיש הוא לא מבין מילה. העובדים יכלו להרגע.

דוד בילו, 56, מקריח מעל המצח, שיערות שיבה בצדדים, מזכיר בהופעתו החיצונית את רפאל רקנאטי. בלשכתו ציור שמן של האדון ליאון, מייסד הבנק. בילו מספר שהמשפחה תמיד ניסתה לשלב את יוצאי המזרח בתפקידי ניהול.

בילו, דור שביעי בירושלים ובן למשפחה מספרד שעברה באיטליה בדרכה לארץ, מצדיק את הנטיה. „הם תמיד רצו אנשים משלהם. הרצון לעבוד, הבדיחות בלאדינו, אפילו הבורקס בכל הכינוסים. בבנק הזה הרגשנו תמיד כמו במשפחה אחת גדולה".

בבנק דיסקונט, ירושלים, סניף ראשי, מנהלי מחלקות, שמות. אהרון מושה, מרדכי אלבז, אלי מונסנגרו, רחמים שמעון, אלי מנשה, ששון מרג'ן. בסך הכל 22 מנהלים, אשה אחת, שני אשכנזים.

נתוני המנהלים דומים. יוצאי ספרד וצפון אפריקה, גיל שנע בין 35 ל־50, עשר עד עשרים שנות עבודה בבנק, משכורות ממוצעת במשק. הוריהם עדיין מתגוררים בשכונות שתווית המעמד הבינוני־נמוך דבקה בהם, הבכירים כבר עברו לשכונותיה החדשות של הבירה. הווילה עדיין נותרה בגדר שאיפה בלתי מושגת.

אלי משה, 39, יליד מצרים. מנהל מחלקת אשראי: „אני עובד 16 שנה בבנק. המשכורת בסדר, אם כי לא יותר גבוהה מהממוצע. אשתי עובדת כמורה במשרה מלאה. עם שתי המשכורות אנו מסתדרים. אני רוצה להמשיך בבנק, שואף להתקדם, אבל קודם נראה איך כל העניין יגמר. יש הרגשה כבדה בקרב העובדים. אני מרגיש שמשפחת רקנאטי חסרה לי ואני חושש שהיא תחסר לי גם בעתיד".

מאיר בשור, 45, יליד בולגריה, 25 שנה בבנק, מנהל מחלקת עובר ושב. „היה תענוג לעבוד עם משפחת רקנאטי. האדון דני, עליו השלום, היה מגיע לכל סניף, לוחץ ידיים, זוכר כל שם. רפאל כבר היה יותר עסוק, הבנק כבר הפך לאימפריה, בכל זאת נשארנו משפחה. עכשיו המשפחה מתפצלת. ראיתי כותרת בעיתון שמכריזה, כי נפתח עידן חדש. בנק דיסקונט בלי משפחת רקנאטי. לא תפסתי. לא מעכל. לא יכול לחיות."

המנהלים בסניף ירושלים שמעו על המשפט „בוא לגדול עם הבנק" לפני שבנק מתחרה הפך אותו לסיסמת פרסומת. הם הגיעו כפקידים כתלמידים שכל שאיפתם היתה לעבוד עם קהל. ביום בו התחלתי לעבוד באשנב, אומר היום אלי מנשה, הרגשתי שהגשמתי את כל חלומותי. בינתיים הספיק מנשה לרקום עוד חלומות. את הגשמתם הוא חב למשפחת רקנאטי.

כל אנשי רקנאטי ישארו בבנק גם אחרי ההתפטרות הקולקטיבית. הרקע הסוציו־אקונומי המשותף מוליד גם תקוות וחששות משותפים. מנהל הסניף אומר: „משפחת רקנאטי תמיד ידענו למה לצפות. עכשיו יש אנשים חדשים ומקווים שרק לא יהיו הפתעות. מקווים שימשיכו להעסיק אנשים מעדות המזרח, הם הוכיחו את עצמם. שיקדמו אותנו ולא ישתלו אנשים מבחוץ, אנחנו משפחה מגובשת וגם אם ראש המשפחה עזב, נישאר משפחה".

■ גדי בלטיאנסקי

גאולה כהן/ לקרוא לדברים בשמם

השתיקה שלך, אלוף מרדכי – צורמת

הרבה זמן היססתי אם לפנות אליך, אבל ברגע זה החלטתי: השתיקה שלך, אלופי, איציק מרדכי, מתחילה לצרום לי קצת על הנשמה.

נכון – התייסרת שלא כדין, אכן עברת עינויי דין שלא בצדק; היית לבד, רק עם ההרגשה שהופקרת, והיום – אולי גם עם ההרגשה שנבגדת.

מגיע לך היום שלא להיות עוד מעורב, לעמוד מן הצד.

אבל – האם אתה היום באמת לא מעורב? עומד היום מן הצד?

היום – כששתיקתך מנוצלת, שלא כדין ולא בצדק, על־ידי אלה שעטו עליך כעל רוצח; היום – כשאתה מוגן על־ידי כל אלה שמנעו ממך הגנה כלשהי, בטרם העלילו עליך עלילות; היום – כשעניינך מופקר בידי בעלי רמזים, כאילו נרקמה כאן מזימה נבזית בין האשכנזי יצחק שמיר והאשכנזי אברום שלום, כדי „לתפוס" את הספרדי איציק מרדכי.

ואתה שותק.

איש, בוודאי לא אני, לא מעז לקנוט בך, לו בשתיקתך היה עולה גם ריחה של הנקמה המתוקה. אבל למה זה איכשהו עולה בפי גם טעם של מרירות כבדה?

אתה לא חייב להסכים איתי שלאו דווקא התאווה לשלטון התוק ממלאה את לבותיהם של אלה המלבים את הפרשה, אלא גם קצת סתם תאווה לשלטון... אתה גם לא חייב להסכים איתי שעיניהם של אלה טחו מלראות שמי שייהנה מהכשלת הרוטציה הם אויבינו שאורבים בפינה לרוטציה מסוג אחר לגמרי, שתביא אותם לשלטון; יש לך ידידי, איציק מרדכי, גם כל הזכות שבעולם לומר: לא שוכח, לא סולח, על הרבה דברים להרבה אנשים. אבל, נדמה לי, שלא רק זכותך אלא אף חובתך שלא לסלוח גם לאלה הנושאים היום את שמך לשווא, גם אם הם מבקשים ממך סליחה.

נדמה לי שזו לא רק זכותך, אלא גם חובתך לקום היום ולהטיח בפניהם: לא מעוקצכם ולא מדובשכם.

זה מגיע להם.

זה מגיע למדינה הזאת, וזה מגיע גם לך, ידידי איציק מרדכי.

★ ★ ★

בטחון בערבון מוגבל

ובאותו עניין: מי לא שמע ורגש מהגיתוח המזהיר – תרתי משמע – של שר הבטחון, יצחק רבין, כיצד, לדעתו, הקמת ועדת חקירה בפרשת השב"כ תביא ל„נזק חמור לביטחון ולמדינה".

מי לא שמע ורגש מההצהרה – החד־משמעית – של שר המשטרה, חיים בר־לב, כיצד, לדעתו, הקמת ועדת חקירה בפרשת השב"כ תביא ל„נזק חמור לבטחון המדינה"?

התעלות ממלכתית?

כן, אבל בערבון מאוד מוגבל ובתנאים מוקדמים. שכן, לאזהרות האלה של רבין ובר־לב היתה גם סיפא: „אבל, אם המפלגה (קרי מפלגת העבודה) תחליט, בכל זאת, על הקמת ועדת חקירה – נצביע בעד".

...כשהברירה היא נזק חמור לביטחון המדינה, או נזק (חמור?) לביטחון המפלגה – ההכרעה ברורה: שלמותה וביטחונה של המפלגה קודמים.

וכאנשים אמינים, אכן אמרו ועשו. הצביעו בעד. בעד נזק חמור למדינה.

אל עמי

"אל עמי" להעמקת אחדות העם ערכיו ואמונתו

משרד החינוך והתרבות האגף לתרבות תורנית

לסערות לתנודות ולמבוכות יש שורשים – יש צורך בניתוח יסודי!!

ימי עיון ולימוד בחופשת הקיץ

להעמקת התודעה היהודית ושורשיה של הציונות הדתית באווירה של שקט, חופש הדעה, ובירורים ענייניים.

1. סידרת ימי עיון לבעלי רקע דתי
בימים רביעי–ראשון, כ"ג עד כ"ז בתמוז (30 ביולי – 3 באוגוסט) בקרית חינוך, מעלות.
בהם נלמד ונדון בנושאים כגון: עקרונות החינוך, תורה לעם או ליחידים, אמונה בחיים, לדרכם של חו"ל ועוד.

2. סידרת ימי עיון, לציבור הרחב (***)
בימים רביעי–ראשון, ט"ו–י"ח באב (20–23 באוגוסט) במלון שפר בירושלים
בהם נדון ונלבן בנושאים כגון: האדם וכוחות הנפש
עם ישראל – ערבי יסוד. כלל או אוסף פרטים.
מדינת ישראל – משמעות הקמתה וקיומה, על איזה יסוד נכונה את יחסי הגוונים השונים שבה ועוד.

3. סוף שבוע לציבור מבוגר ללא ילדים קטנים
בכפר הנופש כיינר, לחוף הכנרת בימים חמישי–ראשון, ל' באב–ב' באלול (4–6 בספטמבר).

בסמינריונים 1–2 תינתן הנחה לילדים עד גיל 12 וכן תהיה להם תכנית מיוחדת ומטפלות.

פרטים והרשמה במשרדי "אל עמי", [illegible] ירושלים טל. [illegible]

ה„לביא": את ההמראה הזו (כנראה) אי־אפשר להפסיק

ביום ב' תערוך התעשייה האווירית, ברוב פאר והדר, טקס ה„גלילה" של ה„לביא" ★ עוד חודשים אחדים הוא אמור להמריא לטיסת־בכורה ★ בינתיים נמשכת „מלחמת התחשיבים" בין ישראל לבין מתנגדי הפרויקט במיניסטריון ההגנה האמריקני ★ חישובים מעודכנים מצביעים על כך, שאין זה המטוס הזול ביותר; אם תיקטן הכמות שתסופק לחיל־האוויר, עלול מחירו הסופי של מטוס בודד להגיע ל־35 עד 40 מיליון דולר; לפי זקהיים מה„פנטגון", אפילו ל־50 מיליון ★ אבל [illegible] הייצור יעניק לישראל תנופת־פיתוח טכנולוגית, והדרג הפוליטי איתן בדעתו: המטוס [illegible]

מאת דן בן־ישי

האווירה סביב השולחן היתה חגיגית ונעימה. המלצרים חגו מסביב, למלא יין לבן בכוסיות שהתרוקנו, ומנה רדפה מנה. המארחים, אנשי התעשייה האווירית, יכלו להתרווח בכסאותיהם וליהנות מסלט הפירות, שכן השר משה ארנס היה במיטבו, והרשים מאוד את כתבי התעופה מארה"ב, אירופה וישראל, בלהט המשיחי־כמעט שבו תמך בפרוייקט טיפוחיו.

הכתבים, המייצגים את המכובדים שבכתבי־העת לענייני תעופה בעולם, רשמו בקפידה –ואחר־כך, בדרכם החוצה, הודו כי יש ממש בטיעונים הישראליים, שהוצגו בצורה משכנעת מאוד על־ידי הפרשן הצבאי של ה„ג'רוסלם פוסט", הירש גודמן. היה זה קרב קטן נוסף על ה„לביא", שנערך בליל שלישי השבוע בזירת דעת־הקהל העולמית, ואשר הסתיים, כנראה, בניצחון המארחים.

ביום שני הקרוב ישובו הכתבים לכאן, לצפות בטקס הגלילה של ה„לביא", שבו יוצא אב־טיפוס הראשון של המטוס ממיתקן ההרכבה, ויוצג לראווה בפני מאות המוזמנים. אחר־כך יחזרו לוושינגטון וללונדון, כדי לפרוק על הנייר את רשמיהם מן הסיור והביקור בארץ, שערכה עבורם התעשייה האווירית. גורלו של ה„לביא" לא יוכרע, אמנם, במיבצע יחסי־ציבור מסוג זה – אבל ההשפעה המצטברת שלו, כמו של מיבצעי ההסברה האחרים מטעם התעשייה האווירית וממשלת ישראל, מצליחים לעת־עתה לבלום – ואפילו להדוף אחורה – את מאמצי הסיכול של מתנגדי הפרוייקט בוושינגטון.

„סגירת הברזים"

הראייה: הקונגרס האמריקני אינו שש לשתף פעולה עם ה„פנטגון" בייבוש הפרוייקט, שבו תומכים חבריו בכסף ובגיבוי פוליטי זה שנים אחדות; ואילו תת־שר ההגנה האמריקני, דב זקהיים, אינו מצליח לעת־עתה להוכיח בצורה משכנעת, כי האלטרנטיבות שמציעים המומחים ל„לביא" עדיפות מבחינה כלכלית על הפרוייקט הישראלי.

טועה, עם זאת, מי שחושב, כי ההתנגדות בארה"ב ל„לביא" פסקה, או אפילו נחלשה. רבים מרי במימשל ובתעשיית המטוסים האמריקנית סבורים, כי ציוד חיל האוויר הישראלי במטוס קרב מתוצרת עצמית – ועוד במימון אמריקני – מהווה פגיעה קשה באינטרסים הכלכליים והמדיניים של ארה"ב. ה„פנטגון", למשל, ושר ההגנה קספר וויינברגר העומד בראשו, אינם שׂשים לשמוט מידיהם מנוף ששימש אותם עד כה ביעילות להכריח את ישראל ללכת בתלם.

לא פעם ולא פעמיים בעבר הלא־רחוק, עיכבה ארה"ב את אספקת מטוסי ה„אף־16" לישראל כדי לאלצה לחדול מהפצצות בלבנון. האמריקנים יודעים היטב, כי ברגע שיעבור ה„לביא" לשלב של ייצור סידרתי, וברגע שישראל תירכוש את הידע והניסיון בייצור המטוס ובישום הטכנולוגיות שרכשה בארה"ב – תיקטן תלותה ברצונו הטוב של ה„פנטגון" וביכולתם של פקידיו לסגור לה את הברזים.

לא „כחול־לבן"

אמנם ה„לביא" איננו מטוס „כחול־לבן" כפי שאוהבים להציג זאת מצדדיו; הוא מטוס אמריקני כמעט במידה שהוא ישראלי, שכן לפחות 40 אחוז מרכיביו תוכננו וייוצרו בארה"ב. אבל ברגע שהתעשייה האווירית בישראל תרכוש את הטכנולוגיה והידע הבסיסי המשמש לייצור הרכיבים בארה"ב, היא תוכל להחליפם ללא קושי רב בחלקים ורכיבים מתוצרת עצמית או מתוצרת אירופה, על־פי מיפרט ישראלי. כך קרה כאשר נשיא צרפת דה־גול הטיל בזמנו אמברגו על נשק לישראל בעקבות מלחמת ששת הימים, והקפיא את ה„מיראז'ים" במחסניו. אז היה צורך לגנוב את תכניות הייצור של ה„מיראז'" באמצעות מהנדס שווייצרי, כדי לייצר את גירסתו הישראלית של המטוס. כיום, ב„לביא", תוכניות הייצור הן שלנו.

גם התנגדותן של יצרניות המטוסים האמריקניות מובנת. בעיקר „נורתרופ", שלא מצאה עדיין קונים בחו"ל ל„אף־20" שפיתחה בהשקעה גדולה; ו„ג'נראל דיינמיקס", שתשמח למכור לנו עוד כמה מאות מטוסי „אף־16", ואפילו [illegible] להתחלק בנתח השמן עם התעשייה האווירית הישראלית, שתוכל לשמש לה כקבלנית־משנה.

מותר להטיל ספק במניעיהם של [illegible] אמריקניים רבי־השפעה אלה ובנתונים [illegible] מציגים, כאשר הם באים לשכנע את [illegible] ממשלת ישראל, כי פרוייקט ה„לביא" [illegible] ממידותיה של המדינה, וכי תחזיות עלות הייצור של המטוס הן גדולות בהרבה ממה שמעריכים בישראל. אולם יש להתחשב באותם גורמים בממשל, [illegible] ב„סטייט דיפרטמנט" ובאגף התקציבים [illegible] הנתונים בלחץ של ממש מצד הקונגרס [illegible] לקצץ את התקציב בכלל – ואת סיוע החוץ [illegible]

עידן הקיצוצים

בעידן שבו מקצץ הקונגרס (באמצעות חוק גרהאם־רודמן) את הסיוע האמריקני לכל מדינות העולם – ובכלל זה למדינות מוכות־רעב באפריקה – קשה להסביר למשלם המיסים ולעיתונות [illegible] המממנת ארה"ב פרוייקט ביטחוני ישראלי [illegible] במאות מיליוני דולרים לשנה. אולם [illegible] לחשרנות שבה מתיחסים בחוגים אלה (שלא [illegible] בהם ידידי ישראל) לפרוייקט ה„לביא", [illegible] מן תיפנה ישראל למימשל לבקש סיוע נוסף – [illegible] משום שיסתבר, כי תחזיותיה לגבי עלות ה„לביא" השתבשו, או כאשר יתברר כי לא נותר [illegible] האוצר הישראלי כסף עבור פרוייקטים ביטחוניים חשובים אחרים. אנשי המימשל יודעים, כי [illegible] כזה ילחץ עליהם הקונגרס לבוא לקראת [illegible] ישראל – מה שכמובן יעורר גל תביעות של [illegible] אחרות, ובראשן מצרים. חשש זה הוא [illegible] לו על מה לסמוך, גם אם תהיינה הכחשותיה של ממשלת ישראל רמות ככל שתהיינה.

אין פלא, איפוא, שדב זקהיים בוחן [illegible] מגדלת את הנתונים הישראליים, ומנסה להפריך עם נתוניו. לדברי מקורות ישראליים, [illegible] חולק יותר על ההערכה הישראלית של [illegible] הפיתוח והמחקר של הפרוייקט. [illegible] האמריקנית קרובה מאוד להערכה הישראלית [illegible] הפיתוח והמחקר של הפרוייקט כולו יעלו [illegible] מיליארד דולר. חילוקי־הדעות העיקריים [illegible] עלות הייצור (בלי לכלול בה את עלות הפיתוח).

לא הזול ביותר

זקהיים סבור, כי לייצר „לביא" בודד יעלה [illegible] מיליון דולר, ואילו במשרד הביטחון [illegible] מעריכים, כי מחיר הייצור יהיה 15.5 – 16 מיליון דולר למטוס. ההבדל בין ההערכה האמריקנית לישראלית נובע בעיקר מהמחיר לשעת עבודה: שזקהיים מעריך אותו ב־48 דולר לשעה, [illegible] שבישראל נוקבים במחיר של 26 דולר לשעה. [illegible] שיטת החישוב של זקהיים המבוססת על [illegible] משקל המטוס במספר מקדמים כספיים [illegible] על המקובל בתעשייה האמריקנית, [illegible] חריפה בישראל. מחירו הסופי של המטוס, שיכלול את הוצאות הפיתוח, ההשקעה בתשתית [illegible] והוצאות הייצור – יקטן, כמובן, ככל [illegible] רבים יותר ייצאו מפסי־הייצור, ומספר המטוסים שיסופקו לחיל־האוויר יתקרב ל־300 המתוכננים. [illegible] איש אינו יכול היום לחשב בוודאות את [illegible] גם המשוער, של מטוס „לביא" אחד. הכל תלוי בשיטת החישוב ובזהות הפוליטית של [illegible] החישובים. אבל סביר להניח, כי הוא ינוע [illegible] בין 30 ל־40 מיליון דולר המטוס. לפי זקהיים, [illegible] – בין 40 ל־50 מיליון.

ייאמר מייד, כי גם על־פי התחשיבים של משרד הביטחון בישראל, ה„לביא" אינו האלטרנטיבה הזולה ביותר העומדת היום בפני מדינת ישראל, בבואה לקנות מטוס רב־משימתי שיחליף [illegible] את מקום ה„פנטום", ה„סקייהוק" וה„כפיר" בהתמודדות האווירית של שנות התשעים והאלפיים. האמריקנים מציעים לנו היום מספר חלופות של רכש בארה"ב או ייצור משותף, שלפחות מיקצתן יתנו לנו מטוס בעל ביצועים דומים לאלה של ה„לביא", במחיר נמוך יותר למטוס. למשל, אם תחליט ישראל לקבל את ההצעה המועדפת על האמריקנים, ולייצר במשותף עם „ג'נרל דיינמיקס" את ה„אף־16 סי", שיצוייד במיכשור המתקדם שפותח עבור ה„לביא", הרי שמטוס בודד שייבנה על־פי חלופה זו יהיה זול ב־10 עד 25 אחוז מן ה„לביא".

אבל ההבדל בין מחיר מטוס על־פי ההצעה האמריקנית הזולה ביותר לבין ה„לביא" אינו השיקול היחיד. מה שחשוב עוד יותר – הוא אינו מביא בחשבון את היתרונות הכלכליים האחרים שהמשק הישראלי זוכה בהם כתוצאה מעצם קיומו של הפרוייקט.

האתגר הטכנולוגי

הבולטים שבין יתרונות אלה הם כניסתו של המשק הישראלי לייצור ושימוש בטכנולוגיות שלא היו ידועות בו עד כה. חלק ניכר מן הטכנולוגיות החדישות שהסכימו האמריקנים לשחרר לשימוש בישראל לא היו מגיעות לידינו, לולא היה קיים הפרוייקט. גם התקדים לפיו מוכן הקונגרס לאשר לישראל להמיר 250 מיליון דולר לשנה מכספי הסיוע הצבאי לא היה בא לעולם, לולא הציבה ישראל לעצמה אתגר שכזה. על כך יש להוסיף את אלפי מקומות העבודה וההכשרה המקצועית במתקדמות שבשיטות הייצור שהמשק זוכה בהן, אגב ייצור ה„לביא". השר ארנס נוטה להפליג ולהשוות את תרומתו של פרוייקט ה„לביא" למשק הישראלי ולמוראל הלאומי בישראל לתרומתו של מיבצע כיבוש הירח למשק ולמוראל האמריקניים. גם אם יש בכך יותר משמץ של הגזמה, קשה להתעלם מגרעין האמת שבקביעה זו, ומכאן שיש להביא גם יתרונות אלה בחשבון, כאשר באים לחרוץ את גורלו של ה„לביא" לשבט או לחסד.

ניתן היה אולי לסכם בנקודה זו, כי חרף מיגבלותיו – עדיף פרוייקט ה„לביא" על פני חלופותיו, לולא מיטת־הסדום שהוא מכניס אליה את כל שאר הפרוייקטים ותוכניות האימונים וההצטיידות, הנהנות מהסיוע הביטחוני האמריקני. השר רבין קבע, כי ההוצאה השנתית על ה„לביא" לא תעלה על 550 מיליון דולר. זאת, כדי שתקציב הפרוייקט, שיש לו נטייה טבעית לתפוח, לא יפגע בסעיפי רכש והצטיידות חיוניים אחרים.

ההתנגדות בצה"ל

גם אם תצליח התעשייה האווירית לכנס עצמה אל מתחת לתיקרה זו, עדיין יגנוס ה„לביא" כפרוייקט בודד כמעט שליש מן הסיוע הביטחוני האמריקני. זאת מדי שנה כמעט, עד שנת 2004. אילו, למשל, בחרה ישראל לקנות מטוס אמריקני מוכן בעל ביצועים דומים –אפשר היה לווסת את ההוצאה על פני שנים, ואת מספר המטוסים שיירכשו כל שנה, באופן שניתן יהיה להקצות יותר כספי סיוע לתחומים אחרים וחיוניים של תקציב הביטחון. בחלק מהסכום שהאמריקנים מתירים לנו – וימשיכו להתיר לנו – להמיר בשקלים, אפשר היה לא רק לפתח מערכות נשק אחרות בארץ, אלא גם לממן שעות טיסה לאימון טייסים; תחום שבו נמצא חיל האוויר זה מכבר במחסור – שלא לדבר על הצטיידות ואימונים של כוחות היבשה, הזקוקים לזריקת תקציב דחופה.

במילים אחרות: פרוייקט ה„לביא" משעבד אליו מידי שנה נתח נכבד מן הסיוע הביטחוני והאמריקני, ומכתיב במידה רבה לצה"ל את סדר העדיפויות להצטיידות ולאימונים בתוכנית העבודה השנתית. מיגבלה זו היא הסיבה העיקרית להתנגדות שמעורר הפרוייקט אצל רבים וטובים בצה"ל, בתוכם סגן הרמטכ"ל האלוף דן שומרון, ראש מפח"ש האלוף אמיר דרורי, וראש אגף תיכנון אביהו בן נון, שהוא עצמו איש חיל־אוויר בכיר ביותר. אבל כנגדם עומד הדרג הפוליטי, כלומר שרי הממשלה, כמעט באיש אחד. לגבי דידם, פרוייקט ה„לביא" משמעותו מקומות עבודה, גאווה לאומית וחישובים קואליציוניים, הפועלים לטובת ה„לביא". גם שיקולי מדיניות החוץ מחייבים את המשך הפרוייקט. אחרי הכל, היחסים עם הקונגרס האמריקני והיכולת לגייס בוושינגטון סיוע בהיקף נירחב ייפגעו מאוד בעתיד, אם תורה ישראל כי הכספים שהוצאו עד עתה על ה„לביא" ירדו לטמיון.

הכף בצד הזוכה

מנקודת ראות ישראלית נראה, שבשלב זה שאליו הגיע פיתוח המטוס – נוטה הכף לזכות המשך הפרוייקט. לא מפני שאי־אפשר יותר לעצרו, אלא משום שבחשבון כולל תפסיד מכך מדינת ישראל יותר מאשר תרוויח. הסכנה העיקרית ל„לביא" נשקפת מ„ירוס" אמריקני, אולם הסיכוי שארה"ב תחזור בה באורח חד־צדדי מהתחייבותה הוא קלוש למדי. אם לא יקרה משהו קיצוני, ימריא איפוא ה„לביא" לדרכו – וטובים הסיכויים שלא נתחרט על כך.

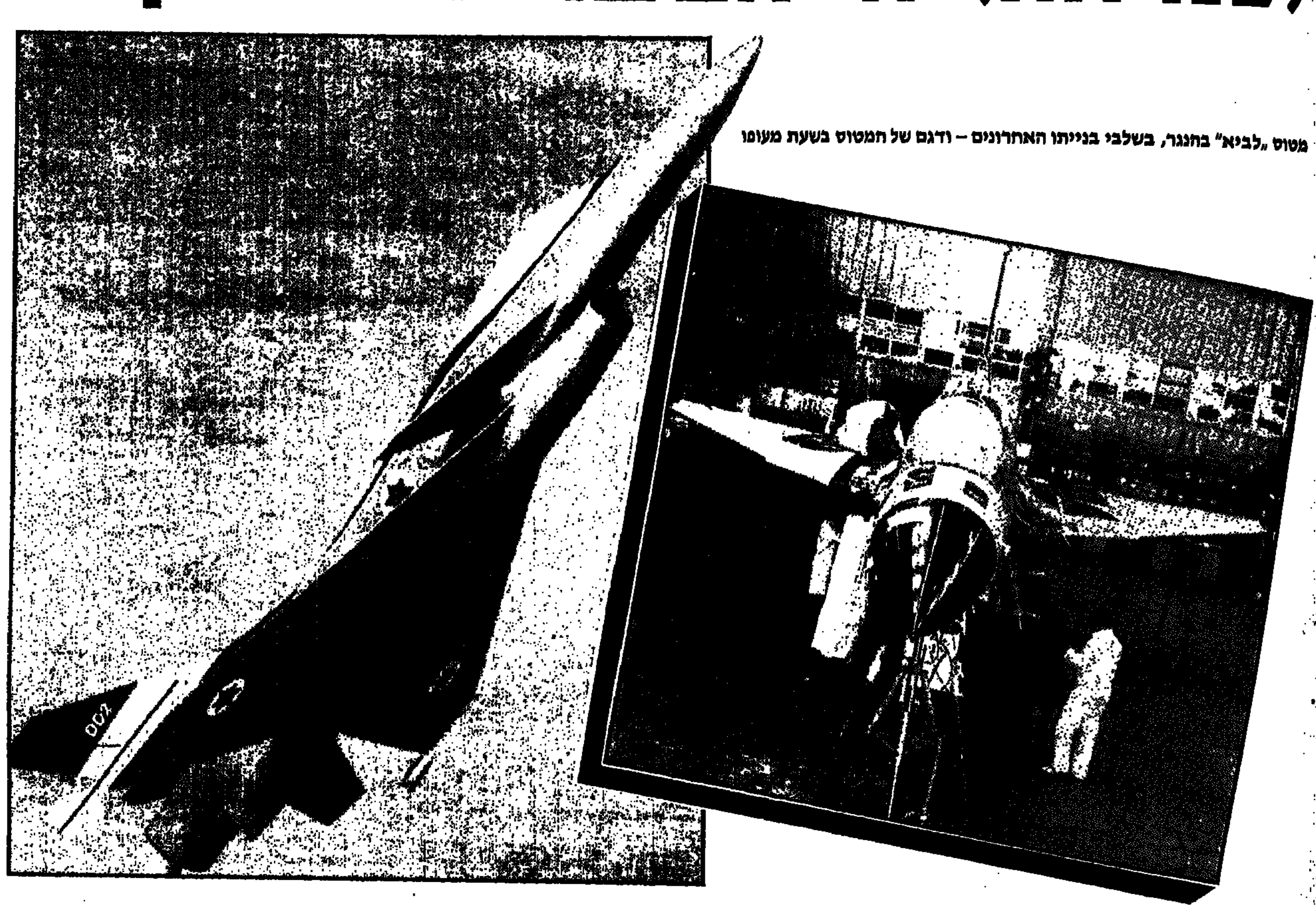

מטוס „לביא" בחנגר, בשלבי בנייתו האחרונים – ודגם של המטוס בשעת מעופו

540 מ"ר
בדיזנגוף סנטר
להשכרה לכל מטרה!

לחנויות בגדים, מזון, מסעדות, בתי קפה, מחשבים, רהיטים, צעצועים ועוד. אפשרות להשכרת חלק מהשטח או כל קומבינציה לפי הדרוש.

לפרטים:
נא לפנות למר שרגא גרוס בפיצריה "דומינו" בדיזנגוף סנטר (כניסה משער 1) או בטל: 03-203797

פרלמן ודומינגו: קונצרט בשניים

בתחילת החודש הם הופיעו בסנטראל פארק בניו־יורק בחגיגות המאה לפסל החירות, תחת שרביטו של זובין מהטה ★ מחר בערב הם ינגנו בפארק הירקון בתל־אביב ★ יצחק פרלמן – כנר, פלאסידו דומינגו – זמר, כל אחד, הטוב בתחומו

מתרוצץ בעולם עם קביים

• יצחק פרלמן: צריך להשקיע הרבה עבודה

מאת עמוס נבו

עד שהיה בן שלוש שר אריות מפורסמות. השכנים פתחו את החלונות וליקקו את השפתיים. משמלאו לו ארבע רצה להיות יאשה חפץ. הוריו קנו לו כינור־צעצוע, והוא השליכו ארצה. „זה לא חפץ, זה לא חפץ", כעס. הוריו לא הבינו מה קרה. הוא שמע את יאשה חפץ ברדיו! הוריו נאלצו לקנות לו כינור אמיתי. 37 שנה הוא מחזיק בכינור. אומרים שהוא יאשה חפץ של ימינו.

השבוע במלון „הילטון" בתל־אביב, בתוך החמסין של אמצע יולי, נראה יצחק פרלמן מאושר. אשה. חמישה ילדים. 95 קונצרטים בשנה. תקליטים. עושר גדול.

בתקופה הזו של השנה הוא מגיע תמיד ארצה. הפילהרמונית מארחת אותו: פרלמן מסיים את עונת הקונצרטים. כל שנה בתקופה הזו: והוא כמו מתייצב למילואים. בטהובן. ברהמס. צ'ייקובסקי. מנדלסון. אולמות מלאים. פרלמן, וקביים בידיו, קד קידה עמוקה.

פעם דיברו על יאשה חפץ. היום – פרלמן הכוכב. גדול הכנרים בעולם. אומרים שנגינתו מושלמת. יש אומרים בקינאה: מושלמת מדי, מתוקה מדי. פרלמן אמיתי. הצלילים בוקעים מתוכו. הוא קבע אמות־מידה חדשות בנגינה.

– קשה להיות יצחק פרלמן?

יפה להצליח. נעים כשמכירים אותך, אך יש אנשים ששוכחים את הפרטיות שלך וחושבים שאתה שלהם. פעם הייתי באיטליה, בפירנצה, עם זובין מהטה והלכתי לקניות, ואף אחד לא עצר אותי ולא הכיר אותי. זה היה מוזר: אתה הולך לקניות, ואף אחד לא מפריע. בניו־יורק יש לי בעיה. אני אוהב לעשות קניות וקשה, כי כולם מתנפלים עליך.

■■■

לפני 41 שנים נולד בתל־אביב. אבא שלו היה ספר. גרו ברחוב עלייה. כשהיה בן ארבע וחצי לקה בשיתוק ילדים. שנה שלימה שכב בבית. הוריו לא נשברו. הם זכרו את הכינור שורק. בבוקר היתה באה מונית הביתה ולוקחת אותו לפיזיותרפיה. אחר־הצהריים הסיעו אותו לקונסרבטוריון „שולמית".

היה לו רצון חזק לנגן. תאווה, הוא אומר. הוא לא נתן למחלה שתגבר עליו. בבית־ספר „הקליר" הצטיין. בשכונה היה שובב. הוא שיחק מחבואים וקלאס. כשחבריו שיחקו כדורגל, עמד בשער ועצר את הכדור בעזרת הקביים. רבקה גולדגארט, המורה שלו לכינור, אומרת שהיה מוכשר מאין־כמוהו. הנגינה חיזקה את אצבעותיו, ולא נתנה למחלה להתפשט אל ידיו.

בגיל 7 כבר ניגן בפני תלמידים. בן 11 הופיע כסולן עם תזמורת „קול ישראל". מנוחין שמע אותו ברדיו, ורץ אל הוריו: הוא ניבא לו גדולות.

כשהיה בן 13 באה התפנית. אד סאליבן, כוכב הטלוויזיה האמריקני, חיפש כוכבים ישראלים לתוכניותיו. סיפרו לו על פרלמן. כעבור שבועות אחדים כבר היה עם אמו בארה"ב: ילד ישראלי עם כינור וקביים. האמריקנים אהבו את הגימיק. אחרי ההופעה הציעו לו להשאר בניו־יורק. האב סגר את העסק והצטרף אל המשפחה. פרלמן סיים תיכון, והחל ללמוד ב„ג'וליארד", היכל־הקודש של המוסיקה.

ימיו ב„ג'וליארד" עיצבו את נגינתו. בית־הספר נתן לו כלים. לא, לא הייתי ילד פלא, הוא אומר. הייתי כישרוני. התפתחתי בהדרגה. הנסיעה לארה"ב נתנה את הדחיפה. פרלמן התכבר עם הכינור. אביו קיפל חולצות במכבסה במנהטן.

היה קשה, הוא זוכר. המילגה שקיבל אך בקושי קיימה את המשפחה. רק כעבור שנים אחדות, כשזכה בפרס הראשון בתחרות הבינלאומית ע"ש לוונטריט, ייפקחו עיניו. אז יפתחו בפניו אולמות הקונצרטים הגדולים ברחבי העולם. סול יורוק, האמרגן הנודע, יקח אותו תחת חסותו. פרלמן יחתום על חוזים שמנים.

את הגלגל אי אפשר היה להשיב לאחור. ופרלמן בן 22 בלבד.

■■■

– האמנות שתגיע לזה?

כשהייתי בן 17־18 התחלתי להבין שזה אפשרי. אז הבנתי שאני מסוגל לעשות קריירה.

– חיקית מישהו?

כן, היו לי כמה מודלים: חפץ, מילשטיין, שטרן, אויסטרך. כל כמה חודשים היה לי גיבור אחר. אויסטרך, למשל, היה אחד הגיבורים, שהיה לי קשה להשתחרר ממנו.

– לו נשארת בארץ היית מגיע לפיסגה?

כמובן שלא. הארץ קטנה. כמה אפשר לעשות כאן?

– העובדה שאתה נכה עזרה לך, דחפה אותך להצליח?

הנכות לא עזרה לי, כי אנשים פשוט לא האמינו שמבחינה פיסית אני מסוגל לעשות קריירה. עכשיו אני מתחיל להבין את זה. אז לא הבנתי. הייתי צריך לעבוד קשה, כדי להוכיח את עצמי.

■■■

הוא גורר את גופו על חכמה: הרגליים אינן נשמעות לו. הקביים אך בקושי נושאים אותו. התקינו לו במה קטנה לרגליו. הוא מנגן בישיבה. יש לו כרס קטנה, עיניים תכולות־חכמות, שיער שחור מקורזל. פיאותיו ארוכות. פניו עגולות. יש לו קול בס עמוק. לפעמים הוא שר. בעבר שר באופרטה של שטראוס „העטלף". בתקליטים „פטר והזאב" ו„קרנבל החיות" של הפילהרמונית הוא קריין וגם שחקן.

המבקרים אומרים: תופעה. צליליו, על פי הגדרותיהם, קטיפתיים, מלטפים, חושניים. הקשת מתנועעת בקלות ובטבעיות. הכינור של פרלמן שר. המיתרים צוחקים ובוכים. האצבעות זריזות ומדוייקות. איך אמר פעם אייזיק שטרן? „עם יד כמו של פרלמן הוא צריך לנגן על קונטרבאס. איך נכנסות האצבעות האלה בשטח הצר של צוואר הכינור, איך הן מרגישות את המיתרים הדקים של הוויאולינה? זה פנומנלי".

יש לו פראדי־כאריוס עתיק. הקהל לא נותן לו לרדת.

■■■

– אוהבים אותך, פרלמן.

כן. להיות כנר טוב זה לא רק לשלוט בכינור. זה גם לאהוב את הקהל. צריך להפתח לקהל, ואז הקהל מרגיש אותך. חפץ הוא מלך. על הבמה הוא נראה כמו גוש קרח, אבל כשהתחיל לנגן יצאו זיקוקין. כשארתור רובינשטיין, לעומת זאת, עלה על הבמה, מיד היתה הרגשה שהוא אוהב את הקהל. ככה אני. זה נורא חשוב.

– אתה אוהב את הקהל הישראלי?

הקהל הישראלי יודע הכל. הוא כבר שמע הכל. אי אפשר להפתיע אותו בקלות. הקהל הישראלי קשה יותר בשבילי, כיוון שהוא לא מראה כל־כך את התלהבותו.

– איך חיים עם התואר יאשה חפץ של ימינו?

אני לא יאשה חפץ. חפץ הוא המלך, ואף אחד לא יקח את מקומו. אני משתדל לנגן כמיטב יכולתי. זהו.

– יש מתכון להצלחה?

שום דבר לא בא לי בקלות, כמו שחושבים. יש לי כישרון, אבל בשביל להצליח צריך לעבוד קשה. בלי עבודה שום דבר לא יוצא.

■■■

לפעמים הוא מתאמן שעתיים ביום, לפעמים שלוש. יש ימים שאינו נוגע בכינור. הוא מתרוצץ המון בעולם. עשרות אלפי דולרים להופעה. סדרות בטלוויזיה. פעילות תרבותית בבית הלבן. בית מפואר בניו־יורק. פעם אף היה לו מטוס סילון פרטי „על כנפי השיר", שהוליכו ממקום למקום. סיפרו ששלח יד בעסקים. פרלמן: „לא נכון".

הוא אוהב לחיות. אוכל הרבה. מבשל אוכל יהודי וסיני ואיטלקי. משחק פוקר אל תוך הלילה, אוהב לשחק פינג־פונג, משוגע לבייסבול ולכדורסל, אוהב ימי־הולדת מפוארים. ההומור שלו קצת מטורף. פניו מתעוותות במוקיוניות חביבה. [illegible] מתרגש על הבמה.

עוד מעט יחזור לניו־יורק. בעוד חודשים אחדים ישוב לכאן. הוא אומר שנשאר ישראלי. מרגיש שהוא חוזר הביתה. בבית [illegible] „הילטון" לא נותנים לו מנוחה. ב„היכל התרבות" מריעים לו [illegible] סוף. טוב לו כאן.

■■■

– פרלמן, נראה אותך חי בישראל?

אני אוהב את המשפחה שלי יותר מדי, ואם הייתי חי כאן [illegible] פעם לא הייתי בבית. תמיד הייתי בנסיעות. ארה"ב בשבילי [illegible] המקום האידיאלי. שם אני יכול להיות יותר עם המשפחה.

– מוזיקנים. מה יהיה אם יום אחד תגמר לך המנגינה?

אני לא חושב על זה. כל יום אני מרגיש שיש לי מזל [illegible] רגיל, משפחה נחמדה, ותודה לאל גם כישרון טוב. אם לא אוכל לנגן אלמד, ואם לא אוכל ללמד תמיד אוכל לבשל...

– הניצוח לא קוסם לך?

לא. נורא קשה להיות מנצח פנטסטי, אם לא אוכל להיות [illegible] בדיוק באותה רמה שאני מנגן, אז מה כל זה שווה?

– מה השאיפות המוסיקאליות שלך?

להתקדם, לא לעמוד במקום, ולהזדקן עם המוסיקה שלי. כל שמוזיקנים נעשים יותר חכמים.

למען נפגעי הרעש במקסיקו

מאת נחמה דואק

פלאסידו דומינגו: מימד נוסף לחיים

הוא אינו מתנהג כפרימדונה, למרות שהוא נחשב ל„גבר הראשון" של עולם האופרה. פלאסידו דומינגו, בן 45, גדול זמרי הטנור, הגיע לישראל, כדי להשתתף ב„מארקונצרט" שיתקיים מחר בערב בפארק הירקון. רזה בכעשרה קילוגרם, גבוה, שזוף, אלגנטי, מטופח עד קצות ציפורניו. לבוש חולצה לבנה, שאינה נראית מקומטת מהטיסה הארוכה, מכנסיים כחולים בהירים, מקטורן משובץ תואם ונעלי מוקאסינים שחורים. על אצבע האמה בידו השמאלית הוא עונד טבעת שחורה, עבה, שצורתה כנחש בריח שבמקום עיניו משובצות שתי אבנים שחורות, יקרות.

מחר לא תהיה הפעם הראשונה שהוא מופיע בפני מאות אלפי אנשים בקונצרט פתוח. בתחילת החודש, במסגרת חגיגות המאה לפסל החרות בניו־יורק, התקיים קונצרט ענק בסנטרל פארק בניו־יורק. פלאסידו אומר שלקונצרט הגיעו כ־600 אלף איש. ניצח על התזמורת זובין מהטה וניגן הכנר יצחק פרלמן. לשלושה, שישתתפו בקונצרט מחר, היתה זו מעין חזרה גנרלית לקראת ההופעה בתל־אביב.

„את רוב זמני אני מקדיש היום לאיסוף כספים לנפגעי הרעש במקסיקו. ארבעה מבני משפחתי נפגעו ברעש. הדבר היסב לי כאב רב והחלטתי שקולי ישרת אותי לא רק כדי לגרום הנאה לקהל, אלא גם כדי לעזור לאנשים. אני מאושר ששרתי ואנשים תרמו כספים. רעש האדמה הוסיף מימד נוסף לחיי ולשירתי. הבנתי פיתאום את המשמעות האמיתית של הדברים. שום דבר לא יכול להיות אותו דבר אחרי אסון כזה".

עד כה הצליח לאסוף 1.2 מיליון דולר. עד סוף השנה הוא מקווה לאסוף שני מיליון דולר. הכסף מיועד להקמת בתים ומרכזים קהילתיים לנפגעי רעש האדמה במקסיקו. הוא מפקח אישית על הוצאת הכספים.

פלאסידו דומינגו נולד במדריד. בן 16 נישא לחברתו לספסל הלימודים בקונסרבטוריון במדריד. מנישואים אלה יש לו בן בגיל 23. נישואים אלה התפרקו ודומינגו נישא בשנית לזמרת סופראן.

השניים הגיעו לישראל, לאחר ששמעו שאדיס דה־פיליפס מקימה כאן אופרה. השנה היתה 1962. משך שנתיים וחצי הופיע דומינגו ביותר מ־250 הופעות. כאן הוא קיבל את פירסומו הראשון שסלל בפניו את הדרך להצטרפות למטרופוליטן אופרה בניו־יורק. היום הוא מוכר כגדול הטנורים בעולם.

הוא אינו מסתפק רק בהופעות אופראיות והוציא באחרונה שיר קליל שאותו ביצע יחד עם ג'ון דנוור. בחודש הקרוב הוא מופיע בקונצרט למוסיקה פופולארית יחד עם ג'ולי אנדריוס וג'ון דנוור. „באמצעות המוסיקה הקלה אני מגיע להרבה מאוד אנשים. אנשים אלה, שלא היה להם קודם קשר לעולם האופרה, מסתקרנים ומגיעים לבסוף לאופרה אמיתית ובכך שכרי", אמר דומינגו.

ולא רק מוסיקה קלה. באחרונה סיים הסרטת סרט על־פי האופרה „אותלו". סרט שביים זפירלי עבור מנחם גולן. בקרוב יתחילו בהסרטת שתי אופרות נוספות בכיכובו של דומינגו – „סיפורי הופמן" ו„האלמנה העליזה". „הצעתי למנחם גולן שהתיזמורת הפילהרמונית הישראלית תשתתף בסרט. אני מאוד מקווה שהוא יסכים", אמר זמר האופרה.

חץ מסילבי קשת

צוות לעניין

„... עד היום, בכל נאום שלי, אני מזכיר מפרשת השבוע... אני תמיד הולך לישיבות..."

האימרה הידועה: „ינהלו אחרים מלחמות, את, אוסטריה המאושרת, התחתני" – מתאימה גם למה שקרה השבוע בישיבת הממשלה בעניין חקירת השב"כ.

הנערים, משני הצדדים, נלחמו קצת לפני פרס ושמיר. השניים, במין הסכמה תוך קריצה, לא עברו את הגבול המוכר והבטוח של נישואיהם. והנה הם צועדים, יד ביד לקראת הרוטאציה. ואז יחליפו שני השותפים המוזרים האלה במיטה הפוליטית, פוזות. אש ומים, כמו המזורקה הגרוטסקית של אגם.

ועתה תהיה חקירה משטרתית שאולי לא נדע מי החוקרים ומי הנחקרים.

• „אל תישא את שמו לשווא!"

שמיר הציע שאנשים חיצוניים יגויסו למשטרה ויבצעו את החקירה. איך זה שלא נפלו על הרעיון הפנטסטי הזה? שיזמינו את „צוות לעניין" מהסידרה בטלוויזיה. והוא בשיטות הבסאחיות הברוטאליות שלו יסדר את העניין, לשביעות רצון המזמין.

ואז יהיה שקט, ושום עתונות לא תלחץ לחקירות למחדלים שבדרך, וייפסקו, פעם אחת ולתמיד, הבירבורים על „שלטון החוק" ו„סדרי ממשל תקין".

הבטחות, הבטחות

לעקוב אחר שמעון פרס מאז התפוצצות הפרשה, זה לקבל סחרחורת ומיצמוץ עיניים מכל הצורות שלבש.

מהרגע הראשון שניסה להחניק את העניין באיבו, דרך הופעותיו הראשונות הנרגזות, כשרוממות ה„בטחון" על לשונו, ועד עתה, כשהוא מופיע פיתאום כאילו רצה ועדת חקירה, עוד מהבית. גם הדרג המדיני?

לא שהתרשמנו, לרגע, מהבטחתו, אחרי שנלחץ על ידי שרי המערך – ללכת לנשיא אם לא תוקם ועדת חקירה משפטית. עכשיו יכול לטעון שאם חקירה משפטית טובה בשביל אמנון רובינשטיין, היא טובה גם בשבילו.

אתנחתא קומית

צריך להיות בעל לב אבן, כדי לא לפרוץ בצחוק פרוע מכמה דברים שנאמרו באותה ישיבת ממשלה.

יללתו של פרס: זה נשמע לי נורא שאני שומע שמי שחוקר את פשעי הנאצים, הוא שיחקור את השב"כ. אימרה שלא היתה מביישת את גולדה.

או תשובתו הצדקנית של חיים בר־לב (שהתנהג מתחילת הפרשה בדיוק כמו פרס) – לקביעתו של אריק שרון שהתנהגות השב"כ היתה נורמה עוד מימי בן־גוריון: אל תישא את שם בן־גוריון לשווא!

אולי, עם יובל ה־100 להולדתו של בי.ג'י, יכריזו עליו כעל אל, כמינהג דר־מאז.

• הנשיא, חיים הרצוג, בביקורו בישיבת „אור שמח". (צילום: זום 77)

הדיסקונטאים

התנהגות השרים הבכירים בממשלה בפרשת השב"כ ורקנאטי, הוכיחה שוב את האינטרסים של אוליגרכיה השואפת להנציח את שילטונה ולהגן על זכויות־היתר של הכוח והממון.

לולא התעקשותו של הנגיד החרש, פרופ' מיכאל ברונו, שהוכיח שהוא לא עושה, בעניין הזה, צחוק מהעבודה, היה עניין רקנאטי ממשיך להתמומס.

ההצבעה בממשלה היתה מארסה. יגאל הורביץ, שציין לגנאי ברו"ח בייסקי, הצביע נגד ההשעייה של רקנאטי. לא היה לו היושר הציבורי להימנע, לפחות.

מי שהצביעו בעד ונגד, לא מפתיעים. אך חשוב לזכור מי נמנע. שלושת מנהיגי מפלגת העבודה. פרס ושני היצחקים שלו: רבין ונבון, חבריו הטובים של רקנאטי. כפי שאמרה חנה רובינא: אם יש חברים, לא צריך פרוטקציה.

רקנאטי הלך, ובא יוסף צ'חנובר. גם הוא, חבר של כולם. והרי סיסמת הבנק הזה היא: הוא לא רק בנק, הוא גם ידיד.

מגן האמונה

נשיא המדינה מתנהג יותר ויותר כאילו נמרח בשמן המישחה, ולא על ידי תמרונים ותיחמונים של עוזי ברעם.

הוא נבחר, בהפרש של קול אחד, בגלל עריקה של כמה ח"כים רתיים. היונים שבחרו בו שכחו לו את תמיכתו במלחמת לבנון והתנגדותו לוועדת כהן, הוא נעשה לנשיא השנוי ביותר במחלוקת.

אחרי ההמתקות והחנינות לטרוריסטים היהודים והחנינה לראשי השב"כ, החליט, כמלכת אנגליה, גם להיות מגן האמונה.

הראיון שלו בבטאון החרדי „ערב שבת", הוא מדהים. המראיין, א. ארצי, עושה פעמים רבות משוואה בין מאיר כהנא לר"צ, והנשיא לא מוחה.

על ה„פניקה" ביצחק שמיר: „זה בא מחוגים מסויימים... הם מאשימים את הציבור החרדי או את הימין בקיצוניות. אך הם עצמם יכולים לתת שיעור בקיצוניות."

האני־מאמין שלו: „כשאני בא לבני־ברק... אני מרגיש שם בבית... כשאני בא לישיבת חברון, אני בבית... ההתנגדות החריפה לדת נתמכת בידי 15 אחוז. היתר זה הרוב הדומם."

אני מאשים

הוא לא מיחה על קביעתו של המראיין: „התיקשורת היא, איפוא, הבעייה של המדינה... היא המסיתה, היא המריחה."

תשובתו: נאמתי את הנאום המרכזי בכנס מועצת העתונות, ואמרתי מה הם עושים לעם ולמדינה... כל העורכים הסכימו אתי, באו ואמרו: אתה צודק, אבל אנחנו לא משתלטים על הצעירים... הורו שהרמה נמוכה מאוד... מעבר למוסרית..."

על כך שילד נוגר לא יודע מה זה תפילין: „אני מאשים בזה את אבות הציונות שמרדו בחיידר, עזבו את תורת ישראל..."

על מפגש של בנים ובנות יהודים עם ערבים: „...זאת בעייה... כבר יש מקרים של התקשרויות, הגם לכבוש את המלכה בביתי ... לאחרונה התופעה לובשת ממדים מסוכנים..."

הוא מתפעם מתופעת החזרה בתשובה. על שילטון החוק: „...מדברים הרבה על שילטון החוק, אך הרבה פעמים זה רק דיבורים."

לשאלה אם ישראל חילונית תוכל להתקיים: „לדעתי לא ללא היעוד היהודי לא תוכל המדינה להתקיים."

אמר, והלך לבקר בישיבת „אור שמח".

איפה החצי השני?

הרב שך והרבי מגור יצוו על האגודה לפרוש מהקואליציה ואברהם שפירא אולי יחדל להיות יו"ר ועדת הכספים.

אך כלום צריך להזכיר לגדולי התורה, כי ההמתחיל במצווה אומרים לו גמור?

הרב שך, הוא גם מנדקו של הרב יצחק פרץ, שר הפנים מש"ס. שיגיד גם לו ללכת.

• הצעה: להביא אנשים חיצוניים

„עולים" על היורדים

מאת גדעון רייכר

הדמעות חנקו את גרונה של גאולה כהן. „אתם יכולים להסיר את תמונתו של הרצל מעל קיר אולם המליאה בכנסת", כך אמרה, „הציונות פושטת את הרגל". גאולה מרבה אמנם להתרגש, אך עד לכלל דמעות אין היא מגיעה. קיצפה יצא על הצעת־חוק, אותה יזמו קבוצת חברי־כנסת, ובראשם אוריאל לין (ליברלים).

הח"כים האלה ביקשו לפטור מחובת תשלום מס־נסיעות את כל אותם ישראלים־יורדים, המבקשים לבקר בישראל.

בהענקת הפטור הזה, ביקש שר התיירות לעודד את בואם של תיירים לישראל, ומתנגדו הפוליטי ח"כ דן תיכון הבטיח לה: „את החוק הזה לא תעביר, ואם יגיע לוועדת הכספים, אני אקצוץ אותו שם לחתיכות".

גאולה כהן ודן תיכון ניצחו בינתיים. ממש בדקה האחרונה, נדחתה השבוע ההצבעה על החוק, שיש לו מתנגדים רבים.

אוריאל לין הסביר בנחת במזנון הכנסת ליריבתו גאולה כהן: „אני רוצה לשנות את התפיסה הבסיסית שלנו כלפי היורדים. אני רוצה להחזיר אותם לישראל. אני רוצה לקרב אותם למדינה"...

גאולה: „אתה יודע מה? קח את המדינה ותסיע אותה אליהם. אתה הרי רוצה להפוך את ישראל למלון אורחים. מה יאמר צעיר ישראלי, שסיים את שירותו הצבאי ועומד לנסוע לטיול בחו"ל, כאשר לידו בתור יעמוד צעיר אחר, יורד, ולא ישלם מס? אתה מעודד בחור כזה לעזוב את הארץ".

אוריאל לין: „אסור לנו להרחיק אותם. מה נרוויח מזה, שנטפח אצל היורדים רגשי תסכול ומרירות?"

גאולה כהן (בזעם): פעם ראשונה מאז הקמת המדינה, תהיה בחוק ההגדרה: „ישראלים הגרים בחו"ל. מה קרה לנו? הם הרי נפולת של נמושות, היורדים האלה, צריך להחרים אותם".

אוריאל לין: „הגישה שלי היא אחרת. במקום להתקוטט איתם ולהעליב אותם, אני רוצה להחזיר אותם אלינו: אני רוצה גם לשפר את המדינה הזו, שאיננה מושכת בני־אדם להתגורר בה. אני בכלל חושב, שצריך לבטל מס־נסיעות לכולנו. אנחנו הולכים למילואים, מוציאים את המיץ לאזרחים, דופקים אותם, ועכשיו גם מס מטילים עליהם".

הוויכוח הזה נמשך. הצטרפו אליו חברי כנסת רבים. שר הקליטה, יעקב צור, הבטיח: „החוק הזה לא יעבור. בליכוד יש לו תומכים רבים".

ח"כ מרים גלזר־תעסה חתמה את הוויכוח: „הייתי בניו־יורק לפני ימים אחרים, ראיתי שם את היורדים. הם עושים כל עבודה בזויה, מרוויחים הרבה כסף. שיוציאו קצת, אם הם רוצים לבקר אצלנו".

חיים רמון, הח"כ הצעיר והנמרץ מהמערך, הבטיח: „על גופתי יעבור החוק הזה. החברה האלה התומכים בו, הם ממש פסיכים. מה הולך כאן?"...

□□□

אגם — עכשיו גם בכנסת?

יו"ר הכנסת זועם. הוא איננו מסכים לכך, שילדי ישראל יתרמו מכספם למען הכנסת. שלמה הלל שמע על יוזמתו של ח"כ מאיר שיטרית, לגייס מאה אלף דולר כדי להציב על גג הכנסת חנוכיית־ענק מוזהבת, מעשה ידיו להתפאר של האמן יעקב אגם, אשר תחליף את החנוכיה הנוכחית דלת־ההדר.

ח"כ שיטרית כבר הזמין את הדגם החדש, לאחר ששוחח עם אגם, ואף פנה לילדי ישראל וביקש מהם לתרום למען חנוכיית־הענק.

יו"ר הכנסת הצהיר השבוע באוזנינו: „הכנסת התקיימה עד כה עם המנורה הקיימת ואין שום דחיפות בהחלפתה. אם יימצא תורם כלשהו, אני מוכן לדון בנושא, אבל לפנות לתלמידים ולאזרחים — חלילה..."

שיטרית מושך בכתפיו ואומר: „נחיה ונראה... בינתיים אנחנו ממשיכים במלאכת התקנת המנורה...

□□□

אש"ף: אין לנו סיכוי נגדכם...

השבוע פגש יוסי שריד את אחד מעמיתיו במיזנון הכנסת. הבחור שב זה עתה מפאריז, שם קיים סידרת פגישות עם נציגי אש"ף, ואת פרטיה של שיחה אחת לחש על אוזנו של שריד הנסער, שעלה לאחר שעה קלה אל דוכן הכנסת ובישר באוזני הח"כים: „לפעמים, האויבים שלנו חכמים יותר מכמה שרים שלנו"...

שריד הסביר את פשר דבריו: „איש בכיר מאוד באש"ף אמר באוזני ישראלי שאני מכירו: אם אתם הישראלים באמת מתכוונים לחקור את ראש השב"כ שלכם, שהרג שני אנשים שלנו, אז לנו באש"ף אין סיכוי נגדכם. גם במאה שנה של מלחמה, לא נצליח לנצח מדינה כמותכם. ואני אומר, סיכם שריד — החקירה היא הבטחון האמיתי שלנו, ולא הטשטוש"...

□□□

הח"כ, הפרקליט — והשכר

השבוע פרץ קרב מילולי חריף בין השר משה שחל, שהוא גם עורך־דין במקצועו, לבין סגן שר החוץ, רוני מילוא, אף הוא בעל פרקטיקה של עורך־דין.

שחל האשים, בין השאר, את מילוא בכך, שהוא מייצג לקוחות פרטיים בפני הרשויות ומקבל שכר־טירחה. מילוא שלף בגד שחל את אותו נשק עצמו. בעוד הקרב הזה מתחולל, סיפר באוזנינו פקיד־מדינה בכיר את הסיפור הבא:

לפני חודשים אחדים פגע אסון גדול ברכושי, שירד כולו לטמיון. היו עוד אנשים שנפגעו וכולנו החלטנו לשכור נציגות מטעמנו לחבר־כנסת אחד, כיום אישיות ממלכתית בכירה, שהוא גם עורך־דין.

אני ועוד אדם אחד השתתפנו במיפגש הזה, שהתקיים במשרד הפרקליטים של נבחר־העם. ביקשנו, כי יפעל למענבו ולמענם של עוד אזרחים שנפגעו ויחלץ אותנו, באמצעות חקיקה מתאימה, מהמצוקה אליה נקלענו שלא באשמתנו.

הח"כ האזין לנו בכובד־ראש ולבי התרחב מגאווה: כך צריך לנהוג נבחר ציבור בבוחריו, הירהרתי ביני לבין עצמי.

בתום הפגישה, הייתי נרגש ואסיר־תודה. לחצתי את ידו והוא ליווה אותנו בחיוך אל הדלת והבטיח: „אטפל בעניינכם. בינתיים תסדירו עם המזכירה את פרטי תשלום שכר־הטירחה".

לא שבנו אליו.

„איך יכולתי לדעת בתור מה הוא מדבר אלינו? ככה עושים כסף גדול", סיכם במרירות הפקיד, המסתפק במשכורת צנועה ומקוצצת.

קציר, בלי נינה

בגיל 70, אחרי מותה של אשתו, אומר מי שהיה הנשיא הרביעי של מדינת ישראל, פרופ' אפרים קציר: „הסבל, הצער והכאב נאגרים ומלווים אותי בכל אשר אלך ★ הרבה מהאנשים הקרובים אלי אינם בין החיים וחברים חדשים לא רוכשים בגילי ★ מבחינה אישית, עבודה המדעית היא בשבילי עוגן הצלה"

מאת אביבה שאני

פרופ' אפרים קצ'לסקי־קציר לא מקפיד בענייני גינונים. ביום ששי בבוקר, הנשיא הרביעי של מדינת ישראל פותח לפני את הדלת במכנסיים קצרים ובנעלי־בית. לא מכבר שב מן הבריכה, סיים לאכול את ארוחת הבוקר בחברת בתו הצעירה, עירית. מתנצל ומודיע שהוא הולך להתלבש בשבילי. באתי לפגוש את האזרח קציר, ארבעה חודשים אחרי מות רעייתו נינה ז"ל, במלאות לו 70. סיבה טובה לחשבון־נפש.

איך זה להיות בן 70?

יש דברים שהם קשים לאדם בגיל 70. נינה נפטרה, אחרי שהיינו יחד כמעט 50 שנה, ובתי הבכורה, נורית נפטרה לפני 21 שנה, אהרון אחי נרצח לפני 14 שנים. הסבל, הצער והכאב נאגרים והולכים, ואלה מלווים אותי בכל אשר אלך. הרבה מהאנשים הקרובים אלי שוב אינם בין החיים. וידידים חדשים לא רוכשים בגיל 70. העולם החברתי הקרוב לך מידלדל והולך.

במשך החיים רוכשים אומנם מה שקוראים ניסיון חיים, וזה מצטבר והולך, אולם אין בכך כדי לפצותני על הסבל האישי, שאין ממנו מפלט. היום אני מבין טוב יותר את צרכי האדם, את המעורר בו שמחה, והמעורר בו עצב, מהי אהבה, מהי משפחה, ומהי מורשת חיים. יש בכך נחמה פורתא. עלה בידי להקדיש את מיטב שנותי לנושאי מחקר בהם אני מעוניין, ולגדל דור של מדענים צעירים. זכיתי לבוא במגע עם הרבה מלומדים ברחבי תבל, וכאן, בבית, שיתפתי פעולה עם רבים מידידי, שנטלו חלק בהקמת מדינת ישראל. כל אלה העשירו את חיי.

במבט לאחור, יש דברים שהיית עושה אחרת?

הייתי רוצה שלא יקרו האסונות שקרו למשפחה שלנו. במשך חיי נטלתי חלק בהקמה ובפיתוח של מוסדות חשובים: מכון וייצמן למדע, המחקר הבטחוני ותשתית המחקר והפיתוח הממשלתית. אני חושב, שעשיתי הרבה. נכון, שילמתי מחיר יקר. הייתי רוצה שלא אשלם מחיר כבד כל כך.

אנחנו יושבים בחדר האורחים המפולש אל חצר מרושאת, שטופת אור. קציר מתגורר במכון וייצמן מאז 48'. בית לבן בן שתי קומות, מרוהט בטוב טעם, גן פנימי, גרם מדרגות מוביל אל הקומה השנייה. על השולחן מונח ספר הדפסים מפואר של רוברטס, מתנת עובדי בית הנשיא ליום הולדתו. מסביב פזורים פריטי אמנות, את כולם אספה נינה, שהיתה ידועה בחוש שלה ליופי.

לבית הזה עברו הקצ'לסקים לאחר מותה של חבת הבכורה, נורית, יפהפיה מחוננת, בת 22, שלמדה משחק באוניברסיטת לוס־אנג'לס. נורית מתה בשנתה מדליפת תנור גז, שדלק בחדרה.

האסון אירע בעת שהיתה בחופשה ... הנציחה את זכרה בתערוכה מקורית ... אנגלית בחיוך", והקימה על שמה ... לתיאטרון־חובבים בירושלים. נורית ... הזמן, נהגה לומר. תמונותיה של ... בסלון ובחדר העבודה של נינה. ... נכדתו של קציר, בת־בנו מאיר, ... בטכניון, השוהה עכשיו עם משפחתו ...

חוט של עצבות משוך על חייו של ... אחיו הבכור, אהרון קציר ז"ל, מדען ... נרצח בהתקפת המחבלים היפנים על ... לוד, ב־72'. בעקבות מותו של אהרון ... לקציר, עם היבחרו לנשיא. „האסון ... אהרון היתה קשה מאוד. היו לנו ... ועניין דומה בתחומים פוליטיים ומדעיים. כל החלטה עקרונית ... העובדה שנרצח היתה כאילו כוונים ... עם מותו אבד למדע הישראלי ... אחד מטובי המדענים שלנו".

עכשיו הלכה גם נינה. היא היתה אשה ... מוכשרת ואוהבת ילדים. לעתים ... הנשיא במחוות יוצאות דופן. קציר ... הקפריזות שלה, אהב את השנינות ...

„לא ראיתי בנשיאות משרה ... זכות לייצג את העם היהודי ★ ... מי שמכהן חמש שנים — ... ★ לא רציתי להפוך לפקיד, המשרת את המימסד"

הרקח שלה. נינה היתה אשת־חברה ... לארח וגילתה חיבה מיוחדת לאנשים ... בחודשיים האחרונים לחייה, כאשר ... הסרטן, שהה לצידה ימים ולילות. ... רבינוביץ, מנהל המחלקה הגריאטרית ... נתן לו את חדרו בבית־החולים, וקציר ... את עבודתו המדעית. הוא מבקש לא ... עדיין מוקדם מדי, הפצע פתוח. „קשה ... הוא אומר, ואני רואה איך הפנים ... לובשות ארשת עייפה, כאילו זיקנה ... פתאום. דמעה קטנה מוסתרת בשיפולי ...

איך אתה מתמודד עם האסונות שלך?

מה שמאפשר לי להתמודד הם בני המשפחה שנשארו איתי, והתלמידים שלי לשעבר, אנשים שעבדתי איתם בשטחים שונים, ושמנסים לעזור לי. האסונות שפקדו אותי לא הפחיתו את ענייני במדע, אולם הם גרמו לכך שסולם הערכים שלי השתנה. כשאתה צעיר, יש דברים שאתה חושב שהם הכי חשובים בחיי אדם, וכשאתה מזקין ועובר סבל, אתה רואה שמה שחשוב בחיים הם החיים עצמם, בראש וראשונה שיהיו מעניינים ומלאי סיפוק.

אתה אדם חזק?

אני סבור שכן, ואני מצטער על זה לפעמים. נשברתי לעתים רחוקות מאוד. תמיד חשתי שהאדם איננו אלא פסיק קטן בתוך היקום העצום והמופלא הזה, שבו אנו חיים. יתר על כן, בעל כורחך אתה חי ובעל כורחך אתה מת. אין בידך אלא להוסיף לבנה קטנה אחת לבניין המפואר שבנו הדורות הקודמים, מתוך תקווה שלבנתך שלך תתרום לחיי הדורות הבאים.

קציר, פרופ' לביוכימיה ולביופיסיקה, עוסק שנים רבות במחקר בסיסי של מיבנה החלבונים וחומצות הגרעין, אלה חומרי היסוד של היצורים החיים. במסגרת מחקריו השימושיים תרם תרומה עצומה לפיתוח השימוש באנזימים בתעשייה וברפואה. פיתוח זה הוביל להקמתן של תעשיות חדשות בתחום המזון והרפואה ביפן, אירופה וארה"ב. בשנה שעברה הוענק לו פרס יפן בביוטכנולוגיה, בסך 200 אלף דולר. קציר מרבה לנסוע בעולם, משמש פרופסור־אורח במכוני מחקר חשובים בחו"ל, חבר במוסדות מדע יוקרתיים. נוסף על עבודתו במכון וייצמן, הוא מכהן כראש המחלקה לביוטכנולוגיה באוניברסיטת תל־אביב, מטפח נוער שוחר מדע, ועומד בראש עמותה לפיתוח „חבל האלפיים", באזור כרמיאל, שגב ותפן. רשימת התארים שהוא נושא בהם היא אינסופית כמעט. חלקם מוסגרו על ידי נינה ז"ל, והם תלויים על קירות חדר העבודה שלה.

„מבחינה אישית, העבודה המדעית היא בשבילי בבחינת עוגן הצלה. ואני מסכים עם המלומד האנגלי הנודע, ג'ורג' פורטר, שאין לאדם סיפוק גדול יותר מחקר סודות האדם והטבע. מבחינה פילוסופית־מיסטית, יתכן שהאדם לא נברא אלא כדי להבין את המופלא שבחיים. אני חוקר חיים זה 50 שנה, ומדי יום ביומו אני משתאה יותר ויותר לנוכח הפלא הזה, הנקרא חיים".

אני אומרת לקציר, שהרבה יותר מעניין לדבר איתו על החיים, מאשר על מצב האומה. הוא איש שיחה מרתק, מושרש היטב במסורת היהודית. זו אולי הסיבה שבגללה נבחר בו גולדה מאיר ז"ל כמועמד לנשיאות. הדיבור הרך, המתמשך, שהיקנה לו דימוי פשרני, אינו מצליח להסתיר אישיות חכמה, מלאת הומור. פגישה עימו מחייבת התייחסות רצינית לנושא. זה תנאי מוקדם. לפני שהוא קובע מועד לראיון, הוא דואג להעביר אליך תומר רקע על חייו ופועלו.

יש בלבו פינה חמה לפרק הנשיאותי בחייו. לא משום הכבוד. משום החוויה. שמונה שנים אחרי שפרש כדי להתמסר לאהבת נעוריו, המדע, עדיין הוא מתרפק על זכרון הימים ההם. צריך לומר, לא תמיד טיפלו בו בכפפות של משי. התקיפו אותו כאשר חנן את יהושע בן־ציון, או כשטתח ביקורת על החברה הישראלית לאחר מלחמת יום הכיפורים. הוא אומר: נהגתי לפי מצפוני, וכך אמשיך לעשות עד יומי האחרון.

„ניתנה לי הזכות להכיר את העם היהודי, והרי זה עם מופלא שאין כדוגמתו. לעתים הייתי שואל את עצמי מדוע באים אלי יהודים רבים כל כך. התברר לי, שרוב האנשים האלה נושאים בלבם חלום על מדינת ישראל, כפי שהיא צריכה להיראות. ועל חלומות מעין אלה אפשר לדבר עם נשיא מדינת ישראל. גם הרצל התחיל בחלום".

מתקופת הנשיאות נותרו וולבו עם נהג צמוד, ופנסיה, קשה לומר, מכובדת. נשיא פורש זכאי לשתי מזכירות ולדירת שרד בירושלים, אבל על אלה ויתר קציר. הוא מוזמן באופן קבוע לאירועים בבית הנשיא, אלא שלרובם קשה לו להיענות. סוד היום שלו עמוס לעייפה. האורח קציר קם בארבע בבוקר, בשבע הוא הולך לשחות בבריכה, אחר כך מתיישב לכתוב מאמרים, עובר על עבודות של תלמידים. בשמונה וחצי נוער עם המזכירה שלו במכון וייצמן. שלוש פעמים בשבוע הוא שוהה באוניברסיטת תל־אביב במחלקה לביוטכנולוגיה, אותה הקים לאחרונה.

היית חוזר להיות נשיא?

לא, בשום פנים לא. עבודתי המדעית ממלאת את עולמי. אילו נשארתי בבית הנשיא לקדנציה נוספת, לא הייתי מסוגל לחזור לפעילות מדעית. למען האמת, לא ראיתי בנשיאות משרה, אלא זכות, לייצג את העם היהודי. ומי שמכהן חמש שנים במשרה זו, נשחק בעל כורחו. בשום פנים ואופן לא רציתי להפוך לפקיד, המשרת את המימסד.

הוא חבר פעיל במפלגת העבודה, לא יותר מזה. „לפני הבחירות האחרונות לכנסת טילפן אלי שמעון פרס וביקשני ששמי יתחום את רשימת מועמדי המערך. אמרתי לה בסדר, בתנאי שמספר נבחרי המערך לכנסת לא יגיע ל־120. הנשיא מייצג מעין דמות־אב, למדינה ולאומה. בית הנשיא משמש מעין מקדש מעט, בו מלקטת האומה את כל היקר לה. אני מסופק אם היטיב לעשות ידידי, יצחק נבון, כשחזר לחיים הפוליטיים לאחר נשיאותו".

„אינני רוצה לחיות יום אחד מעבר ליום שבו לא אוכל לתפקד כאדם בריא ומועיל ★ אלך בלי צער ★ הטבע מסלק את הזקנים מבימת החיים בתבונה — למען הצעירים"

בשנים הראשונות לאחר פרישתו, גזר על עצמו שתיקה. אחר כך יצא בראיונות לעתונות, בהם ביקר בחריפות את ממשלת בגין ואת מלחמת לבנון. הוא דיבר על בעיית הירידה, על האלימות הגוברת ועל היעדר הקונסנזוס. קציר תמך בתוכנית האוטונומיה. יש לו גם מה לומר על פרשת ראש השב"כ.

„אני חושב, שומר ידידי, האיש שאני מעריץ מאוד, לא שקל מספיק לפני שנקט בצעד שנקט. אני מכיר היטב את מערכת הבטחון מן התקופה שהייתי המדען הראשי של משרד הבטחון. יש דברים שמערכת זו נוהגת בהם לא תמיד לפי החוק, ויש דברים שהם חיוניים במדינה. יחד עם זה, ברור שיש לשמור על טוהר, ועל מוסריות בתוך המערכת. זאת אפשר להשיג על ידי ועדת חקירה פנימית, שמנוהלת על ידי שופטים מהימנים, שיפרסמו ברבים אך ורק את מסקנותיהם".

„זמיר ידידי, האיש שאני מעריץ, לא שקל מספיק ★ יש דברים שמערכת הבטחון נוהגת בהם לא תמיד לפי החוק, ויש דברים חיוניים ★ עם זה, ברור שיש לשמור על טוהר ועל מוסריות ★ זאת אפשר להשיג על־ידי ועדת חקירה פנימית, מנוהלת על ידי שופטים, שרק מסקנותיה יפורסמו"

מה שמדאיג אותו באמת הוא עתידו של העם היהודי, שהולך ופוחת עקב ההתבוללות. רבים מבני הדור של היום, הוא אומר בצער, אינם ששים לעבוד למען הדורות הבאים. הם רוצים להינות כאן ועכשיו. הדור שלי, אם מותר לומר כך, האמין שכדאי להקדיש מאמץ למען הגשמה של אידיאלים נעלים. היינו פחות ריאליסטים, אבל היו לנו חיים מעניינים יותר ומסופקים יותר.

איך אתה רואה את חייך בהמשך?

כל מה שאני מבקש הוא מה שנינה ביקשה כשירעה שימיה ספורים. היא לא ביקשה חיים ארוכים יותר, אלא שעד הימים האחרונים של חייה תהיה בהכרה ובשליטה עצמית מלאה, שתוכל לשמור על קשר עם הסביבה, ושכאביה יהיו קטנים ככל האפשר. אני מצטרף לשלוש הבקשות שלה. איני רוצה לחיות יום אחד מעבר ליום שבו אוכל לתפקד כאדם בריא ומועיל. הימים שנותרו לי לחיות, חודש או עשר שנים, אינם מדאיגים אותי.

ואם יבואו ויגידו לך, מחר?

אלך בלי צער. הטבע מסלק את הזקנים מבמת החיים בתבונה. עליהם לפנות מקומם לצעירים. ואני מקבל עלי את גזר הדין, תוך הבנה לחוק טבע מרשים, מכאיב ומלא הוד זה. ההרגשה שלי איננה עליך לסיים את המלאכה, ובכלל האפשר לסיים, והיתכן לעצור את ההתפתחות המופלאה, המדאיגה והמעניינת של המין האנושי.

■ נשיא־לשעבר אפרים קציר בחברת רעייתו, נינה, שנפטרה לא מכבר

פוסט־מורטם לפתולוג

ד"ר בצלאל בלוך, האיש שנתיחות המתים שלו חרצו גורלות, הורשע בהפרת אמונים, נקנס באלף שקל ועזב את המכון לרפואה משפטית באבו־כביר, שבראשו הוא עמד ★ החשד המקורי היה שהוא לקח שוחד ורימה, כדי לשנות דו"ח פטידה ★ במשפטו הומרו סעיפי השוחד והמירמה ובתמורה הודה ד"ר בלוך בעובדות המצויינות בכתב האישום

מאת דני שדה

ד"ר בצלאל בלוך לא לקח שוחד. הוא גם לא ביצע כל מעשה מירמה. הוא רק „תיקן עיוות קטן" בדו"ח נתיחה שביצע בגופתו של אדם שנהרג בתאונת־דרכים ובתמורה דרש וקיבל 20 אלף שקל. לטענתו, רצה סכום זה „עבור עבודתו הנוספת, שכן התרשם מתוך עיון בטיוטה, שדיון מעמיק יחייב חזרה וקריאה בספרות לגבי שאלות שהתעוררו בכתיבת הסיכום שבטיוטה."

ד"ר בצלאל בלוך, ראש המכון לרפואה משפטית באבו כביר, איש שעשרות, אם לא מאות, דוחו"ת נתיחה שלו קבעו גורלות של אנשים, הלך בשבוע שעבר הביתה. קריירה רצופה הצלחות נקטעה באיבה. בבית־משפט השלום בתל אביב הוא הורשע בהפרת אמונים. העונש – קנס של אלף שקל.

היה מישהו שדאג, שהתיק יסתיים בדרך זו. היו הרבה שחששו ממה שיש לד"ר בלוך לומר בבית המשפט. הפרשה שהחלה בתרועה רמה, הסתיימה בציפצוף חרישי. משפטו לא סוקר בעתונות וגם על גזר דינו ידעו רק מעטים. מן הסתם נשמר בפרקליטות קשר השתיקה. חששו שישאלו שאלות כמו, למשל, כיצד תיק על עבירת שוחד ומירמה הגיע לידי פרקליטות מיסוי וכלכלה?

גבר נפגע בתאונה

לפני שנקדים את המאוחר ולפני שנתאר כיצד הגיעה הפרשה לסיום כה מגוחך, מן הראוי להביא את עיקרי הפרשה:

ב־28 בפברואר, הובאה גופת גבר בן 74 למכון לרפואה משפטית באבו־כביר, לשם נתיחה שתקבע את סיבת המוות. עשרה ימים קודם לכן, נפגע האיש, ראובן שפושניק, בתאונת דרכים בעת שנהג במכוניתו הפרטית. הוא נפגע בראשו ובחזה ואושפז בבית־החולים „הלל יפה." כעבור שלושה ימים הוא שוחרר לביתו וב־27 בפברואר הוא נמצא ללא רוח חיים בחדר השירותים בביתו.

כמקובל במקרה של מוות פתאומי, מועברת הגופה לנתיחה באבו־כביר, כדי לקבוע את סיבת המוות. ד"ר בצלאל בלוך ניתח את הגופה וקבע כי המוות נגרם מאי־ספיקה נשימתית קשה, בצקת וגודש ריאות. על פי קביעתו קיימת סבירות גבוהה לקשר בינם לבין תאונת הדרכים.

בינתיים, שכרה משפחתו של הנפטר עורך־דין מומחה לתביעות נזיקים, כדי להגיש תביעה נגד הנהג הפוגע וחברת הביטוח שלו. הפרקליט, עו"ד יורם קמין, ביקש לקבל את חוות הדעת הרפואית של ד"ר בלוך, כדי לבסס את תביעתו והוא שלח למכון רפואה משפטית את המתמחה שלו, שלמה רבלסקי.

רבלסקי, קצין משטרה לשעבר ביחידה הארצית לחקירות הונאה, נפגש עם ד"ר בלוך וביקש ממנו עותק של דו"ח הנתיחה. בפגישה שנערכה בין השניים ב־14 במאי, אמר בלוך למתמחה, כי הוא סבור שיש קשר נסיבתי ישיר וחד־משמעי בין התאונה למוות, והוסיף כי הוא מוכן לתת חוות דעת מפורטת תמורת 20 אלף שקל.

„היתה טעות בדיווח"

קצין המשטרה לשעבר, הבין שמדובר בבקשת שוחד ומיהר לדווח על כך למשטרה, שם התייחסו בחומרה רבה למקרה והטילו עליו איפול מלא. חוקרי המשטרה חששו, כי אם יתברר שד"ר בלוך עוסק בחאלטורות ומשנה דוחו"ת נתיחה תמורת כסף, עלול כדור השלג להתגלגל ואי אפשר לדעת היכן ייעצר. בלוך, שהעיד במאות משפטים, בהם משפטי רצח רבים, נחשב בעיני רבים לבר סמכא והדו"חות שלו התקבלו, במקרים רבים, ללא עוררין.

• ד"ר בלוך (בחלוק לבן) וקציני משטרה, בשטח, ליד גופת נהג מונית שנחטף ונרצח. במסגרת: ד"ר בלוך ואשתו, בצאתם מבית המשפט.

זמן קצר לפני שרבלסקי פנה למשטרה, נשלח דו"ח הנתיחה של שפושניק למשטרת חדרה. לאחר שבלוך נפגש עם רבלסקי, פנה ד"ר בלוך למשטרה, הודיע כי „היתה טעות בדו"ח" וביקש לקבלו בחזרה כדי לתקנו. בלוך קבע פגישה עם עו"ד קמין, ולפגישה הופיע רבלסקי כשהוא מצוייד במכשיר הקלטה אותו קיבל מהמשטרה. בשיחה שהתקיימה במשרדו של ד"ר בלוך ב־5.7.84, נשמעו השניים משוחחים על הדו"ח ועל המחיר שיש לשלם תמורתו. וכך התנהלה השיחה:

רבלסקי: „מה צריך לתת לך?"

בלוך: „כשאני אצא בקרוב לפנסיה ואני אעבור בזה, אז אני אקח מחירים כמו שהם. (הכוונה לעריפ מומחים–ר.ש.)"

רבלסקי: „עו"ד קמין ביקש ממני לדעת בדיוק מה אתה רוצה וכמה, כי אני בא אליך."

בלוך: „אני יכול לסמוך על היושר שלו. אתם יודעים כמה אתם משלמים למומחים."

רבלסקי: „זה שונה מאחד לשני..."

ובהמשך השיחה נאמר עוד:

רבלסקי: „כמה להביא. אתה צריך להגיד לי, שאני אדע."

בלוך: „אתה באת היום בלי כסף."

רבלסקי: „תראה, עו"ד קמין מאוד שמח על העניין הזה. זה תיק חשוב שלנו."

בלוך: „ אחר כך. זה ככה. אני לא יודע אם יהיה משפט, ולא יהיה משפט."

רבלסקי: „זה לא קשור."

בלוך: „15,000 שקל זה טוב."

רבלסקי: „בסדר, במזומן."

בלוך: „אתה יכול לתת לי גם בצ'ק."

קצין התחזה למתמחה

ב־30 ביולי 1984 בא למכון לרפואה משפטית קצין משטרה, יצחק וינוגרד, והתחזה בפני בלוך כמתמחה במשרד קמין. בלוך קרא בפני הקצין קטעים מחוות הדעת, הצביע על המקומות בהם הוא עומד להרחיב את ההסבר המדעי וקבע את התשלום ל־20 אלף שקל. בלוך, לבקשת „המתמחה", תיקן את חוות הדעת וכעבור מספר ימים התייצב קצין המשטרה במכון, שילם לבלוך 20 אלף שקל וקיבל מידיו את כתב הדו"ח המתוקן.

ד"ר בלוך, שנחקר ביחידה לחקירות הונאה, אישר כי לקח כסף. „זה מקרה בודד", הוא אמר, „אני מסרתי את החיים שלי לעבודה זאת, למשטרה, לחקירות. עשיתי יותר ממה שיכולתי בלי לשמור על הבריאות ועל הזמן שלי. אני ממשיך לעבוד ולעשות הכל כדי להצדיק את העבודה שלי. המקרה הזה כואב לי מאוד. אולי ברגע ההוא לא חשבתי שיש לכסף משמעות פלילית. בסך הכל זה היה משהו על העבודה שעשיתי."

חקירתו של בלוך נמשכה מספר שבועות. בשלב מסויים, הפרשה התפוצצה בעתונות ובלוך, שחש כי עושים לו עינוי דין, כתב מכתב ארוך לבנימין זיגל וביקש לזרז את החקירה. „לקח לי זמן לעכל את כל מה שקרה. יש לי תחושה של עלבון וכאב לראות כאילו למשטרה אין עוד כלפי אותו האמון שאני כה שקדתי וטיפחתי להצדיק בכל מקרה. נפגעתי גם מכך שבמקום לבוא ולברר את הנושא אתי, בחרה המשטרה לחשוב שהדרך הנכונה מבחינתה היא לפעול כלפי באמצעות איש מוסווה, כאילו מלכתחילה היתה גישת המשטרה שיש לה עסק עם עבריין."

„סכום נמוך מהמקובל"

בלוך אף הוסיף במכתב וטען,

לילה במזבלה

לפני מספר שנים, כששאל ד"ר בלוך מי יחליף אותו לאחר שיצא לגימלאות אמר: „צעירים לא באים, כי זה ענף רפואי לא משתלם. עובדים בתנאים פיזיים קשים. לא נעים להיקרא בלילה לבלות במזבלה, בסירחון, מפני שמצאו שם גופה."

ברצינות, כי לאחר שהגיע אליו נציג של המשפחה וביקש ממנו חוות דעת מפורטת, הוא הבהיר, כי „הכנת חוות דעת תגזול ממני זמן, ואני חושב שתשלום של 10 אלפים שקל נראה הולם את הנסיבות. זכור לי, כי הרגשתי בפניו שסכום זה נמוך ביחס למקובל...אך התשלום הינו רק עבור התוספת לדו"ח, במסגרת אותה חוות דעת רפואית שביקש."

על החקירה הופקדו מיטב החוקרים של היחידה לחקירות הונאה, ובסיומה הועבר התיק לפרקליטות מחוז תל־אביב עם המלצה להעמיד את בלוך לדין על לקיחת שוחד, מירמה והפרת אמונים. בצעד מוזר ביותר, הועבר התיק לפרקליטות מחוז תל־אביב למיסוי וכלכלה; כאילו מדובר באיזה מעלים מס או מבריח דולרים לחו"ל. למרות זאת, הגישה הפרקליטות כתב אישום על סעיפים אלו ומשפטו של בלוך נפתח בחודש מרץ 1985.

במהלך המשפט העידו מטעם התביעה, אנשי המשטרה וכל המעורבים בפרשה. והנה, למרבה ההפתעה, לפני כשלושה שבועות, הגיעו התביעה ובא כוחו של הנאשם לעיסקת טיעון. אף שמדובר בעבירת שוחד ברורה, ואף שבידי הפרקליטות היו כל ההוכחות, הראיות, ההקלטות והמיסמכים להוכיח את אשמתו של ד"ר בלוך ולהביא להרשעתו בקבלת שוחד ומירמה, הוחלט לתקן את כתב האישום המקורי. אומנם, כל פרטי העלילה נשארו כמות שהם, אולם סעיפי האישום שונו. ד"ר בלוך הואשם, לפתע, רק בהפרת אמונים תוך מילוי תפקידו. את סעיפי השוחד והמירמה מחקו, ובתמורה הודה בלוך בעובדות המצויינות בכתב האישום.

בגזר הדין ציין שופט השלום ארי זיו־אב, כי „אם גילה הנאשם שחוות הדעת שלו לא היתה מושלמת, מן הראוי היה לו להשלימה ללא כל תמורה, ולא להביא למצב היכול לערער את מהימנותו ואת מהימנות המכון אשר הוא עומד בראשו, בעיני הציבור הנזקק לחוות הדעת. אסור להגיע למצב שבו אדם, אשר בתי־משפט מסתמכים על חוות דעת שהוא מגיש, יתן חוות דעת שאינה מכילה את כל האפשרויות הנובעות מהמקרה שנדון, ומעל הכל לא יתכן כי יראה בעבודה כזו עבודה פרטית."

עיסקת הטיעון התקבלה

השופט זיו־אב לא היה חייב לקבל את עיסקת הטיעון בין הפרקליטות לנאשם, עיסקה כזו אינה מחייבת את בית־המשפט. אולם, השופט קבע כי יש לתת את היחס הנכון בכל מקרה ומקרה לפי נסיבותיו, ונראה לו, שהעונש ההולם במקרה זה, הוא קנס המלווה בהתחייבות להימנע מביצוע עבירה זהה לזו שבה הורשע. הקנס, כאמור, אלף שקל.

בשבוע שעבר הלך ד"ר בצלאל בלוך הביתה. אדם נמוך קומה, צנום ובעל פנים חיוורות. הגבר בן ה־67 שהיה רגיל להופיע בבתי־המשפט כעד מומחה, יצא ממנו, אולי בפעם האחרונה, כעבריין. משפטו הסתיים בצורה מפתיעה ועגומה, אבל במשך שנים עוד יעיב הצל על הפרשה ותישאל השאלה: האם בבתי־הכלא לא יושבים אנשים שהורשעו בשל חוות דעת ששונו לטובת הנסיבות? האם זו היתה הפעם היחידה?

רחבעם זאבי

השב"כ זקוק לשוט ולפיקוח

בגלל אופיה ומהותה של חקירת פרשת השב"כ ע"י משטרת ישראל, היא לא תוכל להעיר ולהאיר לפחות באחת הסוגיות החשובות, שפרשה זו נושאת בחובה, הלא היא סוגיית הפיקוח והשליטה של הדרג המדיני בשירותים החשאיים של המדינה. ועדת חקירה ממלכתית אולי היתה מטפלת בנושא זה. מאחר שממשלת ישראל נמנעה מדרך זו, אין מנוס מלהעלות את הנושא הזה לדיון ציבורי, אף כי הוא ראוי להיות נדון במסגרות סגורות. לפיכך נדון בו רק מצדו העקרוני, וזאת כדי להביא לידי שידרוג מערכות הארגון שלנו בתחום רגיש וחיוני זה.

קהיליית הביטחון והמודיעין הישראלית כוללת בעיקר ארבעה גופים: צה"ל, משטרת ישראל, המוסד ושב"כ. זרועות אלו מתואמות וכפופות לשלושה שרים: ראש הממשלה, שר הביטחון ושר המשטרה. כפיפותו של צה"ל לממשלה באמצעות שר הביטחון הוגדרה בחוק יסוד צה"ל בעקבות מלחמת יום הכיפורים וקביעתה האומללה של ועדת אגרנט על חוסר אחריות מיניסטריאלית. כפיפותה של משטרת־ישראל לשר המשטרה היא עובדה, אף כי פקודת המשטרה (שהיא ביסודה מנדטורית) נותנת את הכוח והסמכות בידי המפכ"ל ולא בידי השר. בנושא זה היתה בזמנו התחככות אומללה בין השר בורג למפכ"ל הרצל שפיר, שהביאה לפרישתו של האחרון מהמשטרה.

שירות הביטחון הכללי (שב"כ) והמוסד (המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים) כפופים מיום הקמתם לראש הממשלה. כאשר היה ראש הממשלה גם שר ביטחון, כמו דוד בן־גוריון, לוי אשכול ומנחם בגין (בתחילת כהונתו), נמצאו צה"ל, שב"כ והמוסד כפופים לאותו שר. דבר זה נראה כלקוי הן מבחינת יכולתו של השר לתאם ברצינות את עבודתם של שלוש זרועות חשובות אלה, והן מבחינת הסכנה לדמוקרטיה (אף כי אצלנו היא עדיין סכנה תיאורטית בלבד).

אבל אפילו ראש הממשלה איננו משמש גם כשר ביטחון, הוא נשאר כמתאם וכמפקד של שני השירותים – שב"כ ומוסד, וזהו תפקיד קשה לביצוע. ראש הממשלה עומד גם בראש מפלגה, וכן הוא צריך לתת הרבה מזמנו לאירועים ייצוגיים, לפגישות עם שרים, לדיונים מדיניים, לקריאת דיווחים ומסמכים. טבעי הוא שלא נשאר בידו הזמן הדרוש כדי לעסוק ברצינות בשני השירותים הסרים למשמעתו. וכאשר הוא נפגש עם ראשי השירותים, הרי הנושאים שמובאים לפניו הם כל כך מעניינים ומרתקים, שלא נשאר לו הזמן והחשק להתעסק בפיקוח על דרכי עבודתם. אינני מתכוון ברשימה זו לראש ממשלה מסויים, זה נכון לגבי כולם.

ראש ממשלה הפועל בלוח פעילות צפוף, בלחצים מבית ומחוץ, בחוסר זמן כרוני ובעומס בלתי אנושי, אומר לעצמו בהכרה או בתת־ההכרה, שהוא יכול לסמוך על הבחורים האלה מהשירותים, הם אינם מאכזבים. וכאן מתחילה הבעיה. כל מסגרת ארגונית זקוקה לשוט ולפיקוח של הממונה מעליה: לכל גוף צריך להיות אבא, ולא רק אבא שנותן חיפוי, אלא גם כזה שקובע נורמות התנהגות ואיסורים, נהלים וסייגים. ראשי הממשלה שלנו הסתפקו בדרך־כלל במתן אישורים לפעולות, בקבלת דיווחים ובאישור פורמאלי של מינויי בכירים בשירותים. הם לא התפנו, ואולי גם לא יכלו להתפנות, למילוי תפקידם כמפקד־על של השירותים.

כאשר בוחרים ראש ממשלה במסגרת מפלגתית או בין־מפלגתית, לא בוחנים ולא יכולים לבחון ולא צריכים לבחון את כישוריו ואת נסיונו לטפל בשירותים חשאיים.

בהנחה שהתאור הנ"ל הוא כמעט אקסיומטי: כך נבחרים ראשי ממשלה, כך הם עובדים וכך הם עמוסים וטרודים, כיצד ניתן לתקן את הדבר? התשובה הנכונה היא למנות עוזר לראש הממשלה, שיתאם את עבודת השירותים. אין הכוונה ל„יועץ למודיעין", שהומלץ בשעתו ע"י ועדת שרף־ידין וכן ע"י ועדת אגרנט. הכוונה היא לקצין מטה מתאם ליד ראש הממשלה, שמסייע לו בפיקוח ובתאום השירותים. עוזר כזה צריך להיות פקיד ולא פוליטיקאי; הוא צריך להיבחר מקרב ראשי השירותים בעבר, אבל לא ברציפות לפרישתו מהשירותים; הוא צריך לשמש בתפקיד זה ארבע שנים בלבד. עוזר ראש הממשלה לא יהווה חייץ או דרג־ביניים בין ראש־הממשלה לבין ראשי השירותים, שכפיפותם תישאר אל ראש־הממשלה ישירות.

עוזר ראש־הממשלה יפעל עם צוות מצומצם ביותר. הוא ייסד קובצי נהלים ופקודות קבע מחייבות לשירותים, יהא מעורב בעבודתם, יפקח עליהם באופן שיגרתי ויבצע מטלות בדיקה וביקורת מיוחדות בשליחות ראש־הממשלה.

דומני, שאימוץ ההצעה הזאת תחסוך לנו בעתיד ועדות חקירה או דיונים על ביצוע־חקירה־כיצד, וכן עגמות נפש והסתבכויות מיותרות.

לרגל הביקוש הרב מ.ל.ל. ממשיכה במבצע

קפוץ וקח מחשב SPRING/P.C.

התואם הטוב ביותר ל־IBM/P.C.

במחיר מבצע־ 1795 ש"ח בלבד* עד 3 תשלומים

החופש הגדול הגיע.
רק מ.ל.ל. חברת המחשבים המובילה בישראל יכולה להציע לך מחשב SPRING/P.C. תואם IBM/P.C. בתנאים ללא תקדים.
מערכת מחשב קומפלט ** במחיר – 1795.- ש"ח (ללא מע"מ) ועד 3 תשלומים.

שי חינם!
• קורס הכרת ה־P.C.
• 3 דיסקטים: BASIC+DOS, הכרת ה־P.C., משחקים.
• ספרות מקצועית: 4 ספרי מחשב.

המבצע מחר מוצ"ש

קפוץ וקח את ה־SPRING P.C. שלך מחר מוצ"ש, 19.7.86, מצאת השבת ועד 22:00 בבית מ.ל.ל רמת־גן, רח' הבונים 9 (ליד גשר החלכה), ובחיפה, רח' הנמל 41 ואצל כל אחד מהמפיצים המורשים המופיעים במודעה.

חינם קורס הכרת ה־P.C.

* לא כולל מע"מ.
** כולל 256K, מסך ירוק, תואם "הרקולס", שני כוננים ומקלדת.
– קנה אצל מ.ל.ל. היבואן הבלעדי של SPRING המבטיח לך שרות אמין ולאורך זמן.
– המחשב SPRING מיוצר בטאיוואן עם רכיבים תוצרת יפן.
– שאל על SPRING/P.C. TURBO (8MHZ)

המבצע ימשך עד גמר המלאי.

מ.ל.ל. מערכות ומחשבים בע"מ
טל. 03-7515511
טל. 04-532335

מפיצים מורשים של מחשבי SPRING/P.C.:

מ.ל.ל. תל אביב רח' הבונים 9, רמת־גן טל. 03-7515511 **חיפה** מ.ל.ל. – חיפה מפיצים (1981) בע"מ, שד' המגינים 41 טל. 04-533740/04-533753 **חדרה** ערן מחשבים, רח' הנשיא 17/19, טל. 063-33517 **ירושלים** כל בו המחשב, מרכז כלל, חנות 104, טל. 02-243879 • T.C.S. כל שרותי מחשב בע"מ, מרכז כלל, חנות 365 ג"ב, טל. 02-243724 **יהודה ושומרון** מערכות עופרה בע"מ, קובי הורביץ, טל.: 02-978590 **פתח־תקוה** B.R.L. רח' ההסתדרות 4, טל.: 03-9314387 **רחובות** חלם, מיקרו מחשבים רחובות בע"מ, רח' יעקב 3, טל.: 08-476218 • מ.ל.מ. מרכז לימוד מחשבים ולייעוץ תעשייתי, רח' בנימין 4, טל.: 08-492043 **אשדוד** ש.א. שרותי מחשב, רוטשילד 21/3, טל.: 055-57139, 055-58675 **ערד** אלי זיו, מרכז מסחרי ערד, טל.: 057-957027 **אילת** לירנר מחשבים, מרכז תיירות, טל.: 059-71633.

קי פרסומאים

שים יד על 21

22,000 ש"ח מיד!

הכל מתרחש תוך שניות: באת, גרדת, התעשרת. זה מה שיקרה ל־13 זוכים מאושרים, שיגרדו את הפרס הראשון – 22,000 ש"ח, כל אחד. סך כל ערך הפרסים ב"חיש גד 21" – 5,986,142 ש"ח. סיכויי הזכיה כמעט 1:3.

חדש!

חיש גד 21

גם סדום וגם חלם

ישראל אלדד

זה ודאי היה בסדום: לנידון למוות ניתן לבחור בדרך המתתו, בתליה או בירייה. חייב היה לאמר דבר: אם אמת היה – עשו עמו „חסד" והרגוהו בירייה (מכובד יותר), ואם שיקר – אזי בתליה. פעם נזדמן להם „לקרוא" חכם, שאמר דבר שאילץ את הנוהרים לשחררו, כי אי אפשר היה להוציא את פסק־הדין לפועל. מה הדבר שאמר להם? זאת אמר להם: אתם תתלו אותי... אם יתלו אותו, הרי אמת דיבר ולא ראוי היה לתלייה. אם יורו בו, הרי שקר דיבר ומן הדין היה לתלות אותו. אילו היה זה מקום צדק באמת, אבן מן הדין היה לשחררו, באין אפשרות חוקית להוציא את גזר־הדין אל הפועל. אך מכיוון שזו היתה סדום, לא היסס: תחילה הרגו אותו – ולא חשוב איך – ואחר־כך „הורשו" לו להגיש תלונה על עיוות הצדק, עידעור.

ואת כערך הסיטואציה לתוכה נקלענו בפרשת אוטובוס 300. וכך יש לכנות את הפרשה כדי להבינה ולא כמו שעושים: „פרשת השב"כ". למה „פרשת השב"כ"? זו הוצאת קטע ממיכלול, ניתוק מסובב מהסיבה והנסיבות, וזה נעשה בכוונה תחילה ובזדון תחילה. אין חטיפה, אין רצח החיילת עירית פורטוגזי ז"ל, אין איום בפיצוץ האוטובוס, או נסיון לשיחרור מחבלים תמורת בני־ערובה. כל זה, השייך לפרשת אוטובוס 300, נשכח, כי הפרשה הוא של שב"כ, וגם זו עיקרה: למה הרגו את שני המחבלים? אין בודקים – למען הלקחים – למה שני מרצחים אלה יצאו חיים מהאוטובוס, אלא חוקרים למה אירע להם מה שראוי היה שיארע להם בכל דרך שהיא.

ועכשיו, כל החמולה סביב השאלה, איך „להוציא להורג" את אנשי השב"כ, שעשו במרצחים הערביים כדין, גם אם לא „כחוק". קומץ של מבוערי־נפש ומעוקמי־שכל מסעירים את העם, את המדינה, את הנשיא, את בתי־המשפט, בשאלה: לתלות את ראשי השב"כ ואת האחראים המדיניים שמעליהם בחקירה ממלכתית, או „רק" לירות בהם בחקירה משטרתית, ובלבד לחשוף אותם – את כולם, את אלה שבלי הדין סיכנו את חייהם, חירפו את נפשם למען בטחוננו ולעולם לא ניתן יהיה להעריך כמה אלפי חיים ניצלו בזכותם. סדום וחלם בנשימה אחת.

בדיקת הפעולה כולה? ודאי. מראשיתה – והראשית היא חטיפת האוטובוס, כחלק ממלחמת הטירור האש"פי – ועד סיומה, כשם שעורכים סיכומים ובדיקות, כולל גילוי נקודות־תורפה, מישגים, מחדלים בכל פעולה בטחונית, וגם במלחמה. וכי לא ראוי היה לחקור ולברוק ביסודיות ולמען מסקנות מקסיות למה באמת הם, השניים, יצאו חיים מהאוטובוס? למה לא הספיקו המכות שהנחית עליהם הכוח הצבאי, שהסתער למניעת הפיצוץ? ולא פחות חשוב ומחייב להבא: לחקור ולבדוק למה ואיך נתנו גישה חופשית, מופקרת ממש, לזירת האירועים לאנשי התיקשורת, כולל זרה, שגם אם אינם אויבים ממש, הם פשוט מחפשים את החריג, את „המלכלך", לדעתם. על כך חלק ניכר מפרנסתם, מפירסומם.

★

בצירוף זה של סדום וחלם – חלמאים, לגבי האויבים, סדומיים ביחס לעצמנו – ממש פלא שאין תובעים חקירה בפרשת חיסול ארבעת המחבלים, שנהרגו בחוף הצפוני... ולמה לא הוזעקו ברגע האחרון כמה עיתונאים וצלמים ויועצים משפטיים, כדי למנוע „הרג חפים" וכי בדיחה היא זו – למרות הרושם הראשון שזה עשה – שמשפחות המחבלים מהאוטובוס תובעים לשוב ולבנות את בתי השניים, ולא נותר אלא לחכות שיתבעו פיצויים ופנסיה למשפחות, ואולי גם רשות להקים לזכרם אנדרטאות בארץ...

ייתכן שנעשו מישגים טקטיים הראויים לבדיקה. ודאי שמישגה היה מלכתחילה למנות „חוקרים (ולוא יהודים), בגלל הכתבה ב„ניו־יורק טיימס", במקום לזעוק את דברי מיר בהודעה ברורה: אתם שם מ„טיימס סקוויר" לא תלמדו את ישראל איך לנהוג במרצחים שנתפשו על חם. בדיקה פנימית לסיכום ולהפקת מסקנות, אולי בפיקוח עליון של שלושה אנשים בלבד: ראש הממשלה, שר הבטחון, ובמצב הממשלתי הנוכחי, גם מיום ראש הממשלה.

ואכן, תחילה באמת נראה היה, שאין חילוקי־דעות: גם פרס התנגד, מתוך אחריות מלאה וללא שיקולים מפלגתיים, לכל חקירה, ממש כעמדת שמיר וכעמדת כל מי שהיה פעם אחראי ל„מוסד", או לשב"כ, או לכל זרוע מזרועות הלוחמה בטירור.

גם החנינה היתה כבר פשרה, כי כללה „הודאה" מיותרת בחטאים.

★

איך ייצאו עכשיו חכמי חלם מסבך זה? איך ימנעו הידרדרות להטלת אשמה איש על רעהו, זרוע על ראש, ראש על ראשו? איך תחקור מסכת חטאים, שכבר חוננו ונמחקו? תחילה יורים, אחר־כך תולים, או להיפך.

★

אמת נכון אמר היועץ המשפטי, שקצת הקדים לצהול במרחשית על מינויו: יש מישקע כבד בציבור...

נכון. אך מי הציבור ומה המישקע? אם הציבור הוא אותו מיעוט של 10–15 אחוז, אותם הזכיר כהגנה עמוקה ובגילוי־לב נעו הנשיא, הרי שכל היסטוריון ופסיכולוג מעמיק יבחין, שהמישקע האמיתי שלהם הוא מוסר־כליות על כל העניין של הציונות ועל העוול שאנו עושים מלכתחילה לערבים – גזלנו את אדמותיהם, את ארצם, את זכותם להגדרה עצמית וכו'. שורש תיסכולם הוא מעין רגש „בגידה" בליברליזם או בסוציאליזם הבינלאומי, בתנועות שיחרור בעולם בכלל והפלשתינאית בפרט. על כן הם קופצים על כל „מציאה" שכזאת ונותנים יד לאויבי ישראל.

אך אם הציבור הוא רובו של העם היהודי, אזי המישקע הוא אחר לגמרי, כבוד היועץ המשפטי. הוא פשוט הפוך ממש. יש בו מישקע עמוק ומכאיב נגד כל אותה שינאה עצמית, נגד כל אשליית־השוא, נגד כל התיסכול הזה של איך אנו נראים בעיני העולם (הצבוע), נגד כל האפולוגטיקה הגלותית הזאת. משום מה נדמה לי, שכל לוחמי „החוק" והצדק כביכול, דאגות אחרות ומטרות אחרות להם במלחמתם זו. אף אינני בטוח, שכל כך כואב להם גורל שני המחבלים.

ובכך נמצאים במילכוד כל צמאי דמו של שמיר (והוא איננו בנושא זה אלא מייצג. הוא מייצג לא רק את מה שמכונה „ימין", כי אם גם את פרס־לפני־שנכנע לשול ושות'). ומן ממושך הם אינם פוסקים מלהתריע על הסכנה לדמוקרטיה הישראלית, אינם פוסקים לתבוע בשם הרוב הדמוקרטי. אדרבא, רבותי, תוצג בעיית השב"כ כמישאל לעם. היטיבו או לא היטיבו לעשות מה שעשו בשתבליה? ובי יש מי שמפקפק בכך, שלפחות שבעים אחוז יתבעו צל"ש, ולא חקירה והוקעה, לראשי השב"כ ולאחראים להם? אדרבא, נשאל את הציבור הזה, מה מונח שם במישקע הנפש שלהם: קרבנות הטירור או המחבלים שנהרגו „שלא כחוק"? ואם לבדוק ולחקור, מן הראוי לבדוק ולחקור מי אחראי לכך, שממש בשעות בהן ישבה הממשלה והתמוטטה ורוך, איך „להוציא להורג" את השב"כ וראשיו, התאספו במזרח ירושלים – הישראלית על פי החוק – מאות „פלשתינאים", ועימם חייל מיעארי, וגידפו את חוסיין ושרו שירי תהילה לערפאת, משמע התייצבות לצד ראשי הרצח. מי התיר אסיפת אש"ף גלויה כזו בירושלים? מי אחראי לעידוד כזה לטירור הערבי ולדם שיישפך בשל כך?

★

ייתכן שהיועץ המשפטי איננו ממונה על כך. אף הוא גם איננו ממונה על „המישקע הציבורי". אדרבא, יישאל הציבור על כך, ופסק־דינו ברור.

בסדום היינו לחלם דמינו. מילא סדום, לא כולם צדיקים, מה לעשות? מילא חלם, לא כולם חכמים. אבל שניהם יחד, גם סדום גם חלם – קשה מנשוא.

הערות בשוליים

הרב מנחם הכהן

חידודין, חידודין

מצב לאומי: במקום להעמיד את המדינה על הרגליים, העמידו אותה על הראש.

★

ספר הבדיחה והחידוד: ההומור אצלנו הוא הומור שחור; הבדיחות שלנו הם שרים; העקיצות אצלנו הם של היתושים; והחידוד הוא בין ימין לשמאל, בין ליכוד־למערך.

★

אמרת חכמה: „יותר משהשילטון משחית את האדם, משחית האדם את השילטון".

★

תמונת מצב: הקיצוניים מחוץ לקונסנסוס מציתים את האש, הקיצוניים שבתוך הקונסנסוס מוסיפים את השמן למדורה.

★

גם אתה צודק: „יש סובלנות המונעת בראש לכל דעה ומחשבה, המקום יצילנו מסובלנים שכאלה" (כתבי י' פרייל).

★

„הרב"־"יצחק ו„מיניסטר"־"פרץ: „הדוקטור והמיסטר": יש החושבים בטעות, כי הרב יצחק פרץ – השר, הוא גם השר יצחק פרץ – הרב.

★

אימרת חכמה: לפיכך אמרו חז"ל (ברכות סד): „תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם" – שאם תראה לובשי איצטלות ומתעטפי גלימות, המרבים מחלוקת בישראל, צא ובדוק אם הם תלמידי־חכמים.

★

מרעילי באדות: באווירת הימים הללו, עוד עלול מישהו להסביר כי נטילת־הידיים והמקוואות של חדתיים, הם שגרמו למשבר־המים הפוקד אותנו.

★

תתלמיד וחחכם: „הצעות לשינוי מהפכני בבחינות־הבגרות". – בחינות לחוד ובגרות לחוד.

★

סוציאליזם בימינו: סיפור מן החיים: ח"כ אברהם שפירא, התארח בקיבוץ השומר הצעיר דליה, לפני לכתו הורה לעוזרו: „קח את מידות המועדון ואשלח להם שטיח"; ח"כ אברהם שפירא, התארח אצל „צעירי מפלגת העבודה", לפני לכתו הכריז: „אני מזמין את כולכם למלון חמישה כוכבים על חשבוני".
– המארחים מחאו לו כפיים בהתלהבות.

★

פסוקו של טור: „מה בין סוציאליסטים ראשונים לאחרונים? – הראשונים היו מחזיקי טוריות, האחרונים מבקשים להחזיק תיקים.

נתן ברון

אריק הולך פייפן

הפעם, לא פוליטיקה, לא מריניות גבוהה, לא שב"כ, לא בייסקי, לא דתיים־חילוניים. הפעם, שיר.

כאשר שמעתי את השיר הזה לראשונה, קשה היה לקלוט בדיוק את כל המילים. לרגע סברתי, שהזמר הפופולארי פשוט „מזייף" קצת, והמלים יוצאות עמומות ולא־ברורות. מה קרה לאריק איינשטיין? שאלתי את עצמי. שנים רבות אהבתי את שיריו, בין השאר בגלל הדיקציה הנהדרת שלה בניגוד לרוב הזמרים הא־ים בישראל, אפשר היה להבין אצלו ממש כל מלה.

והנה, פורסמו מלות השיר החדש של אריק, ושמו „יושב מול הנייר". ואם אני זוכה היום את כל העניינים „החשובים" המעסיקים אותנו יומם ולילה – הרי זה רק משום ההערכה הרבה לזמר מתונן שהעניק לנו הנאה רבה במשך השנים.

„הו ארצי מולדתי, את הולכת פייפן", שר אריק בשיר שהוא כתב. „שברת לי את הלב לתתיכות קטנות". וזה עוד לא הכל. על ארצ־מולדתו הוא אומר, „רואה אותך נופלת", ומוסיף „את שם מתמוטטת". בקיצור: הקטסטרופה בהתגלמותה.

גם הוא עצמו, הזמר־המשורר, מופיע בשיר: הוא „יושב מול הנייר, העט ביד כמו חרב", והוא מגלה ש„לא יוצא לי קול". המסימיות שלו מגיעה עד כדי כך, שהוא מסכם בפזמון החוזר:

„היה לנו חלום ועכשיו הוא איננו
אני כל־כך עצוב, בא לי לבכות".

כך שר לו הזמר, קולו חנוק מדמעות, ולא יעברו ימים רבים, וכולנו נזמזם את השיר הזה במקלחת או בעת נסיעה, וכולנו נפזם ביחד עם אריק: „הו ארצי מולדתי, את הולכת פייפן".

★

„מיטב השיר – כוזבו", וזה ידוע. משוררים אינם צריכים לדייק בפרטים. כאשר נאמר בשיר השירים, „ביטנך ערימת חיטים" – כולם מבינים, שלא בדיוק לגורן בעמק יזרעאל התכוון המחבר. וכאשר כותב ביאליק: „ויהי חיקך מקלט ראשי" – קשה להגיה, שהוא נותן מיקום מדוייק ואיסטרטגי, היכן בדיוק להניח את ראשו המתולתל.

אבל, כאשר זמר פופולארי ומוכשר, שליווה את המדינה הזו בשיריו במשך שנים רבות, כותב שיר עם מסר פוליטי ממש, מסר שהוא כמעט הצהרה מדינית, אי־אפשר שלא להתווכח אתו על הפרטים. זה לא שיר אהבה, שבו כל נערה הופכת למלכה וכל גבר לנסיך. כאן, בשיר „יושב מול הנייר", מדובר על עיקר העיקרים, על הנושא המרכזי, והוא עצם קיומה של המדינה ועתידה. והשיר הזה, עם כל הצער שבלב, אינו שיר של אהבה, אלא שיר של ייאוש ורפיון־ידיים, שיר של „אובדן־תקווה", של דרך־ללא־מוצא, של חידלון.

שיר אחר, גם אם הוא סיזמון המנוקם כמובן בצד ה„קל" של המוסיקה ושל הבידור – כוחו גדול עשרת מונים מכל נאום והצהרה של מנהיג פוליטי. אריק איינשטיין עצמו, ואת זכר חסד נעוריו זה לא נשכח לו לעולם, עשה למען המדינה הזו הרבה יותר מדברנים רבים אחרים. שיר כמו „יושב בסקרטרציסקי על המיטה", כו מבקש הזמר „תנו לי חתיכת בינרת" – יש לו, בעיני, חשיבות אדירה בגיבוש היחס והגישה למדינת ישראל. שלא לדבר על שירים אחרים, שלו וכמובן של אחרים, שהפכו לתמרורים־מזמרים בהיסטוריה שלנו.

לכן כואב לי כל־כך שירו החדש של אריק איינשטיין. הוא אינו עוד חרזן הפוזל לעבר אלה המאכלסים כמה בתיקפה פה ושם. הוא גם לא איש פוליטי מוצהר, המתם על עצומות ומשתתף בהפגנות. הוא, פשוט, אמן רציני, העושה את מלאכתו באמונה. וגם הוא כתב שיר כזה – הדבר צריך להדליק אצל כולנו נורה אדומה.

★

מה „הולך פה פייפן", אריק? המדינה מתמוטטת? אתה רואה אותה נופלת? על־מה בא לך לבכות?

כמובן, שכולנו חיים בתקופה לא קלה, ובעיקר בזמן האחרון. אבל, אולי בחשבון ארוך, במהלך הזמן, יראו רבים דווקא בתקופה זו שלנו את הדברים היפים דווקא. אפילו ה„פרשיות" המעסיקות אותנו יומם וליל – אפילו הן יצטיירו בעתיד כמשהו מכובד ביותר: חברה שלמה מתחבטת ומתלבטת בבעיות קיומיות של ממש: ציבור שלם מתחבט בנושאים חשובים ועקרוניים: מדינה שלמה מנסה לטהר את עצמה מליקויים ומקילקולים. מה רע בזה? האם יתכן מצב כזה בארצות אחרות, גדולות וחשובות משלנו?

האומנם ישראל „הולכת פייפן"? עם הצבא שלה, ועם הכלכלה המתהלכת ומתייצבת, ועם אנשי־המדע, ועם הנוער הנפלא, ועם גילויי ההתנדבות הרבים, ועם – למרות הכל ועל אף הכל – האחווה הכמעט־היסטורית הקיימת כאן? מהם כל הסיכסוכים והמריבות לעומת שותפות־הגורל הזו של כולנו, שכבר עמדה, ובוודאי עוד תעמוד, למבחנים קשים.

לא, אריק, אולי עוברת עליך שעה קשה, אולי אתה מיואש, אולי אתה „רוצה לשמוך הכל". בבקשה, שמוך. אבל למה עלינו, למה על המדינה, למה על הדבר שלמענו שרת וזימרת והשפעת במשך עשרות שנים.

המדינה לא הולכת פייפן. ולמען כולנו, אני משוה, שגם אתה, אריק איינשטיין, לא הולך פייפן. בא לך לבכות? אתה כל־כך עצוב? בבקשה, תבכה. ואחר־כך, שב בבקשה, וכתוב לנו שיר נפלא חדש.

חיים חפר

פלישת המדוזה

סתם כך, באמצע הקיץ, בקשי החופש התחיל / הגלידות כבר חוגגות, אף עוד קרירות לילה מצמררת בגליל / באמצע הקיץ, ביולי, רוחח וחם / כך מספרים לי המתרחצים – החלה הפלישה מן הים ●●

סתם כך, באמצע הקיץ, בטרם עלה השחר / שטה המדוזה המצויה, ה־Phizostona, Pulma, או בערבית – השנדיל אלבחר / קרבה אל החוף עדרים עדרים, וכבר חטיבת מדוזות מסתערת / ויש אומרים שזאת לא המדוזה המצויה, כי־אם האורליה הבחולה, או השלגיה הזוהרת / ובהותירם על גופות הרוחצים־בים, כויה לוהטת ובוערת / – רבות מהן נותרות על החול, בפרפורי סגל־בהיר. על זהב החוף / מתיבשות עד המות, ומלכלכות בפגריהן את הגוף – / אף הן עשו את שלהן, בריסן במיצי עכול כל גלוי וכל מחשוף / כמו אזהרה נוראה לכל היהודים, בטרם סוף ●●

מה יש לו ליצור הזה, חסר החליות? – שואל אדם כואב ועקוץ / האם בהפרשת הריר השקוף שלו, הצורב במגע של שקוץ / הוא רוצה להגיע, למשל, אל דרגת סגן שר החוץ? / או שמא, בראותה את ההתפתליות, את נסיונות ההתחלצות מן המצוקה / החליטה המדוזה להצטרף לפתע אל משפחת „העלוקה"? / ובעוד האדם מתלבט, ואינו מוצא מענה לשאלה הזאת הקשה / מודיעים לי שהמדוזות נעלמו משפת הים וכי חלקת החוף נטושה / אך לא כליל. הן הותירו לנו בירושה / את היצורים חסרי החליות, המפרישים ריר שקוף וצורב – ביבשה ●●

המושבים חורקים

קשה לראות בימים אלה את המושבניקים של מרגליות / את קריאות השבר נגד הממשלה, נגד ארגוני הקניות / קשה לראות את האנשים אשר התפרנסו מן האדמה בכבוד / מפגינים ומבקשים זכותם הבסיסית לחזור ולעבוד / קשה לשמוע על המחדלים וההזנחה שכרסמו בכל ישר־לב ובכל חקה / על הפקידות אשר הפכה נשים פורחות, נשים חרוצות, לנשים במצוקה / ואשר מביישת ומיבשת את ארץ־ישראל הירקה ●●

קשה לראות את המושבניקים מן הגולן, את הרפתות העצובות / את אוהבי ארצם נחרוק שנים, את פניהם המואבות / את הגב אשר נשא בכל המלחמות – ונשבר מן החובות / את אלה, אשר בלעדיהם היתה הארץ הזאת – אדמה ללא צל / את אלה הרואים רבית צומחת, ושדה גובל / את פרי הרקב של העלקלה ההיא, אשר כמו הר על ראשם נופל / ולעמתם את השומרון על מתנחליו, אשר כסרטן בהם אוכל ●●

ודמים נשאבים מתוך דמים, והחלשים נותנים לחזקים / ובעוד חצוצרות אל גרון ה„גוש" – תפי השקר מכים / שחרי על כל בית אשר הוקם בשומרון – שלשה בתים בצפון נחנקים / ואיפה היד אשר תושיע והיכן היד אשר תציל / מחזיונות התעתועים המעורים עיני חכם וכסיל: / שחרי בכל שאנו „מרויחים" בשומרון וביהודה – אנו מאבדים את הגולן והגליל ●●

ארץ למכירה

כמה נקנית ארץ־ישראל? המענה לכך היום הוא פשוט / ארץ־ישראל נקנית בכספיה, במרמה ובמעשי שחיתות / ארץ־ישראל נקנית בשחד בחירות וב„תרומה" אישית / ולמי שעדיין מאמין ב„מפלגת ההדר" ההיא שחברה לה „הימה החמשית" – / מציע כותב השורות האלה לקרא את מצוקתו הנפשית / של סוחר הקרקעות שמואל ענב, השבוע, ב„כותרת ראשית" ●●

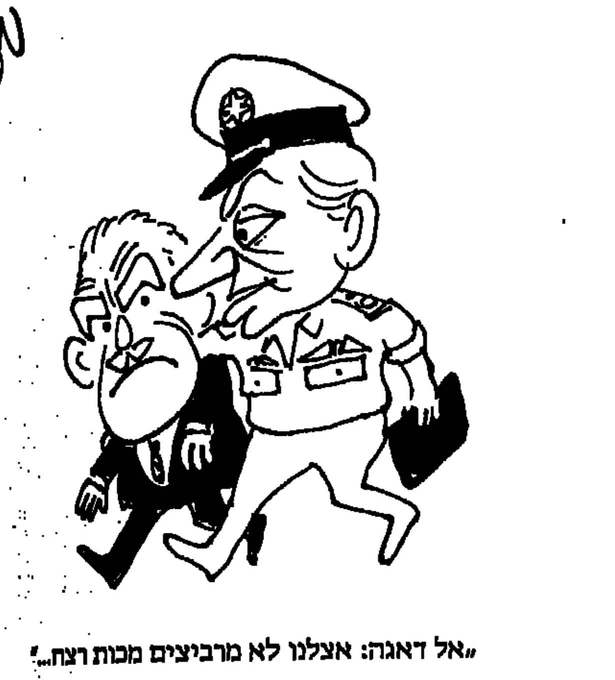

„אל דאגה: אצלנו לא מרביצים מכות רצח..."

בועז עברון

אידיאליזם אמיתי – מלהיפ

מעניין – כמעט לא היתה תגובה בעתונות על הידיעה שהופיעה לפני כשבועיים־שלושה, שמומחי משרד החוץ מעריכים כי השלטון הלבן בדרום אפריקה לא יתקיים יותר מעוד שלוש עד חמש שנים. נזכרתי בכך היום לשמע הידיעות האחרונות על קציר המוות במשטר החירום השורר שם. ואם אומרים זאת מומחים של משרד הנמצא ביחסים כה הדוקים עם אותה ארץ, יש לדברים משקל כפול ומכופל.

כמובן, דברי מומחה אינם דברים שיצאו מפי הגבורה. זה אין צורך לספר לי. זכורני, שבזמן אורגיית אריידור הרהרתי שבעצם, מדוע לא אכניס קצת פרוטות משלי למשחקי הבורסה, כשמסביבי כל מכרי מרוויחים כסף כמשוגעים, בלי להתאמץ? שאלתי בעצת ידיד, כלכלן מעולה ומפורסם, והוא המליץ בפני בכל פה להשקיע בקבוצת ריגר־פישמן. והרי לכם מומחה. (אל תשמחו. לא הפסדתי, מפני שלא השקעתי שם. ולא מסיבות של רתיעה מוסרית אלא סתם מתוך עצלות.)

★

אבל את התחזית הזאת של מומחי משרד החוץ אני קונה, ולא רק מפני שנטיית ליבם, לאור התרפקותנו על ידידתנו זו, ודאי מנוגדת למסקנותיהם. הסיבה היא גם בכך שאין כלל צורך במומחים אלא פשוט בשכל־ישר כדי להגיע לאותן מסקנות, אף שבהיותי מרוחק מזירת הנעשה לא חשבתי שהדבר עשוי לקרות תוך זמן כה קצר. בעולם של חיסול הקולוניאליזם, של עליית הדמוקראטיה של ההמונים, של חיסול עליונות האדם האירופי הלבן, נעשה משטר האפרטהייד יותר ויותר בבחינת מובלעת אנאכרוניסטית, מוזרה ומופרכת ותמהונית יותר ויותר. ברור לכל בר־דעת שימיה ספורים. ואחת ההוכחות המכריעות לכך היא שהקבוצה השלטת מאבדת כנראה והולכת את בטחונה העצמי, וגם את ביטחונה המוסרית בצדקתה. כל כלי הנשק שברשותה לא יועילו לה כאשר יאזל לו הנכונות והרצון להשתמש בהם. יתכן מאוד, שהמשטר הלבן יצליח לדכא את הגל הנוכחי של המרד השחור. אבל אחריו יבואו גלים נוספים, כל אחד גבוה ואדיר מקודמו – עד הנצחון.

לאור הערכה זו, אפשר היה לשאול: האם אין משרד החוץ ומדינת ישראל מתכוננים לפעול בהתאם לזה? האם אין תוכניות־מגירה לקראת מהפך זה? האם אין פותחים בגישושים לעבר הכוחות העתידים לעלות שם יום אחד לשלטון, ושאם לא נקשור איתם קשר עתידים הם לחסל את כל רשת האינטרסים של... האם אין מתחילים בשקט... לרפות ולרופף את הקשרים... טר, שלא זו בלבד שהוא... כל אדם הגון ומאוס על... בותי כולו, אלא שאף אין... עתידו משטר שוקע?

★

מובטחני שלא. והסיבה אינה... שות או עיוורון. במידה... כמובן האינרציה של... שקיים היום ימשיך להתקיים... או למה להסתבן בדבר... ואולי לא יבואו במידה... חוסר־מעש זה גם מכל... ויים והסמויים שרקמנו עם... פרטוריה. אבל גם קשרים... תוצאה של משהו עמוק... ההנחה שקיימת שותפות... לבינם, שדינם כדיננו... אי שנתחוקה שבעתיים... רים השנה האחרונות... טים באוכלוסיה גדולה... שואבי המים וחוטבי העצים... כמו השחורים בדרום אפריקה... שנעניק לה כל זכויות... זרחיות. כך, ללא כל... מעמידים את עצמנו בצד... להפסיד במאבק ההיסטורי... כשאנו יודעים שצר זה... סיד. הרי מומחינו אמרו זאת...

באופן אינסטינקטיבי, בלי... בין מערך וליכוד, אנו מעמידים... עצמנו בכל מקום לצידם של... אים ולא של המדוכאים... מצדיקים, והדבר מסמר... בתירוץ המאוס שאנו... ונרדפנו ולכן כל יעז איש... מוסר – במקום שעובדה זו... צריכה היתה להעמיד אותנו... המאבק בכל מקום נגד... סות. והזדהות אינסטינקטיבית... נובעת מהעובדה שגם אנו... דכאים – והמדכאים... מקצועי בעל סולידאריות... טיבית בכל מקום בעולם... וארגנטינה (הרי סיפקנו נשק... הגנראלים האנטישמית... שהזדהות עם המדכאים... נו הרבה יותר מההזדהות... ועד למרכז אמריקה ולדרום... ולדרום־מזרח אסיה. אין כאן... „אינטרסים קרים". גם כשהאינטר... ושיקול העתיד מנחים אותנו... לצדד בצד השני – אנו מעדיפים... להיות במחיצתם של בותה... וסומוזה. וקציננו לאחר... נוסעים לשם, מיומחם האישי... לאמן את חייליהם ב„פעולות... תתרנות", במקום לסייע ללוחמי... פש להשיג את חירותם. זו אינה... שה תועלתנית. זהו אידיאליזם... תי, אבל מלהיפך.

„הייתי רוצה לפטר את חריש, אבל בינתיים אני שומר על פרופיל נמוך..."

עמוס קינן

הרחק מבית הזכוכית

מזה עשרה ימים אני רחוק מהבית. תחת שמים אחרים, ברחובות אחרים, בשפה אחרת. מזה עשרה ימים, אין לי מושג אם מודעי פיהק, עם אחד מאויביו גיחק ואם ידידו משותף של השניים שיהק. אין לי מושג על מה שתק דוד לוי שתיקה רועמת. קול הרעם לא הגיע לאוזני ממרחקים. אין לי מושג אם שמיר או שרון או פרס אמרו דברים שהתיקשורת סילפה והוציאה אותם מהקשרם. וזה מביא אותי למחשבה על התיקשורת.

כל חברי הכנסת והשרים וכל עוזריהם, נובחים ללא הרף, כל ימות השנה, על התיקשורת. אני משתמש בפועל הכלבי הזה על פי תקדים של ממלא מקום ראש הממשלה. לעניות דעתי, אין להם מה לנבוח על התיקשורת. מפני שכל ימות השנה הם ממררים את חיינו ויורדים לחיינו בגלל העובדה הפשוטה שלרשותם עומדת טלוויזיה ממלכתית. ותפקידה של טלוויזיה ממלכתית הוא לתת פירסום לכל פיהוק ממלכתי, לכל גיהוק ממשלתי ולכל שיהוק פרלמנטרי.

אני מוכן להתערב על שקל ירוק, שאילו היתה בארץ טלוויזיה פרטית, פשוט לא היינו שומעים עליהם ולא היינו יודעים כלל שהם קיימים.

אם טלוויזיה פרטית היתה צריכה לבחור בין פירסומת לאבקת־כביסה והופעה של ראש הממשלה, היא היתה בוחרת באבקת־הכביסה כי היא מכניסה כסף. לאריק שרון וליצחק שמיר לא היה שום סיכוי נגד אינטרוויו חושפני עם ריקה זראי. איך נראה הרב פרץ לא היינו יודעים לעולם. כל השערוריות וכל הפרשיות פשוט לא היו פורצות, כי איש לא היה יודע עליהן. וכך, עם ישראל היה נשאר עם חכם ולא מטומטם כי לא היה מי שיטמטם אותו.

וכאן אנו מגיעים לעתונות הכתובה.

לנו, העתונאים, אין ברירה. הטלוויזיה הממלכתית מכתיבה לנו מה לעשות. אם מודעי מופיע במבט לחדשות, גם אנו חייבים לדווח על כך במקום לעסוק בדברים חשובים יותר. וכך, במקום לעסוק באיכות חייו של האורח הישראלי, אנו צוללים עם מנהיגינו אל תהומות ההתנצחות המייגעת, חסרת־החן והברק ושאר־הרוח. ללא הבדל של דעות ואמונות פוליטיות, אנו נשטפים במבול של דברי־הבל זולים וכל שמחת החיים ניטלת מאיתנו. אילמלא היתה טלוויזיה ממלכתית, יכולנו לחיות כמו בשווייץ, שבה בקושי יש אורח אחד היודע מה שמו של ראש־הממשלה.

אילו היתה הזכות לדבר אל מיקרופון מול מצלמה נשללת לצמיתות משרינו ומנהיגינו לכל ימי חייהם, הם היו מתפנים לעשות שלום, להיטיב עם העם כדי שאולי נאמר להם שלום כרחוב.

אין לנו מזל. אנו בחרנו בהם. והם, הדבר הראשון שעשו, היה לקנות מיקרופון ומצלמה על חשבוננו ולהמאיס עלינו את החיים ולענות אותנו בעינוי הנורא של האילוץ לראות את זיו פניהם ערב ערב ולשמוע את להג פיהם ערב ערב.

אילו היתה טלוויזיה פרטית, אפילו אגרה לא היינו משלמים. היו מחלקים לנו מכשירי טלוויזיה חינם, ובלבד שנצפה בפירסומת לחיתולים. היינו רואים סרטים טובים. והעתונות היתה עוסקת בחיים שלנו, שלך ושלי, ולא בהם ובמה שקשור בהם. וכך לא היינו צריכים לעבור חודש ימים של סערה בכוס מים. עם יועץ משפטי מפוטר ועם בג"ץ ועם חנינה ועם יועץ חדש כדי להגיע בסופו של דבר בדיוק אל ההתחלה.

כך, ממרחקים, אני מרשה לעצמי חלומות ילדותיים. והרי אני יודע שאין סיכוי. אל דאגה, פרץ, מודעי וכולם. אני שבוי שלכם. אני חוזר לבית הזכוכית.

„איש אינו חסין מפני חקירה, אך אין להפריז במסקנות..."

זיוה יריב

עולם הפוך

אי שם במעמקי האדמה שוכנת לה מדינה מוזרה. אנשיה קמים בערב, אוכלים ארוחת בוקר, והולכים לישון בבוקר אחרי ארוחת הערב.

זו מדינה שבה קודם מתים ואחר כך נולדים. וכשנולדים נולדים זקנים, ונעשים צעירים מיום ליום עד שמתים. שם שותים כיבשת, והולכים בים.

היערות גדלים כשהשורשים מזדקרים לשמים, והבריות הולכים על הראש.

במדינה זו יש גם מישטר מיוחד במינו. הממשלה בוחרת כל ארבע שנים את העם, והפועלים משלמים משכורות למעבידים.

הכל הפוך בה. רק מערכת המשפט אינה הפוכה. היא נורמלית. ממש כמו בכל מדינת חוק מתוקנת. קודם מקבלים חנינה, אחר כך עורכים משפט, אחר כך מנהלים חקירה, ולבסוף, אחרי כל ההליכים, מבצעים את הפשע.

רוני המלשן

רוני הוא הילד הכי מסודר בכיתה. יש לו תיק, עם ארכיון קטן בתוכו, ושם מתוייקים לפי סדר האלף־בית שמות התלמידים והמורים.

ליד כל שם כתובים כל מיני דברים חשובים המוסיפים כבוד לבעליהם ותפארת לבית־הספר.

כתוב שם, למשל, שחיליק קיבל את האופניים שלו מהסי.איי.איי. ושגידי זכה באולר שלו מסוכן הק.ג.ב. ושלקובי הברית־מילה יצא עקום.

ועוד כתוב בארכיון הזה, שליאת גונבת מהארנק של האמא שלה ונותנת למאיה שתעשה בשבילה את השיעורים, ושאבא של רני התבוסתן נפגש בחשאי עם המורה של סיגל בדירה בתל אביב, אבל סיגל ודני לא יודעים על כך.

ועוד מצוין שם באותיות מסורות וקטנות, שבועז הדביק מסטיק מתחת לשולחן המנהל ופגע בכבוד המדינה, ושעמוס מכיתה ג' שניה הוא סוכן של אש"ף ונפגש כל יום עם ערפאת בהפסקה הגדולה. ושהמורה שרה היא מרגלת ומוכרת סודות מדינה ליוסי שריד.

ובכלל, הרבה סודות חשובים וסודיים כתובים בארכיון, אבל רוני לא מגלה לאף אחד מה. רק לפעמים, כשמישהו מנסה להרגיז אותו ולא נותן לו לק מהארטיק או להעתיק בבחינה.

אבל רוני לא מתרגז. הוא רק שולף את הארכיון שלו מהתיק, וכותב על הלוח כמה שורות על הילד החצוף, או שולח מכתבים בעילום שם למורה.

ועכשיו אתם מבינים למה כולם אוהבים את רוני המלשן ונותנים לו כבוד.

כשרוני יהיה גדול הוא רוצה להיות חבר כנסת.

חג
מתן תורה

ויאמר אדוני אל משה: לך אל העם וקידשתם היום ומחר, וכיבסו שמלותם, אל תיגשו אל אשה, והיו נכונים ליום השלישי.

ויהי ביום השלישי, בהיות הערב, ויהיו קולות וברקים וענן כבד על הכיכר העשן, וקול שופר חזק מאוד, מפני אשר ירד עליו אלוהים באש וכמים.

וכל העם רואים את הקולות והלפידים. משה ידבר, ואלוהים יעננו בקול.

ויאמר משה: אתם ראיתם כי מן השמים דיברתי עימכם. פים־אש היא התהוות חויה גועשת ומרגינה שמעבר לנתפש, כמו הדינמיות של החיים ההווה והעבר, ומתרחשת בעת ובעונה אחת כמיכלול מעילויות שרנות שאין להכינן ולמצותן כיחידת זמן אחת. לא יהיו לכם פסל ומסיכה אחרים על פני.

וכל העם, וראש הממשלה, וראש העיר, ויוסלה כוכמן, רואים את שלושת הקיגלאטריים הצבעוניים המשפריצים לצלילי הבולרו של ראוול, וישתחוו אפיים ארצה, ויאמרו: נעשה ונישמע.

דוד שחם

כסף קטן

אז לא תהיה

אז לא תהיה ועדת חקירה משפטית בפרשת השב"כ. תהיה רק חקירת משטרה.

והרי לפני שבועות ספורים בלבד (איך שהזמן רץ!) הסבירו לנו את חסרונותיה של חקירת משטרה. הגרועה מכל האפשרויות, אמרו. צריך למנוע אותה בכל מחיר. הכל דולף. כל הסודות יתגלו. הכל יהיה כתוב בעיתון. הבטחון ייחבל אנושות. וכו' וכו'.

עכשיו, אלה שהתנגדו לחקירת המשטרה ואמרו עליה את כל הדברים הנוראים האלה – הם הם שהביאו אותה. בהצבעתם נגד ועדת חקירה משפטית.

ואם הם סומכים על היועץ המשפטי, שגם אם תמליץ המשטרה להעמיד מישהו לדין, הוא ישתמש בסמכותו ובשיקול דעתו ולא יבצע את המלצת המשטרה – אני מציע להם לא לסמוך עליו יותר על המידה. מי אם לא הוא סיבך אותם במצב שהיה עליהם לבחור בין טיפוס לחולירע, בין ועדה משפטית לחקירת משטרה?!

הוא עוד מסוגל להגיש לכנסת בקשה להסרת חסינותו של מישהו מהדרג הפוליטי כדי שיהיה אפשר – לאחר חקירת המשטרה – להעמיד גם אותו לדין.

אכן, אי אפשר לסמוך על יועצים משפטיים. יש משהו במישרה הזו שגורר אותם בעל כרחם לעמוד על ביצוע החוק. לפעמים אני משתעשע ברעיון, שאם היה רוני מילוא מתמנה יועץ משפטי, גם הוא היה תובע חקירה.

★

מחווה מסוכנת

הדבר נשמע פנטסטי, אבל מקורות מהימנים אישרו שאכן זה המצב החוקי.

ובכן, נהג אדיב, העוצר את ריכבו בצומת ומאפשר לרכב הבא מן הצד להשתלב בתנועה או לחצות את הכביש; וכן נהג העוצר ליד מעבר חציה כדי לאפשר להולך רגל לחצותו – מסתכן בתביעת נזיקין ובתשלום פיצויים כבדים, אם הוא עושה בידו את המחווה הידועה: „אתה יכול לעבור", והנהג החוצה או הולך הרגל נפגעים תוך כדי כך בתאונה.

הנהג האדיב, המאותת להם בידו, יהיה אחראי לתוצאה, גם אם תקרה התאונה באשמת נהג אחר. אם יעצור, למשל, להולך רגל במעבר חצייה ויאותת לו בידו שהוא יכול לעבור ומאחוריו יגיח נהג אחר, יעקוף אותו ויפגע בהולך הרגל החוצה – הוא ישלם, שהרי אותת בידו שהדרך פנויה!

העצה שמייעצים משפטנים לנהג האדיב היא לשבת דומם כפסל. רק אז ישחרר עצמו מאחריות. כי זה החוק.

חוק אידיוטי אני ממליץ שאיזה מוח משפטי ימצא דרך לתקן אותו ולהוסיף לו הבהרה שמטרתה של המחווה הזו היא להזהיר את הנהג החוצה ואת הולך הרגל, שהם עוברים כאן על אחריותם שלהם ולא של בעל המחווה.

את הניסוח הפשוט הזה אפשר לסבך כמה שרוצים, אבל בלעדיו, רק שוטה יהיה אדיב.

★

הבודות החוגגת

כבר נמאס לי להעיר על שגיאות הכתיב בעיתונים. הכתבים האלה, שאינם יודעים שכותבים תרווד ולא טרווד ושלרובה יש קת ולא כת, אף שיש כת־צבאית.

אבל כל כך הרבה שגיאות בבת־אחת?!

בעתון אחד – לא זה שבידך – הופיעה תמונה של כיכר מוגרבי ומתחתה נכתב: 30 בנובמבר 1947. באו"ם הצביעו בעד הקמת מדינת ישראל. בכיכר רקדו הורה. בתוך האולם שיחקה מרילין מונרו בסרט הסינמסקופי „איך להינשא למיליונר".

אולי אז הכתב אינו יודע שהסרט „איך להינשא למיליונר" טרם הופק ב־1947. אבל שהחלטת האו"ם לא היתה ב־30 כי אם ב־29 בנובמבר הוא אמור לדעת. האם לא עבר מעולם ברחוב כ"ט בנובמבר, או שאיננו יודע מה זה כ"ט ותקהל. רואים שהוא עומד ומאזין לאיזה נאום. איש אינו רוקד הורה. ואילו על מרילין מונרו טרם שמעו ב־1947, ואם כבר הופיעה כניצבת באיזה סרט, לא היו שמים את שמה בגדול בחזית. גם הסינמסקופ הגיע ארצה רק בשנות החמישים.

הקיצור, לא אוס־שמוס ולא הכרזת מדינה ולא בטיח. סתם תמונה אחת. וכתב בור שחושב שהוא צריך לכתוב על דברים שאין לו בהם מושג.

פרשת השבוע

בלק

מאת מנחם בקר

„ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה... כי ידעתי את אשר תברך מבורך, ואשר תאור יואר" (כ"ב, ו')

תהיים בצטט זה: חכמי ישראל: כיוון שידע בלק שכוחו של בלעם היה לו לברך כל מי שרוצה — מדוע שכר אותו לקלל את ישראל? הרי יכול היה לשכור את בלעם, שיברך את בני מואב, כי ינצחו בכל מלחמותיהם עם ישראל?

אלא — משיבים חכמים: אצל בלק היתה שנאת ישראל. סכמה כל כך בלב, עד שפנייתו לבלעם לא נעשתה מאהבת עמו ומדאגה יתרה לשלומו ולרווחתו, כי אם מפני שנאתו לישראל שקיננה בליבו. לכן פנה בלק לבלעם בבקשתו הנמרצת: „לכה נא ארה לי את העם הזה".

*

„וילך שפי" (כ"ג, ג')

רש"י מפרש „וילך שפי" על־פי תרגום אונקלוס: בלעם הלך יחידי; לשון „שופי" (= שלווה) ושקט, שאין עימו אלא שתיקה. ולדעת אבן־עזרא (1089—1164), ראוי לקרוא כאן: „וילך אל שפי", ופירושו: בלעם הלך אל ראש הגבעה (על־פי הכתוב בירמיה ג', כ"א: „קול על שפיים").

הרשב"ם (רבי שמואל בן מאיר, בן־בתו של רש"י: 1080—1158) מפרש „שפי": חיגר (= צולע), ככתוב באיוב ל"ג, כ"א: „ושופו עצמותיו". כיוצא בכך כותב רבי חזקיה בן מנוח, בעל ה„חזקוני" (מחכמי צרפת במאה הי"ג): בלעם הלך כשרגלו כתותה ושבורה מלחיצת הקיר (כ"ב, כ"ה). וכבר מובא פירוש זה בגמרא (סוטה י', ע"א; ועוד): בלעם — חיגר ברגלו אחת היה, שנאמר: „וילך שפי".

ובתרגום יונתן בן עוזיאל: „וילך שפי" — הלך גחון (= כפוף) כנחש. לפי זה, „שפי" הוא מלשון שפיפון (= נחש ארסי — בראשית מ"ט, י"ז) או מלשון שפוף ושחוח.

*

לדעת רבים מחכמי ישראל, מציין כאן הכתוב שבלעם הלך באי־ביטחון ובהיסוס רב. מצד אחד נמשך ליבו אחר הכסף והזהב שהבטיח לו בלק מלך מואב, ומצד שני נתיירא מפני אזהרת ה' שלא לקלל את ישראל. כתוצאה מסתירה זו על שתי הסעיפים נראתה הליכתו של בלעם כהליכת חיגר ופיסח, כפי שאמרו עליו חז"ל.

*

„ויקם בלעם וילך וישב למקומו (כ"ד, כ"ה)

מעיר כאן הדרשן הספרדי רבי יצחק אברבנאל (1437—1508): בלעם נפרד מבלק והתכוון לשוב למקום־מגוריו בארם נהריים הרחוקה. אולם משום־מה נתעכב במדיין, ונהרג שם במלחמת ישראל ב־מדיינים עם חמשת המלכים של ארץ זו, כמסופר בפרשת „מטות" (ל"א, ח').

*

ממדרשי חז"ל

„ויקם בלעם בבוקר ויחבוש את אתונו, וילך עם שרי מואב" (כ"ב, כ"א)

שנינו במדרש מכילתא: ארבעה אסרו (= רתמו בעצמם את בהמתם או רכבם) בשמחה:

א. אברהם אסר בשמחה (קודם שיצא לדרך לעקדת בנו), שנאמר: „וישכם אברהם בבוקר ויחבוש את חמורו" (בראשית כ"ב, ג') — ולא היו לו כמה עבדים? אלא לכבוד המקום (= לכבוד ה') חבש בעצמו את החמור.

ב. יוסף אסר בשמחה (את מרכבתו קודם שיצא לקבל פני אביו), שנאמר: „ויאסור יוסף מרכבתו ויעל לקראת ישראל אביו" (בראשית מ"ו, כ"ט) — ולא היו לו כמה עבדים? אלא לכבוד אביו (רחם בעצמו את הסוסים למרכבתו).

ג. פרעה אסר בשמחה (את רכבו קודם שיצא לרדוף אחרי בני ישראל), שנאמר: „ויאסור את רכבו" (שמות י"ד, ו').

ד. בלעם אסר בשמחה (את אתונו קודם שיצא לדרך עם שרי מואב), שנאמר: „ויקם בלעם בבוקר ויחבוש את אתונו".

תבוא חבישה של אברהם, שהלך לעשות רצון המקום (= מצוות ה'), ותעמוד על (= ותבטל) חבישה של בלעם, שהלך לקלל את ישראל. תבוא אסירה של יוסף, שאסר מרכבתו לילך לקראת אביו, ותעמוד על (= ותבטל) אסירה של פרעה הרשע, שהלך לרדוף את ישראל.

*

חסידים מספרים

מתי מגיע אדם לאהבת ישראל אמיתית?

הצדיק רבי משה ליב מסאסוב, מגדולי האדמו"רים בגאליציה בסוף המאה הי"ח ובראשית המאה הי"ט (1745—1807), התפרסם בקהילות ישראל בזכות אהבה מופלגת, שהיה רוחש לכל איש ו[illegible] אגודות־צם רבות נרקמו מסביב לדמותו [illegible]

וכך היה אומר רבי משה ליב: אהבת [illegible] אמיתית למדתי דווקא מגוי אחד. [illegible] ליד מסבאה, שבה הסבו גויים רבים, [illegible] וסובאים ברעש גדול. לפתע ראיתי [illegible] הפתוח שני עלים, המחבקים ומנשקים [illegible]

שאל גוי אחד את חבירו: האמנם [illegible] אוהב אותי באמת? וחבירו השיב, [illegible] עיניו בדבקות: באמת ובתמים!

חזר וקרא הגוי הראשון: איך תאמר [illegible] אותי בכל גימי לבבך? הרי אינך יודע [illegible] לי!

באותה שעה — אמר הרבי מסאסוב — [illegible] שאין אדם מישראל אוהב את חבירו באמת, [illegible] כן הוא יודע מה שחסר לו...

מדוע לא התגייר בלעם הרשע?

הצדיק רבי מנחם מנדיל מקוצק [illegible] שאל פעם בהתוועדות של חסידים: [illegible] בלעם הרשע, אחרי שחזה טובות [illegible] אחרית הימים (כ"ד, י"ז־י"ט)?

ובעוד החסידים החלו תוהים [illegible] המשיך רבי מנדיל ואמר: [illegible] תלמידי בלעם, שבעלי־גאווה הם [illegible] זולת. מידה רעה זו דבקה כל הימים [illegible] ומרוב גאווה ויהירות לא נתנו ליבו [illegible] היספח על ישראל.

המלה „גר" — הוסיף ואמר רבי מנדל — מלשון „מגרר גרירה", מי שנגרר ונעשה [illegible] ואילו בלעם הגאוותן השחוקק תמיד [illegible] ולא נאות להיגרר אחרי ישראל...

לא בחיל ולא בכח

1. נוכח המתחים הקשים בין דתיים וחילוניים להם היינו עדים בתקופה האחרונה, ברור לנו שאחדותו של עם ישראל במדינת ישראל נמצאת היום בסכנה, דבר המאיים על קיומנו הרוחני והפיסי כאחד. במצב זה יש לנקוט מיד בצעדים משמעותיים אשר יניחו תשתית איתנה לחיינו המשותפים.

2. כצעד ראשון לשינוי חיובי של האקלים הנוכחי, אנו קוראים לפתיחת דו־שיח של אמת בין הציבור הדתי והציבור החילוני בארץ, במטרה ליצור הסכמה לאומית מחודשת בנושא אופיה היהודי של המדינה. אנו שוללים המשך הדרך של לחצים בלתי מבוקרים מן הצד הדתי, ומאידך כרסום במצב וניכור מן הצד החילוני. הדרך של שנאת אחים איננה דרך התורה. עלינו לחתור להסכם ,תנובע מהידברות, התחשבות הדדית וסובלנות.

3. כהקדמה לפתיחת התהליך אנו קוראים להפסקה מיידית של כל היוזמות החד־צדדיות לחקיקה דתית. אמנם אנו תומכים בחקיקה בנושאים דתיים אשר גם חברי כנסת חילוניים מוכנים לתמוך בה מסיבות עניניות. אולם אנו קוראים לדחיית כל חקיקה דתית חדשה המבוססת על תמיכה של חברי כנסת חילוניים, שעמדתם בנושא נובעת מהסכמים פוליטיים.

4. אנו פונים למנהיגים של המחנות השונים שבעם להימנע בתקופה זו מכל נסיונות כרסום בסטאטוס־קוו שהיה מקובל עד כה. אנו משוכנעים שרוב הציבור הדתי מוכן לעמוד מול הלחצים של קיצונים שבשוליים. אנו קוראים לרוב המתון בציבור החילוני ובציבור החרדי לעמוד נגד גורמים קיצוניים שינסו לנצל יוזמה זו כדי לחבל בסטאטוס־קוו ולטרפד את תהליך ההידברות.

5. במשטר דמוקרטי שמורה הזכות של כל קבוצה להיאבק על עקרונותיה. גם אנו נמשיך לפעול לקידום עקרונותיה המוסריים והחברתיים של תורתנו ולשמירת הצביון היהודי של המדינה, אך רואים אנו את החינוך כדרך המועדפת והחיונית לקידום מטרותינו.
אנו שוללים לחלוטין את הנוהג הקיים של היגררות ויציאה בלתי מבוקרת למאבקים ציבוריים על כל נושא דתי העולה לסדר היום, בלי להבחין בין טפל ועיקר ובלי לבחון את השלכות המאבק בפרספקטיבה תורנית ולאומית רחבה.

על מנהיגי הציבור הדתי לקבוע סדרי עדיפויות ברורים ולהגדיר את הזירות המחייבות מאבק ואת הזירות שבהן נדרש איפוק. ואם נחליט לקיים מאבק כלשהוא, דורשים אנו שמירה קפדנית על מספר כללים עקרוניים. אנו דוחים אלימות, גידופים והסתה מכל סוג. אנו גם מוקיעים מאבקים ותפגנות הנעשים תחת האיצטלה של הגנה על עקרונות התורה או המוסר, שמאחוריהם מסתתרים יעדים אחרים.

6. אנו קוראים לאנשי צבור דתיים למקד את יוזמותיהם התחיקתיות בתחומי החברה והכלכלה. תפיסות יסוד של צדק, אחריות, יושר, הגינות ויחס לנזקקים בחברה — כל אלו עמודי תווך בתורת — ואותן נחתור להביא לידי ביטוי בחוק הישראלי ובחיים הישראליים. בדרך זו נוכל להאיר את תורתנו באורה הנכון ולהעניק לתורה ולהלכה היהודית מקום משמעותי יותר בבנית זהותה היהודית של מדינת ישראל.

פרופ' מיכאל אלבק
נשיא אוניברסיטת בר־אילן

הרב יעקב אריאל
ראש ישיבת ההסדר ימית

הרב יואל בן־נון
עפרה

הרב חיים ברבנדר
ראש ישיבת המבתר ירושלים

פרופ' אליעזר גולדשמידט
הפקולטה לחקלאות רחובות
האוניברסיטה העברית

ד"ר דניאל טרופר
יו"ר תנועת "גשר"

הרב יצחק כהן
ראש המדרשה לבנות
אוניברסיטת בר־אילן

הרב אורי כהן
ראש כולל מר"ץ

הרב יהודה עמיטל
ראש ישיבת ההסדר
גוש עציון

הרב רצון ערוסי
מרצה למשפט עברי
אוניברסיטת תל־אביב

הרב מנחם פורמן
בית כנסת החדש, נתניה

הרב מנחם פרומן
רב היישוב תקוע
ר"מ ישיבת מקור חיים

חנן פורת
כפר עציון

הרב יהושע צוקרמן
ר"מ בירושלים

הרב פרופ' נחום רבינוביץ
ראש ישיבת ברכת משה
מעלה אדומים

פרופ' שלום רוזנברג
ראש החוג למחשבת ישראל
האוניברסיטה העברית

ד"ר מיכאל רוזנק
בית הספר לחינוך
האוניברסיטה העברית

הרב שלמה ריסקין
רב אפרת
ראש מוסדות "אור תורה"

הרב מאיר שלזינגר
ראש ישיבת ההסדר שעלבים

פרופ' דניאל שפרבר
דיקן הפקולטה למדעי היהדות
אוניברסיטת בר־אילן

HAGUT הגות

הגות ותגובה לבעיות השעה
רח' חבצלת 9 ירושלים
טל. 02-241016

Contemporary Responses to Topical Issues
9 Havatzelet Street
Jerusalem, Israel
Tel. 02-241016

המעוניינים במסמך המלא על פיו הוכן התקציר דלעיל, יכתבו אל משרדנו ונשמח לשלוח העתק.

אימפריה

(המשך מעמוד 4)

בנק־דיסקונט עצמו נשלט על־ידי חברת איי.די.בי, [illegible] נסחרות בבורסה. בחברת אחזקות זו שולטות, למעשה, [illegible] משפחותיהם של הרקנאטים: אחזקות פיננסיות לישראל, [illegible] לית למימון והשקעות ואליים אוניות, המחזיקות [illegible] המניות של איי.די.בי, וקרוב ל־59 אחוזים מהשליטה בחברה.

בשנת 1981 מוקמת זרוע ההשקעות המקומית, איי.די.בי [illegible] המרכזת את כל העסקים הלא־בנקאיים. אלה מרוכזים [illegible] אחזקה פי.איי.סי, זרוע ההשקעות הבינלאומית של הקבוצה [illegible] ואיי.די.בי. פיתוח. פי.איי.סי. הצליחה בעבר לגייס [illegible] המשק הישראלי בשוק ההון האמריקני. העסקים של [illegible] כוללים השקעות בכל סוגי חוברות במשק הישראלי, [illegible] רות ידע כמו אלרון, אלביט, אלסינט, סאיטקס, ועד [illegible] ומחשבים. השקעות רבות של אותן חברות נעשות בשיתוף [illegible] השקעה אחרות, כמו השותפות עם כלל, שבה מחזיקה קבוצת [illegible] 28 אחוז, או באמצעות החשקעות של חברת ישרום, [illegible] הברון רוטשילד.

חברות השקעות נוספת, שעמה שותפה קבוצת דיסקונט, [illegible] דה־ישראל להשקעות, שבה שולטת משפחת ברונפמן [illegible] חברות־הבת והחברות המסונפות של איי.די.בי פיתוח [illegible] 22 חברות תעשיה 4 חברות השקעה, 6 חברות מימון [illegible] ספנות אחת (אליים), 13 חברות בניה וחקלאות ו־16 חברות [illegible] חו, שהבולטת בהן היא חברת דלק, שבה מחזיקה הקבוצה [illegible] ניות.

קבוצת דיסקונט, על כל שלוחותיה הבנקאיות, היא [illegible] לישי בגודלו בישראל. היקף מאזנו השנתי הוא כ־11 מיליארד [illegible] חלקו בבנקאות הישראלית נע סביב 20 אחוז, אך חלקם של [illegible] החוץ בבנק הוא גדול יחסית ועולה על מחצית [illegible] למערכת הקשרים המיוחדת של המשפחה הספרדית בקהילות [illegible] בעולם.

הפעילות הגדולה והענפה, תולדה, מטבע הדברים, [illegible] מוצלחים. התעשיה עתירת הידע, הנתונה היום בקשיים, [illegible] מים, שבהם היתה הקבוצה פעילה, לא תרמו בשנים האחרונות [illegible] פרשיות אחרות, אליהן השתרבב שמה של קבוצת דיסקונט, [illegible] תבכות עם אנשי־העסקים דוד בלס, בעיסקי מימון של [illegible] האמור, או העסקים הלא מוצלחים עם יורם גל, שהדיהם [illegible] המשפט.

קשה להעריך את חשווי האמיתי של משפחת דיסקונט [illegible] אחד האחים, הארי, שמנהל כיום עסקים נפרדים בחו"ל, [illegible] ל„כבשה השחורה" במשפחה, העריך באחרונה את שווי [illegible] מיליון דולר. איש לא הכחיש הערכה זו.

הרקנאטים הם גם בעלי רכוש פרטי רב, שקשה לאמוד [illegible] משפחות רקנאטי אינם מקבלים משכורות מהבנק. אלא [illegible] עבריים באמצעות אחת החברות המשפחתיות. לרפאל רקנאטי [illegible] לה על חברת ספנות בארה"ב, נוסף לחברת „אליים", [illegible] על ידי אחו אחר, יעקב. נוסף לכך, בבעלותה של משפחת [illegible] נאטי אחד מאוספי האמנות היקרים בקנה מידה בינלאומי.

■ [illegible]

מלחמת ההתשה

(המשך מעמוד 5)

שרים וח"כים, בניסיון לשכנעם להמשך בהחייה בקשת [illegible] עובדי הבנק מבקשים לקיים המגנות־תמיכה, אך רקנאטי [illegible] תין.הוא מעניק ראיון נוסף ל„ידיעות אחרונות" ושוב [illegible] תוזקק הכנסת ואף שיתייב את שיטוריו מהבנק, [illegible]

בדיעבד מתברר, כי הרגשת וביטחון שלרזה בבנק [illegible] לה את בקשת הנגיד היתה מוקדמת מדי. בבנקדיסקונט [illegible] בפוליטיקה ולא בכלכלה. שרים לא מעטים שחו „במעט [illegible] רקנאטי, חששו לפתע מפני התוצאות הפוליטיות [illegible] והחליטו להימנע.

וכך כאשר נודעו תוצאות ההצבעה ביום ראשון [illegible] השעייתו של רקנאטי, הוכו ראשי הבנק בהלם.

בלילה שבין יום ראשון ושני מקיימים התייעצויות. [illegible] ועמו שני בני הדור הצעיר של המשפחה — אודי, [illegible] אחיו — יפרש. אלי כהן, איש אמונם של בני המשפחה, [illegible] בניהול הבנק בשנים האחרונות, מבקש להצטרף גם הוא [illegible] מועיקים את חברי מועצת־המנהלים. כולם מופיעים, [illegible] לך, הנמצא בחו"ל. רקנאטי מודיע על התפטרותו; [illegible] רו'חד־בייסקי. הפתעה במועצת המנהלים, במיוחד כאשר [illegible] עימו. יוסף צ'חנובר וגדעון להב מתבקשים לקבל על [illegible] הניהול הבכירים. השניים מסכימים.

„מיום שלישי בנקדיסקונט איננו עוד בנק של [illegible] אומר העובדים בבנק בלב כואב. „זהו בנק פוליטי".

מדוע החליט רקנאטי לא למצות את האפשרות [illegible] תו ולפנות לבג"ץ?

רקנאטי מנמק זאת בכך, כי תמיד קיים את [illegible] עשה זאת, למרות שהוא סבור, כי ביצוע ההמלצות [illegible] על הנוק. אולם, אחד השיקולים העיקריים היה ההשש [illegible] האינטנסטציה המשפטית העליונה. היו מי שהעריכו, [illegible] ישום המלצותיה של ועדה שבראשה עמד שופט עליון [illegible] אמרו לו — לוותר על הקרב ולא להפסיד במלחמה כולה.

בפועל ככל הנראה, ימשיכו בני המשפחה להחזיק [illegible] הם אינם מתכוונים, כך הבטיחו לעובדי הבנק, לעזוב [illegible] בבסיסם. הם ישארו כאן ויתכוננו אולי להולטותיה של [illegible] לדון בדו"ח בייסקי ולקבוע, ככל הנראה, כי עונש [illegible] הבנקאים אינו עונש לכל החיים.

מאת עידו טל

ידידי מבין אנשי צמרת „העבודה" שמצא לנכון להצטלצל לכרם יה פרן בבוקר שלאחר התפטרותה מתפקידה כמזכ"ל הסתדרות האחיות, לשאול אם אפשר לעשות משהו, אולי סתם לגלות סימפטיה — זה שר הכלכלה, גד יעקובי.

בסיום השיחה גילגלה פרן עיניים מעלה, עיניים שנות וחולמניות־משהו, ואמרה בקול מתחנחן: „איזה 'מאמי' גד, נכון? יוהוה. ממש לעניין, הוא ורא אוהב אותי".

לפני כן, עדיין בטלפון, ירדה פרן אש וגיצים. כמם ברכות אופייניות, אבל בנימה נפגעת, כועסת. היא הסבירה ליעקובי: „תאר לך, ששמעון־פרס מינה את כהנא לעמוד בראש משלחת למר"מ עם המצרים. בלי אישור של הכנסת, של הסיעה. בלי כלום. לא היית מתפוצץ?"

„במפלגה מעריכים"

אבל פרן, יום אחרי, שנאלצה להתפטר, לא התפוצצה. ואם כן, או רק מבפנים. היא אפילו לא השמיצה את ה„בוסים" שלה לשעבר, מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר, ויו"ר האיגוד המקצועי, חיים הברפלד, שאותם המשילה רגע קודם לפרס שממנה את כהנא. אותם קיסר והברפלד, שמינו לצוות המו"מ של האחיות עם המעסיקים את מנהיגות השביתה, אילנה כהן, בלה סופרין ומרי פינטו.

פרן לא משמיצה. לא „מלכלכת את הידיים". אולי זהו ההסבר לכך שהיא, ולא אחרים, נאלצה לעזוב. מצד שני, אולי זהו הסבר או רמז לכך, שפרן אינה רואה בהתפטרותה השבוע סוף־פסוק בקריירה הציבורית־הסתדרותית־מפלגתית שלה. היא עצמה מעידה, כי אינה יודעת לאן מועדות פניה. לא לכנסת, בכל אופן. בשיחה עם יעקובי אמרה בנימה של אירוניה, „מחר אני הולכת ללישכת התעסוקה, להירשם כמובטלת". אבל מייד לאחר מכן, כמעט באותו משפט, היא מוסיפה: „במפלגה גורא מעריכים אותי. חושבים שאני מוצלחת".

כשהדיחו אנשי סיעת המערך בהסתדרות את קודמתה לתפקיד, מוריה גלילי, לפני למעלה משנה מיום בתפקיד בכיר בקופ"ח ההסתדרותית, עובדה שעשויה לרמוז על ה'גורל' הצפוי לפרן, הם באמת היו משוכנעים כי פרן, בת 47.5 כיום, „תפורה" בדיוק בשבילם.

פרן הצניחה עצמה אל תוך הקלחת הפוליטית מייד אחרי „המהפך" ב־77'. לאחר ששבה מסן־פראנסיסקו עם בעלה, ד"ר ע. פרן, איש מחקר ידוע בתחומו („לא עוסק בפעילות ציבורית. אחר במשפחה, זה כבר יותר מדי"), החליטה האחות־המפקחת לשעבר בביה"ח רמב"ם, מדריכה לסיעוד ב„כרמל", בוגרת ביה"ס לאחיות ב„קפלן", תואר ראשון בפסיכולוגיה, תואר שני בסיעוד – כי המפלגה זקוקה לה.

התנועה הפמיניסטית

השבוע הסבירה: „לא שגדלתי על ברכיו של ברל כצנלסון; פשוט באתי, כי רציתי לעזור להתגבר על מציאות פוליטית שלא אהבתי". עוד לפני הנסיעה לחו"ל, צברה ניסיון פוליטי ראשוני כשהקימה עם מרשה פרידמן את התנועה הפמיניסטית. דרכיהן נפרדו, כשפרן נוכחה כי דרכה של פרידמן למהפכה. היא, פרן, אישה פוליטית, מאמינה באבולוציה. בעבודה של יום־יום. לא בדרך המהלומה, שבה נקטו אחיות בתי־החולים. לאחר שמילאה בהצלחה תפקיד של מנהלת האגף לאיגוד מקצועי במפלגת העבודה וזכתה לאמונם של אנשי הסיעה בהסתדרות, היה זה כמעט טבעי, כי מועמדותה תיראה כפתרון ל„בעיית מוריה גלילי", שכיהנה שבע שנים בתפקיד, ונראה היה כי אינה מצליחה להתגבר על תסיסה גדולה בקרב אחיות בתי־החולים, שדרשו הרבה. ביחוד כסף.

לכן, יצאה אז פרן למסע־בחירות, שהמוטו בו היה פנייה אל אחיות בתי־החולים.

בסיעה היא גברה בקלות על גלילי (ברוב של שני שלישים), ובבחירות, בקרב כלל האחיות, זכתה ברוב גדול עוד יותר.

אחיות בתי־החולים, שהפילו אותה היום – נתנו בה אז אמון.

בתחילת הדרך, היא ענתה על הציפיות. אבל את הטעות הפטאלית שלה עשתה, כאשר כמה חודשים לאחר שנבחרה, קצת שיכורה אולי מההצלחה, עשתה מעשה נורא, מבחינתם של ראשי ההסתדרות: היא הצהירה, כי האחיות יעזבו את בתי־החולים, אם לא ייכנסו עימן למו"מ מיידי.

בהסתדרות נכנסו לעווית. העולם קם על יוצרו. מהר מאוד החזירו את פרן אל הפינה שממנה באה: סוכם, כי עניין האחיות יובא לבוררות.

זרע הפורענות

את פרן, הממוסרת, אולי החזירו לפינה, אולם זרע הפורענות לשביתה נולד כבר אז, ב־21 לינואר. בישיבה של מרכז הסתדרות האחיות, קמו שתיים והצביעו נגד הבוררות: אילנה כהן ובלה סופרין. אחת נמנעה: מרי פינטו. כשניתן פסק הבוררות, הסתבר כי על העץ הגבוה שטיפסה פרן, ושממנו הורידה – נשארו השלוש הללו, אשר בלא קושי רב, ובעזרת יועצי תיקשורת, משפטים וכלכלה שעצותיהם עלו 50 אלף דולר, סחפו אחריהן אלפי אחיות מתוסכלות לשביתה בת 17 יום.

פרן יצאה אשמה. היא שילמה את המחיר. היא יודעת זאת. כעת, לא נותר לה אלא להסביר.

„הבנתי אז, בינואר, שהאיגוד המקצועי הראשון שיוצא למאבק עצמאי על שכר, סופג את כל האש. המאבק שלהן היה כוחני, בלי שכל, בלי אחריות, בלי כלום. הן לא השיגו כלום חוץ מאשר את הראש שלי, בשביל זה צריך לשבות 17 יום?". בעיניים מצועפות היא מוסיפה: „אני הצלחתי להשיג לאחיות, בלי אף יום של שביתה, תוספת של 12 אחוז – אבל אותי צלבו. הציגו כבוגדת".

מעבר לענייני האחווים: כרם יה בחוץ, אילנה כהן בפנים. מנהיגי ההסתדרות לא יוכלו עוד להתעלם מהמנהיגות העצמאית שצמחה בשטח, משורות אחיות בתי־החולים. מבחינת ההסתדרות, מול הוא כי גם סופרין וגם כהן הן חברות פעילות במפלגת העבודה. אחת משתיהן תהיה, קרוב לוודאי, המועמדת הבאה.

ישראל קיסר, המזכ"ל, ידע שפרן „נשרפה" עוד בימים הראשונים של השביתה. או, ביקשה לראשונה להתפטר. „אם את רוצה – בבקשה", אמר לה, אך ביקש: חכי עד שייגמר ה„בלגן".

איומים בטלפון

היא לא משמיצה אף אחד, למעט תריג אחד: הנציגות של בתי־החולים. כלפיהן, מפעפעת ממנה שנאה תהומית. אבל היא מעידה, כי היא לא מגלה הכל. היא לא תגלה. היא לא תרד לרמה שלהן. היא גם לא תגלה, כמי היא חוששת כי איים על חייה. מישהו הטריד אותה, את משפחתה. במהלך ימי המאבק, הטלפון צילצל לא פעם, היא מעידה. „נתקע לך סכין בגב", אמר קול אנונימי. „נשמיץ אותך אישית, אם לא תתפטרי", אמר קול אחר. כרם יה מוכנה להישבע, כי לא לאיומים הללו נכנעה כשהתפטרה. היא נכנעה למה שהיא מגדירה כ„שינוי בנורמות", או במילים פשוטות: בגידה של המימסד.

כרם יה פרן היא טיפוס מעניין. ביחוד על רקע תבריה, מנהיגי איגודים מקצועיים – גברים אפורים המרברים במיספרים ובאחוזים. אחרי השקיעה שבאה לה עקב השביתה המגושכת, הפסיקה להגיע לבניין הוועד הפועל עם שמלות נריבות־מחשוף. גם כך היא נראית טוב. גם את ה„ב.מ.וו." הכסוף שלה אין רואים יותר בחניה של הבניין. אבל בכל מקרה, היא תמיד יוצאת רופן.

היא, לטשל, מנהיגת העובדים היחידה (עד כמה שידוע) שישבה בשבי. גם אשה, וגם בשבי. היא הלכה בשבי עם משפחתה – משפחת ויינגרטן (280 שנה בארץ) לאחר כיבוש הרובע היהודי במלחמת הקוממיות. אביה היה הרב של הרובע היהודי. הוא היה זה שנתן לה את שמה היהודי. כרם יה. „ויינגרטן" בתרגום חופשי: גן יין. או אם תרצו, כרם. לבחורה, „כרם" הוא שם מוזר. לכן הוסיפו את ה„יה", שהמזכירה־לשעבר נלחמה כל חייה שלא יושמט.

חשיבה מופשטת

מאוחר יותר, היא, היחידה ממשפחתה – נעשתה חילונית. חדלה להאמין. לא קשה לקשור את העובדה הזו עם הנחרצות שגילתה בהתנגדות למאבק עם אחיות בתי־החולים, בסירובה להתפטר, בסירובה לשתף־פעולה, להיכנע. כשהתפקרה, התפקרה לחלוטין: לא שבת, לא חג. „אני לא כל כך רוצה לדבר על יום כיפור, בכל זאת יש לי עדיין משפחה, לא רוצה לפגוע". אבל, קשה שלא לעשות השלכה, וכרם יה עצמה מורה: „החשיבה שלי יותר מדי מופשטת. יותר מדי רחבה בשביל מקום כמו איגור מקצועי. עברתי את השלב המחשבה הקונקרטית־המעשית, כשהילד 'רוצה', הוא רוצה הכל. בלי חשבון. אני לא חושבת ככה. אני יודעת שיש מיגבלות, של מצב, של תוכניות כלכליות, של בעיות מוסריות. אילנה כהן וחברותיה הן כאלו. זה לא שאני לא מתאימה לתפקיד, פשוט יש לי דרך אחרת. קשה יותר. אולי לא הצלחתי להעביר את המסרים שלי. אולי לא היה מי שמוכן לקלוט.

כאשר שודרה לראשונה במהדורת „מבט" הידיעה כי פרן מתפטרת, תוך שעה הגיעו שני בניה ובעלה. נסיעה ארוכה עבור שניים מהם. הבית בחיפה. גם פרן נוסעת כל יום את הדרך. כמעט כל יום: לפעמים, כשהישיבות מתמשכות עד אחרי 10 בלילה, תישאר ללון בדירתו השכורה של בנה הבכור, סטודנט לכלכלה באוניברסיטת תל־אביב. בבוקר שאחרי ההתפטרות, הבן השני, העובר כטכנאי בחדר ניתוח בבית־החולים „הכרמל", נקשר ליד אמא. „אל תוכיר שהוא עובד ב'כרמל', עוד יחשבו שסידרתי לו את העבודה". אבל כרם יה מורה, כי כיום אין חיי משפחה של ממש. „הבנים גדלו, והבעל מרצון מבוקש. אנחנו משפחה של סוף שבוע" אחר־כך תשפיל מבט ותוסיף: „כמה שהחיים הפוליטיים גוגרניים. ללא גמול".

„אוהבת להילחם"

כרם יה מתרוננת על כיסאה בחדר, שכו בולטים לעין שלטי „אל תעשן", ונהגית להפליג בהקבלות ובדימויים. את אחיות בתי־החולים שמרדו בה ובמערכת היא מדמה לאותו גימי הוסה האמריקני, מנהיג האיגוד המקצועי של נהגי המשאיות, שנרצח בזמנו כאלים. שרף משאיות. „בסופו של דבר, הסילו אותו", היא אומרת, כמו מקיצה מחלום מתוק. אחר כך נזכרת גם בספר האוטוביוגראפי של מי שעשוי להיות הנשיא הבא של ארצות־הברית – לי איאקוקה, בעבר נשיא „פורד", שטטר, וכיום נשיא „קרייזלר".

„גם לו היה סיפור רומה, אבל לא הגעתי עדיין לסוף הספר..."

„הוא מצליח, בסוף, את יודעת...", אני מנסה לעזור.

„כן, אני יודעת. להילחם בדרך הכי טובה שבה אני יכול' – זו הסיסמא שלו. אני אוהבת את זה".

■ כרם יה פרן מארחת אחיות מניוזילנד. החיוכים וארשת שביעות־הרצון נעלמו בינתיים

כרם יה פרן: שילמתי את המחיר, צלבו אותי

מזכירת הסתדרות האחיות מצאה עצמה בין צמרת ההסתדרות, שלחצה למנוע שביתה, לבין קבוצת מנהיגות שקמה מבין אחיות בתי־החולים ★ „בסופו של דבר, אחרי 17 ימי שביתה, כל שהשיגו היה את ראשי. בשביל זה היה כדאי לשבות?" ★ היא מתמרמרת על בגידה מצד המימסד, על כך שהאחיות – שהיא היתה אמורה לייצגן – לא הבינו את המסרים שלה ★ כרם יה פרן, פרופיל: מנפילה בשבי הירדנים ועד ל„ב.מ.וו." כסופה בחנייה של בניין ההסתדרות

פרופסור ליבוביץ על מדע, אמונה וערכים, אך גם על נשים, זיקנה ומוות

ישעיהו ליבוביץ, יש איש כזה?

ידיעות אחרונות
תרבות ספרות אמנות

מאת יונה הדרי־רמג'

פרופ' ישעיהו ליבוביץ, איש בן 83, ללא גיל. צמוד למספריים מאיימים, מגנוע ברגליו בעדנות קיצרת־רוח, יושב בחדר קטנטן מוצף ספרים (ספרי קודש, עמוס עוז, חיים באר, שולמית הראבן, קאנט וקרל פופר), בגבול שכונת נחלאות, ירושלים. טלפונים מצלצלים, טלוויזיה רועשת, בני־משפחה מדברים ומן המטבח מגיע ריח תבשילים. בית שחיים בו.

איש שאינו מכיר במושג כאב־לב, זהו מושג רפואי בשבילו. הוא נבדק אצל רופא, וליבו לא כואב. גם צער אינו מרגיש. אלו מושגים שאינם קיימים בפרוגרמת החיים שלו.

אחרי שיעור היסטוריה של יעקב טלמון בטרת־סנטה, אחד מבנייני האוניברסיטה המפוזרת בירושלים שלאחר הר־הצופים, היינו רצים לתפוס מקום ב„בית־הלל" הסמוך: ליבוביץ מדבר על הרמב"ם.

ומאז, הרבה שנים, אני אחריו, אף־על־פי שלא בחרתי כמותו בחיים של תורה ומיצוות. „זוהי התייוונות", אמרה לי פעם אשתו, ד"ר למתמטיקה, דוּל ליבוביץ.

אותה חצר מרופטת, אותו שלט חלוד „ליבוביץ" ואותה הרגשה חגיגית שביקורי במשך השנים לא הקהו אותה.

אילו היה הסיפור הבא בדוי גם ליבוביץ היה מודה שאפשרות התקשורת וההבנה בין בני־אדם אינה כה מועטת ולא ודאית כמי שהוא פוסק:

פסיכיאטר, מנהל מחלקה סגורה בבית־חולים ידוע בארץ, שאל חולה אם היא דתית. „בנוסח ליבוביץ", ענתה. שאל הפסיכיאטר את סגניתו הפסיכיאטרית: „מי זה ליבוביץ?" ענתה הסגנית: „זה ה־M.D. הזה, אני חושבת". כשהחולה תיקנה אותה והחלה לפרט את היקף פועלו ורבגוניות יצירתו של ליבוביץ, לחש מנהל המחלקה לסגניתו: „היא סובלת מהאלוצינאציות. אין איש כזה".

ישעיהו ליבוביץ בחדר עבודתו בירושלים

צילום: אלי הרשקוביץ „זום 77"

● בספרך „שיחות על מדע וערכים" אתה שולל לחלוטין כל קשר בין מדע וערכים. האם אינך יוצר עולם דואלי?

החידוש הגדול של מדעי הטבע בשלוש־מאות השנים האחרונות הוא שיחרור המדע מערכים.

● חוסר־הקשר בין מדע לערכים מקורו באובייקטיביות של המדע ובסובייקטיביות של הערכים?

המושג אובייקטיבי לא מתייחס למציאות אלא להיגדים על המציאות. ההיגד, ולא המציאות, הוא אובייקטיבי אם אינו תלוי באישיותו של המגיד. כל אנשי המדע, קומוניסטים, פאשיסטים, מתירנים ופוריטנים יגידו באותו אופן כיצד עושים פצצה אטומית. לעומת זאת, אם תשאלי אותם אם להטילה או לא, התשובה אינה תלויה בידע המדעי שלהם. האחד יאמר שהוא רוצה להטילה כי הוא רוצה לחסל את גורבאצ'וב השני יסרב כי לא ירצה להרוג חמישים מיליון בני־אדם, וייתכן ששניהם במשותף עשו את הפצצה.

● האם מדענים שיוצרים פצצות אטומיות אינם חייבים בויכוח ערכי לגבי עיסוקם?

פצצת אטום לא יכולה להרוג זבוב. בני־אדם הם שהורגים בני־אדם אחרים. שתקן קלפנו ממדרגה שנייה ריק ופוחז חסר כל השכלה, יכול לקבוע את גורלו של המין האנושי. המדען לא יכול להחליט שודבר, אלה שעשו את הפצצה לא החליטו אם להטיל אותה.

● האם אי־אפשר לבסס שום ערך על הכרה מדעית?

נניח שאספק לך ניתוח מדעי מדוייק, החל בבריאת העולם, דרך התפתחות המין האנושי, האבולוציה, ההיסטוריה של החברה האנושית והביוגרפיה שלך במיסגרת החברה האנושית – וכל זה גרם לכך שאת נמצאת ברגע זה בסיטואציה זו. אך כל הידע הזה שיהיה בידיך לא יקבע מה תעשי באותה סיטואציה. לגבי עשייתך, השאלה המכרעת היא מה הן כוונותיך לעתיד. מסקנה מדעית מקורה לעולם בעבר והכרעה ערכית מכוונת לעתיד.

● עדיין יש המאמינים שההישגים המדעיים עשויים להשפיע ואולי אפילו לשנות את הטבע האנושי.

המדע שינה את יסודות הקיום האנושי אך לא את הטבע האנושי. האם היצרים, הרחפים והמאוויים של היום שונים מאלו ששלטו בימי־הביניים או בעת העתיקה?

● אלפי שנים, נהגו באריסטו ובללו ערכים בהשקפה מדעית.

בני־אדם רוצים מאוד לבסס תורת ערכים על הכרה מדעית. ומבחינה פסיכולוגית אני מבין זאת, שהרי ההכרה המדעית נראית לנו כקרקע בטוחה שעליה עומד האדם.

● האם השתנו אצלך אמונות, השקפות ודעות עקב התנגלות במציאות?

לא. שום הכרעה ערכית אינה מושפעת מן הטבע, החברה, הפוליטיקה או ההיסטוריה. השקפות משתנות ללא שום קשר למציאות או להתבוננות בה. בני־אדם מכירים אותה מציאות, אותה חברה, אותה היסטוריה ונמצאים באותה סיטואציה והנה האחד דמוקראט והשני פאשיסט, האחד הגון והשני מנוול.

● מה משפיע אם כך על הרצון?

אין השפעה של המציאות על האדם. בעל הרצון עצמו מביא את עצמו לבחור בערך זה ולא באחר.

● מה היו אם כן ההשקפות ששינית בכוח רצונך?

אין אני מודע לכך שחלו שינויים בהכרעותי הערכיות מיום שעמדתי על דעתי.

● ואם אומר לך שאותה השפעת עלי ועל בחירת הערכים שלי.

אילו לא רצית לא היית מקבלת אותם. יש אנשים שאינם מקבלים אותם למרות שהם מכירים אותי כמוך.

● אם המציאות לא משפיעה מדוע ללכת לפסיכולוג ומה הטעם בחינוך?

את דווקא נותנת דוגמה יפה מאוד שמראה שהגורם המשפיע אינה המציאות אלא הכרתו, רצונו והבנתו של האדם. אשר לחינוך הטעם הוא במאמץ בלבד, אין ערובה שיצליח. זה תלוי בחניך אם יתקבל הערך שאני רוצה להקנות לו.

● האם החברה הקיבוצית אינה דוגמה מובהקת למאמץ עצום לחנך בנים שימשיכו בדרכה, והחרה העזיבה הגבוהה מאשר שהמציאות אינה משפיעה רשעל מן החינוך הוא מאמץ ללא ערובות?

ככל מיסגרת חינוכית גם החברה הקיבוצית מצליחה להשפיע על דמותם ואישיותם של חלק מן החניכים ואינה מצליחה בזה לגבי חלק אחר.

● אתה אומר: רצונו של האדם זהו האדם, אם כך, יכול אדם להשתנות בכוח רצונו.

אין האדם יכול לשנות את טבעו כיוון שזה טבעו. אך האדם יכול לרצות לפעול נגד טבעו. במדינת ישראל מתאבד כל יום אדם אחד. יש בני־אדם שאינם רוצים לחיות. או העקדה. היא הניצחון המוחלט של האדם על טבעו. אברהם עומד בניסיון שבו הוא נתבע לוותר על יחסי אב ובנו יחידו ועל היעודים של ברית בין הבתרים הקשורה ביצחק.

● האם כל הכרעה ערכית היא למעשה פעולה נגד טבענו?

הרי לא תוכלי לומר שאלו שמתו על קידוש־השם פעלו מתוך נטיה טבעית, או עמים שיצאו לכבוש, לסכן את נפשם למען מולדת, עשו זאת מפני שזה מעוגן בנטיה טבעית.

● האם נטיות טבעיות הן רק צרכים?

זוהי שאלה קשה מאוד, כי קשה לתחום מה כלול במושג צורך. דוגמה קלסית מדוע זו שאלה קשה כל־כך היא אריסטו האומר: „מטבעו של האדם שהוא רוצה לדעת". אני שואל אותך, האם זה מטבע האדם לרצות לדעת?

● אין אמוא הבדל חד ומגודר בין צורך לערך.

ברור לי ההבדל בין דברים שהם צרכים ושאינם צרכים. איני יכול להגיד איפה הקו המפריד ביניהם.

● ומה על האהבה?

איני יודע אם הצורך באהבה ישנו בכל אדם. כאן אנו מציגים שאלה שאינה מדעית. מה דעתך? מה את אומרת, האהבה היא צורך או ערך?

● האם אהבת הורים היא צורך?

אנחנו מכירים מיקרים רבים של התאכזרות הורים לילדיהם.

● האם אפשר לנסח זאת שצרכים הם אותם דברים שבטבעיים על האדם?

כן. אבל אפילו אכילה יכולה להיות הכרעה ערכית. ראית כיצד מתו שובתי הרעב בכלא מייז באירלנד.

● האם הרצון להשיג ערך כלשהו לא הופך לצורך?

מאחר שטרומפלדור רצה במולדת, הרצון הפך לו לצורך ללחום ולמות. אבל אדם אחר אפשר שהוא ימאס במולדת. אפשר לומר שהמטרה היא ערך והאמצעי להשגתה היא צורך.

● האם יכולים להיות ללא בחירה בערכים?

גם זוהי הכרעה ערכית לא לבחור בערכים, וגם עליה משלמים מחיר.

● האם האמונה הדתית אינה הביטוי החזק ביותר לרצון האדם לפעול נגד טבעו?

אכן יש מעין מעשה אברהם בקיום המיצוות יום יום. בהכוונת כל פעולות האדם לא לפי תכונות גופו ונפשו, לא לפי יצריו, לא לפי משמעותם בשבילו אלא משום עבודת השם.

● מניין אתה יודע שיש מצווה?

האמונה היא הכרעה. אני זה שמכריע שיש מצווה. אך העובדה שיש מצווה אינה מספיקה. יש מי שיודע שיש מצווה ואינו מקבל ומקיים ויש היודע שיש מצווה ומקבל ומקיים.

● נוהגים לומר שהמציאות עשויה לבסס או לערער את האמונה.

לפי הסיפור המקראי התגלות ה' לישראל לא הביאה בני־אדם לאמונה וקיבלו עליהם בני־אדם אמונה באלוהים שמעולם לא התגלה להם אלוהים.

● מניין אתה יודע אם כן שיש השגחה אלוהית?

בתפילת יום הכיפורים אומרים „ומותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל. אתה הבדלת אנוש מראש ותכירהו לעמוד לפניך". לקוהלת יש תודעה של השגחת ה' אבל קוהלת אומר שהשגחה זו אינה מתבטאת במציאות האובייקטיבית, או בגורלו של האדם. במציאות האובייקטיבית הכל כאשר לכל, מיקרה אחד לצדיק ולרשע, כמות זה כן מות זה. אין דבר במציאות הטבעית המעיד על כוונה או הכוונה: עולם כמנהגו נוהג וכל באי עולם כפופים לאותו מנהג. אולם ודאות זו אינה מערערת את תודעתו האוטונומית של קוהלת הקיימת בזכות עצמה ומכוח עצמה כמאמין בבחינת „לעמוד לפניך".

● האין אמונתו של קוהלת מיוסדת על סתירה?

האמונה שלו אינה תואמת את המציאות האובייקטיבית שבה קוהלת נתון ולעולם לא תתאים לה.

האמונה היא הכרת הדבר שאין יחס [...] חודתי של האדם לבין מעמדו הטבעי.

● ואושוויץ?

אין שום קשר בין תודעת האמונה [...] בהיסטוריה. עבודת ה' היא ללא תלות [...] במציאות או בהיסטוריה.

● אבל אנחנו מדברים על שכר ועונש [...] מיצוות „למען ייטב לך" ואפילו [...]

הסטטיסטיקה של נפטרים [...] המיצוות אינה נופלת מזו של אלו [...] מי שאומר, „בני הבריא בעזרת ה'", אני [...] מת בעזרת ה'". אמונה בה' ואמונה [...] דברים שונים לחלוטין.

● אך רוב המוחזקים בעיני עצמם [...] שומרי מיצוות מאמינים בעזרת ה'.

עזרת ה' היא לא שאלה דתית אלא [...] שכל אדם דואג לעצמו.

● לעומת קוהלת איוב תובע פירוש [...] העולם.

לאחר שמתגלה אלוהים לאיוב, [...] לו הוא הכרת ה' ולא הבנת העולם. [...] מובן יותר כשאיוב מכיר את ה', [...] שאלת גורלו וסבלו או הבנת העולם [...]

● באופן בלתי ישיר הכרת האלוהים [...] ולמאמין לשאת יסורים וסבל.

במובן האמונתי העמוק ביותר [...] שטוב לו משום שהוא מכיר את ה', [...] אובייקטיבית הוא סובל יסורים. [...] הנעלה ביותר במיזמור לאסף [...] מציג את כל המציאות האנושית [...] ותיסכולים אבל הוא מסיים „ואני קרבת אלוהים [...]" ויש לציין שאין כאן שום רמז לאושר [...] מרומה.

● האם ניתן ללמוד על־ידי הפירוש שלך [...] באיוב, שלחוכמת האדם יש גבולות?

בפרק כ"ח מתאר איוב שליטה של האדם [...] מתכות, הטיית נהרות, הפרות שממה [...] לטכניקה נראה מודרני מאוד אולם [...] להתפלא שהוא מושמע מפיו של אדם [...] שנים שהרי אין אלא הבדל כמותי [...] בין האדם הקדמון לבין האדם המודרני [...] משתלטים על הטבע. אולם כוחו זה של האדם [...] בטבע אינו מקנה לו ידיעה והבנה [...] זה ובתכליתה של אותה בריאה [...]

● האם יש היום בעיות בתחום המדע [...] שלא תיפתרנה אף פעם?

יש שלוש בעיות גדולות בהגות [...] כבעיות שאין להן פיתרון. בתחום [...] בשלושים השנים האחרונות להכיר [...] והתורשתי. הישג נפלא שאינו מסביר [...] האורגניזם. אף־על־פי שלכאורה השכל [...] צריך להיות כלול בהסבר ההתפתחות [...] מכירים היום עולם שלפני הבנתנו [...] בלתי־אפשרי. גדולי ההגות המדעית [...] מאמינים שזו אמתו יוצרי מכניקה [...] מערערים על שום עובדה שהיא [...] מוכחות אך מבחינה רציונאלית [...] אפשריות. וגם הקורלציה בין המוח [...] לפיתרון. אנחנו יודעים שהמוח הוא [...]

● והנפש?

הנפש? אני מכיר פונקציות נפשיות [...] אוהב, אני כועס.

● מדוע בעיית מוח ונפש אינה [...]

אילו יכולתי לענות מדוע זו לא ניתן [...] הייתי מכיר את הפיתרון.

● האם העובדה שאתה [...] נקיטת עמדה כזו?

אני דואליסט מבחינה אפיסטמולוגית [...] בקטיגוריות של מדעי־הטבע, ובחן [...] במציאות הפסיכית. לא ברור לי [...] (האונטי) שבין המוח והנפש, שהרי [...] שונות לגמרי.

● יהיו שישיבו לך שהמוח והנפש [...] שונים לגמרי, אז איך יכול להיות קשר [...]

הם באמת שני עולמות שונים [...] הקורלציה היא עובדה.

● מה דעתך על הגישה [...] והנפש הם אחד?

איך אפשר להוכיח שהמציאות הפסיכית [...] העובדות הפיזיות המתרחשות במוח [...] פסק לאהוב אותה והוא אוהב אשה אחרת [...] שיכולה להיות גורלית. לפי התפיסה [...] שחל מעבר אחר של אלקטרונים במוח [...] אוהב אשה אחרת, מי שמאמין בזה [...] שהקשר בין המוח לנפש הוא עובדה [...]

● האם מידע נוסף על המוח איננו [...] לפיתרון?

שום תוספת מידע לא יכולה להביא לפתרון [...] על המוח ועל המתרחש בו גדל מאוד [...] אבל המתרחש במוח זה לא אהבה, זיכרון [...]

בעריכת זיסי סתוי

„לקונפליקטים האנושיים אין פיתרון"

[...]ת יונים ואלקטרונים ממקום אחד למקום אחר עם [...]ם חשמליים וגילגולי אנרגיה וכל ידע נוסף לא [...] את הקשר בין עצבות ושימחה לבין מתחים [...]לים ומעבר אלקטרונים.

[...]ם המדע מנסה להבין את הקורלציה בין מוח [...]

[...]דע יכול לעסוק ועוסק במוח מצד אחד ובתופעות [...]יות מצד שני, אבל לא יכול להיות מדע שיעסוק [...] אי־אפשר לכלול את הקורלציה הזאת במיסגרת [...]בה הרציונאלית כי זוהי עובדה אירציונאלית ולכן [...] בה אינו מדעי אלא פילוסופי. אולי השאלה [...]ברסיות היא בעייה מטאפיזית.

[...] החושבים אחרת. הנה קראתי באחרונה ראיון [...]נכתב: „ניתן להסביר טלפתיה על־ידי גלי המוח. [...]המוח ניתנים לקליטה. כמו שהמציאו מקלט של [...] בהחלט אפשר להמציא מכשיר לקליטת גלי [...]ות. עם מקלט של גלי מוח תהיה הטלפתיה תופעה [...]מעותית".

[...] שקר ורמאות! גם הטלפתיה וגם הטלקינזיס לא היו [...]ולא נבראו. יש רמאים שמתפרנסים מזה וטפשים [...]מאמינים. כמו שאני קובע שאין סוסים בעלי קרניים. [...]ני צריך להוכיח לך שאין פרה שיודעת לחבר שיר [...]בלסטינית! יש הרבה דברים שאינם ואפשר להתפרנס מהם [...] כמו טלפתיה, אסטרולוגיה וארץ־ישראל השלמה, שאינה [...]לא תהיה אלא בהבדל שזה הרבה יותר מסוכן. אך

הקבלה היא פקטור במציאות היהודית, בעיני היא הפסולת של היהדות

[...]אישות היא התכונה האנושית הגרועה ביותר.

● [...]מהי התרומה שלך לפילוסופיה של המדע?

[...]מי אומר שיש לי חידושים? אני יכול להציג חידושים [...]של קרל פופר. הנה שמעתי ממך חידוש, בעצם לא ממך, [...]פילוסופיה קיימת.

● האם מחוץ לתחום המדע, פועל האדם באופן [...]רציונאלי?

[...]מלבד ההכרה המדעית, כל עמדתו של האדם בחיים [...]אינה נקבעת על־ידי מסקנות רציונאליות אלא על ידי [...]הכרעות ערכיות והן אינן רציונאליות.

● כאשר אתה חוזר שחזרות לישראל מניין לך שאתה [...]צודק ולא אלה שאתה מכנה אותם פאשיסטים?

התשובה פשוטה בתכלית הפשטות. או שאני אהרוג [...]את הפאשיסט או שהוא יהרוג אותי. הרי אני איני רואה [...]ערך במה שהוא רואה בו ערך והוא רוצה בדיוק את [...]ההפך. אף אחד מאיתנו לא יכול לנמק את עמדתו. אני [...]רוצה לספר לך סיפור: סמואל לייבוביץ היה עורך־דינם [...]של גנגסטרים. אל קפונה שהיה אחראי לרצח לשור [...]קלומה יצא תמיד זכאי. אי־אפשר היה להוכיח כלום. [...]סוף תפסו אותו בהעלמת מס־הכנסה. הוא הוכנס [...]לבית־סוהר ומת שם. סם לייבוביץ מספר בספר [...]זיכרונותיו כיצד היו נוסעים ברולס־רויס של אל קפונה [...]והוא אמר לו „הפעם יצאת בשלום. אם תמשיך תיתפס [...]הוא לא יציל. לשם מה אתה ממשיך בכל אלה? אני [...]יודע כמה כסף יש לך. תוכל לחיות כאדם עשיר עם [...]ארבע פילגשים, למה אתה ממשיך?" אל שותק. פתאום [...]התעורר: „סם, אתה רואה את הבניין הזה" „כן, זה בנק [...]מורגן". „מיסטר מורגן בן 65 והוא מצהיר כל שנה על [...]הכנסה של 10 מיליון דולר. יש לו לפחות 200 מיליון [...]דולר והוא יכול לקנות וילה, יאכטה ופילגשים. אף־על־[...]פי־כן כל יום הוא מגיע למישרד, יושב בישיבות עד [...]חצות ויוצא מן המישרד עם האחרונה שבכתבניות. [...]מורגן יאמר לך שהוא עושה זאת מפני שזה תוכן [...]חייו, אז תבין שאירגון מתי־זונות בקליפורניה או רצח [...]של מתחרים בשיקגו זה תוכן חיי".

● האם חזרה בתשובה אינה הכרעה ערכית?

[...]למיעוט בלבד. רובם מגיעים במיקרה לישיבת [...]„אור־שמח" ובאותה מידה לגורו מהרישי. ראשי ישיבת [...]„אור־שמח" אינם מעמידים פנים, כשהם משוחחים איתי, [...]שהם משוכנעים שכל בעלי התשובה הבאים אליהם, [...]באים מתוך הכרה דתית אמיתית. הם יודעים שלרבים [...]מהם אין זו אלא בריחה וחיפוש מקלט. באותה מידה היו [...]יכולים להיות בעולם התחתון.

● אתה הרי שולל דת כעונג והצלה.

נכון. אך יש בני־אדם שאין להם הצלה. אין לך יום [...]שאין התאבדות בישראל ולא מרעב, תמיד ממצוקה [...]נפשית. תבוא הברכה על עונג ההצלה הזה גם אם אין לו [...]משמעות דתית.

● יש רבים בינינו המשוכנעים שהערכים שלנו [...]קדושים וצודקים יותר מאשר האחרים.

את יודעת שמשפחת גבלס הרגו את ששת ילדיהם [...]ואחר כך זה את זה כי אין טעם, אמרו, לחיות בעולם [...]שלאחר נפילת היטלר. בעיני עצמם ובעיני מיליונים הם [...]מתו מות־קדושים, בעיני ובעיני מיליונים אחרים הם מתו [...]מות־כלבים. האם את יכולה להצביע על איזשהו ערך [...]המקובל על כל בני־האדם?

● אם אין ערכים אוניברסליים האם יש ערכים קולקטיביים?

העם היהודי כקולקטיב בחר במשך רוב שנות ההיסטוריה שלו בתורה ובמיצוות. הקיבוץ כקולקטיב בוחר בשוויון חברתי כערך.

● האם הפיתרונות הם רק בתחום המדע?

לקונפליקטים האנושיים הגדולים אין בכלל פיתרון.

● מניין נובע המאבק על ערכים ואי־יכולתם של בני־אדם להגיע לידי הסכמה והבנה?

אני לא יכול לדעת מה מתרחש בתודעתו של אדם אחר. מה שאני חושב ומרגיש יש לו משמעות אחרת, שונה לגביך מאשר לגבי לכן ההסכמה בינינו מרומה. לכן אפשרות התיקשורת וההבנה בין בני־אדם היא מועטת ולא ודאית. אנחנו נידונים לקיים קשר בינינו ולהתייחס זה לזה כאילו אנחנו מבינים זה את זה. הרי נאמר „אל תדון את חברך עד שלא תגיע למקומו". איך אני יכול לדעת מה מתרחש בתודעתו?

● אך אתה מגיב לעצב ולשימחה של אחרים.

מסיבות פסיכולוגיות אני חי עם הדעה שאת חשה כמוני, אך לאמיתו של דבר זה לא ידוע לי.

● אם כך איך להבין את ההיסטוריה כאשר אין אנו יכולים לדעת מה מתרחש בתודעתם של האישים ההיסטוריים?

היסטוריונים, בעיקר אלה של התרבות, אכן שואלים אם אנחנו מסוגלים להבין תקופה היסטורית אחרת. יתכן שבזמנם היתה לדברים משמעות אחרת בעיני אנשים. אני הקטן אגיד על עצמי שאני חושב שאני מבין את אפלטון ואריסטו. אבל יכול להיות שבעולמם, לכל המושגים שהם משתמשים בהם, היתה משמעות אחרת.

● יונג אומר שיש תת־מודע קולקטיבי.

אין בזה ממש. לא ביונג ולא בפרויד. אני צד במחלוקת: אני בצידם של אלה שאינם רואים בזה ממש.

● האם אין זה מעיק עליך לדעת שמה שיש הוא דו־שיח של חרשים?

מדוע זה מעיק? מי שאינו רוצה להשלים עם הדבר הזה יכול להתאבד.

● מה טעם ללכת לפסיכולוג?

איני יודע איזו מידה של הבנת הזולת יכולה להיות אפילו לפסיכולוג מומחה. אבל ייתכן שיש לפסיכולוג הנבון היכולת להשפיע השפעה טובה על הנזקק לו. למשל, במסורת נחשב ניחום אבלים למיצווה גדולה. אני שאיני פסיכולוג איני יודע מה טוב להגיד לאדם שחרב עליו עולמו. אני יכול רק לומר לו את האמת האכזרית: דע „על כורחך אתה נוצר וגו'". אבל זו אינה נחמה. לעומת זאת, יש אנשים שאישיותם היא כזאת שהם מסוגלים לנחם ולומר לאבל את הדברים היוצאים מן הלב שגם ייכנסו לליבו וזאת היא חוכמה פסיכולוגית גדולה. אבל זה לא רציונאלי כמעט שאדם יידע כיצד לנחם את האבל.

● האם אתה יודע לעשות זאת?

לא, ואני אומר לך בוודאות, שלא היה עולה בדעתי הרעיון למצוא עזר־נפשי או ניחומים מפי אדם אחר.

● בה רבים מחפשים זאת.

איני מבין איך יתכן בכלל.

● ואם היצירה האמנותית אינה דרך לתיקשורת בין בני־אדם?

פרויד אינו מתנת היהדות לאנושות. הפסיכואנאליזה היא זבל.

אקט היצירה האנושית הוא אישי לחלוטין, הוא שייך למה שקרל פופר קורא „העולם השני" ולמה שאני מכנה „רשות היחיד". „העולם השלישי" הוא זה ששייך, לדעת פופר, ל„רשות הרבים", הוא הפרודוקטים של תודעת האדם. מה שהתרחש בתודעתו של בטהובן כשכתב את הסימפוניה התשיעית, שום אדם אינו יכול לדעת. אבל כולנו יכולים להכיר את הסימפוניה התשיעית. קיים שיתוף על סמך מה שהתודעה יוצרת, אבל התודעה עצמה אינה יכולה להיות קולקטיבית.

● ואם כבר מדברים על אמנות, מדוע, לדעתך, אין נשים אמניות גדולות כגברים?

אומנם איני מגיע למסקנה שיפוטית, אך זה מעורר למחשבה. עובדה היא שבכל התרבות האנושית לא היתה משוררת גדולה אחת. משוררים גדולים היו. מעניין מניין זה נובע?

● אולי זו תוצאה של דיכוי חברתי?

דווקא השירה היא תחום שבו המיגבלות החברתיות לגבי האשה היו הרבה יותר קטנות מאשר בתחומים אחרים כמו בפוליטיקה ובמדע, שבהם לא היתה לה דריסת־רגל. ראי עד כמה רחוק אותו: כחברת פרלמנט באנגליה נתמנתה לידי אסטור רק בנובמבר 1917. היום יש בתחום מדעי־הטבע שש נשים בעלות פרס נובל בפיסיקה, בכימיה ובביולוגיה. והרי כניסת האשה למדע התחילה רק לפני שני דורות ובתחום הפוליטיקה ישנן גולדה, גנדי, סימון וייל, מלינה מרקורי, תאצ'ר. אך אין משוררת־אחת גדולה כשקספיר, ולא היתה.

● ובתחום המוסיקה והאמנות הפלסטית?

אין יוצרות גדולות בתחומים אלה. יש נשים מבצעות במוסיקה.

● האם אתה טוען לשונות בין המינים.

בתחום האינטלקטואלי לא מצאתי רמז לכך. לטעון לנחיתות האשה בתחום האינטלקטואלי זה הבל ושטות. אפשר לדבר רק על אינטליגנציה אנושית, ולא על אינטליגנציה גברית ונשית.

● היכן מצויים ההבדלים?

דווקא בתחום האמוציונאלי אולי יש יתרון לזכר – בשירה, בציור ובמוסיקה. יש אומנם סופרות גדולות בתחום הרומן כג'ורג' אליוט ואיירים מרדוק, אך לא בדרגה של טולסטוי ופלובר. בתחום השירה, כאמור, איני מכיר משוררת גדולה בכל הספרויות הידועות לי.

● כיצד אתה מסביר זאת?

עמדתו של אדם אינה נקבעת על־ידי הכרעות ראציונאליות אלא ערכיות

כדי להסביר זאת צריך להימצא מחוץ למין האנושי ולהשקיף עליו מן החוץ.

● האם לא גרמה לכך הרחקת האשה מחיי הרוח?

אין ספק שהרחקתה היוותה קושי או מכשלה. אבל בכל זאת, גם שקספיר לא היה ענק־הרוח מבחינת השכלתו, והשכלתו ודאי שאינה מסבירה את גדולתו. בצרפת של המאות ה־18–17 היו אומנם חיי־הרוח נחלת שיכבה דקה של אוכלוסיה, שיכבה משכילה אריסטו־קרטית, אך גם לנשים היתה גישה חופשית לחיי־הרוח. ומאותן מאות יש לנו קורניי, ראסין, מולייר, לה־פונטיין ואף לא אשה אחת.

● האם המרכיב האמוציונאלי שבאשה אינו עמוק כאצל הגבר?

אולי אינו פחות עמוק, אבל אולי יש לו ביטוי ומוצא אחר.

● אתה מתכוון לאהבת־אם?

השיגרה המקובלת שאהבת־אם היא תכונה נשית ספציפית שייכת למיתוסים הסקסיסטיים. אהבת הורים לצאצאיהם היא סגולה אנושית נפוצה וקיימת באבות ובאמהות. אבל יש לא רק אבות אלא גם אמהות, ומתאכזרים לילדיהם.

● האם לצד יוצרים גדולים לא היתה תמיד אשה אשר קיבלה עליה את העומס של חיי יומיום ועל־ידי זה שיחררה את הגבר, בבחינת „המלאך בביתו", [illegible]?

שופנהאואר, שונא נשים מטבעו – זה עניין של אופי ואישיות – אמר: מה הן שתי התופעות המגוחכות ביותר האפשריות בקיום האנושי האחת – אשה פילוסופית. והשניה לגיחוך – פילוסוף שיש לו אשה. גם לאפלטון ולקאנט לא היתה אשה, לסוקראטס היתה קסאנטיפה. היא דווקא סבלה ממנו וכל רישעותה היתה שהיא סבלה ממנו. לבטהובן ולשוברט לא היתה אשה, ובימינו לוויטגנשטיין הפילוסוף לא היתה אשה. היו ויכוחים אם היה הומוסקסואל, אבל לא נמצאה שום הוכחה לכך.

● האם המוות מעסיק אותך?

המוות אינו יכול להיות נושא לעיון ולדיון. אין לי עניין אלא בחיים. כולנו נמות. אני בעתיד הקרוב ואת בעתיד הרחוק. מבחינה פסיכולוגית העיסוק במוות מובן, אבל מה זה מוסיף לאדם?

● והאם היהדות אינה עוסקת במוות?

בכל תפילת יום הכיפורים לא מוזכר על כך שהאדם בן־תמותה. מוזכר רק על האדם בחייו. אין ביהדות שום התייחסות למוות. דיני אבלות מתייחסים לחיים.

● ומה על האמונה בעולם הבא?

ביום הכיפורים אין זכר ורמז לעולם הבא. ויום הכיפורים הוא התגלמות עילאית של האמונה ביהדות. אני מבין את הצורך שיש לאנשים מסויימים בהגות על העולם הבא, אבל לצרכים פסיכולוגיים אין משמעות דתית. ההלכה אינה מתייחסת לעולם הבא, זה פולקלור. אלו ששואלים על המוות לא מתכוונים לשאול על משמעות העזובה לחי שמת עליו אדם קרוב לו, אלא למשמעות העזובה שאדם מודע לכך שהוא עצמו ימות. כששואלים אותי על המוות יש לי שתי תגובות: האם יודעים השואלים הכל על החיים שהם מדברים על המוות? אני בקושי מכיר את החיים. שנית מדוע פונים אלי בעניין זה?

● הזיקנה והמוות יכולים להיות משתקים.

אבל זה מה שיש לאדם. יש בני־אדם שהעניין הזה אינו נותן להם מרגוע או שיהיו בלי מרגוע. אני יודע מה זה מוות. מתו אנשים שמותם משמעותי בשבילי. אבל זהו, אנשים מתים.

● ומה על הזיקנה?

אין קורלציה בין זיקנה למוות. האדם בדרך־כלל אינו מאמין שהוא עומד למות, אף־על־פי שהוא יודע זאת. והמוות הוא סוף־פסוק של החיים. החיים הם החיים, כן אם יש משהו אחריהם וכן אם אין. איני מבין איך זה יכול להשפיע על החיים עצמם אם מאמינים בעולם־הבא. אם מישהו חושב שאחרי־כך יש משהו אחר, יכול להיות, אבל זה לא נוגע לחיים, החיים יסתיימו.

● מה יחסך למיסטיקה והיהדות?

הקבלה היא פקטור גדול וריאלי במציאות היהודית. בעיני זו הפסולת של היהדות.

● אתה מקומם עליך רבים.

איני עושה אידיאליזציה של היהדות. בגאון אלפיים שנות היסטוריה של העם היהודי נתווספו לו כל השגיאות והסבלים שיש בכל מעשה אנושי.

● והחסידות?

גם היא נחשבת בעיני לכישלון יהודי. רובה של האקזיסטנציה האנושית היא כישלונות. השאלה היא באיזו מידה מצליח אדם ליצור משהו ערכי. כל מי שהחזיק בידו מחזור של יום הכיפורים יודע באיזה עולם אדם שקוע ואיזה מאמץ עצום דרוש ליצור דבר בעל ערך.

● אך חלק גדול מן העם היהודי דבק בחסידות.

זה יעיד שבני העם היהודי הם ככל בני־האדם. אני יכול למתוח ביקורת גם על מציאות שהיא חלק אינטגראלי של היהדות.

● אתה טוען שהצירוף דת ומוסר אינו עולה יפה. האם היהדות אינה מוסרית?

אין מוסר במיצוות.

● האם אין מיצוות שגם אתה היית אומר עליהן שהן מוסריות?

במציאות האנושית השאלה היא מה אני רוצה ומתכוון לגבי האדם. בדת, השאלה היא האם האדם מתכוון לעבוד את ה'. שני הדברים זרים לגמרי.

● ובעשרת הדיברות אין דרישות מוסריות?

לא. הדרישות נובעות מ„אנוכי ה' אלוהיך" שבלעדיו הדרישות אינן קיימות. בעוד שמבחינת הדרישה המוסרית, הדרישות האלה קיימות מצד עצמן. קאנט היה אומר „ואהבת לרעך כמוך" ב„ויקרא" כתוב „ואהבת לרעך כמוך, אני ה'". בניגוד לתורת מוסר, מיצוות לא מתייחסות לערכים אנושיים.

● הכוונה הדתית לא יכולה להיות מוסרית?

לא. ביום הכיפורים כשאני מבקש מחילה על עבירות שבין אדם לחברו, אני אומר „על חטא גדול שחטאתי לפניך". החטא הוא לא בגרימת רעה לאדם אחר אלא שחטאתי לפניך בזה שעשיתי לחברי רע.

● ג'ורג' שטיינר שביקר לאחרונה בארץ אומר שעולמנו עוול לגניוס היהודי: „מה יש לכם כאן,"

איני מכיר את המונח המיתולוגי „גניוס יהודי", ריח גזענות נודף ממנו

שאל, „במה נתגי מרקסורים וקולוליסטי"

את אלו ודאי שיצרנו. זה ברור. אלא שהצרה היא שעכשיו בפרופסורים מתחילים לנהוג ערכיות. אך מה לי ולשטיינר, איזה קשר יש לו עם המציאות שלנו? הפיסטוסים שלו שאנחנו שם בגולה תרמנו לעולם. איני יודע מה העם היהודי תרם לעולם, ואילו אדם כשטיינר אינו מחשיב מה שהעם היהודי תרם לעצמו.

● ומה על איינשטיין ופרויד?

איינשטיין הוא מתנת העולם הגויי, עולם המדע האירופי לעם היהודי. העולם הגויי נתן ליהודי אחד את המדע שלו שלא צמח מתוך העם היהודי. אשר לפרויד, אני בכלל איני רואה בו מתנה לאנושות. בעיני הפסיכואנאליזה היא זבל.

● מרבים להשתמש בריציות רבה במושג „גניוס יהודי".

איני מכיר את המונח המיתולוגי הזה, שריח גזענות נודף ממנו.

● שטיינר מרגיש ששום מדען ממכון־וייצמן לא קיבל פרס נובל בעוד שהרבה מדענים יהודים קיבלוהו בארצות־הברית.

כנגד 10,000 מדענים שיושבים שם, אחד מהם קיבל פרס נובל. וכשאצלנו יהיו 10,000 מדענים יהיה גם לנו פרס נובל. נניח שיש בארצות־הברית 500 פיזיקאים ממדרגה ראשונה ואנחנו דומים בכך, אלא שלנו יש רק 20 פיזיקאים. ההסתברות שאצלנו יקבל אחד מהם פרס נובל היא חלקי עשרים וחמישה. במה זה גרוע ממה שמתרחש שם במקום שישבו בשוויץ? מה הטענות שלו שאין כאן תרבות?

● שטיינר תוקף אותנו על שלטון הכיבוש שפוגע בתרבות.

זוהי בעייה פוליטית טהורה. אין לה קשר לתרבות.

● במשטרי עריצות יש תרבות פורחת. כך היה ברוסיה הצארית ובאמריקה הלאטינית היום.

הנה, את רואה בעצמך הגבוה לכך שחיי־הרוח אינם תלויים במציאות.

● מה תשיב לטענתו של מרדכי שלו ב„התשובה על־פי ליבוביץ'" (מוסף קריאה 19) ש„אנגליה, הולנד וצרפת, שחיו בהתחזותם לדמוקרטיה באירופה והעולם כולו, היו בעת ובעונה אחת גם אלופות השיעבוד הקולוניאלי בכל אתר ואתר".

לכן ברור שאנגליה, הולנד וצרפת לא היו דמוקרטיות כלל וכלל. והדמוקרטיה קיימת בארצות אלה משעה שיחררו את עצמן מן השילטון הקולוניאלי על העמים האחרים.

● האם אתה שותף לדעתו של ד"ר ישראל אלדד שהמדינה כמעותו לא יכול ליטול חלק מתרבות והיצירתית, שהתרבות מאויימת על מה שד"ר אלדד מכנה „האיינשטיינקה הבריאה של הנוער" – קרי התשוקות היסטוריות?

עובדתית זה נכון. הספרות העברית המודרנית היא בדרך־כלל הספרות שאינה שייכת למהות הלאומי. זה מעיד על־כך שהמחנה הלאומי נחות מבחינה אינטלקטואלית.

● האם אתה טוען שיש קשר בין נחיתות אינטלקטואלית או העדר יחס להתרבות לבין לאומיות?

(המשך בעמוד 25)

מלחמה כפולה

תיעוד

ממשלה במלחמה — תיפקוד ממשלת ישראל במלחמת לבנון (1982) / אריה נאור / להב, בסיוע המכון ליחסים בינלאומיים ע"ש דייוויס, מהדורת ידיעות אחרונות / 186 עמודים.

היה היו מלחמות שהולידו אלבומים. מלחמת לבנון הולידה ספרי דיווח ומחקרים כלענה. על־פי ספרו של נאור, אפשר לומר שהתנהלו שתי מלחמות בלבנון: אחת של בגין והאחרת של שרון. בגין קבע אחרות את מהלכי המלחמה ומטרותיה, ואילו שרון פעל כדי לממש את המטרות השונות שלו, ללא התנגשות עם בגין אלא תוך הערמה עליו. הספר עוסק בעיקר בתהליכי קבלת ההחלטות כפי שהתרחשו במלחמת לבנון, על יסוד תעודות וראיונות, ומגיע לבסוף למסקנה כי יש צורך ביועץ לענייני ביטחון לאומי שיעמוד בראש יחידת חשיבה ויהיה כפוף לראש הממשלה, ויועץ זה צריך להיות מצוייד בסמכויות שיאפשרו לממשלה פיקוח על שר־הבטחון ומניעת יצירתן של עובדות מוגמרות. כמו־כן, יש צורך בגורם שיפיק לקחים מדיניים, כשם שבצבא מצוי מנגנון העוסק בהפקת לקחים צבאיים אחרי כל פעולה.

איפה ההסברה?

לתולדותיה של מערכת ההסברה החוץ של ישראל / ד"ר משה יגר / להב, בשיתוף המכון הישראלי למחקרי תעמולה ע"ש הארי קאהן / 187 עמודים.

ההסברה הישראלית בעולם שימשה לעתים קרובות בתפקיד נער־המלקות (בבתי־הספר האנגליים, שבהם היה נהוג עונש ההצלפה, החזיקו בני־האצילים — האסורים בהצלפה — נער מפשוטי־העם, שהיה מקבל את המלקות במקומם). כל אימת שישראל נקטה צעדים שעוררו את חמתו או לפחות התנגדותו של העולם הדמוקרטי, הופנו הטענות מבפנים אל ההסבריה, שאינה מצליחה להוכיח את צדקתנו המוחלטת. אך האמת היא, שגם במישור המיקצועי־טכני סבלה וסובלת ההסברה הישראלית מליקויים קשים, החל בקבלת החלטות שילטוניות שאינן מביאות בחשבון, במישקל הראוי, את נושא ההסברה, וכלה בתקציבים לא־מספיקים, במיבנה אירגוני לקוי ומפוצל ובהתכבנות ממאירה. המחבר, שהיה סמנכ"ל משרד החוץ וחתום ההסברה היה באחריותו, מציג בספר הן את ההיסטוריה של ההסברה הישראלית והן את הפרובלמטיקה שלה. מסופר כאן על מערכות ההסברה הישראליות עד למלחמת ששת הימים, הצעת הרפורמה של ועדת פלד לאחר מלחמה זו, מערכת ההסברה בין ששת הימים ליום הכיפורים, הניסיון הכושל של הקמת משרד ההסברה בראשותו של אהרן יריב, המאבק באו"ם סביב ההחלטה בגנות הציונות, נסיונו של הליכוד לחקים ב־1977 רשות להסברה בראשותו של שמואל כץ (קודם עלייתו לשלטון היה הליכוד מאמין גדול בהסברה ותקף קשה את הממשלה על מחדליה בתחום זה), מערכת ההסברה סביב מלחמת לבנון ועוד. נסקר בספר שפע ההצעות והתוכניות שהוכנו בנושא זה. הסיכום הוא פסימי למדי. צריך, כנראה, לצפות לכישלון הבא.

האיש שלא רצח

הנאשם השני — מאבקו של צבי רוזנבלט לגילוי האמת / עריכה והקדמה: פרופ' יוסף נדבה / מכון ז'בוטינסקי / 132 עמודים.

צבי רוזנבלט (1911 עד 1982) היה אחד משני הנאשמים (עם אברהם סטבסקי) בביצוע רצח ארלוזורוב. הוא נאסר משום השתייכותו לפלוגת עבודה של בית"ר ול"ברית הבריונים" של אב"א אחימאיר (שהואשם גם הוא בייעוץ ובשידול לפעולה). סימה ארלוזורוב הצביעה עליו כעל מי שביצע את הרצח ובית"רית לשעבר, רבקה פייגין, סיפקה גם היא "מידע מרשיע". כל השלושה יצאו זכאים בעיני החוק וחייבים בעיני דעת הקהל המפא"יית. ברבות הימים, החל רוזנבלט לעבוד בעיריית תל־אביב, התמסר לטיפוח קבוצת הכדורגל של בית"ר והיה חבר אצ"ל. במקביל, לא פסק להילחם על טיהור מלא של שמו, בשורה של תביעות דיבה — נגד שאול אביגור (1964), נגד אדווין סמואל (1971) ונגד ליאון צ'רני (בסוף שנות השבעים). הוא זכה בכולן, לרוב במשרה, וזכה גם לראות את ועדת החקירה שהקים בגין, אך לא את מסקנותיה. הוא הלך לעולמו כשלושה חודשים קודם שסיימה את עבודתה. הספר מביא את פרשת מאבקו ואת היומן שהחל לכתוב בזמנו בכלא.

סג'רה בשנות העשרים

נעורים בסג'רה / זלמן טפליצקי / מרקלין / 160 עמודים.

בן שנה היה זלמן טפליצקי בשנת 1912, כאשר החליטו הוריו, סוחרים אמידים מקרמנצ'וג שעל גדות הדנייפר, לעלות לארץ ולהשתקע בסג'רה (כיום אילניה). עכשיו העלה על הכתב את זיכרונותיו מסג'רה, של שנות העשרים בעיקר, שנים שבהן התחסלה החווה שהקים הברון והמושבה התבססה כמושבת איכרים. מסופר כאן על הצגות הילדים שיזם המורה יכנוביץ', על עבודת הקציר והגורן, אפיית הלחם בטאבון שבחצר, על זימל ריקלין הגביר שבמושבה, על הגרים שהיו בה, על הגיבור המקומי רב אייזיק צינדר שנהרג בטעות מכדורו של נוקם ערבי, על רב איציק הרוקח המקומי שהיה "כמעט רופא", על בילויי הנעורים בכרם ובגורן, אהבות ראשונות, המלון של סג'רה, השכנים הערביים ועוד. זו תעודה אותנטית על פרק בתולדות ההתיישבות בגליל, העשויה לעניין את שוחרי הנושא הזה.

עיון

מרפא מן הצומח

צמחי מרפא — מדריך שדה לצמחי המרפא של ארץ ישראל / נסים קריספיל / הוצאת המחבר / 256 עמודים.

מצמחים אפשר להכין משרה או תה, למצות את חומריהם בכוהל, בשמן או ביין, לסחוט מיץ, לייבש ולהכין אבקות. מכל אלה אפשר לאכול ולשתות, אך גם להכין אמבט, תחבושת או מישחה, שממסו או גוול לגירגור הגרון וכן אדי־מרפא. בעזרת אלה, אפשר לרפא אבנים בכליות, אבעבועות, אדמת, אולקוס, אלרגיות, דלקות שונות, מחלות מעיים, הרעלות, טחורים, מחלות לב ועור, סוכרת, פצעים שונים, קצרת, שיעול, שילשול ועוד. אפשר גם לשכך כאבים ולהגביר את האונות המינית, כך, על כל פנים, מאמינים אלה המאמינים. נסים קריספיל (מחברו של "ילקוט הצמחים" שעוד לא הושלם) מביא עתה לקורא המעוניין כ־200 צמחי־מרפא ארצישראליים, כל אחד בתצלומו הצבעוני ובתוספת תיאורו הבוטאני, הפולקלור שלו, שימושו ברפואה העממית והוראות לשימוש, עם המחלות שכלפיהן הוא מכוון. יש גם הוראות לליקוט הצמחים ושימורם ומערכת מפתחות לצמחים ולמחלות, בעברית ובלעז. סידורו של הספר הוא על־פי צבעי־הפרחים, לתועלתו של מי שאינו מומחה גדול. עיצובו של המדריך נאה ומטופח.

ילד בא לעולם

הספר השלם על — הריון לידה וטיפול בתינוק / עורכת: ברברה נאש / תרגום ועריכה עברית: ד"ר סיגל זינגר / צילומים: סג־

אורי סלע
ממכבש הדפוס

שער "הריון, לידה והטיפול בתינוק". עיצוב: סולום.

דוה לוסאראה / דביר כצמן / 176 עמודים.

השיכלול העיקרי הבולט בספרי עזר ושימוש לענייני החיים הבסיסיים והגמרצים הוא המעבר ההדרגתי מהסברים מילוליים לחומר חזותי. מה שבספרי הדור הקודם היה מוסבר במלל ארוך ולא תמיד פשוט, נאמר לפעמים במבט אחד בתצלום, באיור או בתרשים צבעוני, ולא רק הבנת הקורא יוצאת נשכרת, אלא גם הנאתו. הספר שלפנינו הוא פרי־עטם של מומחים בריטיים, אנשי־רפואה ואנשי־עט, שיצרו מדריך מקיף למי שעומדים להיות הורים, אשר ילווה אותם עד לתום שלוש שנות חייו הראשונות של התינוק. הספר נפתח בהסברה תמציתית של המין והגנטיקה, נמשך בתקופת ההריון, דן בהכנות לקראת הלידה ובלידה עצמה ועובר לכל הכרוך בטיפול בתינוק: הנקה והאכלה, טיפול וחינוך, בעיות בריאות, בריאות האם הצעירה, קידום התינוק וכדומה. יש גם פרקים על החזרת בריאותה של האם הצעירה, תרגילי התעמלות הרצויים בשבילה וכדומה ופרק על ההסתגלות הפסיכולוגית להורות. התצלומים והתרשימים הצבעוניים תומכים בכתוב וגם מאיירים אותו.

משברים ואהבה

סיפורת

קציר מאוחר / מג' סוינדלס / מאנגלית חיים פריץ / כרם / 448 עמודים.

את הקסם שבסאגות משפחתיות, המוליכות את דמויותיהן על פני אירועים היסטוריים, מאבקים אישיים, משברים וקונפליקטים גילו סופרים רבים בדורות האחרונים ועכשיו הוא מוצע לנו על רקע נופיה הרחבים ואקלימה החברתי הקשוח של דרום־אפריקה. מדובר פה באנה, בת חוואים אמידים באיזור קייפטאון, המתאהבת בבעל אחוזה צעיר ומסוכסך־אופי, סיימון, ואף נותנת לו את בתוליה. מעתה יעברו עליהם בחייהם המשותפים תלאות רבות, סיכסוכים ופרידות ואף מצוקה כלכלית קשה, שרק כישרון המעשה של אנה מסוגל לגבור עליה. בינתיים גדלים הילדים וגם הם מעצבים להם חיים וגורלות, שלא כמו שנפרץ בחיים, אחרי משברים קשים בני הזוג חוזרים לאהבת נעוריהם, שעכשיו היא מרוממת בפירות ההצלחה החומרית הגדולה. מומלץ לאוהבי רומן־יריעה סיפורי.

אל הפואנטה

סיפורים קצרצרים / אברהם בן עזרא / איורים: חניתה לזורי־פרץ / קרטוב / 84 עמודים.

המחבר, מהנדס בנין במיקצועו, כותב סיפורים קצרצרים (כשם הספר), מגאזיבים, מוליכים אל פואנטה סופית. בספר באו 30 סיפורים כאלה, שחלקם ראו קודם אור בכתבי־עת שונים.

סוכן חוזר לזירה

רשטן יעמוד על ימינו / הנס הרלין / מגרמנית: צבי ארד / זמורה, ביתן / 240 עמודים.

מרטין, סוכן ותיק של השירות החשאי בגרמניה המערבית, נוטש את עבודתו כמדריך צלילה וחוזר לזירת הפעולות מעבר למסך הברזל לאחר אובדנו של אחד הסוכנים ובזה הוא פותח פרק נוסף במלחמה הקרה ובספרות המותחנית שנוצרה סביבה. את סיפור העלילה לא נחמצה, כמובן, ורק נציין שבמולדת שליחותו עתיד מרטין למצוא את אהבתו. הרוח הכללית של הסיפור מזכירה קצת את סאריו המוקדמים של לה־קארה.

מבגדד ומכאן

עפר לא רחוק / ויקטור מועלם־דרור / הוצאת המחבר ת"ד 55 סביון / 128 עמודים.

המחבר היה מנהלם של שני בתי־ספר בעיראק וב־1951 עלה לארץ עם בני־עדתו והשתקע במעברת סקיה. לימים היה למנהל מחלקת החינוך של מועצת אור־יהודה ועשה רבות לקידום חינוכם של ילדי היישוב. בספר שלפנינו מכונסים סיפוריו שכתב מחיי יהודי בגדד ומחיי העולים לארץ. משולבים כאן גם סיפורי־עם שופעי דימיון והומור שהיו מסופרים בקרב יהודי בבל והם מעוטרים בתצלומים נדירים.

שירה

ואם לאו

פתאום לא הכל ברור מאליו / ל. נעמה / אליף / 30 עמודים.

הספר מביא עשרה שירים וכהמשך להם מכתבים וקטעי־מכתבים ואלה גם אלה עוסקים בעיקרם באהבה ובלבטי־אהבה, כשהנימה השלטת היא חוסר יכולתה להתממש. והנה קטע השיר שממנו שם הספר: "פתאום לא הכל ברור מאליו. / כל דבר יכול לקרות עכשיו. / והוא מפתיע ומכה. אם קורה / ואם לאו".

אמא פולניה

הומור

שלא תגידי שלא אמרתי לך / רותי יצחקי, תמר לשם / ציורים: אבנר כץ / אדם.

אפשר לדעת על מי את צועקת? נו־נו, איזה מה קיבלת בזמן האחרון. ששש... שהשכנים לא ישמעו. את עוד בוכה? תיכף אני אתן לך סיבה טובה לבכות. תסתכלי איך את נראית — כמו ילדת רחוב. איך שלא תשתעלי אם את הולכת חצי ערומה? חכי־חכי שאבא יבוא. זה מה שקורה כשלא מקשיבים לאמא. — אין זה מונולוג של שלום עליכם, אלא אוסף מיקרי של "מימרות אמא יהודיה" (ויש אומרים בימינו, דווקא אמא פולניה), מתוך הספר שכל־כולו אוסף מימרות כאלה, שכמותן שמעו המחברות מפי אמותיהן וכמותן — אוי לאוזניים שכך שומעות — הן עצמן מתחילות להשמיע לצאצאיהן. אבנר כץ קישט באיורי מכחול צבעוניים שופעי־חן.

החיים, הרחק מהכותרות

חיים יאוהבים / תמר אבידר־אמינגר / ספרית מעריב / 160 עמודים.

אמריקה, שהמציאה הרבה דברים, המציאה כמדומה גם את הרשימה העיתונאית הקלה, הפליטוניסטית, המשיחה מלב אל לב ענייני יומיום של בית ומישפחה, תוך מיצוי המכנה המשותף האנושי הרחב, שהוא באמת לא עלילות גבורה ושל קרבות. תמר אבידר הוכיחה שוב ושוב את כוחה בז'אנר הזה, שדווקא משום אי־התיימרותו לא משום לשמור בו על מתח, עניין וחיוך. בספר כונסו 128 רשימות כאלה, שאין בהן, לשם שינוי ורעננות, לא פוליטיקה, לא פלילים, לא שב"כ, לא בייסקי, סתם הוא והיא והם ובית ומיטבח וקניות ודיאטות ומסיבות ורומאנטיקה קטנה, שאינה חורגת אל חוסר־מעשיות, וחיוכים קטנים והומים. עיצובו של הספר, המבוסס על קטעי קומיקס מוגדלים ועל מדבקות "פרסים"

ישנות, נאה מאוד, אבל [illegible] "לא מכאף."

החיים ביד הלשון

כליל תפארת הלשון / אמנון / [illegible]

כמו אמרים קישון, [illegible] מעט מהעברית על־פי [illegible] אמוץ טועם טעם [illegible] ההשכלה, שבה [illegible] בהרבה מלים [illegible] תחליף עברי [illegible] ומליצות ברוח [illegible] רות הרבנית. הספר [illegible] חלקים. בראשון [illegible] זיות מעניני [illegible] כלה ועוד [illegible] שהופיע במילוני [illegible] המלים שבאו [illegible] חבל, שלא צוין [illegible] אור. במחצית השנייה [illegible] מצולמים כצורתם [illegible] המחצית השנייה [illegible] מדע וטכניקה [illegible] ראות ועוד [illegible] יוכה כאן בתמונות [illegible] לשונם העסיסית [illegible] ברכיה הנקדן [illegible] שייכים לרובד [illegible] העברית, כ־600 שנה [illegible] כלה.

בין הרפס לאתנה

העליצות [illegible] / [illegible] מודן / 111 עמודים.

מה ההבדל בין הרפס [illegible] בשאר לנצח. [illegible] טור? שניהם [illegible] שחיים מתוך צרור [illegible] והלא־מסוייג [illegible] הבדיחות נכתבו [illegible] וקושטו בקריקטורות. [illegible] כאן אוסף שקרני [illegible] הרווחות בימינו.

שקספיר מצוייר

לילדים

שני ספרים במסורת סיפורי שקספיר לילדים מעובדים על־ידי צ'רלס ומרי למב, תרגם ועיצב אהרן בר עם ציורים של אלס אבן־זוהר בהוצאת תמוז: חלום ליל קיץ • כטוב בעיניכם.

כמו יצירות ספרותיות גדולות אחרות, מגוליבר עד דון קישוט, עשויים מחזותיו של שקספיר להיות מעובדים ברמה שתתאים להנאתם של ילדים ולפרסום בתחום זה זכו צ'רלס ומרי למב בעיבודם המקובל והנפוץ בארצות דוברות האנגלית. אהרן בר השלים לא מכבר תרגום־עיבוד חדש לעברית של סיפורי שקספיר בעיבודם (ותוך כך יצא בהכרזות בוטות כנגד תרגומו הישן, הנמלץ, של אהרן אמיר). תחילה יצאו כל הסיפורים בשלושה כרכים לא מנוקדים ועכשיו ראו שניים מהם (אולי זה שניים ראשונים) אור בצורה חדשה: בתבנית אלבומית של ספרי ילדים, בניקוד ובתוספת איורים צבעוניים. בעיצוב זה הם עשויים למצוא מסילות נוחות יותר ללב הקוראים הצעירים ודומה כי נכונה גם ההחלטה להגיש את הסיפורים אחד אחד. שקספיר גדוש בדמויות ובעלילות־משנה, וההתמצאות קלה יותר כשאין הקורא הצעיר שוטט מ"חלום ליל קיץ" ישר אל "כטוב בעיניכם" ותלאוה.

מרכז לטכנולוגיה חינוכית: [illegible] דות עם "כלי סרוחה" / [illegible] • אות, נייר ומספרים / [illegible] דים • זה או [illegible] חלקים • [illegible] חלקים ומאורי [illegible]

המסורת של "חוברות הקיץ" היא מסורת ארוכה [illegible] מערכת החינוך בארץ [illegible] של המרכז לטכנולוגיה [illegible] את המסורת הזאת [illegible] וחן מצד ההפסקה [illegible] ברוח התוכניות [illegible] בקשר לתוכניות [illegible] ילדים. יש כאן [illegible] חקי־מכבדר, שילוב [illegible] של גזירה, הדבקה [illegible] והומור, ובכל אלה [illegible] של קידום הבנת הנקרא [illegible] ובהנדסה, הנקלטים [illegible] חוברות נועדו, כל אחת [illegible] א' עד ו'.

סומסום ואני

אלבום מספר / כתבה: [illegible] / איירו: [illegible] המרכז לטכנולוגיה [illegible] עמודים.

האלבום הוא אחד [illegible] רבים של סידרת "רחוב [illegible] לשלב את הילד [illegible] ולמתוח מכנה [illegible] וקורא לבין [illegible] המדורים הם [illegible] חיית קטן", [illegible] אחדי", "אמא ואבא" [illegible] מהם משולב סיפור [illegible] סומיות וגם [illegible] התורים יעשן זאת [illegible] העדפותיו ואת [illegible] הוא מזומן להדביק [illegible] ומישפחתו, כדי [illegible] אישי, בשולי [illegible] רות להורים, [illegible] שמחים.

שומרי הדגל

האשכון, [illegible] / מייק אלדר / ציורים: [illegible] קרמון / ספרית מעריב / [illegible] דים.

פעם קראו להם [illegible] מלת העברית [illegible] סיפור הוא [illegible] בוגית לבנת [illegible] עים בחבילת [illegible] פחתו של איש [illegible] צבעיהם — [illegible] ראל ביום העצמאות.

אנתולוגיה חדשה

עוד ועוד סיפורים / בחר וערך: מנחם רגב / איירה: נורית יובל / מודן / 222 עמודים.

לפני שנים רבות, שאבו ילדי ישראל בגיל ראשית הקריאה רוב הנאה ונחת מ"מאה סיפור וסיפור", אנתולוגיה גדולה שערך (וגם שיכתב, כמדומה) ז. אריאל. עכשיו בא מנחם רגב להציע אנתולוגיה "גדולה" במבחר חדש, מעודכן יותר, הכולל מ"ד סיפורים. יש כאן סיפורים "ישנים" של לוין קיפניס, פניה ברגשטיין, יצחק שווייגר, ימימה אבידר־טשרנוביץ וגם של ז. אריאל, ויש מיצירות דורות צעירים יותר, כיונתן גפן, לאה נאור, משה שמיר, נירה הראל ועוד. יש גם קצת סיפורים מתורגמים והמכנה המשותף הוא, כמובן, טעמו של העורך. אף כי האיורים אינם צבעוניים, הספר נאה ומהודר־לב בעיצובו, בתבניתו האלבומית ובגוון הסגלגל של עמודיו.

חוברות לקיץ

חוברות חדשות לכתיבה, לקריאה, לחשבון ולהנדסה לחופשת הקיץ וגם לשנת הלימודים בהוצאת ה־

זעקי ארץ אהובה

רשמים מקונגרס פא"ן בהמבורג

מאת א.ב. יפה

כארבע מאות סופרים מ־62 מרכזי פא"ן (P.E.N. = פואטס, אסאייסטס, נובליסטס) מחמישים ארצות ברחבי תבל, התכנסו בהאמבורג בסוף יוני לקונגרס הארבעים ותשעה של האירגון. היה זה הקונגרס השני המתקיים בגרמניה לאחר מלחמת־העולם השניה. ואין פלא, שהמארחים השתדלו מאוד לשוות לו תדמית מכובדת. הם השקיעו מאמצים רבים להצלחת האירוע, הכינו הכל בקפדנות וגייסו כמה מטובי הסופרים הגרמנים הפעילים כיום במערב גרמניה וגם במזרחה. אף זימנו לקונגרס את נשיא הרפובליקה הפדראלית הגרמנית, שנשא במושב הפתיחה נאום משכילי ברוח דמוקראטית לעילא. תקריות כמעט שלא היו כאן, — בניגוד למה שקרה בקונגרס הקודם, שהתקיים בניו־יורק בינואר של שנה זו — פרט לתקרית קטנה אחת. כמה שניות לפני שהנשיא וייצקר עמד לפתוח בדבריו, עלתה לבימה קבוצת צעירים "ירוקים" נושאי כרזות נגד החימוש הגרעיני, ואחד מהם תפס את המיקרופון והשמיע הכרזה ברוח זו, שנוסחה בצורה "ספרותית" מאוד עם ציטוט מדברי אלבר קאמי. איש לא הפריע לו ולחבריו לקיים את הפגנתם, המשטרה לא התערבה ואף לא הסדרנים שבאולם, ורק כאשר דברי הצעיר נתארכו, ניגש אליו איש נשיאות הקונגרס וביקשו לרדת מעל הבימה, ואילו חבריו, נושאי הכרזות, נשארו על הבימה כמעין "תפאורה" לטקס הפתיחה. וכיוון שהכל התנהל בצורה כה מנומסת ומאופקת, לא ידענו, אם אמנם צורה כזאת של הפגנה היא אופיינית לארץ המארחת את הקונגרס, או שמא היתה זו תקרית מבויימת, כדי שגם העתונות ה"פופולארית" תטפל בנושא הקונגרס הספרותי, שאינו נחשב בעיניה ביותר.

מדברי כמה מהנואמים אפשר היה להסיק, כי גרמניה עדיין מהווה בעיה, ולא רק לגבי המשתתפים היהודים. אחדים מן המוזמנים הישראלים היססו אם להיענות להזמנה, ואלה שבאו ידעו, כי אין הם באים לכאן על מנת לסלוח ולשכוח. נשיא פא"ן העולמי, הסופר האנגלי פראנסיס קינג, העלה את זכר שריפת הספרים בגרמניה ב־1933, ואמר, כי עצם העובדה, שספרים הועלו על המוקד בארצם של גתה, שילר ותומס מאן, מוכיחה, כי דבר כזה עלול לקרות בכל מקום, בכל זמן. ועל כן אנו מצווים על עירנות נטולת־אשליות. את ההיבט היהודי של הבעיה העלה נציג פא"ן היידי מניו־יורק, הסופר ם. ווינינגר, היושב דרך קבע בתל־אביב.

פא"ן אינו אירגון פוליטי, והוא מקפיד לשמור על אי־הזדהות מוחלטת. אבל, בניגוד לנטייה שרווחה בתוכו לפני מלחמת העולם השניה, כאשר הוא ביקש להינזר כליל מפוליטיקה, נמצא פא"ן של עכשיו מעורב בהוויית העולם מעורבות של ממש. חלק ניכר מדיוני הקונגרס עמד בסימן מאורע צ'רנוביל. אחד הסופרים שהכין הרצאה במסגרת הסימפוזיון המרכזי, "קורות זמננו כפי שהן משתקפות בספרות בת־זמננו", הביע את חששו כי במקרה של פיצוץ גרעיני בעל עוצמה, תופסק בכוח ההיסטוריה של האנושות למשך אלפי שנים. אבל קונגרס פא"ן לא עמד רק בצילו של האיום הקוסמי הגדול, ועסק בקטצות יום־יום. הוא לא ניסה לנקוט עמדה פוליטית מוצהרת במחלוקת הבין־גושית, וכפי שאמר פראנסיס קינג: "אין אנו מצדדים בצד זה או אחר, אנו מצדדים רק בזכות הסופר־היוצר. אין אנו נאבקים למען אידיאולוגיה מסויימת. אנו נאבקים רק למען חירותו של הסופר וזכויותיו, כאשר מתנכלים לו או מגבילים את חופש־הביטוי שלו, בכל מקום שהדבר קורה". הוא הזכיר את אימרתה המפורסמת של ליידי קארולין לאמב, שתיארה את לורד ביירון כ"בלתי־שפוי, מושחת ומסוכן". אילו היו מיישמים את תביעתה — הוא אמר — לעצור אותו וסופרים אחרים שכמותו, היו רוב סופריה של אנגליה מוצאים עצמם בבתי־הסוהר.

שני עקרונות מנחים

המזכ"ל של פא"ן, הסופר הצרפתי אלכסנדר בלוק (החותם על ספריו בשם Jean Blot) הגיש דו"ח מפורט על פעולות האירגון בין קונגרס לקונגרס, והעמיד את עיקרי פעילותו של פא"ן על שיתוף־פעולה רוחני בינלאומי. הוא הזכיר את מאמציו בארצות תבל רבות למען הסופרים העצורים, הנרדפים, המצונזרים. מילא אחריו מייקל סקאמל, יו"ר הוועדה המטפלת בעניינם של הסופרים הנמקים בבתי־הסוהר ואלה הסובלים מהגבלת חופש־ההבעה שלהם. סקאמל, המתמסר יותר מעשר שנים לעניין זה, הציג לפני משתתפי הקונגרס תמונה קודרת, שמתוכה התברר, כי במדינות רבות עדיין שרויים הסופרים במצוקה ובתנאים קשים. אך פא"ן יכול לרשום לזכותו גם הצלחות רבות. תודות לפעולותיו הגלויות והסמויות ומעשי השתדלנות הדיפלומאטיים, הוא הביא לידי שיחרורם של סופרים לא מעטים.

פא"ן פועל גם למען הסופרים הדיסידנטים בברית־המועצות ובארצות הגוש המזרחי. לא מזמן שוחרר ממאסרו בברית־המועצות המשורר היהודי יורי טרנופולסקי, לא מעט בזכות מאמצי פא"ן, ועכשיו משתדלים להשיג למענו את הרשות לצאת לישראל. אך עיקר המאבק בחזית זו מתמקד כיום במקרה המשוררת אירינה ראטושינסקאיא, הכלואה במחנה עבודה בבריה"מ כשהיא חולה מאוד. קובץ שיריה, שהופיע לאחרונה בתרגום אנגלי, מראה, כי לפנינו משוררת מצויינת, לפי מסורת השירה הרוסית המחתרתית, שכל חטאה הוא סטיה מן הנורמות החברתיות והאמנותיות המקובלות בארצה. בפולין נרדפים ציסלאב בילצקי, איזבלה יארוסינקאיא, מאריאן טרלצקי ולשק מצ'ולסקי בשל השקפותיהם. ביוגוסלאביה יושבים במעצר ווינצ'לאב ציווק, מיודראג מיליץ, מילן ניקוליץ, דומאל לטיץ. במזרח־התיכון הארץ הנוראה ביותר מבחינת שלילת חירות היצירה היא כיום תורכיה, שבה נידון וולי אילמז ל־1,170 (!) שנות מאסר בגלל פירסום מאמרים, שהוגדרו כתעמולה קומוניסטית, בכתב־העת שלו, "האלקין קורטולו". התורכים מאמינים כנראה בחיי נצח, הם דנו את אוסמן טאס ל־טסד שנות מאסר ואת מוסטפה אילדימטורק ל־215 שנה. לאחר שהוגש עירעור, קיבלו השלושה 36 שנות מאסר כל־אחד, ועוד שתים־עשרה שנות גלות פנימית וכן איסור מוחלט להחזיק במישרה ציבורית במשך כל שנות חייהם. תנאי המאסר בתורכיה קשים ביותר, ורשימת הסופרים והעיתונאים שנחבשו שם ארוכה מאוד.

אך ישנן בדו"ח של סקאמל גם תופעות חיוביות. בפיליפינים שוחררה מילה אגילאר מבית־הסוהר לאחר המהפך שהתחולל שם ללא־שפיכות־דמים. היא כתבה מכתב תודה לפר ווסטברג השוודי, שבהיותו נשיא פא"ן לפני שנים אחדות טיפל בשיחרורה. בסין העממית "יושבים" ארבעה סופרים, שהשתייכו ל"תנועה הדמוקראטית", רק בשל השקפותיהם ולאו דווקא על מעשים שעשו. רשימת "הסופרים במעצר" כוללת את דרום־קוריאה, טאיוואן, וייאטנאם, ארצות רבות באפריקה ובעיקר את דרום־אפריקה, שם חבושים בבתי־הסוהר רבים ממתנגדי משטר האפארטהייד. לא מזמן שוחרר בריטנבאך לאחר שנות מעצר רבות, תודות ללחצים שהפעיל פא"ן, הוא חזר לפרטוריה, ושם זכה בפרס ספרותי חשוב על השירים, שחיבר בהיותו עצור.

סולידריות של סופרים

בקונגרס הנוכחי השתתף בין היתר הסופר הדרום־אפריקני הקשיש אלן פטון, מחבר הספר "זעקי ארץ אהובה", והוא סיפר על התנאים הקשים השוררים בארצו. "בארצי נשללה מאדם הזכות למשפט הוגן והשלטונות יכולים להחזיק כל מי שאינו נראה להם במעצר אדמיניסטרטיווי במשך תקופות ארוכות, בלי להניח לו לקיים מגעים עם עולם־החוץ". הוא הזכיר את המנהיג הכושי סטיון ביקו, שמצא את מותו ב־1977, בנסיבות שלא נתבררו די צרכן, אך קרוב לוודאי כי מת לאחר שעונה בבית־הסוהר. לעומת זאת ציין פטון, כי לאחר מקרה טראגי זה פחתו מקרי המוות במעצר, ולאו דווקא משום שהמימשל גילה מניעים מוסריים, אלא משום שלא רצה לעורר זעמם ומחאותיהם של מוסדות בחו"ל.

בדו"חות הקודמים של ועדה זו תפסה ארגנטינה מקום בראש הרשימה הארוכה של מדינות השוללות את חירותם של הסופרים. כיום מצדיק סקאמל שלא לפרסם עוד את רשימת הסופרים הנעדרים בארגנטינה, כי הדבר עלול להקשות על סיכויי הצלתם של אלה שנותרו בחיים. אולם אין הוא מציע "לסגור חשבון" עד שלא יתוקן המעוות.

מן הצד השני של המיתרס מצויה קובה, שגם בה נרדפים סופרים שאינם מקובלים על המשטר, או שהמשטר אינו מקובל עליהם. כך, למשל, המשוררים רוברטו מרטין פרו ואמרו רודריגז פרנגרו, ששיריהם שנכתבו בבית־סוהר, הוברחו ללונדון ופורסמו שם. לעומת זאת נשאו פרי המאמצים לשחרר ממעצר או לשפר את תנאי־המעצר של כמה סופרים קובניים אחרים.

פרטים אלה מוכיחים בעליל, כי פא"ן הוא אירגון המצטיין במעורבות בכל מה שנוגע לחירותו הפיזית של הסופר ולחופש היצירה שלו, אך נזהר מלנקוט עמדות נגד משטרים מדיניים באשר הם. הסופרים שבאים לקונגרסים אינם מופיעים שם כנציגים רשמיים של ארצותיהם ואינם טורחים לטשטש פגמים או מחדלים מבית. כאן מופגנת סולידאריות של הסופרים, שיש להם עניין משותף בהגנה על זכויותיהם. אפילו סופרים שבאים ממדינות טוטאליטאריות נזהרים בדבריהם ואינם מלמדים סנגוריה על המשטר השולט בארצם. לכל היותר הם מרמזים שיש להתחשב במצבם העדין, ויש שהם מצביעים על שיפורים מסויימים, שחלו בארצותיהם, וטוענים, כי למען הרחבת שולי החירות יש להתייחס אליהן בסובלנות ובמתינות. לעומת זאת נמצאו גם סופרים, מאחת הארצות בגוש המזרחי, שלא חשכו שבטם משליטי ארצם והוקיעום על צעדים שנקטו לשלילת חופש הביטוי. מכל מקום, כולם כאחד הודו בחשיבותו של אירגון פא"ן במתכונתו הנוכחית בשביל אנשי־העט בכל הארצות.

PEN
49. INTERNATIONAL PEN CONGRESS
HAMBURG, 22.–27.6.86

סמל קונגרס פא"ן

אנדד אלדן

שני שירים

**
*

ערדרה חזרת כחול האהר, קרם לך
אור זורם זהיר כזר, לאטר
שעה ששקטה בשקט חשנך (שוב) וגי.
שחר מגשש בשערי שמים
מעל לכתלים, לדה שולחת קול
על הלילה חלומך הלך נשכבילים
לח מטל, סובל מלחץ בצלעות
(תוחלת לא תולפת מחלה לב)
מעגל שחש נסגר
אתה, נשען על השער
מצפה
לפרצה
חיכת לחוצי
התיל.
אור זורם זהיר.
כזר
זהיר זורם
אני. רואה.

*

פניו מערבה. השקיעה לא שואלת למה
עיניו האטומות הוא
מצפה —
לתמו חש איך רכה וצוננת החשכה
צוננת אל החושך כחנו
מפגישה נרגשת הזורמת מפה אל פה.

האוזן השלישית

הגסיסה הממושכת של "הספרות"

ביום עיון לזכרו של פרופסור יוסף האפרתי ז"ל היתה צריכה להינתן הרצאת הפתיחה על־ידי פרופסור בנימין הרושובסקי שהיה מורו וידידו של האפרתי. במקום הרצאה התחוללה במקום דרמה מיוחדת במינה: המרצה המיועד עלה על הבימה והבהיר שאינו נושא את הרצאתו משום שהוא מתאבל על ידידו ותלמידו ועל רבעון "הספרות" שנגמר – הוסיף לכך דברים קשים אחדים וירד מהבימה.

רבעון "הספרות", כתב־העת האקדמי היחיד בארץ העוסק בחקר הספרות, נוסד בשנת 1966, אך לפני כארבע שנים, עם הקיצוצים שנערכו באוניברסיטאות, חדל למעשה צוות עריכת הספרות. בקרוב אמנם עתידה לצאת חוברת כפולה, אך זו, ואף השתיים שקדמו לה (בהוצאת זמורה־ביתן) נערכו בהתגרדות ובהגהות למיניהן.

עריידי חוזר אל הכפר

אחרי שני ספרי שירה שנכתבו במקורם בעברית והופיעו כבר לפני כעשר שנים, עומד לראות אור בחודש הקרוב ספרו השלישי של המשורר הדרוזי נעים עריידי. הספר ייקרא "חוזרת אל הכפר" והוא יופיע בהוצאת "עם עובד". שני ספריו הקודמים של עריידי הם: "איך אפשר לאהוב" ו"תחלה וסוף".

הרומן של עריידי, יליד התושב הכפר הדרוזי מע'ר שבגליל, עם השפה העברית, החל עוד בילדותו. בגיל 12 נשלח על־ידי אביו ללמוד בבית־ספר תיכון בחיפה ומשם המשיך לאוניברסיטה העברית ללמוד ספרות עברית. בימים אלה שוקד עריידי על ליטוש עבודת הדוקטורט שלו המתרכזת בשירתו ובהגותו של אורי צבי גרינברג, משורר האהוב עליו מאוד. כן עוסק עריידי בהכנת אנתולוגיה נרחבת מן השירה הערבית המודרנית, בה ייכללו משוררים שטרם תורגמו לעברית מסוריה, מעיראק, מירדן, ממצרים ומארצות צפון־אפריקה.

מדרום־אמריקה – לישראל

בחודש עומדים לערוך ביקור קצר בישראל תריסר מספרים ומשוררים מעשר מדינות באמריקה הלטינית. במיסגרת ביקורם בארץ יפגשו עם סופרים ישראלים במיפגש מיוחד שייערך בבית הסופר בתל־אביב על־ידי אגודת הסופרים בשיתוף עם פא"ן קלוב הישראלי.

המיפגש ייערך ביום חמישי ב־24 לחודש והמנחה יהיה הסופר אהרן מגד, נשיא פא"ן הישראלי. בין הסופרים האורחים יש לציין את חורחה מוראלס, משורר נודע, המשמש גם עורך ספרותי וכן רודריגו סוסה, מספר בעל מוניטין מהונדורס.

סמי מיכאל על שמאס ויהושע

בויכוח הפוליטי שנערך לפני חודשים אחדים בין א.ב. יהושע לבין אנטון שמאס, שכרו הסופרים על שתיקה רועמת, שנמשכת, לפחות עד עכשיו. הסופר סמי מיכאל החליט להגיב על ויכוח זה ברשימה מפתיעה. תגובתו תתפרסם ב"מאזניים" הקרוב שיופיע בסוף החודש הבא – כך יש לשער – לא תעבור בשתיקה. כן יתפרסמו באותו גליון תרגומיו ומאמרים של המשורר דן פגיס משיריה של המשוררת שירלי קאופמן, משוררת אמריקאית המחלקת את זמנה בין ארה"ב לישראל. פגיס תירגם באחרונה גם משיריו של מיכאל קרינר, משורר מערב־גרמני, שרבים משיריו פורסמו בסוסף זה בתירגומו של הרי רוקה.

שלושה עורכים ל"תל־אביב רביו"

הפרוייקט הספרותי אשר מעסיק כאחרונה יותר מכל את גבריאל מוקד הוא יסודו של כתב־עת חדש, "תל־אביב רביו", שיופיע באנגלית ויופץ בארצות־הברית ובאירופה. המערכת המצומצמת תכלול, מלבד מוקד, גם את הפרופסורים בנימין הרושובסקי ואסא כשר.

כתב־העת מיועד להופיע פעמיים בשנה ולכלול שירים, סיפורים, מסות ורשימות הכרתיות ופולמוסיות. הגליון הראשון עשוי להופיע בתחילת השנה הקרובה. מגמתו של כתב־העת לתת תשקיף שוטף על הכתיבה הספרותיים בארץ וכן לאפשר סופרים ומשוררים ואנשי רוח מארצות אחרות, בעניינים ספציפיים הנוגעים לישראל, יהדות, ציונות וכו'.

פתיתים...פתיתים

• עם צאת ספרו של פרופסור דן מירון: "הפרידה מן האני העני – מהלך בהתפתחות שירתו המוקדמת של חיים נחמן ביאליק", ייערך דיון ביום שני, 21.7.86, בשעה 20.00 באולם הקטן של מועדון צוותא, רח' אבן־גבירול 30, תל־אביב. המשתתפים: פרופ' מנחם פרי, ד"ר זיוה שמיר, אריאל הירשפלד, ד"ר ציפורה כגן ופרופ' דן מירון. רכזי הערב – פרופסור נתן זך.

• אנציקלופדיה לתולדות ארץ־ישראל יוצאת לאור לאחר שש שנות עבודת אלפי ערכיה רבים בתקופות, פרשיות, אישים ומקומות שהם בעלי משמעות בהיסטוריה של ארץ־ישראל. עורכי האנציקלופדיה הם יואל רפל ופרופסור אוריאל ראפפורט והיא יוצאת לאור בהוצאת מודן ומשרד הבטחון.

• גליון מיוחד לספרות רומנית, שיכלול יותר מעשרה משוררים ופרוזאיקנים ומבוא לספרות רומנית מודרנית־עכשווית יהיה במחברת הקרובה של "עיתון 77".

• במלאת 100 שנה לפטירתו [illegible], ייערך ערב עם ר' אריה לייב [illegible] ביום ראשון, 20.7.86, בשעה 20.30, באודיטוריום [illegible], אוניברסיטת תל־אביב. מנחה: ד"ר אלי בר־גל.

• פרס גורשונג ז"ל ניתן לעזרה אמיכל (ייבין) על קובץ סיפוריה "תושה אבלים". הספר עתיד להופיע בהוצאת עם עובד תוך חודשים אחדים. בוועדת השופטים ישבו פרופסור גרשון שקד, יצחק בן מרדכי וחיים סבת.

• רבים מכירים את סדריית הסיפורים הקצרים בהוצאת כרמי את נפתל (שכללה: צ'כוב, דמון רניון, או הנרי, אדגר אלאן פו ורבים אחרים). הוצאת מודן תוציא בקרוב לאור את כל הסידרה מחדש בעריכה חדשה של התרגומים.

• למחזאי־סופר הנוך לוין צפויה בקרוב נחת־רוח רבה: כל־כתבי של מחזותיו עתיד לראות אור בהוצאת סימן קריאה והקיבוץ המאוחד.

שתייה ואהבה במקום מלחמה

"מתוקה המלחמה למי שלא התנסה בה"
(פינדארוס, קטע 110)

מאת דבורה גילולה

נתן שפיגל, מלחמה ושלום בספרות היוונית העתיקה, ירושלים, פרסומי הר הצופים, 1986, 129 עמ'.

במסיבה שנערכה לפרופסור נתן שפיגל בהגיעו לגבורות הוא סיפר, כיצד גמלה בנפשו, לפני שנים אחדות, ההחלטה לכתוב ספר על מלחמה ושלום בספרות היוונית העתיקה. הדבר אירע בעת שקרא הגהות של ספר שכתב על המשורר הרומי הוראטיוס והגיע לתרגום „מלחמה שנואה על האמהות". השעה היתה שעת צהריים והוא הפסיק את מלאכת ההגהה, כדי להאזין לחדשות ברדיו, והנה הדבר הראשון שהודיע עליו הקריין היה, כי מול מישכנו של ראש־הממשלה דאז נערכת הפגנה של אמהות המוחות על המלחמה בלבנון. סמיכות־פרשיות זו נראתה לו אות ברור, כי גם עליו לתרום את חלקו למאמץ זה, והוא החליט לכתוב ספר במטרה חינוכית והומאניסטית ברורה, ספר שהקוראים בו יוכלו להרהר, לשקול ולבסוף להשתכנע, כי המלחמה מתוקה רק למי שלא התנסה בה, והמנוסים יימנעו ממנה. על כן, יש להרתיע את הלא־מנוסים בטיעונים ובתיאורים של זוועות מלחמה, ואולי אפילו בהטפות, ומה טוב יותר מאשר להשמיע מחדש את מה שאמרו וטענו משוררים, היסטוריונים ופילוסופים ביוון העתיקה. כך נולד הספר שלפנינו, ספרו של אדם שאיכפת לו, המאמין כי אפשר לשכנע בני־אדם ולהפסיק את האלימות בדרך לא אלימה, בדרך של שיכנוע, של הרחבת הדעת, הסברה והשכלה.

מיקדש לחללי צה"ל

כך כותב שפיגל בהקדמה: „מחבר ספר זה מטפח תיקווה בלבו, שחיבורו, הכולל תיאור בעיית המלחמה והשלום... יתרום את חלקו להעמקת התענייניותו של הקורא בסוגיה זו, יתן לו חומר למחשבה ולהסקת מסקנות אשר, לעמדתו הוא בעניין מלחמה ושלום, עניין החשוב ביותר לעתיד קיומנו". תחושת השליחות והמחוייבות ניכרת לא רק בבחירת נושא הספר, אלא גם בדרך כתיבתו, בבחירת הטקסטים והטיפול בהם, וגם בכך שהספר מוקדש „לזכר חיילי צה"ל שמסרו נפשם על השלום ונפלו במלחמות ישראל".

שפיגל סוקר את הטיפול בנושא מלחמה ושלום בספרות היוונית מתחילתה (הספרות הארכאית) ועד לתקופה ההלניסטית־רומית. בחלק הראשון נסקרות יצירותיהם של הומרוס, הסיודוס ושיריהם של המשוררים הליריים הנודעים. בחלק השני הוא עוסק בהשקפות הבאות לידי ביטוי בהגות הקדם־סוקראטית ודן במחזאים הגדולים של המאה החמישית: אייסכילוס, סופוקלס, אוריפידס ואריסטופאנס. בין ההיסטוריונים בחר לדון בכתביהם של הרודוטוס, כסנופון ותוקידידס (נספח בסופו של הספר מוקדש לפירוט תוכן חיבורו), ומבין הפילוסופים בדעותיהם של אפלטון, אריסטו ופילוסופים אחרים, מוכרים פחות. גם הנואמים האטיים לא התכחשו לבעיות מלחמה ושלום, והספר דן בהרחבה גם בנאומיהם. החלק השלישי מוקדש לתקופה ההלניסטית ובו ימצא הקורא התייחסות לקומדיה היוונית החדשה, לשירה ההלניסטית, לפילוסופים הסטואיים, האפיקוראיים והסקפטיים ולהיסטוריון פוליביוס. חותמת את גוף הספר אחרית־דבר, שבה לקט מאימרותיהם ודעותיהם של סופרים, הוגי־דעות ומדינאים מודרניים מתקופת הרנסאנס ועד סוף מלחמת־העולם השניה, כן מצוייד הספר במיבחר ביבליוגראפי קצר ובמפתחות מפורטים.

שלום מביא שיגשוג

לשם תדגמה והטעמת טעם בחרתי מן החומר הרב דברים אחדים מן הקומדיה של אריסטופאנס, שכן הצחוק יפה לחלוף־נפש וגם לבריאות. אריסטופאנס חי ופעל בזמן המלחמה הפלופונסית הארוכה, ואין פלא, איפוא, שהוא עוסק במחזותיו לא פעם במלחמה ובתוצאותיה.

דיקאיאופוליס („בן עיר צדק"), גיבורו של המחזה „אכארנאים" (הוצג בשנת 425 לפסה"נ בשנה הששית למלחמה הפלופונסית), קצה נפשו במלחמה הארוכה, ומשהסתבר לו כי אין נטייה באסיפת־העם לשים קץ לקרבות, הוא מחליט לכרות שלום פרטי עם ספארטה. הדבר נודע לתושבי הקהילה הכפרית אכארנאי, מקום מוצאו של דיקאיאופוליס, ששונאים את ספארטה, אשר החריבה בפלישותיה התכופות את שדותיהם ורכושם, והם רודפים אחריו בחמת־זעם. אך הוא מצליח להוכיח להם שהמלחמה פרצה בגלל סיבות קלות־ערך, גרמה סבל לרבים, ובהמשכה מעוניינים רק יחידים הנהנים מפירותיה — ממשכורות, משלי־חויות ומתהילה. עם כריתת השלום הפרטי שלו עם ספארטה מתחילים לפרוח עסקיו של דיקאיאופוליס עצמו. הוא מחדש את קשרי המיסחר שנותקו בגלל המלחמה, והוא נהנה מן השיגשוג ומהשפע שמביא עימו השלום. הנאותיו הן חומריות בעיקרן: חגיגות והילולות, אכילה, שתיה ואהבה. מתנגדי המלחמה, לעומת זאת, סובלים מחסור, ובמקום תענוגות זוכים לכאב ולסבל. כך המחיש אריסטופאנס לצופיו את הרעיון, כי בקירבה של אתונה, העיר הלוחמת, מצוי גרעין קטן של מתנגדי מלחמה, כעין עיר קטנה בזעיר־אנפין של רודפי שלום, וכי יש לשלום יתרונות ממשיים ומוחשיים.

טריגאיוס, גיבורו של המחזה „השלום" (הוצג בשנת 421 לפסה"נ), מחליט להפסיק את המלחמה על־ידי תחבולה מבריקה: הוא מפטם חיפושית־זבל ענקית ועל גבה הוא טס לאולימפוס, מקום מישכן ה־אלים, כדי להביא משם את אלת השלום למערה ואת פיתחה חסם בסלעים. טריגאיוס פותח את המערה ומשכנע את האלה לרדת עימו אל עירו. מן האולימפוס יורדות גם שתי בנות־לוויה: השפע והחגיגה. מיד עם רדתן משתרר השלום ושארית המחזה מוקדשת לתיאור ברכותיו: אכילה, שתיה, אהבה והילולות־חג.

נתן שפיגל

שביתת־מין

הידוע ביותר מבין מחזותיו של אריסטופאנס הוא „ליסיסטראטה" (44 לפסה"נ). הנשים שקצו במלחמה, בהיעדרות המתמדת של הגברים, בקטל ובמחסור, מחליטות לקחת את היוזמה לידיהן ולהכריז על שביתת־מין עד שתיפסק המלחמה. ליסיסטראטה (פירוש השם הוא: „המפרקת את הצבא") מזמינה לאתונה נציגות מערי יוון האחרות, מציגה לפניהן את תוכניתה ולאחר שהיא גוברת על התנגדותן, נשבעות כולן שלא יפרו את הקשר ביניהן (השבועה היא פארודיה של שבועה שנהגו לומר בשעה שכרתו ברית, והיא כוללת פירוש של „סוגות" אחדות שהנשים מבטיחות להימנע מהן). חלק מן הנשים משתלט על קופת המדינה, האוצר השמור על האקרופוליס במיקדשה של האלה אתנה, כדי למנוע מן הגברים למשוך כספים למימון המלחמה. לשביתת המין יש תוצאות מידיות וחלק מהן נראות לעין. בלחץ מצוקתם הנוראה נאלצים הגברים לכרות ברית־שלום, והכל חוגגים את המאורע. כיצד? באכילה, שתיה, הילולה ואהבה.

מסקנות אחדות שניתן להסיק מן העלילות של אריסטופאנס יפות גם לסופרים יווניים אחרים. היוונים אהבו שלום בעיקר בגלל ההנאות המוחשיות שהוא מעניק: חיים טובים, שפע, הנאות הגוף הבאות לידי ביטוי טוב ביותר בחגיגות המפוארות לכבוד האלים. לא היתה ביוון העתיקה תנועה פאציפיסטית, כפי שהיא מוכרת לנו היום, שרואה בחיים ערך עליון. השלום שאליו מטיף אריסטופאנס הוא שלום בין היוונים, דומה לזה ששרר בתקופה שבה יוון כולה היתה מאוחדת במלחמתה נגד הפרסים. השלום שמטיפים לו הסופיסטים ותלמידיהם גם הוא שלום בין היוונים, שמטרתו איחוד למלחמה בברברים ולא הפסקת המלחמה מכל וכל. האזרח האתונאי האחראי ידע שעליו להגן על מולדתו מפני התקפות מן החוץ, ולא רק על קיומה הפיסי עליו להגן, אלא גם על מישטרה. אין ספק שהוא העדיף את החירות שהיקנה לו המישטר הדמוקרטי על פני שלום ללא חירות, והוא היה מוכן לצאת למלחמה למען זכויות, הישגים ואידיאלים פוליטיים של מדינתו, אם הללו היו בסכנה כלשהי. בעיני האתונאים ספארטה „הטוטאליטארית" רצתה להחריב לא רק את כוחה של מדינתם, אלא שאפה גם למגר את מישטרה הדמוקרטי. לפיכך לא רצו שלום עם ספארטה בכל מחיר, ביחוד לא כאשר המחיר היה כבד כל־כך. כך היו הדברים בעיני היוונים עצמם, אך דבר אינו מפריע לנו לפרש אותם היום פירוש עכשווי ולראותם רלוואנטיים לבעיות תקופתנו ולרעיונות הפאציפיסטיים של הזמן החדש. בסופו של דבר, גם בימינו עדיף לאכול, לשתות ולהתאהב מאשר להיפצע בקרבות ולסבול מחסור, סכנות ורעב.

פרופסור שפיגל סבור, כי יש להתרחק מהשקפות קיצוניות — גם מזו הגורסת שהמלחמה היא גזירה נצחית שאין להימלט ממנה וגם מזו המקווה שה־שלום, בסופו של דבר, בוא יבוא אם רק נקווה לו בכל ליבנו. לדעתו, יש להחזיק בהשקפה אמצעית: למען השלום יש לעשות ובכוחם של בני־האדם להשפיע על המאורעות העתידים להתרחש. אין לנו אלא להתפעל מן האופטימיות הרבה ומהאמונה ה־שלמה כי השלום הוא בגדר האפשר ולכדי להשיגו „חייבים בני־אדם להבהיר לעצמם מה הם עצמם יכולים לתרום כדי להשיג אותו; מה באורח מחשבתם, בהתנהגותם, בדרכי השפעתם על זולתם, מונע את השגת המטרה הנכספת, ומה וכיצד הם יכולים לעשות כדי להתקרב אליה" (עמ' 287). ספרו של פרופסור שפיגל הוא תרומה למימוש שאיפה זו.

מנשה רביע

★ ★

אִשָּׁה עִוֶּרֶת מַכָּה אֶת הַקִּירוֹת בַּלַּיְלָה
עַכְשָׁו הִיא תִּהְיֶה אֲבוּדָה
הִיא תָּבִיא לְךָ אֲרוּחַת בֹּקֶר וְלֹא תַּבִּיט לַשָּׁמַיִם
הִיא תַּחֲזֹר אֵלֶיךָ כְּשֶׁתִּתְבַּגֵּר
הִיא תְּלַמֵּד אוֹתְךָ שֶׁלֹּא צָרִיךְ לִצְעֹק
יֵשׁ חַיִּים אַחֲרֵי הַשְּׁקִיעָה

★

אֲנִי אוֹהֵב אֶת הַמִּלָּה הִתְמוֹטְטוּת
שֶׁל בֵּית אֶבֶן עַל אֶבֶן בַּקִּיר
הַשֶּׁמֶשׁ הָעוֹטֶפֶת אֶת עֵינַי הַמְּעֻפָּרוֹת
מְדַמָּה אֶת לֵדָתִי
אֲנִי אוֹהֵב אֶת הַקְּרִיסָה שֶׁל
הַמִּלָּה הִתְמוֹטְטוּת בְּלִי מַרְאוֹת
בַּיִת זֶה עִנְיָן אַחֵר
כְּמוֹ הַחַיִּים שֶׁלִּי שֶׁלְּךָ

מדף ספרי ארץ־ישראל

אור על יאיר

מאת מרדכי נאור

עדת אמיכל־ייבין, בארגמן — חייו של יאיר. אברהם שטרן, הוצאת הדר, תל־אביב, 1986, 328 עמ'.

סיפור חייו של „יאיר", מחוללה של מחתרת לח"י, זוכה בספר שלפנינו לטיפול אוהד, שאינו חסר סממני הערצה. כבר במישפטי הפתיחה אומרת המחברת עליו שהיה „אציל־נפש, וגדולתו מקורה במעלותיו ובכישרונותיו המצויינים. מנהיג מיוחד ויחיד היה, נחבא אל הכלים, נדרש אל המלוכה".

אנו צועדים עם יאיר לאורך שלושים וחמש שנותיו, מילדותו בסובאלק שבפולין לירושלים של שנות העשרים, לאוניברסיטה העברית, שבה למד את תרבות יוון העתיקה, לראשית פעילותו באירגון ב' של ה„הגנה", האצ"ל, מאבקיו בתוך אירגון זה עד פרישתו הרועמת והזועמת והקמתו של „הארגון הצבאי הלאומי בישראל", שממנו צמח הלח"י. וכ־מובן, המירדף הבריטי אחריו, שסופו היה טראגי — הריגתו ב־12 בפברואר 1942, במקום מחבואו בדרום תל־אביב.

המחברת נעזרה בחומר רב ומגוון — תעודות, זיכרונות וראיונות — שבעזרתו היא משרטטת את דמותו של יאיר, מספרת על האנשים שביניהם פעל, איתם הסתכסך, ועל אלה שהלכו איתו, ותוך כדי כך עומדת על הארועים המרכזיים בארץ ובעולם שהשפיעו על גיבור העלילה. הדברים לעיתים מפ־תיעים. כך, למשל, מחבר כי יאיר הצדיק את פעילותו של חיים ארלוזורוב בנושא ה„העברה" מגרמניה, נושא שהיה מוקצה מחמת מיאוס על כל או רוב חבריו לדעה. „לדעתו של יאיר, התנגדותה בזמנו של התנועה הרביזיוניסטית להסכם ה'טרנספר', נבעה מתוך שיקולים מדיניים מוטעים ואי־ראיית הנולד".

תוכניתו של יאיר לקשור קשרים עם גרמניה הנאצית במלחמת העולם השנייה, אינה בבחינת חידוש, אם כי בספר שלפנינו יש הרחבה של ה־נושא, מי שטען נגדו כי למעשה ביקש להקים כאן „ממשלה קוויזלינגית" שתסייע לנאצים לכבוש את ארץ־ישראל, מקבל אישור מלא לכך בספר. רעיונו של „יאיר" היה זה: רבבות צעירים יהו־דיים יתגייסו באירופה לצבא הגרמני במיסגרת גדודי־עזר, ילחמו לצידו בצפון אפריקה, וכשהצבא הגרמני יכבוש את ארץ־ישראל, יגיעו איתו ארצה. באותה עת תוקם בארץ „ממשלה קוויזלינגית", כלומר ממשלת בובות שהוא, יאיר, יעמוד בראשה. שאר מפקדי אירגונו לא ידעו כלל על ההסכם עם הגרמנים. הם יפעלו נגד הצבא הנאצי, יפגעו במפקדיו, ואף בו, הבוגד, ויהרגוהו. „יהיה זה קורבני לתקומת מלכות ישראל והצלת העם היהו־די", אמר לאחד מפקודיו, אותו הועיד לעמוד ב־ראש המחתרת האנטי־קוויזלינגית, אשר תתחייב להורגו. בדרך זו, כך האמין, ניתן יהיה להציל רבבות יהודים. הוא אף היה מוכן לשלם לנאצים מיליוני דולרים כדי „לקנות מהם את יהדות אירו־פה".

אחריתו היתה מרה. הבריטים רדפוהו עד חורמה והיה ברור שאם ילכדוהו, ירצחוהו מיד. מן הספר עולה, שכל המאמצים להצילו עלו בתוהו. ראש ה„הגנה", אליהו גולומב, הציע לו מחסה באחד הקיבוצים, עד יעבור זעם. „ה„הגנה' אינה יכולה להרשות שבארץ הזאת ירצחו יהודי בלא מישפט, ואם לא נושיט את היד — ירצחו אותך", אמר. „יאיר" סירב: הצעה נוספת הגיעה מהאצ"ל, אך מאוחר מדי. תוכניתם של חבריו להעבירו לירוש־לים ולהסתירו שם, נדחתה על־ידיו פעם אחרי פעם, ומשעמדה להתבצע — היה גם זה מאוחר מדי: הבריטים גילו את מחבואו, והרגוהו. כיצד הגיעו אליו? כנראה שבליטות של אי־מבצע, שלא ידע כי יאיר מתחבא בבית זה בתל־אביב, היא שכיוונה את הבריטים למקום.

דמותו של יאיר מתוארת כאמור באהדה רבה, אך דעותיו החריגות, בעיקר בנושא הגרמני, ספק אם יחבבוהו על רוב הקוראים.

□ □ □

תרומת הקיבוץ המאוחד

אורי ברנר, לצבא יהודי עצמאי — הקיבוץ המאוחד ב„הגנה", 1939–1945, הוצאת יד טבנקין, המכון לחקר … הקיבוץ המאוחד, תשמ"ה, …

אורי ברנר, מי שהיה סגן מפקד … בספר זה בהרחבה את תרומתו של הקיבוץ … — הזרם הקיבוצי הגדול ביותר בתקופת … שבדרך" — לנושא הביטחון וההגנה …

ואכן, תולדותיה של תנועה התיישבותית … רות קשר בל־יינתק ל„הגנה", לפלמ"ח … לגיוס לצבא הבריטי, ולמעשה לכל … מית שעמדה על הפרק באותן שנים … שונה נכון הדבר באשר לפלמ"ח, שהיה … ממש של הקיבוץ המאוחד, ואין ספק … לא היה מחזיק מעמד בתקופה … עזרתו הפוליטית, המוסרית ואף … קיבוץ".

ברנר גם מבקש להפריך את ה… שהקיבוץ המאוחד העדיף … השנייה גיוס „בלא מדים" ליחידות ה… על־פני גיוס „במדים" לצבא הבריטי … הוא מציין, שעד סוף 1943 התגייסו … 5,710 איש, מהם 3,200 לצבא הבריטי … רות ורק 510 לפלמ"ח.

חומר עשיר במיוחד מובא בנושא … עשרות מחברי ה„הגנה", גברים ונשים, … עם הבריטים התאמנו לקראת צניחה … כבושה על־ידי הנאצים. אף בקבוצה … עם התיישבות העובדת. מתוך עשרות … עשרים ושבעה הגיעו ליעדיהם. באותן … תבר, נערכו קורסים נוספים לשליחים … לעלייה (שעסק בתחום ההעפלה), לביטחון … התגוננות יהודית בהונגריה, ועוד — … יצוג בולט ביותר לחברי הקיבוץ המאוחד … חוליה נוספת בשרשרת פעולות … טבנקין, מנהיג הקיבוץ המאוחד … מי שרואה את חייו בארץ בעבודה … מוכרח להגיד: עבודה, התיישבות, … עצמית המבוססת על כוחם העצמי … הקשורים יחד קשר לא ינותק".

□ □ □

תרבות חומרית

שמואל אביצור, ממציאים ומשאבות …, הוצאת יד יצחק בן־צבי, ירושלים, … הארץ, תל־אביב, תשמ"ה, 194 עמ'.

פרופסור שמואל אביצור חוקר כבר … את תולדות התרבות החומרית של ארץ־ישראל … היום פירסם שורה ארוכה של מחקרים … בנדון. בספר שלפנינו נפרש מן … החומרית — ה„גניוס" היהודי־ארץ־ישראלי … לפיתוח החקלאות והתעשייה בארץ … שיח היישוב החדש במאה הקודמת.

מסתבר כי השורה „הראש היהודי … פטנטים" אינה שייכת רק לימינו … צור מעלה על נס את התרומה … שונה במעלה של עשרות אנשים, מהם … ואחרים עלומים עד היום, שבזכותם … במידה רבה תעשייה היהודית־ציונית … נה שבדרך". כך לדוגמא, דוד ליבוביץ … המצאת ה„דוידקה", המרגמה הכבדה … ל„הגנה" ולצה"ל בימיו הראשונים … גם על עשרות המצאותיו … בעיקר בתחום המיכון החקלאי … מתכנן קווי חשמל הראשונים … הם, שבנעוריו שקד על המצאת … חיטה. והרשימה ארוכה, והיא כוללת … את סיפוריהם וה„פטנטים" … של דמויות כמו סם המבורג, אבא … שטיין, זליג סוטקין ודב קובלנוב …

בסיכום, לפנינו פרק בתולדות … מיוחדת, שבדרך כלל אינה זוכה …

□ □ □

מדריך שימושי

גד מוור, נחמה לויה, אוריון, … תשנ"ח (1995–1985), מדריך … הוצאה לאור של משרד … 189 עמ'.

מדריך שימושי לכל מי שצריך לדעת … וייצמן, באיזה יום ימלאו … עין־חרוד, ואת כל ה„יובלות" … בשנים הבאות.

התאריכון הטעם (בהשוואה ל… בעבר) משוכלל ומתוחכם יותר; … שנים תמימות, ירויצתו רחבה … ולקראת המידע של כל שנה … משובצים היובלות ושאר התאריכים … לפנינו כלי־עזר חשוב, למורה … תרבות ובעצם לכל מי שמבקש … צופן לנו העתיד, לפחות כיצד … הבאות עלינו לטובה.

תרבות ספרות אמנות

באמנות

שקט יחסי

מאת עודד ברושי

יוני 86, תערוכה קבוצתית, דיזנגוף סנטר במרתף, ת"א.

שלושים אמנים משתתפים בסלון קיץ, שאירגנו ארבעה אוצרים. פנינה בן גל ובריה שדה מהתנועה הקיבוצית בחרו אמני קיבוץ, ויגאל עוזרי עם טוביה אב־רהם בחרו את השאר.

התערוכה אינה נושאית, ובחירת האמ־נים נעשתה על בסיס אישי. האקלקטיות הסיגנונית והעדר החידושים מספקים את הגדרת השבוע לפוסט־מודרניזם — בצד קיימות ההגדרות הקיימות — בתור „הכל מותר והרשות נתונה". התערוכה מייצגת מצב עכשווי רחב יותר בפיזור הסיגנוני שבה, אולם העובדה, שיותר מעשרים משתתפים כבר הציגו השנה בתערוכות שונות, אינה הופכת את התערוכה למייצגת מייצג. השקט היחסי והעדר מצהרות בומ־באסטיות לקראת הפתיחה הם נקודת פתי־חה טובה למארגנים — ללא פאתוס וללא מיתוס.

אחרי התפרצות האקספרסיוניזם החדש — הציור הרע והפוסטים למיניהם — נידמה, שחלה התמתנות מסויימת. פחות מישחקי־כיוון, עבודות יותר צנועות, קונ־טמפלאטיביות, עם הערכה עולה ומתח־דשת לערכים של צבע. אריה ברקוביץ מתמקד בשני ציורים בניסוח חד יותר של הציבעוניות והזרימה הקווית של דמות נערה (במצוקה) כמעין גירסה מעודכנת ל„צעקה" של מונק. דודו מזח מדגים טכ־ניקות צביעה מקוריות בסידרה של תיש־עה ציורים המסודרים בריבוע, כשכל שורה אופקית מצויירת בשחור עם צבע נוסף אחד (סגול, אדום, ירוק). מזח משת־מש בעבודה זו בעקרון החזרה עם ווריי־אציות של וורהול („אסון של יום ראשון") כניגוד לתוכן אלים וטראגי.

יגאל עוזרי הוא קרוב מישפחה סיגנוני של ברקוביץ בטכניקת הרישום, בשחור על גבי רקע ציבעוני, בציור על נושא ארכיטקטוני. הציור המוקדש לארכיטקט אריך מנדלסון מהווה מעין הפשטה אקס־פרסיבית של סיגנונו מתוך אוטופיזם אור־בני ובניגוד לאפוקליפטיקה רווחת, ול־אורך העניין — גם להתפוצציות של מזח. התייחסות אורבנית, הבנויה גם היא כמחוות לאדריכלות ישנה מתוך עדשה חדשנית, מופיעה בצילומים של ברי פריד־לנדר, שצילם סידרה של כניסות בתים תל־אביביים בציבעוניות חשמלית כמו מ־תוך מכונת זמן. ציבעוניות חשמלית מסוג אחר מופיעה בעבודות קיר אינטליגנטיות של עדית לבבי, בהן היא משלבת עצמים פיסוליים זעירים בציור של טקסטורות משתנות.

יגאל עוזרי: אוטופיזם עירוני

חילת קדושים מניאון

הדגש על יחסי־הגומלין בין צבע ל־מישטח ולטקסטורות מופיע כמוטיב החוזר של מיספר אמנים אחרים, ובעיקר אצל מאיר פישחודה, בשני ציורים מעולים. באחד, חרט פישחודה דמות אישה על מצע כהה שחור־כחול, ובשני — דמות קדוש מתפלל, המתקשר אל פסל הקדוש הנוצרי של מיטי מלך, הבנוי ממריונטות עץ עם הילת ניאון כחולה חרוגה תפילה מונח לפניה. הגר רבר עובדת בציורים ארוכים מאוד על נושא טבע בצבע חוסת בטכניקות ייחודיות שלה, שהראתה באח־רונה בציורים טובים בגלרית הקיבוץ. עבודה מפתיעה במקוריותה על נושא מילחמת לבנון היא של הצלם זכריה שדה, שהרכיב סידרה של דיוקנים עצמיים ב־עירום על רקע בד ומונטאז'ים עם דחליל נייר. שדה מתאר בעבודה זו סידרה של מצבים כאוטים באמצעות החשיפה העצ־מית עם זיקה מעניינת לנושאים של ה־פיסול הקלאסי. טוביה אברהם מציג ציור בעל גוון אתני עם סמלים בלתי מפוענ־חים. הוא מחלק את הבד בצורה לא־סימטרית ומפתח צורות־יסוד עם הדגשה על טקסטורה מעובה ועומק ציבעוני על בסיס שחור. פנינה בן־גל ממשיכה ב־סידרת ציורי־הענק בעלי הגוון המיתי, עם דמויות גברים בהירות על רקע כהה. בין הפסלים כדאי לציין את ישראל רבי־נוביץ בעל ההומור המעודן והיכולת להק־נות לפיסול במתכת מראה ותחושת אוורי־ריים. רבינוביץ מציג פסל ריצפה מפסות ברזל תעשייתי צבוע בצורה של רשת עם מירצפות אבן. בניגוד לרבינוביץ עובד משה מולר על הגרוטסקה בפסל על נושא ארון־הברית עם גולגולת פרה צבועה ב־זהב, בד סאטן אדום ומראות כמו נלקחו מהופעה של קוסם במועדון לילה אפל.

הקושי הברור להתייחס לכל אמן ה־מציג בתערוכה בצורה מעמיקה עובד נגד הציפיה של האמנים לקבל תשומת־לב הולמת וכן נגד כושר הצמיחה הטיבעי של המבקר והמצוע. עבודות רבות של אמ־נים לא־ידועים, המוצגות לבדן, מאבדות מהמשמעות והאפקטיביות, שהן עשויות לקבל בהקשר רחב יותר של עבודות אח־רות. דווקא בסלון קיץ מסוג זה, שאינו מוצג תחת כותרת נושא או תיזה באמנות מקומית, עדיפה בחירה קפדנית יותר של המשתתפים תמורת הגלגלת מיספר ה־עבודות של כל אמן. □

חפצים עניים

רונה ביקסון, שימחה שפיזר, איריס אהרונסון, גלריה מימד, רח' פינסקר 27, ת"א.

גלריה מימד מציגה שלושה אמנים צעי־רים שהמשותף להם הוא גישה מתוחכמת טעונת מודעות מושגית אל חומרים מצו־יים ודימויים.

רונה ביקסון בונה את עבודותיה כמיש־חקי מילה־מושג־צורה לפי הז'אנר הכו־שני של שנות השיבעים ובהשפעה חזקה של מיכל נאמן. בעבודה בשם „שפה פר־טית" מסדרת ביקסון שורה של ריבועי לינולאום דמוי פסיפס, שעליהן כתובות כותרות האמורות לעורר חוויות סינאס־טטיות (הפעלת החוש באמצעות גירוי של חוש אחר), כגון: „תותים בשבנת" (טעם ודימוי) או „סמפונר גרכוני טובי" („צליל ודימוי"). דרכה של ביקסון להמ־חיש מערכות אסוציאטיביות באמצעים חידוניים (ביקסון בונה את עבודותיה כהמחשה של „שפה פרטית") — אינה מעניינת, משום שאינה חדשה. ואין היא או הצופה יוצאים מלומדים מאיזכורם של ספרים, סופרים ומושגים מן הפילוסופיה של הלשון.

תלודה בהקשר אסתטי

שימחה שפיזר (שטו) בונה שני מיצ־בים מחפצים מצויים. אותם חפצים, אשר בעבר היו מכונים „חפצים עניים" (אוב־ג'ה פובר) כמו אוגניים תלויים ארונות עץ־לבוד ותבניות עץ ליציקת צינורות — הסבו בזמן, שעבר מאז הדאדא, תהליך של התאוררות והתאצלות בפיסול. כשאת מקום החומרים העניים תפסו כאן ה־פלאסטיק ופסולת תעשייתית עדכנית יו־תר. בדף מצורף מתאר שפיזר את מיצ־ביו כ„חוויני־זמן" בניגוד ל„חוויני־חלל". המיצבים נושאים דימוי־צורה מסויים ל־חוויינים אמיתיים, ועובדים בזמן ההיס־טורי־אמנותי כהומאז' לפסליו של דושאן, „גלגל האופניים" ו„מיתקן הבקבוקים" (1914), ובזמן הפיזיקלי — כחפצים ש־אבד עליהם הכלח, התלודה מגרסמת בהם, והם מופקעים מייעודם המקורי עבור תיפקוד כחדש בהקשר אסתטי. המיצבים הם בו בזמן סמי־פונקציונאליים (לחיינים) ועם זאת חסרי הרמטיות מיכאנית בחיבורים הנוספים שבין החלקים ובחומרים התכולים כעץ־לבוד בבלי מתכת הרצ־עוה־פה מלחדות. המיצבים של שפיזר מתארים יפה מצב של התפרקות מערכות, סוג של אנטרופיה, ועם זאת הם סובלים בנקודות מסויימות מחוסר דיוק באמירה, בספיות לא־שייכות של ניסיונות יופי, כמו בתוספת של צורות־עץ גיאומטריות לאופניים.

איריס אהרונסון יוצאת מרעיון טוב של הפכות דימויים מצויים (עץ, חיה, וכו') (הפיכתם לחלק אינטגראלי ב־קוסמוגוניה פרטית מתחייבת …). אהרונסון מציירת בפורמטים ענקיים, מגיעה לשילובי צבע מורכבים עד מתור־קים, ומשתמשת בצלליות העצמים כבסיס לציור בעיסות עם הרפתקאות צבע. אהר־רונסון מראה יכולת קולוריסטית טובה במקיפי צבע מסויימים (הכתום, התכלת, האדום והלבן), אולם אינה מצליחה תמיד ליצור משהו, אשר יעבור על כל גודל הבד.

אינפלציה!

מאת דליה מנור

יולי 1986 — יפו העתיקה.

בהמון עם, צלילי מוסיקה וצוותות ילדים חגגה יפו את הפסטיבל המקומי שלה „לילות יפו". משהסתלקו אחרוני החוגגים נשאר בשטח עד סוף החודש פרויקט פיסול סביבתי שיזמו אמני יפו וגלריה הכיכר. 97 אמנים, שלא נבחרו לפי קריטריון כלשהו פרט לרצונם להשתתף, הציגו פסלים ברחבות המרוצפות ובגן ארכיאולוגי חדש „גן רעמסס". רבים מהפסלים אינם מפגינים רמה אמנותית גבוהה ובחלקם אינם אלא מישחק נדוש בחוטים או השתעשעות עם הסביבה הנתונה כמו עטיפת עצים ושיחים או תליית ערסלים בין הדקלים. מלבד תצוגת הפסלים כולל האירוע גם תערוכות של בתי־ספר לאמנות. אין אלו תערוכות גמר של בוגרים כי אם תצוגות דידאקטיות, די פרסומיות למעשה, המציגות את תחומי ההוראה, שמות המורים ואופי הקורסים. על־אף שמוצגים רק שלושה בתי־ספר לאמנות הם משקפים במידה רבה את רוח הוראת האמנות בשנים האחרונות. הוותיק מכולם, מכון אבני, מציג בסמוך למוזיאון יפו ולחמאם. כאן ניתן לעקוב אחר שיטת הוראה שמרנית ואקדמית העוברת דרך תרגילי יסוד בטבע דומם ובמודל עירום, ברישום נטוראליסטי וברישום חופשי. מכאן אל סדנאות ציור בהדרכת מורים ותיקים כמו וכסלר, כפתורי או תדמור. בצד ששיעורי הבסיס מקנים יסודות מוצקים בטכניקה, תוצאות הסדנאות מעידות על השפעה חזקה למדי של המורים שאינה מאפשרת בשלב הלימודים יציאה מהמיסגרת של המופשט או ההפשטה האכספרסיבית שהתחייתה בציור הישראלי של שנות ה־50 וה־60. בולטות בשונותן עבודות שיצאו מסדנתו של הירשנברג, שבא ככל הנראה מהכיוון של הסופר־ריאליזם. כאן העבודה איטית ושיטתית, תוך הקפדה על חיקוי נטוראליסטי שלא זכה עד כה להצלחה בארץ.

דימוי זקן

מכון אבני מציג דרך הוראה מסורתית שעם כל יתרונותיה מסתכנת בהקפאת רוח היצירה ובניתוק מהתרחשויות אמנותיות עכשוויות. לאחרונה מנסה המכון לרענן את השורות ולצאת מהדימוי הזקן שדבק בו בעשור האחרון. הבאת מורים מהמו"ו כנראה את הדרכים.

מכון בת־ים, אף הוא ותיק למדי ולנוכח מיספר התלמידים המועט הוקצה לו חלל צנוע בגלריה ריבנפלד. המכון, המסרב בעקשנות להשתחרר מאופיו הפרובינ־ציאלי, מציג רמת ציור בינונית ומטה עם ניסיונות דפסניים לצאת מהקו השמרני. בתחום הפיסול, על אף המיספר המועט של המוצגים, ניכרת עבודה רצינית. המחלקה לגרפיקה שימושית שבויה בקונבנציות ותיקות אך מקנה דרכי עבודה ורמת ביצוע טובה.

הצעיר בחבורה הוא בית־ספר מימד. קטן שרוצה להיות כמו גדול, וקרה לו מה שקורה כשרוצים לקפוץ יותר מדי גבוה — הוא נפל בחבטה. תצוגה נרחבת בסמוך לתיאטרון הסימטה מראה שמלבד ציור ופיסול, וכמובן צילום והדפס, אפשר ללמוד כאן גם עיצוב תלבושות לתיאטרון, צורפות וגרפיקה. תצוגת רישומי התל־בושות היא כה מביכה עד כי לא ברור בכלל למה להציג את זה. גם בתחום הצורפות לא הצליחו להתרומם מעל לרמה של מוכרי התכשיטים על המדרכות, כך אף הגרפיקה. הבעיה אינה רק של רמה, אלא במישור העקרוני. למה בית־ספר שנפתח לפני שנים ספורות צריך להתפרש על כל שטח אפשרי מבלי שהספיק לבסס לעצמו איכות כלשהי. הבעיה היא כמובן של התלמידים שמוכנים לשלם עבור סחורה כזו. הבעיה של מימד לא נגמרת בקורסים לגרפיקה וצורפות. כשמסתכלים בתוצאות של הציור והפיסול עולה מהקירות אותו רישול אופנתי שמישהו במימד סבור אולי שזהו אוונגארד. שורשי הרישום מצויים כבר בשיעורי הרישום שאינם מקנים ולו ידע מינימאלי. הרישום החופשי חושף את מה שלא הצליח התלמיד לקבל בשיעורי הרישום האקדמי. התרגילים של מכון אבני נראים ליד יצירות אלה כיצירות מופת.

בצמוד למימד ישנו „קמרה אובסקורה" שהפך מבית־ספר לצילום לבית־ספר כלל־אמנותי. ויש גם בית־הספר לאמנות הציור שגם הוא הפך לצעיר יותר באחרונה ופתח גלריה. מה יעשו כל בוגרי בתי־הספר? התשובה ברורה. הם ילכו ללמוד אמנות ואם יהיה להם מספיק שכל יפתחו גם בית־ספר וחוזר חלילה. מימד הוא משל להווי האמנותי של ישראל נכון לעכשיו. הקלות הבלתי־ניסבלת שבה מושג כאן התואר אמן היא שהולידה כנראה את המבול האינפלציוני הזה של תלמידי אמנות, בתי־ספר ותערוכות. אינפלציה, כזכור לכולנו, היא תופעה שאפשר להתרגל אליה, ויש גם מי שמרוויחים מכך. אך תרופתה הממשית לחברה ולתרבות כושלה בהפסק.

ישעיהו ליבוביץ

(המשך מעמוד 41)

תוך שלושה חודשים יקום לנו ראש ממשלה שהיה מנהיג של אירגון שהציע את שירותיו להיטלר. יש אומרים שיצחק שמיר אישית לא היה מעורב בדבר הזה. אך שמיר השתייך לאותו אירגון והיה ממנהיגיו. לא נשלח שגריר לאוסטריה כי נאצי נבחר לנשיא ונקבל כראש־ממשלה אדם שעמד בראש אירגון שהציע שירותיו להיטלר. ולדהיים גוייס לצבאו של היטלר ושם עשה את חובתו ההיטלרית. ולפיכך אנחנו מתייחסים אליו כפי שהוא ראוי לזה. אבל לח"י לא גוייס לצבאו של היטלר אלא הוא עצמו הציע את עצמו לשרת את היטלר.

● האם אינך מרחיק לכת?

ד"ר אלדד, שאיני בטוח שהיה שותף לדבר הזה, מודה שזו היתה שגיאה ואינו מבין שאם שגיאה כזו היתה אפשרית, הרי שכל אותו עולם היה מושחת עד היסוד. להציע שירותים להיטלר אחרי חוקי נירנברג, ליל־הבדולח ויהודים בגיטאות. האם אינך יכולה ללמוד מכך מה משמעותה של לאומיות?

● בכנסת מנסים להעביר חוק נגד גזענות.

הכל עניין החוק הזה. צריך להעביר חוק האומר שכל המסית להטלת שילטון יהודי על עם אחר עונשו עשר שנות מאסר וגירוש מן הארץ.

● מה הם תכנים של עם?

סארטר, קאמי, דה־גול ואחרים בני המאה העשרים, מהם סוציאליסטים, מהם אתאיסטים, וכמובן כולם רפובליקנים. שיכבה משכילה, אך כל עולמם הרוחני עוצב על־ידי היצירה של התרבות הצרפתית מ־800 השנים האחרונות. אי־אפשר לתאר היום אינטלקטואל צרפתי שעולמו הרוחני אינו מעוצב על־ידי פאסקאל, מונטיין, רוסו ודומיהם. וכך בכל מדינה ומדינה. הדבר הקובע הוא הספרות, השירה, ההיסטוריה וכו'. העמים יונקים מהמסורת ההיסטורית התרבותית הרציפה שלהם. למרות שיש ניגוד בין עולמו של לואי ה־14 לעולמו של משכיל צרפתי בימינו, בכל אופן הוא יונק מעולמו של לואי ה־14.

● האם אי־אפשר לומר שעגנון, ברנר, אלתרמן, ולדה, חיים באר, א.ב. יהושע, עמוס עוז ואחרים ממשיכים רצף של יהדות?

עגנון מעוגן ביהדות. ברנר שלל אותה לחלוטין. כמה מן השמות של יוצרים אחרים שהזכרת ניזונים משיירים שנופלים משולחנה של ההיסטוריה של היהדות. אבל משיירים אי־אפשר להתקיים לאורך ימים ואין כאן עניין של רצף.

● האם הם אינם יוצרי תרבות?

לא. הם מבטאים רמה מסויימת של המציאות התרבותית שלנו.

● מי מבין הוגים השפיעו עליך?

שום אדם אינו מסוגל לעשות אליה של הביוגרפיה הרוחנית של עצמו ולקבוע מה הם הגורמים שעיצבו את רמתו הרוחנית.

● יש איזה אדם מן העולם של שומרי המיצוות שמקובל עליך?

אני נפגש יום־יום ביהודים שומרי תורה ומיצוות שאין כמוהם רופי. למה לנקוב בשמות?

● מדוע משפיעים אנשי־הדת כה מעט על המערכת הפוליטית בארץ?

מאחר שמדינת ישראל היא כעת ביסודה ובעיקרה מנגנון של שילטון אלים על עם אחר, מקבלת החברה כמיסגרתה של מדינה זו אופי חילוני.

● האם בארצות אירופה יש לאנשי־הדת השפעה גדולה יותר?

בדרך־כלל השפעתם של אנשי־דת במציאות החברתית והפוליטית באירופה ניכרת במידה מסויימת.

● מי הם הסופרים והמשוררים העבריים החיים שאתה מעריך?

אני אוהב לקרוא הרבה, החל מספרות בלטית וכלה בספרות תיאלונית. זה יכול להיות גם רומן סרטוגרפי שממנו אפשר ליהנות מאוד מאוד, שממנו אי־אפשר לעשות סיסטמאטיזה של עניין כזה. „מנוחה נכונה" של עמוס עוז קראתי. זוהי יצירה ספרותית על רמה נאותה. את „עיין ערך אהבה" של דוד גרוסמן עוד לא קראתי. אני יודע שאני חייב לעשות את זה ולפי מה ששמעתי וקראתי. אשר לשירה — איני רואה כשירה, לא בעברית ולא באנגלית, שום דבר שמרשים אותי בזמן האחרון.

● מה עמדתך לגבי השתלות אברים, ניתוחי מתים, הזרעה מלאכותית, ילדי מבחנה, הפלות, … האם מקובלות עליך ההגבלות … ?

אין כאן בעייה דתית ספציפית. אלה הן הבעיות הגדולות שניתן לכלול אותן תחת הכותרת של „הרפואה וערכי החיים", שהיא הכותרת שנתתי למאמר שכתבתי בנושא זה יחד עם כמה מאמרים אחרים השייכים לתחום זהו. הנושא הזה הנידון היום בכל העולם הן בקרב אנשי הגות פילוסופית ומוסרית, נדון גם בקרב אנשי דת ואמונה ולא ניתן לדון בו כאן מבלי להזהיר את הדיבור ביותר.

● נפנה, אם כך, לאקטואליה אחרת, מה דעתך על פורסמי התמונות, שורפי התחנות, והמפגינים הזורקים האבנים?

אין בזה שום טעם, למרות שאני מבין אותם. אך אין להם הבנה של טיבה של מדינת ישראל. התמונות הן באמת שקץ ותועבה. בזה אין לי כל ספק. אך זה לא עניין למלחמה. מה שהם עושים הוא תחליף לעשייה של ממש. שאינה צריכה להתבטא בהטלת אבנים. זה דומה למה שהמכיר יצחק שמיר, שאם מנוול מחפש כיסוי לכך שהוא מנוול, הוא נעשה פטריוט. אם יש פה רבנים מנונים מסוים רשות חילונית או אין להם זכות מוסרית לערער על מה שמתרחש כאן, כי הם עצמם חלק של המישטר החילוני.

● מדוע יש להשאיר את התמונות, הרי הן שקץ ותועבה בעיניך?

למה לא? באותו מובן שאני שולל כל צנזורה, פוליטית, תרבותית וכו'. אם אנשים רוצים להשתעשע בפורנוגרפיה ישתעשעו להם. מה הטעם להילחם בזה?

● מה לימדת באוניברסיטה ובמכון וייצמן בשנים האחרונות?

נושאי הקורסים היו הפילוסופיה של הביולוגיה, הבעייה הפסיכופיזית, קאנט והמדע המודרני, מדע וערכים. גם סמינרים על שמונה פרקים לרמב"ם בהוצאה כזו, והוא אחד מכמה ביטויים אלה.

● ובשנה הבאה?

הזווג שבין מדעי־הטבע למדעי־הרוח.

● מדוע לא הציעו אותך לפרס־ישראל?

בעד מה?

עמותת מוסדות מדרשית נעם — המשרד הראשי: תל־אביב, אחוות בית 3, טל. 03-652637/8

מכרז בדבר מישרות:
סגן וממלא־מקום לראש הישיבה
סגן וממלא־מקום למנכ"ל מוסדות מדרשית נעם

האישים המסוגלים לענות לדרישות שדלהלן מתבקשים להגיש את מועמדותם עד ר"ח מנ"א ש"ז — (6.8.86), בהתאם למפורט:

א. סגן וממלא־מקום ראש הישיבה

הנתונים והכישורים:
גדול בתורה, בעל יוזמה וכושר הנהגה. בעל ותק בהוראה בישיבות ונסיון בניהול חינוכי של מוסד פנימיתי. עדיפות לבעל השכלה אקדמית בחינוך או במינהל החינוך או בפסיכולוגיה.
הגיל הרצוי — 50—35.

המעונינים יתקשרו עם ראש הישיבה — טל. 063-77070 ויעבירו בכתב לת.ד. 25, פרדס־חנה:
1. תולדות חיים (בכתב יד ובפירוט), 2. פירוט נסיון בחינוך ובהוראה, בצירוף חוות דעת, 3. צילומי תעודות השכלה תורנית ואחרת, 4. רשימת ממליצים, 5. תעודה רפואית, 6. שתי תמונות פספורט.

ב. סגן ומ"מ למנכ"ל מוסדות המדרשיה

הנתונים והכישורים הדרושים:
בעל השכלה תורנית, יוזמה וכושר מנהיגות. בוגר אוניברסיטה, רצוי תואר במינהל חינוכי ובכלכלה. שליטה מלאה בעברית ובאנגלית (בכתב ובע"פ), רצויה ידיעה בצרפתית ובגרמנית. בעל נסיון בניהול מערכת חינוכית גדולה (כולל נושאי בניה ופיתוח) ובתחום גיוס כספים ויחסי ציבור.
תינתן עדיפות לבעל קשרים עם תפוצות ישראל אשר התנסה בגיוס כספים ובניהול מערכת כספים מסועפת. הגיל — בין 50—35.

המעונינים יפנו אל מנכ"ל מוסדות המדרשיה במשרד הראשי בתל־אביב, אחוות בית 3, מיקוד 65143, ויצרפו:
1. תולדות חיים בכתב יד (בפירוט), 2. צילומי תעודות השכלה, 3. המלצות וחוות דעת, 4. רשימת ממליצים, 5. תעודה רפואית המאשרת מצב בריאות תקין לחלוטין, 6. שתי תמונות פספורט.

על המעונינים להיות מזוהים עם עקרונותיה של מדרשית נעם אשר מטרתה לחנך אינטליגנציה תורנית מעורה ופעילה בחיי מדינת ישראל

◄ סודיות מובטחת ►

משרד החינוך והתרבות
האגף לתרבות ולאמנות

המועצה הציבורית לתרבות ואמנות

נמצאת להפצה: סידרה שניה

כרזות (פוסטרים)
מיצירותיהם של אמני ישראל

12 כרזות אמנותיות של צילומי פסלים, ציורים ורישומים ב־4 צבעים, על נייר משובח (48×68 ס"מ).
המחיר לכל הסדרה 40 ש"ח (כולל אריזה ומשלוח).

הרכישה: באמצעות המרכז להדרכה בספריות ציבוריות, רחוב חבצלת 5, ירושלים, ת.ד. 242 ירושלים 910021, טל. 222949(02), 247392(02), 249044(02).

קיימת אפשרות של רכישה בודדת של פוסטרים בחנויות של „ספרי" בע"מ.

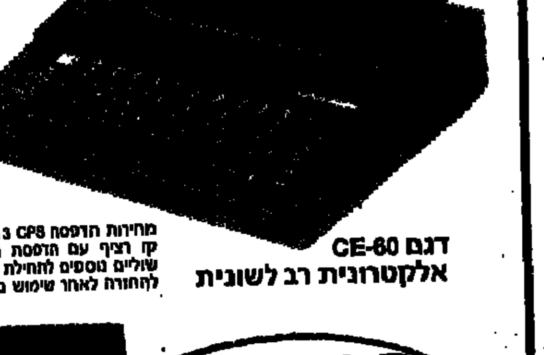

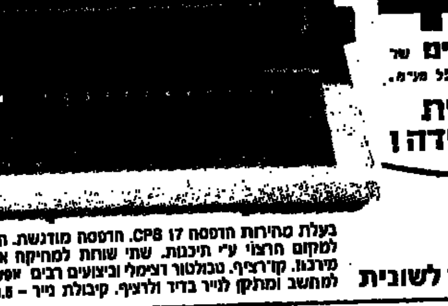

מבצע ל 3 שבועות בלבד!!

מבצע 5 תשלומים

רק 370 ש"ח
ועוד 4 תשלומים של 370 ש"ח כ"א
לא כולל מע"מ.
ללא ריבית
ללא הצמדה!

3 אפשרויות בהזזת כפתור!
1. הדפסה עברית בלבד.
2. הדפסה לועזית בלבד.
3. הדפסה מעורבת, עברית/אנגלית באותה מניפה

מחירות הדפסה CPS 13. מקלדת אלקטרונית מלאה. מירכוז. קו רציף עם הדפסת הטכסט. טבולטור וטבולטור דצימלי. שוליים נוספים להתחלת פיסקה. מחיקון לשורה מלאה. איתור לחזרה לאחר שימוש במחיקון. אפשרות חיבור למחשב.

דגם CE-60
אלקטרונית רב לשונית

רק 442 ש"ח
ועוד 4 תשלומים של 442 ש"ח כ"א לא כולל מע"מ.
ללא ריבית
ללא הצמדה!

בעלת מהירות הדפסה CPS 17. הדפסה מודגשת. הזנת הנייר למקום הרצוי ע"י תיכנות. שתי שורות למחיקה אוטומטית. מירכוז. קו־רציף. טבולטור דצימלי וביצועים רבים. אפשרות חיבור למחשב ומתקן לנייר בודד ולרציף. קיבולת נייר – 16.5 אינץ'.

דגם EM-80
אלקטרונית – רב לשונית

נציגים בלעדיים: אמפיסל (ישראל) בע"מ בית אמפיסל
רח' אפעל 3 קרית אריה פ"ת 49511 טל' 03-9226921
אולם תצוגה: סניף ת"א המלך ג'ורג' 82 03-287102
סניף חיפה הבנקים 18 פינת המגינים 04-623812
ירושלים רח' המלך ג'ורג' 6 טל. 02-233839
ובחנויות למיכון וציוד משרדי בארץ!

brother
העתיד בקצה אצבעותיך

אם את/ה בן/ 40—20 ו/או בעל משפחה וילדים ורוצה לצאת לנופש המשלב

נופש עם טבע ורוח

נופש, קיץ, צפת, מלון,
קייטנה לילדים עם מדריכות.
קבוצות דיון, הרצאות, שיחות,
אויר הרים.

10—4 לאוגוסט 1986 ● שבוע נופש בצפת בשילוב הרצאות ודיונים בנושאים מהחיים. נושאים יהודים שרשיים. משפחה, חברה, חיים ומוות, מוסר וערכים ועוד.

צוות המנחים כולל רבנים ואנשי מדע.

המחירים: מבוגר 36 ש"ח ליום
ילדים גיל 12—2 24 ש"ח ליום
ילדים עד גיל שנתיים 5 ש"ח ליום

תנאי הנופש וההרצאות מותאמים ליהודים שאינם שומרי מצוות.

לפרטים והרשמה טל.: 03-703234 חנה
03-797836 זיגט

לא בשבת.

מועצה אזורית בקעת־הירדן
טל' 02-941234/5/6

מכרז להסעת תלמידים

המועצה האזורית בקעת־הירדן מבקשת בזה הצעות מחירים להסעת תלמידים באוטובוסים למתי ספר שונים בשטח המועצה או מחוצה לה לתקופת שנת הלימודים תשמ"ז (ז—1986).

את ההצעות יש להגיש אישית למשרד המועצה תוך ציון על המעטפה „מכרז להסעת תלמידים" עד יום שישי 15.8.86 שעה 12.00 בצהריים.

דוגמת טופס הסכם הסעה שייחתם עם הזוכה וכן רשימת המסלולים יש לקבל במחלקת הרכב של המועצה תמורת —.50 ש"ח. סכום זה לא יוחזר.

המועצה שומרת לעצמה את הזכות להגדיל/להקטין או לבטל מספר הסעות, כמו כן לפצל למסיעים שונים.

אין המועצה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

ישראל בדיבי
ראש המועצה

למכירה בר"ג
באזור מסחרי מבוקש
שטחים בכל הגדלים
במבנה שלם המתאים למשרדים,
תעשיה וחנויות
תשואה נאותה מובטחת.

בפרטים טלפון 03-799121
או ת.ד. 20003 ת"א מיקוד 61200.

האוניברסיטה הפתוחה

עם צאת ספרו של פרופ' דן מירון
„הפרידה מן האני העני: מהלך בהתפתחות שירתו המוקדמת של ח.נ. ביאליק"
תקיים האוניברסיטה דיון
בהשתתפות:
פרופ' מנחם פרי, ד"ר זיוה שמיר,
ד"ר אריאל הירשפלד, ד"ר צפורה כגן
פרופ' דן מירון.
דברי פתיחה: **פרופ' נתן זך.**

◄ הציבור מוזמן ►

הדיון יתקיים ביום שני, י"ד תמוז תשמ"ו, 21 ביולי 1986, בשעה 20.00, באולם הקטן של מועדון צוותא, רחוב אבן־גבירול 30, תל־אביב.

שגרירות יפאן
והאגודה לידידות ולשכת המסחר ישראל־יפאן
מזמינים להרצאה בנושא:
„גורמים פסיכולוגיים להצלחה הכלכלית היפנית"
ע"י פרופ' סוסיקו איוואו מאוניברסיטת קיו.
ההרצאה באנגלית, תתקיים ביום שלישי, 22 ביולי, שעה 20.00, בבית ציוני אמריקה, אולם בלומפילד, רח' דניאל פריש 1, תל־אביב.

הכניסה חופשית

אל־אופ
תעשיות אלקטרו אופטיקה בע"מ
קרית וייצמן ת.ד. 5165, רחובות

הצעה למכירת ציוד משומש

חברת אל־אופ מציעה למכירה פרטי ציוד משומש כדלקמן:

1. כרסמות B.P. (1).
2. מנקבת מדפסת OLIVETTI C-485 (1).
3. מדפסת לסרטי C.N.C. (1).
4. מכונות לעיבוד אופטיקה (4).
5. משקל לספירת חלקים (1).
6. שולחנות לשרטוט (במצב טוב) (14).
7. תנור תעשייתי HOTPACK (1).
8. תנור נקי (מנדף) (1).
9. מרכזיות לטלפונים „קומסבר" (1).
10. מחשב INTEL 310/1 (3).
11. מכונות כתיבה עברית (לא שימושיות) (3).
12. ציוד מדידת ומיכשור חשמלי (שונות).
13. ריהוט משרדי משומש (שונות).

את הציוד ניתן לראות במחסן החברה, בין התאריכים 24.7.86—20, בשעות 16.00—14.00 אחה"צ.

את ההצעות יש למסור ע"ג טפסים עם פירוט מחיר לכל אחד מהפריטים בצירוף ערבות בנקאית בגובה 10% מההצעה (הצעות, ללא ערבות לא תתקבלנה). את ההצעות יש למסור במעטפות סגורות לא יאוחר מה־24.7.86, שעה 16.00, לתיבת המכרזים במשרד מינהל הומרים (ע"י השער).
אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או את כל ההצעה בשלמותה.

אל־אופ

שריגים מפעלי מתכת בע"מ (בפירוק)

למכירה

1. ציוד וכלים לפח וחוט
2. האבסות אוטומאטית ללולים
3. זכויות חכירה בקרקע ומבנים

מוזמנות בזה הצעות לרכישת ציוד לעיבוד מוצרי מתכת (פח וחוט), האבסות אוטומאטית ללולים (סוללות והזנה) וזכויות חכירה בקרקע בשטח 40 דונם והמבנים הבנויים עליה במרכז ליד־און בעמק האלה.
ניתן לבקר במקום בכל יום בין השעות 15.00—8.00 או בתאום מוקדם בטלפון 3—02-912211.

ד"ר יוסף שגב, עו"ד
מפרק שריגים מפעלי מתכת בע"מ
רח' בני משה 17, תל־אביב
טל. 03-453293

פרס כספי גבוה
נגנב רכב סובארו 1982
צבע לבן, מספר רשוי 1744552
נא לפנות ל„פרודנשל"
חברה לביטוח 04-532683

איש עסקים עם קשרים בפריז
מוכן לקבל סוכנויות ונציגויות בצרפת
ת.ד. 3191 נתניה

בהרצליה
בבית מרכזים
חנות 100 מטר
בשכ"ח
052-540444
052-555574 בערב

"הלו"
דוד יחזקאל ובניו בע"מ
סוכני מכס ותובלה בינלאומית

עברנו למשרדינו החדשים:
"בית סמואלוב"
האומנים 7 תל־אביב 67897
☎ **337853** 6 קווים

משרד התיירות
המועצה המקומית מטולה.

הוא לנופש ליווה במטולה

תוכל לשלב טיול הנאה וגם מנוחה באזור היפה ביותר בארץ.

	טלפון	מחיר
מלון ארזים ★★	069-44143-5	48 ש"ח
מלון המבריא ★★	069-43237, 40150	39 ש"ח
מלון שלג הלבנון ★★	069-44015	51 ש"ח

המחיר לאדם בחדר זוגי כולל שרות ומע"מ על בסיס חצי פנסיון.
המבצע בתוקף מ־25.7.86 - 31.10.86

אני מעדיף חופשה בישראל

מחיצות גבס
● תקרות אקוסטיות
● ציפוי קירות – שפריץ טמבורטקס
● בניית משרדים, חדרים, צביעה

טל. להזמנות: 03-855119

מבצע הנחות ענק

אסמור נותן לך כל מוצר
ב־50 ש"ח במזומן ויתרה
ב־12 תשלומים לבעלי אשראית
וידאו טייפים מכל הסוגים מ־1490 ש"ח
טלויזיות מכל הסוגים מ־890 ש"ח
מערכות סטריאו
משולבות ובחלקים מ־590 ש"ח
רדיו טייפים ניידים מ־195 ש"ח
המחירים + מ.ע.מ. – תשלומים + דמי אשראי

אסמור ענקי הסטריאו
פתוח במוצ"ש מ־19.30 עד 22.00
תל־אביב: רח' תעליה 25 טל: 03-384910
רמת־גן: רח' ז'בוטינסקי 79 טל: 03-7511992
פתוח כל השבוע 9.00—19.00 רצוף.

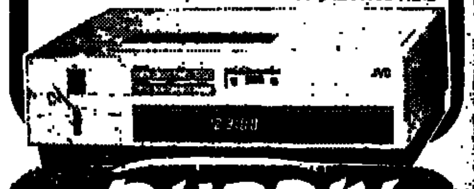

ארגון רופאי קופת־חולים
מבקש
הצעות תוכנה למיחשוב פעילותו

פרטים ניתן להשיג במשרדי הארגון, רחוב תל־חי 6, תל־אביב, טלפון 03-290010, 03-280118

מיכרזים
יפעת הוצאה לאור

שרות אינפורמציה למשתתפים במכרזים פומביים.
מי מוכר, מתי, איפוא בונים וכמה, מה לייצר ולאן לפנות...!
הצטרף לאלפי המנויים הנהנים מעל 20 שנה משרותי אינפורמציה שוטפים ותקבל אחת לשלושה ימים את העלון מיכרזים והנה גם אתה מעידכון שוטף מהנעשה בעולם המכרזים, כולל תוצאות.

— — — — — — — — גזור ושלח
יפעת הוצאה לאור
דרך פ"ת 7 תל־אביב 66181, טל' 612192, 03-622458
אבקש לשלוח לי באופן סדיר את "מכרזים".
השם ______
המען ______
מיקוד ______
מצורף בזאת סך 285 ש"ח דמי מנוי לשנה

כפיר הפקות
מלון פלאז'ה — טבריה

מפגשים לפנויים ופנויות
8—10.8.86

אוטובוס ממוזג ★ צוות בידור ★ ארועים סביב השעון ★ שוש עטרי ★ פסיכולוגית חברתית לסדנת תקשורת ★ ארוחת חצי פנסיון ★ יום כייף בלגונה גל ★ חמת גדר ★ רחצה בכנרת ★

פרטים והרשמה: 03-217615
אבן־גבירול 68 חדר 203 קומה ב'
בערב 948790 לאריק

עירית בני־ברק

תושבים נכבדים, משרדי הגביה והמים סגורים

בשל דליקה שפרצה במשרדי המים והגביה של העיריה, שכילתה מסמכים רבים ופגעה במערכת המחשוב.

לא תהיה קבלת־קהל במשרדים אלו עד להודעה חדשה.

אנו מבקשים את סליחת הציבור ומקווים לחדש את העבודה בהקדם האפשרי.

משה אירנשטיין
ראש העיר

ישראלי המתגורר בלוס־אנג'לס, מהנדס מכונות תעשיה וניהול
בעל נסיון נרחב וקשרים בארצות־הברית
מעוניין לייצג חברות ישראליות בחוף המערבי
טלפון 053-23993 עד תאריך 26.7.86

---

digital
מכרז 1/86

מוצע בזה למכירה רכב כדלקמן:

מס' רישוי	תוצר	סוג	דגם	מבחן שנתי	שנת יצור	הערות
82—518—49	VW	מסחרי	טרנספורטר	10.9.86	1982	מיזוג אויר
82—344—38	VW	מסחרי	טרנספורטר	3.3.87	1982	מיזוג אויר
82—450—38	VW	מסחרי	טרנספורטר	5.4.87	1982	מיזוג אויר

1. את כלי הרכב הנ"ל ניתן לראות בחניון בית דיגיטל הרצליה, צומת אכדיה, ביום 23.6.86 בין השעות 8.00 עד 13.00.
2. הצעות יש להגיש עד ליום 27.6.86 שעה 1300 על גבי טפסים שניתן לקבל בקבלה (מדיעין) בצרוף המחאה בנקאית בלבד, לפקודת דיגיטל, בסכום של 10% מערך ההצעה.
3. את ההצעות יש להכניס למעטפה סגורה לתיבת המכרזים בקבלה (מדיעין) בית דיגיטל הרצליה צומת אכדיה.
4. העברת בעלות תבוצע על חשבון הקונה (זוכה).
5. הצעות המחיר לא יכללו מע"מ. המע"מ יחול על הקונה (הזוכה).
6. אין דיגיטל מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר, או כל הצעה שהיא.

האוניברסיטה הפתוחה

בעין המצלמה — קורס וידאו

הקורס ילמד יסודות ועקרונות של צילום, תסריט, עריכה ובימוי, בוידאו. הקורס כולל חומר כתוב, סרטי הדרכה וסדנא מעשית.
הקורס יפתח באוניברסיטה הפתוחה בתל־אביב במועדים המפורטים להלן:
ביום ראשון 31.8.86 הלימודים יתקיימו בין השעות 12.00—9.00
18 מפגשים (בימי א')
ביום שלישי 2.9.86 הלימודים יתקיימו בין השעות 12.00—09.00
18 מפגשים (בימי ג')
ביום שישי 5.9.86 הלימודים יתקיימו בין השעות 14.00—
9 מפגשים (בימי ו')

מספר המקומות מוגבל.
מפגשי יעוץ והסברה יתקיימו בראשית אוגוסט 86.
לקבלת מידע וחומר הרשמה גזור ושלח את הספח הרצוף, או השאר שמך וכתובתך המלאה בטלפון 03-414507 (מזכירה אלקטרונית) וציין „קורס וידאו".

לכבוד, האוניברסיטה הפתוחה
המחלקה למידע למרשם ולמעקב
ת.ד. 39328 רמת־אביב 61392
אבקש לקבל מידע וחומר הרשמה לקורס בעין המצלמה — קורס וידאו.
שם ......
כתובת ...... עיר ...... מיקוד ......

מתאוס

הפתיחה יום ג' 22.7.86
מגי צפי אובי והזמרת
חידועה מיוון ריאה יראלי
עם תזמורת יוונית
ערב ערב מ־22.00 (פרט ליום א')

המסעדה פתוחה בכל יום מ־09.00 עד 17.00

שייט בספינות "ענן"
— חוויה למבוגר ולילד —
● קבוצות ובודדים
● קייטנות נוער ● בתי מרגוע והבראה.
● מסלול השייט – נמל חיפה והסביבה
● מלוות הסבר ● מחירים עממיים

בדבר פרטים נא לפנות לת.ד. 67 חיפה 31000
טלפון 04-524330, 04-664385

המכללה לחינוך „גורדון" - חיפה

מודיעה

על המשך הרשמה להוראת

מחשבים בכיתות ז'-ח' ורכזי מקצוע בכיתות היסוד*

ניתן לשלב לימודי התמחות במקצועות מתמטיקה ופיסיקה או במקצועות ההומניסטיים.

* נפתחה מגמה להכשרת מורים לערבית לחטיבת ביניים ולבית"ס היסודי.
* כמו־כן נמשכת ההרשמה לשאר המסלולים ולמכינה הפדגוגית (לחסרי תעודת־בגרות). משך הלימודים בכל המסלולים שלוש שנים.
* פתיחת המסלול מותנית במספר הנרשמים.

לקבלת פרטים נוספים, יש לפנות למזכירות המכללה רח' טשרניחובסקי 73, טל' 04-331194, 04-333197. החל מ־20.7 ועד 15.8. קבלת קהל בימים א—ו' בין השעות 08.00—12.30.

האוניברסיטה העברית בירושלים

המכינה הקדם אקדמית ע"ש יוסף שאלתיאל

סיום ההרשמה למכינה לשנת הלימודים תשמ"ז למחזורים אוקטובר 1986 וינואר 1987

ההרשמה תסתיים ביום ה', כ"ד בתמוז תשמ"ו — 31.7.86

בשני המחזורים יפתחו המסלולים הבאים:
1) מסלול מדעי הרוח והחברה
2) מסלול מדעי הטבע.

ההרשמה ללימודים תתקיים במשרדי המרכז, בנין רוסו בהר הצופים, חדרים 323—325; בימים: שני וחמישי, בין השעות 8.30—1.30.

להרשמה יש להביא:
ציוני בגרות (מאושרים ע"י משה"ח)
תעודת זהות
2 תמונות
20 ש"ח דמי הרשמה

מידע נוסף על המכינה ופרטים לגבי דרישות הקבלה ניתן לקבל בכתב מהמרכז ללימודים קדם־אקדמיים, האוניברסיטה העברית הר־הצופים ירושלים 91905 או בטלפון 02-882448-9.

גרפיקה

נפתחים קורסי בוקר וערב בתל־אביב

מתקבלים רק בעלי כישרון ונתונים מתאימים לאחר מיון קפדני. בוגרי הקורסים יקבלו הפניה למקומות עבודה מתאימים — בהתאם להישגיהם

לקבלת פרטים נא לצלצל 296829, ת"א או פנה אישית — בין השעות 19.00-9.00 ת"א — בן יהודה 32, בנין אל על, חדר 507

חינם! 24 שעות ביממה חייג כבר ברגע זה לטלפון 03-296829; או 03-291858 גם בלילות ובשבתות. מסור את שמך, כתובתך ומס' הטלפון והוזמן לראיון ומבחן התאמה חינם.

גזור ושלח
לכ' המדרשה לגרפיקה ולציור
ת"ד 36239 ת"א מיקוד 61361
נא לשלוח לי פרוספקט על קורסי גרפיקה
שם ______
כתובת ______
טלפון ______

נפתח אי'קידו ת"א

בי"ס לאיקידו

בהדרכת איתן בן מאיר

נחמני 39, תל־אביב
טל. 03-611368
או 053-55424

שיעורים גם בטאי־צ'י וקרטה

מועדון קורא' ידיעות אחרונות

בן יהודה 69 ת"א
טל 03-243271

נופש ישראלי בבתי מלון נבחרים במחירים מיוחדים
קרלטון - נהריה
קיסר - אילת
פרטים במועדון

למכירה — מציאה

סדר צלם

קומפ־אדיט 6400
מכונת פיתוח ברומייד
מוליטיילין 45
טל. 02-244828

המכללה לחינוך „גורדון" - חיפה

הרשמה מאוחרת להכשרת מורים לכל ההתמחויות לשנת הלימודים תשמ"ז

המסלולים:
- גננות — עקב הדרישה הצפויה במערכת החינוך יורחב המסלול. (במכללה גן דוגמאי)
- גננות ומורות לגיל הרך (כיתות א'—ב')
- מורים לכיתות ג'—ו'
- מורים לחטיבת הביניים במקצועות התמחות מקרא, ספרות, הסטוריה, למודי א"י
- מורים לחינוך מיוחד (יסודי וחטיבת ביניים)
- מורים לאנגלית (יסודי וחטיבת ביניים)
- מורים לטבע (יסודי וחטיבת ביניים)
- מורים למחשבים (ריכוז בבי"ס יסודי + הוראה בכיתות ז'—ח')
- מורים להוראת הערבית בכיתות היסוד ובחטיבת הביניים
- הכשרה ליוצאי אוניברסיטאות ואקדמאים
- מכינה פדגוגית למשוחררי צה"ל החסרים תעודת בגרות

הסעות מאורגנות מעכו דרך הקריות ליד המוסד מעונות הזקוקים יזכו להלוואות ולמילגות

מילגות במקצועות מועדפים: טבע, אנגלית, ערבית.

המועד הקרוב לבחינות מיון ארצי 18.8.86

לקבלת פרטים נוספים, יש לפנות למזכירות המכללה, רח' טשרניחובסקי 73, חיפה טלפונים: 04-331194, 04-333197 החל מ־20.7.86 ועד 15.8.86

קבלת קהל בימים א'—ו' בין השעות 08.00—12.30

קורס

★ לפסיכולוגים ולמומחים במדעי ההתנהגות

הקריאה בכף היד

כשיטת אבחון פסיכולוגית

בהדרכת ארנולד הולצמן

הקורסים יתנהלו ב־2 קבוצות:
1. בבית בני ברית, תל־אביב – בימי חמישי מה־24.7.86
2. במכון בגבעת אויה, יהוד – בימי ראשון מה־27.7.86
משך הקורס: 40 שעות (10x4) משעה 18.00 עד 22.00

פרטים והרשמה: (03)355573

אוניברסיטת בר־אילן

הפקולטה למדעי החברה

מודיעה על המשך רישום מועמדים לשנה"ל תשמ"ז לתוכנית התלת־שנתית ללימודי תעודה במדעי החברה לשרותי בריאות

התוכנית מיועדת לעוסקים במקצועות רפואיים ופרה־רפואיים, כולל מינהל רפואי, שרותי בריאות וסיעוד.

מתקבלים: בעלי תעודת בגרות ו/או אחיות(ים) בעלות(י) תעודה של אחות מוסמכת, ובעלי הסמכה במקצועות רפואיים או פרה־רפואיים ועובדי מינהל בכירים בשרותי בריאות.

הלימודים מתקיימים יום אחד בשבוע מ־08.00 עד 16.00, במשך 3 שנים.

● בדבר פרטים וטופסי הרשמה יש לפנות למזכירות החוג המשולב למדעי החברה, אוניברסיטת בר־אילן, רמת־גן, טל. 718276, בימים א'—ה', בין השעות 08.00 — 13.00

קורס מזורז להנהלת חשבונות

סוג 3

המיועד לבוגרי שנה־ראשונה של ראית חשבון

יפתח בתל־אביב

פרטים והרשמה:
בית אל־על ח. 506
טל' 295529, 291858

חשוב למועמדים לפקולטות לראית חשבון!

נפתחת מכינה קדם־אקדמאית

שלושה חודשי לימוד, הכנה לבחינות סוג 3 של משרד העבודה

פרטים והרשמה:
בית אל־על ח. 506
טל' 295529, 291858

האוניברסיטה הפתוחה

היחידה להוראת אנגלית

קורסים באנגלית בתל־אביב, ירושלים וחיפה

ספטמבר 1986

הקורסים המוצעים בשני מסלולים:

א. אנגלית עם דגש על שיחות

הלימודים יתקיימו בשלוש מתכונות:
1. לימוד אינטנסיבי – 5 מפגשים שבועיים בני 4 שעות כל אחד (בוקר) במשך 6 שבועות. סה"כ 120 שעות לימוד מלאות.
2. לימוד רגיל – מפגש שבועי אחד בן 3 שעות כל אחד (בוקר או ערב) במשך 18 שבועות. סה"כ 54 שעות לימוד מלאות.
3. לימוד רגיל – שני מפגשים שבועיים בני 3 שעות כל אחד (בוקר או ערב) במשך 18 שבועות. סה"כ 108 שעות לימוד מלאות.

ב. אנגלית — הבנת הנקרא לצרכים אקדמיים

הלימודים יתקיימו רק במתכונת רגילה של 54 שעות לימוד מלאות (בוקר או ערב). הנרשמים יעברו המקום מבחן מיון, ובייעוץ עם הסגל האקדמי ישובצו לרמת לימוד ברמה המתאימה. התהליך כולו, כולל ההרשמה בפועל, יימשך שעתיים.

למורים בשנת שבתון:

הקורסים מוכרים ע"י משרד החינוך ומזכים את הלומד בנקודת גמול.

מועדי הרשמה

בתל־אביב – נותרו מספר מקומות ברמות השונות. לפרטים לפנות לטלפון 03-422626, 03-423857, האוניברסיטה הפתוחה רח' קלאוזנר 16 רמת־אביב, חדר 322

בירושלים – לפרטים להתקשר בימים ב' ו־ד' בשבוע בחודשים יולי־אוגוסט בין השעות 09.00—12.00, לטלפון 02-690608, מועדון נעמת, בית החנות רח' שלום עליכם 10.

בחיפה – בימים א' (20.7) (21.7), ג' (22.7), בין השעות 09.00—12.00, 16.00—18.00, טלפון 04-642574. בי"ס בוסמית, ליד הטכניון חישן, רחוב בלפור.

מדרשת שדה בוקר

כנס בוגרים

במסגרת אירועי שנת המאה להולדתו של דוד בן־גוריון ז"ל

כנס לבוגרים שהתחנכו ולמורים, מדריכים, אמהות־בית ולכל אנשי הצוות

שעבדו במדרשת שדה־בוקר ושהיו קשורים לאחד מן המוסדות הבאים:

● תיכון הר־הנגב ● הסמינר למורים וגננות
● הנתיב הקליטתי ● התיכון לחינוך סביבתי

הכנס יתקיים בחול המועד פסח תשמ"ז (תאריך מדויק יפורסם). הבוגרים ואנשי הצוות מתבקשים לכתוב אלינו ולציין הפרטים הבאים, בהקדם האפשרי.

1. המוסד בו למדו/עבדו
2. שם משפחה קודם
3. שנת סיום הלימודים / שנות העבודה
4. כתובת וטלפון.

אבקשך להביא לידיעת חבריך ללימודים תוכן מודעה זו.
נא לשלוח לפי הכתובת הועדה המארגנת, מדרשת שדה־בוקר. מיקוד 84 990.

הועדה המארגנת

האוניברסיטה העברית בירושלים

בית הספר לעבודה סוציאלית ע"ש פאול ברוואלד

בית הספר לחינוך

תכנית ע"ש ד"ר יוסף י. שוורץ

להכשרת מנהלים וסגל בכיר למרכזים קהילתיים

להכשרת סגל בכיר לתנועות חניכה ונוער

נמשכת ההרשמה ללימודי תעודה בשנת תשמ"ז

תנאי קבלה: בעלי תואר ב.א. ונסיון קודם בעבודה בתחום קרוב.
משך הלימודים: שנה אקדמית אחת.
קיימת אפשרות לקבלת זיכויים אקדמיים למעוניינים להשתלב בלימודי מוסמך בעבודה סוציאלית או בחינוך.
סיוע לסטודנט בשכר לימוד ובמילגת קיום. ויינתן בתנאים מוגדרים.
פרטים בכתב או טלפונית אפשר לקבל במזכירות תכנית שוורץ, האוניברסיטה העברית, הר־הצופים, ביה"ס לעבודה סוציאלית חדר 530, 532, טל. 02-882184/5, 02-820008, 02-820172.

האוניברסיטה העברית בירושלים

פתיחת הרשמה לחוג לביוטכנולוגיה לשנת הלימודים תשמ"ז 1986/7

האוניברסיטה העברית בירושלים מודיעה על פתיחת חוג בין־תחומי לביוטכנולוגיה המשותף לפקולטות למדעי הטבע, לרפואה ולחקלאות, לקראת התארים „מוסמך לביוטכנולוגיה" ו„דוקטור".

ההרשמה תסתיים ב־30.9.86.

מטרות התכנית הינה להכשיר תלמידים במשאים העיקריים בביוטכנולוגיה של מיומנויות מסויימות בשטח ספציפי. תלמידי החוג יוכשרו לעסוק במחקר ובניהול מחקר תעשייתי־יישומי בביוטכנולוגיה.

בכלל, רשאים להרשם לחוג בעלי תואר ראשון שיש להם רקע מתאים במדעים ביולוגיים, וכן בעלי תואר ראשון במדעים המדויקים ובהנדסה. בוגרים שתוכנית לימודיהם לתואר הראשון אינה כוללת את כל הדרישות המוקדמות לקבלה לתחום זה, יוכלו להתקבל לפי החלטה מיוחדת של החוג. הענקת התואר „מוסמך לביוטכנולוגיה" מותנית באישור החוג החדש ע"י המועצה להשכלה גבוהה.

לקבלת פרטים על תכנית הלימודים, הדרישות המוקדמות והליכי ההרשמה המוקדמת יש לפנות בכתב למזכירות החוג, ת.ד. 1172 ירושלים 91010 או בטלפון 02-428011.

המכללה לביטוח

ע"ש יעקב שריר
ליד איגוד חברות הביטוח בישראל

לימודי ביטוח
תשמ"ז 1986/87

ההרשמה לכל המגמות (בתל־אביב ובחיפה) מתקרבת לסיומה

המעוניינים להרשם מתבקשים להגיש את מועמדותם ללא דיחוי

פרטים והרשמה במשרדי המכללה
שד' רוטשילד 39, תל־אביב
בימים א'—ה' בשעות 09.00—13.00
טל.: 03-627374, 03-627375

הדרך שלך להצלחה

החלה ההרשמה ללימודי ערב לקראת תעודה במקצועות:

- תיכנות (חדשנתי) תוכניתן סי
- תיעוד תוכנה (חדשנתי)
- הכרת המחשב (סמסטריאלי)
- מנהל עסקים (דרשנתי)
- משאבי אנוש (חדשנתי)
- פרסום ויחסי צבור (חדשנתי)
- יועצי מס (חדשנתי)
- חשבי שכר (סמסטריאלי)
- מזכירות רפואית (חדשנתי)
- ניהול - למזכירות בכירות (חדשנתי)
- סדנא - מיומנויות הדרכה

בוא ללמוד במוסד רציני בשעות הערב הנוחות לך. תן לעצמך סיכוי רציני לעתיד בטוח: בוא ללמוד במוסד ציבורי, הפועל שלא למטרות רווח - תהנה מתנאים נוחים לתשלום שכר הלימוד - תלמד עם סגל הוראה בכיר, אנשי מפתח במשק ותזכה ליחס אישי עם הרבה תשומת לב.

★ ייעוץ אישי והכוונה לכל תלמיד.

פנה או אלינו כבר היום:
המכללה למינהל -
היחידה ללימודי תעודה
טל' 219958, 210390, 218292, 218291-03

המכללה למינהל

נתיב פתוח - לעתיד בטוח!

אוניברסיטאות בארצות הברית

יעוץ ★ הכוונה ★ הרשמה

- ★ כל סוגי לימודים אקדמיים לקראת תואר ראשון, שני או דוקטורט
- ★ אפשרות ללימוד שנתיים ראשונות בארץ והמשך בארה"ב
- • מבחני אנגלית טופל • תרגום נוטריוני של תעודות
- • ניסוח מכתבים ומילוי טפסים.

משרדינו פתוח בימים א'-ד' בשעות 9.00-13.00, 16.00-19.00
וביום ו' 9.00-12.30 תל אביב בן יהודה 32 בנין אל על חדר 506 טלפון 297324

Israel American Institute
COLLEGE ADVISORS

תיכון ברקאי

בפיקוח משרד החינוך

נמשכת ההרשמה לכיתות ט' י' י"א י"ב

בגרות

לימודי מחשבים

שעורים נוספים באנגלית ובמתמטיקה
פעילות חברתית: טיולים, ימי ספורט, סרטים, מסיבות
הרשמה: מיום ראשון עד חמישי 9.00—13.00
אוטובוסים: 9, 11, 22, 23, 29, 40, 42, 50, 51, 54, 59, 60, 63, 68, 69, 71, 73, 74, 75, 86, 89. וכל קווי אגד העוברים בדרך פתח־תקוה. מול הקריה.
תל־אביב, שדרות יהודית 30 (בנין רביעי מהפינה) שכונת מונטיפיורי טלפון 339017

תזכורת:

נמשכת ההרשמה

- **בגרות חורף 86** לימודי ערב בכל המקצועות ובכל המגמות לקראת בחינות הבגרות בדצמבר 1986.
- **לימודי בוקר בכל המגמות**
  תל־אביב כיתות י"א, י"ב
  רחובות כיתות ט', י', י"א, י"ב.
  הרצליה כיתות י', י"א, י"ב.

תל־אביב רח' חל־חי 5 (ע"י ככר דיזנגוף) טל. 03-288121
הרצליה רח' העצמאות 59 טל: 052-541262
רחובות רח' הרצל 108 טל: 08-455572

המסגרת הבטוחה ביותר לבגרות

תיכון רון

נוסד ב־1955

רשת בתי הספר הפרטיים הגדולה בישראל בפיקוח משרד החינוך

• כתבנות • מזכירות • עיבוד תמלילים

- • עברית ואנגלית
- • שיטה אורקולית בלעדית!
- • הדגמות חינם

סייט אנד סאונד

ת"א בן יהודה 21 א' 656022, 658454
ירושלים המלך ג'ורג' 5 234907
- סגור בימי שישי

250,000 עברו כאן!

רבע מיליון תלמידים למדו לקראת בחינות הבגרות אצלנו,
37 שנות ניסיון, עם צוות מורים מעולה,
מעניקים גם לך את ההזדמנות לתעודת בגרות.

פתיחת כיתות:
ערב־יולי: 29, 30
בוקר־אוגוסט: 3, 4, 5

מישלב, רשת בתי ספר למבוגרים כתות בוקר וערב.
רחוב ויצמן 53, תל־אביב טל. 263185-9
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל

לחיילים ולחיילים משוחררים הנחה מיוחדת של 25%.

מישלב
בגרות עם תעודות

להצליח בבגרות

בפיקוח משרד החינוך והתרבות

בת"א: עברנו מבנין גמנסיה הרצליה לבי"ס תיכון חדש!!

20% הנחה לנרשמים השבוע

נמשכת ההרשמה לכיתות בוקר וערב למועד ינואר 1987 לכל המקצועות כולל: מתמטיקה ופיזיקה מורחבת (למועד קיץ 1987) ★ הכנה לטכניון ★ בחינות פסיכומטריות רק באולפן לבגרות בהנהלת מהנדס א. לחמן (מחבר הספרים): 1. לימוד עד להצלחה בבחינה, או החזר שכר לימוד במקרה של כישלון שני; 2. 80% מתלמידנו עברו בהצלחה את בחינות הבגרות במתמטיקה במועד ינואר 1986, 33% קבלו ציונים 9 ו־10; 3. מלמדים את כל החומר הדרוש לבחינה, כך שלא נדרש ידע קודם; 4. מורים מעולים בכיתות קטנות; 5. שעורי תגבור לתלמידים מתקשים ללא תשלום; 6. נבחרנו כבית הספר האקסטרני הטוב ביותר בתל אביב, בחיפה ובירושלים בסקרי דעת קהל של חברת "קלע".

ג.ד. (בתמונה): "מ־3 בתיכון ל־10 באולפן לבגרות במתמטיקה 3 יחידות."

גב' אבידר (אם לתלמיד שמינית): לאחר הקורס הסך בני לאדם אחר, לא זו בלבד

ההרשמה: תל־אביב: רח' דרך חיפה 81 (בי"ס תיכון חדש חדר 17), טל' 5461106, 03-5460618.
ירושלים: רח' המלך ג'ורג' 16 טל' 222375, 02-222340.
חיפה: רח' יל"ג 3 (ליד קולנוע "ירון"), טל' 667411, 04-641040.
באר שבע: בניין העצמאות, רח' העצמאות 40, קומה 6, טל' 73146, 057-71690. מיזוג אויר מלא בכיתות.
ראש העין: פרוייקט שיקום השכונות, טל' 03-9369459.

שהוא מתמצא היטב בחומר, אלא שקיבל בטחון עצמי שממש אין להכירו.

אליהו חבוה (בתמונה): "מ־6 בתיכון ל־10 באולפן לבגרות בפיזיקה 3 יחידות".

האולפן לבגרות בהנהלת א. לחמן

אורנית

שרות בתי הסוהר
מינהל ארגון

תן ידך לשמירת
בטחון הפנים
ולאיכות הסביבה

ד ר ו ש / ה

מפעיל/ה מחשב

- הכישורים הנדרשים:
נסיון בהפעלת מחשב (עדיפות למחשב HP 3000)
השכלה תיכונית מלאה + בגרות
לאחר שירות צבאי מלא
פרופיל רפואי גבוה
איזור מגורים בסביבות רמלה
נכונות לעבודה במשמרות.

המעונינים: יפנו בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון אל לשכת הגיוס רח' מקלף 3 הקריה תל-אביב.

לבית הספר התיכון לחינוך סביבתי
מדרשת שדה בוקר

דרושים מורים
לשנת הלימודים
תשמ"ז

- מורים למקצועות: אנגלית, תנ"ך
- מדריך חברתי

המעומדים מתבקשים להגיש מועמדותם בכתב אל מנהל ביה"ס התיכון לחינוך סביבתי, מדרשת שדה בוקה, מיקוד 84990, טלפון: 86009, 057-86081

אמקור

ד ר ו ש/ ה

מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת

עם נסיון רב במערכת ממוחשבת.
שעות העבודה 16.30—07.00.
5 ימי עבודה בשבוע.

לפנות טלפונית: 627518/9

בס"ד

חברת מוסדות חינוך אור יהודה

לביה"ס התיכון המקיף דתי ע"ש "רוגוזין" אור-יהודה

דרושים לשנה"ל תשמ"ז
מורים למקצועות:
- מחשבים
- חשבונאות
- מזכירות וריכוז המגמה
- ציור אופנה ותולדות הלבוש
- אנגלית
- מתמטיקה
- מחסנאי טכני

בדבר פרטים לפנות לביה"ס, טל. 356045, ובשעות הערב טל. 900102 או 347936 או 052-26915

לביה"ס התיכון מקיף ע"ש "פרקאוף" אור-יהודה

דרושים לשנה"ל תשמ"ז
מורים למקצועות:
- מורה למכניקה ושרטוט טכני
- מורה לאלקטרוניקה, מהנדס הנדסאי
- פסיכולוג M.A מומחה

לחצי משרה

בדבר פרטים לפנות לביה"ס טל. 717469 – 03-358663

NCR

י.א. מיטווך ובניו בע"מ
לאגף הטכני בתל-אביב
דרושים

אנשי תוכנה

להתקנה, תמיכה וסיוע טכני ללקוחות, על מחשבי סופר מיקרו הפועלים בסביבת מערכות הפעלה UNIX.

הכישורים הדרושים:
- הכרת מערכת הפעלה UNIX.
- השכלה בתחומים רלוונטים.
- רצוי נסיון קודם.
- ידיעת השפה האנגלית.

נא לפנות בכתב יד בציון קורות חיים ל-NCR – י.א. מיטווך ובניו בע"מ, ת.ד. 11027 ת"א, 63143, עבור משרה מס. 21-8.

הקדם את המחר עם מחשב NCR

תלמה
לכלו בור הכמה תיסה

ד ר ו ש ה

פקידת ייבוא

הכישורים הדרושים:
- השכלה תיכונית
- ידיעת השפות העברית אנגלית (שפת אם יתרון) על בורין כולל הדפסה וניסוח מכתבים
- נסיון באדמיניסטרציה של ייבוא או יצוא.

המעונינות מתבקשות לפנות בכתב יד למחלקת כח-אדם ת.ד. 707 חיפה 31006 בצרוף קורות חיים או טלפונית 04-721141 בימים א'-ה' בשעות 14:00-15:30 למר זלצמן.

לתיכון מקיף רמלה
דרושים:
לשנה"ל תשמ"ז
מורים
למקצועות:
- אנגלית,
- חשמל (פיסיקה)

בביה"ס 08-223985
בבית 08-231893

לסוכנות ביטוח גדולה דרוש

מפקח אזורי

- נסיון בעבודה כמפקח בביטוח חיים.

התפקיד כרוך בעבודה עם סוכנים וסניפים קיימים להתקשר לדני בטלפון: 03-201886, 03-283229

U-MAN

עבור אחד מלקוחותינו סוכנות בטוח מבוססת בת"א
ד ר ו ש י ם

סוכני בטוח

סוכני בטוח עם הצלחה מוכחת יכולים לחשתלב בסוכנות קיימת (כולל חיתום) לקבל את כל השרותים והדחיפה על מנת להצליח בקנה מודה גדול.
זו הזדמנות לקריירה מבריקה בענף.
להתקשר לעודי בטלפון 03-292949 למשרה 606

Tedea Ltd.
Excellence in Load Cells

ד ר ו ש י ם:

1. **עובדים למחלקת כיולים למוצרים אלקטרו-מכניים.**
אחרי שרות צבאי עד גיל 25.
2. **מחווטות**
נסיון לא הכרחי, עד גיל 40
3. **מדביקות לעבודה מדויקת,**
עד גיל 35
4. **נערים לעבודה במפעל לאלקטרוניקה**
שנה לפני גיוס.

יום עבודה מלא, 5 ימי עבודה 7:30-17:00.
מגורים הרצליה, רעננה, כפרסבא, נתניה.
טל. 052-557039, לחנה.

לבאר טוביה
דרוש

סגן מנהל
מרכז מזון/ מכון תערובת

השכלה אקדמאית, רצוי ניסיון בניהול
טלפון בשעות היום 055-84574
בשעות הערב 055-83876

מעבדות טרבינול (ישראל) בע"מ אשדוד

ד ר ו ש / ה

מנהל/ת מעבדה

תיאור התפקיד
- ניהול מעבדה כימית ובקטריולוגית.
- פיקוח על בדיקות מעבדתיות עפ"י מיפרטי החברה תוך עמידה ביעדי היצור
- ניהול צוות עובדים וקיום יחסי עבודה נאותים.

דרישות התפקיד
- בוגר/ת בכימיה או מדעי החיים בתואר ראשון או שני (כולל רוקחות).
- רצוי נסיון קודם של ניהול מעבדה תעשייתית (אפשרי גם בצה"ל).
- שליטה מלאה באנגלית.

5 ימי עבודה בשבוע

המעונינים יפנו בצירוף קורות חיים וניסיון קודם בעבודה (ומס' טלפון להתקשרות) אל: מחלקת כח-אדם.
יענו רק המעומדים העונים לדרישות.
–סודיות מובטחת–

אשדוד טלפון 055-20222
ת.ד. 2 מיקוד 77100
טרבינול לקידום הרפואה

אנו פותחים אופקים חדשים

אפשרויות מקצועיות ללא גבולות
הזדמנויות קידום ללא מגבלות
תנאי עבודה מתקדמים...

מוטורולה סמיקונדקטור עוסקת בפיתוח רכיבי VLSI מתקדמים.
קבוצת התיב"מ מפתחת כלי תיב"מ עבור מרכזי התכנון בארץ ובארה"ב.
לאור הרחבת פעולותיה של הקבוצה אנו מחפשים

מנהל/ת קבוצת תיב"מ

תאור התפקיד:
- הגדלת כלי תיב"מ ל- VLSI.
- ניהול צוות תכנתי תיב"מ.
- תמיכה בתכנון, פיתוח וייצור רכיבי VLSI.
- פיתוח שיטות תיכנון חדשניות ל- VLSI.

הכישורים הדרושים –
נסיון של 6 שנים בתחומים הבאים (לפחות שנתיים בכל תחום):
- תיכנון VLSI.
- הגדרה ופיתוח כלי תיב"מ.
- ניהול צוות.

השכלה:
- תואר ראשון בהנדסה אלקטרוניקה/מחשבים (תואר שני/שלישי – יתרון).
- שליטה מלאה בשפה אנגלית.

בואו הצטרפו לצוות מעולה בחברה עתירת ידע המובילה בעולם בתחום המוליכים למחצה.

אנא פנו בכתב יד בצירוף קורות חיים וציונים למוטורולה סמיקונדקטור, ת.ד. 32288 ת"א 61322

מוטורולה סמיקונדקטור

– סודיות מובטחת –

לחברה ארצית גדולה
דרושים

- **מהנדס חשמל**
לתכנון מיתקני חשמל, זרם חזק, מתח נמוך וגבוה.
דרוש נסיון קודם.
- **מהנדס ייצור**
בעל נסיון של 3–5 שנים בתחומי מערכות מידע ומחשבים.
רצוי נסיון קודם בעבודה על מחשבי P.C–IBM

בהצעות נא לפנות בכתב בציון קורות-חיים ופירוט נסיון מקצועי לת.ד. 274 חולון.

עירית אשקלון
דרושים

עובדים סוציאליים

1. מנהל היחידה לעבודה קהילתית
2. עובדים סוציאליים כוללניים וקהילתיים.
3. עו"ס לנערה במצוקה.
4. עובד חבורות רחוב.

דרישות התפקידים: כשירות בעבודה סוציאלית. (לחבורות רחוב יכול להתקבל מדריך או מורה מוסמך).
תנאים מיוחדים למועמדים המתאימים — תנאי שכר טובים, החזקת רכב והדרכה מקצועית צמודה.
לפנות בכתב בצירוף קורות חיים
יעקב אלון
סגן ראש העיר

המשטרה אתגר

דרושים

מפעילי משרד קשר

דרישות התפקיד: 12 שנ"ל, צפטים בצה"ל או בעלי רקע בנושאי תפעול מערכות קשר, בריאות תקינה, גיל עד 35.

מקום השירות: ירושלים מרכז הארץ והצפון.

המעוניינים מתבקשים לפנות בצרוף תעודות השכלה ופנקס מילואים לאחת מלשכות הגיוס המפורטות להלן:

תל-אביב – רח' הרכבת 14 טל 03-628290-3 (ניתן להתקשר טלפונית בכל שעות היממה)
ירושלים – רח' המלך ג'ורג' 8 טל 02-244433
באר שבע – רח' העצמאות 55 טל 057-32521
רחובות – רח' הרצל 206 טל 08-487488
חיפה – רח' דרך חטיבת גולני 21 טל 04-661067

– סודיות מובטחת –

לעבודת תרגום מעניינת
דרושים

דוברי ערבית
תושבי כל הארץ

כישורים נדרשים:
- שליטה מלאה בעברית וערבית. שפות נוספות יתרון.
- השכלה תיכונית לפחות.
- שרות מלא בצה"ל.

המעוניינים יפנו בכתב לת.ד. 33232 ת"א (מיקוד 61231) עבור כ.ר. ויציינו פרטים אישיים מלאים, כולל מס' ת.ז. וטלפון, קורות חיים ומידע לגבי השליטה בשפות
פונים מתאימים ייענו

למפעל תעשייתי גדול המוביל בתחומו דרוש

איש מכירות

בעל נסיון של שנה לפחות
בעל רכב פרטי
תנאים הולמים למתאימים
פרטים נוספים בטל': 801148, 03-803277

יועץ מחשבים ותוכנה לסניפינו בת"א וחיפה
דרושים:

1. **מנהל מכירות**
2. **אנשי מכירות מעולים.**

- בעלי נסיון רב בתחום המיקרו מחשבים (רצוי IBM)
טל': 729285, 728326 08, 740891, 04-720604

מקצוענות במיחשוב

החברה הישראלית לטרקטורים וציוד בע"מ
THE ISRAEL TRACTORS & EQUIPMENT CO. LTD.
מפיצי CATERPILLAR בישראל

ד ר ו ש י ם

1. **חשמלאי רכב**
- בעל ניסיון של 5 שנים לפחות
- ידע במיזוג אויר – יתרון!
2. **חשמלאי אחזקה מוסמך**
- לתעשיה ובנין
- ניסיון של 5 שנים לפחות

בדבר פרטים נא לפנות למחלקת כח אדם לת.ד. 214, חולון 58101, טל' 03-807722

לרשות שמורות הטבע
דרוש:

פקח – שמורת הר מירון

תאור התפקיד: אחריות על טיפול בחניונים בשמורת הר מירון, כולל נקיון ופקוח בשמורה. אחזקת מערכת שבילים, מתן מידע והכוונת מטיילים.
העובד יתגורר במבנה הנמצא בשמורה.
דרישות: הכרות טובה של אזור שמורת הר מירון, ניסיון בעבודה עם קהל, בריאות תקינה, רישיון נהיגה, נכונות לעבוד בשעות לא מקובלות, ידיעת השפה הערבית רצויה.
המעוניינים יפנו למשרדי רשות שמורות הטבע למילוי שאלונים עד לתאריך: 28.7.86.
ירושלים – רח' ירמיהו 78.
צפת – בית הסוכנות

למשרד פרסום צעיר בת"א

איש/אשת מכירות

דינמי/ת ומנוסה בתחום הפרסום/הפקות דפוס
משכורת + עמלות למתאים/ה
03-269493, 263760

למשרד רואה-חשבון בת"א
ד ר ו ש ה

מזכירה מנוסה

אינטליגנטית ונמרצת
נסיון במעבד תמלילים – יתרון
שעות העבודה הרצויות: 10.00–18.00
5 ימים בשבוע
לפנות טל. 03-253818, 03-224791

מלונות ים-המלח **מוריה**

למלון מרחצאות מוריה ים המלח
דרושים:

1. **אחות** מוסמכת/ מעשית
2. **פיזיותרפיסטית**

- דוברות שפות: עברית, אנגלית וגרמנית
- רצוי נסיון של 5 שנים
- העבודה מחייבת מגורים בערד.
- השתתפות בשכר דירה מובטחת.

לפרטים נוספים נא לפנות למחי כח אדם, טלפון: 057-84222

בגיר קבוצת מפעלי פולגת
דרושה

מזכירה

למשרד תפעול חטיבת נשים

כישורים נדרשים:
- נסיון של 3 שנים לפחות בניהול משרד
- ידיעת עברית ואנגלית על בוריין יתרון גרמנית
- בעלות תעודת מזכירה בכירה – יתרון
- מגורים באזור הדרום
- נסיון עבודה במחשב – יתרון

המתעמדות המתאימות תפננה בכתב לת.ד. 187 קרית גת בטלפון 051-873858, לידי מנהל כח-אדם מר שלום.

לבית ספר תיכון אקסטרני בוקר לנוער כיתות יא–יב
דרושים

מורים

במקצועות הבאים בהיקף של עד משרה

הבעה עברית-לשון	אזרחות
ספרות עברית	תנ"ך
אנגלית	גאוגרפיה
תולדות האמנות	היסטוריה
ביולוגיה	

לפנות: רח' הפרדס הראשון 3 ראשל"צ, טל: 959988

מ.ל.י.
לייזרים לעיבוד מתכות

לצוות מו"פ

פיזיקאי ניסויי

- תואר PH.D. בתחום הלייזרים
- ידע בלייזר CO_2 ונסיון בתכנון אופטי ואלקטרואופטי – יתרון

פניות בכתב בצירוף קורות חיים ת.ד. 13135 ת"א עבור "פיזיקאי"

למוסך פולקסווגן יפו
דרושים

- א. מכונאים
- ב. מחסני חלפים

תנאים טובים למתאימים
832260

ליבואנים 40 שנה
דרושים:

נציגי מכירות לכל הארץ

חובה –
3 שנות ניסיון + ת.בגרות + רכב
קורות חיים לת.ד. 9111 ת"א
מיכור 03-81090

לסדן מחשבים בע"מ
דרושים

תוכניתנים

לפרויקטים מיוחדים ומעניינים
- נסיון מוכח של שנתיים לפחות ב-IBM S/34, S/36–RPG II
לפנות – 03-263593 לרחל או יורם בין 16.00–18.00

דרוש מנהל
לדרג סטור חדש
בירושלים

- נסיון בניהול סופרמרקט
- תנאים בהתאם לכישורים

טל: 02-667057
בין השעות 8.30 – 14.30

לפיברן – מפעל ליצור מיתקני משחקים ורהוט רחוב
ד ר ו ש י ם:

1. מסגרים, רתכים
2. עובדי פיברגלס מקצועיים
3. מתקינים, רשיון נהיגה ג' חובה.

לפנות לטלפון: 053-44759

מרכז הסתדרות המורים בישראל
חטיבת המורים בחינוך העל-יסודי

דרוש/ה מורה
המלמד/ת בחינוך העל-יסודי

לתפקיד מרכז
אזור תל-אביב
לחצי משרה (3 ימים בשבוע)

כישורים נדרשים:
- יכולת לנהל משא ומתן
- כושר הבעה בכתב ובע"פ

על המעומד/ת להיות בעל/ת רכב.
המעומדים מתבקשים לפנות בכתב עד לתאריך 5.8.86 להסתדרות המורים חטיבת המורים בחינוך העל-יסודי, רח' בן סרוק 8 ת"א

למוסד ממלכתי
דרושים

אקדמאים
לעבודה בלתי שגרתית

אנו מציעים לך:
- עבודה בעלת ענין ואתגר, הכרוכה בניידות רבה.
- לימוד השפה הערבית
- תנאי שכר טובים ותנאי שירות מיוחדים (לרבות רכב צמוד בתום התכשרה).
- עבודה קבועה.
- מסלול קידום רחב ואפשרויות להתפתחות עפ"י כישוריך.

אם גילך בין 24–31, סיימת שירות מלא בצה"ל ובריאותך תקינה – פנה נא בכתב לת.ד. 17131 ת"א (מיקוד 61231) עבור כ"א, בצירוף תולדות חיים ופרטים אישיים מלאים (כולל מספר ת.ז. ומספר טלפון להתקשרות)

פונים מתאימים ייענו

למוסד ממלכתי בחיפה
דרושות

ארכיבאיות

- בוגרות תיכון
- לאחר שירות מלא בצה"ל
- תושבות חיפה והסביבה

מועמדות מתאימות תפנינה לת.ד. 2133 חיפה מיקוד 31020 ויציינו קורות חיים מלאים (כולל מספר ת.ז. וטלפון).
– פונות מתאימות ייענו –

לחברת אומנויות פנים – קלמן שמי
ד ר ו ש / ה

עובד/ת עם רקע בציור
לעבודה מעניינת

רבת אתגר במשרה מלאה

דניאל DANIEL

- **מלצרים מנוסים** – חברים אנגלית
- **טכנאי אלקטרוניקה לציוד אזור קולי** – נסיון הכרחי

העבודה היא במשמרות, שבתות וחגים. עדיפות תינתן למתגוררים באזור הרצליה והסביבה. על המעוניינים להצטייד בתעודות המלצות ולהגיע למח' כח אדם, מלון דניאל חוף הים הרצליה בימים א'-ה' בשעות 09.00–16.00

לחנות "גלי" בדיזנגוף סנטר
ד ר ו ש ו ת

מוכרות
לעבודה בשתי משמרות

הכישורים הנדרשים:
- נסיון הכרחי במכירות אופנה ונעליים
- אחרי שרות צבאי

לפנות ישירות לחנות "גלי" בדיזנגוף סנטר
מיום ראשון, 20.7.86 בין השעות 12.00–14.00